LvV gjennom 25 år

Del 2

Fòðnytt 11-65

Lysakervassdragets venner

Til minne om de mange elvevenner som bidro med det de kunne

Utgitt av
Lysakervassdragets venner
©2026

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: styret@lvv.no
http://www.lvv.no

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

Fòðnytt som blad

Fra våren 2008 benyttet Fòðnytts redaksjon programvaren *Publisher* fra Microsoft til å sette opp medlemsbladet. Dette tillot bilder og formatering som lignet et ordentlig nyhetsblad.

For utsendelse med Posten ble bladet printet på begge sider av ett A4-ark og brettet for hånd. På første siden var det en rubrikk hvor mottakerens adresse ble skrevet slik at hvert medlem fikk sin egen personlige utgave. Etter hvert som de alle fleste medlemmer fikk oversendt Fòðnytt med epost ble format beholdt, men uten adresseringsrubrikken.

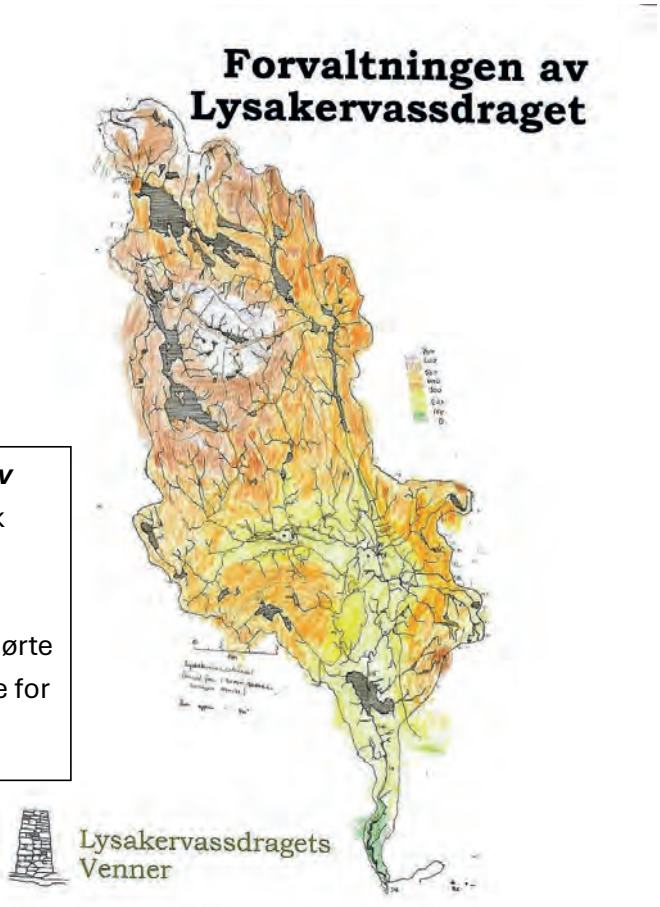
I denne andre delen av kompendiet har notissiden (side 3) blitt fjernet fra enkelte utgaver hvor den ble brukt kun til rutinemessige beskjeder som dagsordenen for årsmøtet eller kontingentkrav.

2008

Det ble ikke bare formatet til medlemsbladet som endret seg for Lysakervassdragets venner i 2008. Det var året at arbeid med kommunedel-planen tok til og LvV ga ut sitt første skrift: *Forvaltningen av Lysakervassdraget* som et innspill i dette arbeidet.

På årsmøtet kom det nye folk inn i styret, men det manglet et medlem fra Bærum. Medlemsturen i juni ble avertert i Budstikka; Bo Wingård, nyttpensjonert hydrolog, ble med på turen, tok kontakt etterpå og ble styremedlem.

Vassdraget opplevde flom for første gang siden LvVs måling og kalibrering av vannstanden ved Lysejordet tok til. Målinger ble lagt ut daglig på våre nyopprettede nettsider.

Heftet ***Forvaltningen av Lysakervassdraget*** fikk betydelig innflytelse på utformingen av handlingsplanen som hørte til kommunedelplanene for vassdraget.

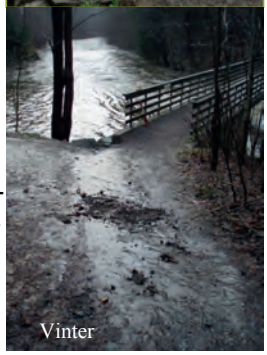
mars 2008 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 11

Årsmøtet holdes etter påske, torsdag 3. april

I tillegg til årsmøtets vanlige forretninger, brukes anledningen i år til lanseringen av *LvV*s innspill til Kommuneplanarbeidet for vassdraget. Invitasjonen blir sendt til pressen, lokale politikere og etatene for å overvære presentasjonen av *LvV*s visjon om et eget forvaltningsstiftelse for Lysakerelva, Sørkedalselva de øvrige elver og bekker i Sørkedalen. Dette er ett ledd i vårt arbeid for å oppnå en helhetlig forvaltning av vassdraget i en tid med økende press på grønne arealer og vannressurser. Møt opp og støtt ditt styre i sin største satsing i vår 3-årige historie. Detaljer s. 3.

Vår

Vinter

Jarfyllingen ligger der og deler Lysakerelva i to. Den er bevis for at verden har en større bevissthet for miljøet enn den hadde på 1920-åra. Da kunne grunneieren nærmest bestiller en trikkelinje til sin utparselleringen ved å avse grunn til sporet. Planleggingen tok dessverre ikke høyde for utvikling over i en 100-års periode. Selv da Kolsåsbanen og Bærumsveien kom på 1940-åra kunne ingen forestille seg bilkøene som i 2008, åler seg over fyllingen fire dager i uken.

Utredningen i fjor høst om mulighetene for å få lagt en turvei gjennom fyllingen, ga seks forslag. På et møte i januar ble to forslag fremmet for videre utredning. Det ene, dyre tiltaket er å utvide dagens elvetunnel på Bærumsside med fotbruer over til Oslo. Det andre som kan bli billigere dersom det gjennomføres mens Kolsåsbanen er stengt, er en kulvert fra Bærumsiden i sør mot Oslosiden nord for veien og banen. Dessverre har KTPAS, det kommunale selskapet ansvarlig for T-baneutbyggingen nektet plent å samarbeide tross oppfordringer fra Friluftsetaten. Kulvertløsningen finnes i to varianter: en kort kulvert bare under sporene med en oppgang på sørsiden av Bærumsveien, og en lang kulvert som fortsetter under Bærumsveien til det gamle snødeponiet under kraftledningen.

LvV har primært gått inn for kulvertforslaget, men innser at manglende samarbeid innen Oslo kommune kan tvinge frem tunnelløsningen. I mellomtid utarbeides det detaljerte planer for turveisystemet til begge forslag. Minst en ny fotbru planlegges.

Andre saker i dette nummeret:

Det europeiske vanndirektivet
Bærum Natur– og Friluftsråd
Bekkeadopsjon, Hageavkapp
Fremtidige forvaltningen
Bilder fra vassdraget
Eldre kart
Infoskilter nr 1.
Harald Løvenskiolds vei i Oslo
Vannføringen gjennom året
Tryvann skisenter a.s.
Rekkverk på Bærumsiden
Årsmøte

Europeisk vanndirektiv

Det europeiske vanndirektivet er omgjort til den norske "Forskrift om rammer for vannforvaltning". Det er pålegg i forskriften som ligger til grunn for arbeidet om en kommunedelplan for Lysaker-/Sørkedalsvassdraget. Friluftsetaten i Oslo kommune har fått oppdrag fra Fylkesmann å utarbeide en plan for vassdraget. Lysakervassdraget er valgt ut som referanse som de øvrige små vassdragene rundt Oslofjord kan måles mot, fordi det er i tilnærmet økologisk balanse, bare moderat forstyrret av tusenårs omgang med mennesker..

Vanndirektivet legger opp til en fastsettelse av miljømål for å sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene for hvert vassdrag i Europa. Som grunnlaget for å definere miljømålene skal det skaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag og som middel for å oppnå målene skal det vedtas forvaltningsplan og tiltaksprogram.

Det er satt av kun 20 arbeidsmåneder til å utarbeide planen og med et skift i mannskapet på prosjektet er det blitt noe forsinket. Innsamling av kunnskap har foregått gjennom temamøter med både interesseorganisasjoner og øvrige etater, befaringer langs vassdraget og studier av den ganske omfattende litteratur om vassdraget. Et par rapporter om vassdragets naturverdier ble i gangsatt i forveien og har gitt verdifulle opplysninger i flere sammenhenger.

Nå går arbeidet over i en kritisk fase med utarbeidelse av selve plandokumentet som senere skal ut på høring. LvV er oppfordret til å få de lokale politiske organene med oss dersom vår forslag om forvaltningsregime skal vinne gehør. Leserbrevet i Aftens bydelsutgave 6. februar var et første steg mot å ta denne oppfordringen. Årsmøtet blir det neste – vel møt!

Bærum Natur– og friluftsråd

På et møte i Kommunegården, 31. januar ble et Friluftsråd for Bærum stiftet. Formålet er å samle krefter som arbeider for natur– og friluftsaker og gir dem et sterkere gjennomslag i kommunepolitikk. Stiftelsen avgjort trekker opp til en klarere motstand mot idrettsliv som ansees å ha stjålet flere grøntområder fra allmenheten de siste årene, blant annet Jarmyras østlige ende. Styret diskuterte for og i mot at *LvV* skal slutte seg til BNF og havnet på at informasjonsflyt er et så viktig element i forvaltnings spørsmål at eventuelt tap av fokus på vårt egne område langs Lysakerelva og Bogstadvann må tåles. Det står nemlig klart i vedtektene at *LvV* underlegger seg ikke BNF og kan uavhengig kjempe politisk for sine saker.

Deltagelse i BNF er en oppfordring til våre medlemmer i Bærum. Det er så godt som påkrevd at *LvV* representeres i BNF av en bæring. Styret ser helst at vår representant sitter også som et styremedlem i *LvV*. Derfor går valgkomiteen ut for å finne kandidater til styret blant våre Bærumsmedlemmer.

Bekkeadopsjon

Oslo Elveforum er drivkraft bak adopsjonsprogramet i Oslo og Bærum. for å verve skoler til å adoptere en bekk eller en strekning langs ei elv. En adopsjons er en avtale om et trekantsamarbeid mellom skolen, den lokale elveforeningen og andre lokale krefter som næringsliv, et borettslag eller velforening. For bedriften er dette en konkret måte å vise sitt miljøengasjement; for skolen er det en mulighet til å sette flere fag i en nyttig sammenheng under kyndigveiledning og for elvas venneforening sjansen å økesamfunnets bevissthet om vann og elver.

Sollerudstranda har adoptert strekningen nedenfor Granfoss/Fåbro i samarbeid med Lysaker næringsvel. Jar skole har lenge hatt et nært forhold til området nedenfor skolen. De øvrige skolene blir invitert til å diskutere mulige elvestrekninger i rektormøter før påske.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 11

Kommunedelplan

Harald Løvenskiolds vei i Oslo

En beboer langs elva som skal flytte ut, ønsker å realisere verdien i tomta si ved å bygge ut i hagen. Huset som er tegnet ligger bare 25 meter fra Grinidammen og 10 meter fra skråningen ned til elva. Plan- og bygningsetaten ga en rammetillatelse som senere ble trukket tilbake.

Mest skremmende er det at da PBE måtte begrunne sin avgjørelse til Byråden, gikk etaten så langt som å påstå at det er plass til en hel rekke med hus mellom de eksisterende boligene i gaten og Lysakerelva. I dag er man nødt til å bruke Harald Løvenskiolds vei dersom man skal gå langs Lysakerelva på Oslosiden. Parkerte og kjørende biler og en mangel på fortau gjør det nå uansvarlig å bruke gaten som en offisiell turvei. Skal det legges turvei langs elva, trenger man er en stripe på 3 meter. Flere steder finnes det ikke plass mellom fjellknauser og elva til å lage en turvei i vannkanten så det kan være aktuelt å undersøke løsninger som bruker arealer nederst i noen hustomter.

Styre

Året som har gått har satt LvV på prøve, ikke minst organisatorisk. Flere som ble valgt til styret ved siste årsmøtet har fått problem med å møte, selv på skarve fem styremøter. Vi er ikke alene. Alle foreninger fra menighetsråd til store naturvernorganisasjoner mangler kandidater til verv. Resultatet er at Tordenskiolds soldater dukker opp på møter og seminarer med forskjellige hatter.

*LvV*s største utfordring er å skaffe representasjon fra vestsiden av elva. Les om vår deltagelse i Bærums Natur– og Friluftsråd for å oppdage én meget god grunn for bæringer å melde seg til tjeneste.

Varmestua

Ved sletta på Lysejordet står ei stue som ble skjenket Ullern idrettsforeningen den gangen foreningen drev skitrekk i bakken ovenfor. I de siste årene har Oslo Elvepadleklubb holdt til i stua, men de sa opp avtalen sin i fjor sommer..

Lysakerveien 4

I oktober kunngjorde Mustad Eiendom a.s., gjennom en datterselskap at de satte i gang planer for omregulering av tomta nord for Mølledammen på Lysaker. Nå har planskissen blitt sendt til partene som meldte sin interesse for saken. I skissen skal det lange mursteinsbygget med sidebygget som er pælet ute i elva rives og erstattes av boliger og forretninger. Dessverre skal den offentlige tilgjengelig friområdet langs elvebredden strupes fra 30 meter som ble lagt i reguleringsforslaget i 1990, med 9-etasjes bygninger som er bare 15 meter fra elva, bortsett fra de to nederste etasjene på 20 meter. Mønsteret kjenner man fra Statkraftbygget i Lilleakerveien 6. Turveien skal klemmes inn i mellom byggene og elva. To forhold gjør dette lite gunstig for elva:

Lysforhold i elva og det smale friområdet vil gi treg plantevekst til tross for at det er sørvendt.

Det bygges på flomsletta som oversvømmes ved en vannføring som forekommer med gjennomsnittlig 25 års mellomrom. Boliger må sikres mot 200-årsflom med høye flomvoller, noe som ødelegger kantsonen og forskyver flomproblemet over på andre langs elva.

Oppslutning

De var en gledelig respons på kontingentfakturaene som gikk ut i desember. Hele 84% ble betalt uten purring og vi følger opp etter neste runde med mediefremstøtt.
I mellom tid er det viktig å øke tilslutningen blant de mange som bruker Lysakerelva og Sørkedalen og de delene av Marka som hører til vassdraget. Kjenner du noen som du vil verve så send beskjed via e-posten vår, eller med SMS til 469 21 125, og vi vil ta over innskrivingen. Målet må være å øke antall medlemmer fra 300 til 500 i løpet av året.

… **Varmestua**
Stua er stadig utsatt for innbruddsforsøk og annet hærverk. Nå nylig er noen takstein og takbeslag fjernet.

Det går mot fjerning av stua blant annet for å kunne åpne bekken som renner i rør under huset. Om det skal settes opp et annet sted eller erstattes med andre fasiliteter er tatt opp med Friluftsetaten.

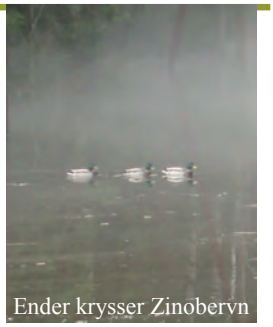
Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: lvvenner@yahoo.com
http://www.osloelveforum.org/lysakerelva
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

mai 2008

Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 12

Vår og vårflommen

Ender krysser Zinobervn

Flomtoppen ble nådd fredag kveld 2. mai med en vannføring ved Lysejordet på 31 kubikkmeter per sekund. Det er den største vårflommen siden LvVs målinger begynte i 2005. Vi fikk også en nyttig bekreftelse på at våre målinger er pålitelige. Tidligere på dagen da vannstanden ved Lysejordet svarte til en vannføring på 29,6 kubikkmeter kom Vannetaten med meldingen at 30 kubikkmetersgrensen var nådd og at deler av Sørkedalen lå under vann.

Oversvømmelsen stengte Zinoberveien mellom Øvre Ringerike og Hadeland i noen få timer. Mens FÒÐNYTT var der kom en gruppe ender svømmende ut av krattskogen, og inn i tettskogen på andre siden av veien.

Gjøksyra

Ved høyvannføring kommer det alltid grumsete vann nedover elva. Ved Granfoss ble det dannet ganske så mye skum langs bredden. Man håper det er et naturlig produkt som forårsaket effekten, og ikke at noen som så sin sjanse å bli kvitt noe skummelt.

Saker på andre sider:

Oslos handlingsplan for Friluftsliv
Lilleakerveien 4
Aktivitetsprogram høsten 2008
Drikkevann fra Langli
Varmestua på Lysejordet
Snaret
Helhetens forbannelse
Det nye styret
Websider!
Bærum Natur- og Friluftsråd – er det dødfødt?

Ny websider!!
Vi er på nettet i beskjeden drakt.
ved www.lvv.no
Ukens bilde
Send gjerne bilder fra vassdraget til web'en.
fodnytt@lvv.no
med dato, sted og ditt navn.
Andre nye e-adresser
styret@lvv.no
kasse@lvv.no

Skoleadopsjon

Oslo Elveforum samarbeider for tiden med Bærum kommune om å utarbeide adopsjonsopplegget for skolene i kommune som bruker utearealene ved Lysakerelva. Skolen adopterer en elvestrekning og får både utstyr til å kontrollere dens tilstand og råd om aktiviteter som elevene kan lære av. Elevøvelsene er utarbeidet av limnolog Camilla Mathisen ved Kastellet skole i Oslo. 14 skoler i Oslo bl.a. Sollerudstranda har allerede adoptert bekker, dammer eller elvestrekninger.

Lysakervassdragets venner stiller seg til rådighet for skoler som ønsker guiding, litteratur eller råd om Lysakervassdraget eller om elver og liv i elver generelt.

Oslo kommunes Handlingsplan for Friluftsliv 2009-2012

Så sent som 23. april kom Friluftsetaten i Oslo med utkast på prioriteringer til pengebruk innen friluftsliv de nærmeste 4 år. Det er ikke mye å rope hurra for; 10 millioner kroner til rehabilitering av turveier på hele Oslo vest virker temmelig beskjeden. I følge handlingsplanen ligger meterpris på rehabiliteringsarbeid mellom kr. 500 og kr. 2000 alt etter standard og terrenget. Det som bekymrer, er at planen spesifiserer ikke hvilke strekninger det er snakk om.

Listen over prosjekter som er vurdert kommer fra tre kilder: Friluftsetaten selv står for over halvparten av forslagene (og 70 % av 1. prioriteringene!). Ellers kommer forslagene fra interesseorganisasjoner som *LvV* og fra bydelene. Prosessen i bydelene varierte, men i de fleste kom de nyopprettete Friluftslivssamarbeidsutvalgene (FSU) med prioriterte lister, som ble behandlet i den relevante bydelskomitéen. Her kunne hele listen forkastes eller omformuleres før den ble sendt videre til etaten. I Ullern bydel ble FSUs liste som prioriterte kyststien (Turvei A10) foran Turvei A1 langs Lysakerelva vraket, og en liste med diverse småstrekninger over hele bydelen satt opp. Det kan se ut som denne listen har fått gehør hos etaten, men uten detaljer i handlingsplanen kan ikke dette etterprøves. Vestre Aker omfatter Sørkedalen, og Holmenkollen og Tryvannsåsen som er kjerneområdene til Skiforeningen som var tungt til stede i FSU. LvV anbefaler at Marka håndteres for seg i denne sammenhengen.

Lilleakerveien 4

Arkitekten til Mustad Eiendom a.s. har presentert sine planer for utbyggingen av Lysaker Kjemiske, den lange mursteinsbygg som ligger ved Mølledammen. Nybygg planlegges i 18 og 25 meters høyde generelt 15 meter, men nede i 12 meter fra elvebredden.

Utbyggingen tar ikke hensyn til Friluftsetatens retningslinjer for kantsonen som krever plass til både vegetasjonsbelte og turvei. Et problem for utbyggeren er at ved omreguleringen av tomta fra industri- til boligformål må flomsikringen økes. Boliger skal sikres mot et 200-års flom og ikke 50-års flom. Siste gangen det kom slike vannmengder nedover (i 1987), ble slettene på både Lilleaker og Granfoss lagt under ca. 1 meter vann. Siden er det kommet nybygg på Oslosiden som blokkerer flomvannet.

Den arkitektonisk utformingen viser lite hensyn til elvesiden av bygget. I planene som er lagt frem for offentligheten blir elva rammet inn av garasjens bakvegg i to etasjer. Dette i en by med priser for sin blågrønn profil.

Mustads naboforhold til Lysakerelva viser ingen naturhensyn. Da deres hugging av vegetasjonen i kantsonen ble påklaget, skrev de tilbake at de bare ryddet opp langs bredden.

Aktivitetsprogram 2008

Det legges opp til følgende turer utover året. Vær med på to koseaftener og en dagstur Det tas værforbehold:

11. juni (onsdag): Kveldstur – Sagbruk og møller på Jar og Øraker. Og vi kan se på de tiltenkte løsningene for truveipasseringen gjennom Jarfyllingen. Oppmøte: kl.1730 på fotbrua ved Jar skole. Ca. 2 timer

19. august (tirsdag): Kveldstur – Ullerns nye mølle, Røds gamle og Grinis industristed – den klassiske fotturen mellom bruene. Oppmøte: kl. 1730 ved fotbrua på Melumøra/ nedenfor Snaret. Ca 2 timer

7. september (søndag) Høsttur – Da Sørkedalen forsvant ned i jordskorpen. Vi klatrer ut av Bærums kaldera mot og krysser Heggelielva i snor før vi vender tilbake via Storbekkhytta. Oppmøte: Skansebakken kl 1130 (41-bussen fra Røa kl 1112). Ca 4 timer

Bruk turene til å introdusere et nytt medlem. Vårt mål er 400 meldemmer før årsskiftet. Opp fra 310 i dag!

Drikkevann fra Langli

Medlemmer ville fått med seg at deler av Vestre Aker og Ullern på østsiden av elva har siden tirsdag 20. mai fått sitt drikkevann fra Langlivannet. Den høye demningen til Langlivannet ble bygd opp i 1937 for å forsyne Oslo med drikkevann. Vannfallsrettighetene langs Lysakerelva ble mindre verdt p.g.a. en betydelig forminsket vannføring. Turbinhuset på Grini ble lagt ned etter 24-års drift og Granfos- og Mustadfabrikker begge la ned genereringskapasitet. Turbinenes sterkt korroderte innløpsrør ligger fremdeles på begge siden av Fåbrofossen.

Med denne bakgrunnen var det fascinerende å følge med på Lysakerelvas vannføring mellom mandag 19. og tirsdag 20 mai. Vannføringen hadde holdt seg temmelig jevnt på 2600 liter per sekund i flere dager forut for at kranene ble åpnet, men falt overnatt til 900 liter per sekund. Siden med ettermiddagsregnbyger nord i vassdraget, har vannføringen svingt mellom 900 og 1300 liter per sekund.

Nå at to kommune tar drikkevann fra elva, følger rytmen til lokalbefolkningens vannforbruk med mindre det kommer mye regn. Vannstanden varierer ellers med bare 10 centimeter i elva og en knapt centimeter i Bogstadvannet.

Den som vil følge med i vannføringen på internett kan gå inn på lvv.no/dagens

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 12

Varmestua

Medlemmer vil ha sett at henvendelsen som LvV i samråd med Ullern idrettsforening sendte Friluftsetaten, ble omtalt i bydelsutgaven av Aften. Mindre enn to uker senere, var det tilløp til brann. 1. mai var det regnvær og noen tente en engangsgrill på stuas platting. Det gikk ikke mange minutter før treverket tok fyr, men det ble med tilløpet. En ny henvendelse er tilsendt etaten, uten at det er kommet svar.

Snaret

LvV engasjement i trehuggesaken på Eiksmarka, ble også omtalt i Aftens bydelsutgave, denne gangen i Asker og Bærum. Naturområdet langs med Snaret er i direkte forbindelse med friområdet langs Lysakerelva. Det er et sameie opprettet av Eiksmarka Vel. I forenklet versjon ønsket huseiere som bor nord for gaten, trærne vekk og de som bor umiddelbart på sørsiden ønsket å beholde dem. Mange vikarierende motiver ble fremsatt, men egentlig dreidde det seg om utsikt. Natur- og friluftsforvaltning i Bærum anbefalte et mindre omfang, men dessverre ble ikke naturforvaltningsloven om trestørrelse eller hugging i hekkesesongen trukket frem. Hele 90 trær ble felt i uke 17.

Helhetens forbannelse!

Disse to artikler, sammen med skjebnen som et brev til den samme avisen fikk, viser godt hva for en bøyg kommunegrensen utgjør for vårt arbeid for en helhetlig forvaltning. Selv da det ble påpekt overfor avisredaksjonen at temaet var helheten i forvaltning over kommunegrenen, trykket Aften brevet bare i Oslo vest! Når ikke avisen kan dekke LvVs behov for meningsspredning, må vi kunne bryte vår forsikring at brevet ikke var tilbudt annen avis.

LvVs nye styre

På årsmøtet 3. april ble følgende styre valgt av

Leder: John Tibballs

Styremedlemmer: Bjørg Myklebust
Torkel Røstad
Synneva Tveiten

Varamedlemmer: Tormod Bønes
Inger Gjelsvik

Det er en ledig plass på styret for noen som bor i Bærum. Vi ber alle bæringer på medlemslisten å vurdere om du kan være med i fire styremøter pluss årsmøtet.

Websider!

Endelig er LvV på nettet! På www.lvv.no finner du oss i enkel digitaldrakt. Det anbefales at du setter www.lvv.no/dagens opp som lenken fordi der kommer siste nytt, inkludert vannføring og nedbør.

Det betyr også nye epost-adresser.

Bærums Natur- og Friluftsråd – Er det dødfødt?

Etter stiftelsesmøtet 31.januar har BNF slett med å komme i gang. Henvendelser om hjelp med å beskytte friområder fra inngrep er møtt med "Vi er ikke kommet i gang ennå". Kommunale innblanding i frivillig arbeid er nok like vanskelig som å la frivillige få delta i kommunalt arbeid!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

juli 2008

Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 13

Sommerkampanje mot ullborren

Ullborren kom til Oslo vest på en lass med avklipp fra et friområdet østpå. Dumpingen nede på Lysejordet ga snart opphav til de første nye plantene og innen tre år var det blitt en tett klynge. Siden har frøene blitt spredt av hunder og mennesker langs alle stier og gater hvor folk vandrer hjem fra sine lufteturer.

Friluftsetaten uttaler seg at ullborren er vanskelig for dem å bli kvitt. Dette skyldes hovedsakelig at den vokser der hvor hunden greier å kvitte seg med den klingende borren – ved benker, lyktestolper, busskur – og hvor etatenes klippemaskiner ikke kommer til.

Her kommer Lysakervassdragets Venners vel 300 par hender til nytte. Les om bekjempelseskampanje på side 3.

Saker på andre sider:

Reaksjoner på den formelle utlysingen av planarbeid for vassdraget.
Ny ledere i Oslo Elveforum og Friluftsetaten
Ullern idrettsanlegg
Lysakerelva – enda et skille
Badevannskvalitet
Fugl og fauna
Nye turkart

Husk websidene!!
Websidene www.lvv.no oppdateres hverdag
Bildestoff
Send gjerne bilder fra vassdraget til web'en.
fodnytt@lvv.no
med dato, sted og ditt navn.
Andre nye e-adresser
styret@lvv.no
kasse@lvv.no

Turlederkurs

Det er stadig forespørsel fra grupper som vil geledes langs elva. Bedrifter og skoler, fest deltagere eller turgjengere alle ønsker seg en kjentmann som kan legger til rette og fortelle om både morsomme og fascinerende detaljer fra vassdraget. Vi har noen meget drevne Venner som har tatt uttallige turer med stor og små grupper. Men *LvV* har som formål å gjøre vassdraget kjent og for å kunne avertere med elvas fortreffelighet, bør vi kunne tilby "guiding".

Derfor forberedes et kursopplegg til våren med tre kvelder inne og tre kvelder ute. Tanken er at både historie og natur, sikkerhet og rutevalg vil være blant temaene. Påmelding kommer med neste nummeret.

Utlysing av planarbeid for Lysakervassdraget

Mange som eier grunn med grenser mot friområdene langs vassdraget fikk nylig et brev fra Friluftsetaten i Oslo med bl.a., beskjeden at "*Innenfor planområdet kan det være aktuelt å båndlegge områder til reguleringsformål friområde, spesialområde bevaring og til spesialområde naturvern. Planen vil kunne medføre rådighetsinnskrenkninger for private grunneiere langs vassdraget*". Dette oppfattes av noen som en trussel mot eiendommens salgsverdig særlig i de tilfellene hvor planområdet helt eller delvis omfatter privatgrunn.

Gitt at salgsverdi er i stor grad et spørsmål om oppfatning, er den viktigste måten å forebygge verditap på er å fremme naboskapet til grønnområdet som et positivt innslag i boligmiljøet. Med andre ord er det viktige at det herlige med disse elvenære områdene fremheves og at området ikke forringes.

Brevet avslutter med en oppfordring om å sende evt. uttalelser om planarbeidet innen 19. august. Venner som har fått brevet oppfordres til å tenke gjennom sitt naboforhold til friområdet og uttale seg. Aktuelle spørsmål gjelder akkurat dette med naboforhold: hevd på bruk av hageporter, ansvar for gjerder, trær nær gjerdet, m.m. I noen tilfellet kan det være noe spesielt - et kulturminne eller særlig viktige plantesamfunn - som skal beskyttes. I det minste bør grunneieren svarer med den byråkratiske formuleringen at saken tas til etterretning. Da sikrer man å få tilsendt resultatet av planarbeidet når den foreligger og å bli tatt med ved utlysing av enkelt tiltak som angår tomten.

Kommunen kan komme til å foreslå turvei i nærheten eller til og med over privatgrunn. I det minste skal grunneierens rett til å bli hørt om tiltak som foretas i friområdet nær tomten avklares.

For noen få grunneiere er oversvømmelse en aktuell problemstilling. Et viktig formål for planarbeidet er å lage retningslinjer for flomutsatt grunn. *LvV* kommer til å ta opp spørsmål om hvilke flomforebyggende tiltak bør tillates. Tidligere har flomvoller blitt bygd tett ved elvebredden. Denne uheldige praksisen dytter flomproblemet over på andre og bør ikke lenge godtas. Åpne flomsletter er ett godt tiltak for å trygge mot flomskader. Den også åpner flere områder for allmenn ferdsel. Selve flomforebygging krever at det foretas flomvannsfordrøyning i Langli- og Sørkedalselver.

På websidene og i fremtidige numrer av FÒÐNYTT skal aktuelle spørsmål rundt planarbeidet blir tatt opp. I mellom tid er styrets neste mote fremskyndet for å rekke uttalelsesfristen. Der skal det diskuteres bl.a. måter å utvikle gode naboforhold på. Ellers vil *LvV* kunne vise til Innspillet som ble sendt ut i mars. Venner oppfordres til å lese Innspillet igjen og bidra med sine meninger ved å kontakte et styremedlem, skrive til styret (se side 4 for adressen) eller bruke eposten til styret@lvv.no .

Ullborrekampanje 2008

Hvorfor bekjempe ullborren?

Ullborren (*Actium tomentosum*) er et høyt, 2-årig korgplante som hører hjemme i steppelandskapet i Russland og forekommer så langt vest som sør Sverige. I Norge er det et plagsomt ugress i storbyene. Det spres på menneskeklær og dyre-, særlig hundepels.

I tillegg til å plage hunder, er planten vesentlig for overlevelsen av Iberia sneglen. I friområder er det flere sneglene i felter med ullborrer.

Hvem bekjemper ullborren?

Friluftsetaten har ordnet med klipping av Lysejordet flere ganger i sesongen. Dette hindrer at borren modner og blir spredt derfra. Samtidig klipper Veivesen langs Bærumsveien særlig langs Jarmyra.

Lysakervassdragets Venner tar seg av områdene som etatene ikke rekker over, og de enkelte plantene som blomstrer langs boliggatene.

Hvordan bekjemper ullborren?

Ullborren utvikler sin høye stilk, blomstrer og setter frø i sitt andre år. Første året er gått med på å lage et kraftig rotsystem.

Det viktigste er å sikre at borrene ikke modner og sprer seg.

For enkelte planter skal borrene klippes av med rosesaks og puttes rett i en plastpose som knyttes godt og legges i søppelkassen hjemme.

Ved større forekomster skal stilkene skjæres over under nederste blomstergren og legges i søppelsekker. Plantene blir kvernet.

Borrene opptrer ofte med brennesler. Husk derfor hansker!
Ha med grensaks eller ljå! *LvV* har med søppelsekker og knyttetau.

Hvor og når bekjemper vi ullborren?

Friområder med ullborrer og **datoene** de skal ryddes:

Langs Turveien fra Kvernfaret **tors. 25 juli**
Langs Turveien L-1 ved Bærumsveien. **søn 27. juli**
Harald Løvenskioldsvei mellom T-banebruen og Griniveien **man 28. juli**
Varmestua på Lysejordet og langs turstiene. **tirs-ons 29.-30. juli**
Ved fotbrua på Melumøra (nedenfor Kristian Auberts vei 50) **tors. 31. juli**
I sør ende av Røa idrettsplass ved turveien **tors. 31. juli**
Folk fra LvV styret er på plass fra **kl. 1730 (søndagen kl. 12)**

Gatene med borrer: Kvernfaret, Kvernveien, Bjørnerabben, Voll terrasse. *LvV* oppfordrer medlemmer lokalt å ta seg av disse plantene enkeltvis.

Kjenner du til andre forekomster, vennligst meld i fra 22 52 32 74.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 13

Ny leder i OE

På årsmøtet til Oslo Elveforum gikk Tor Holtan-Hartwig av som leder og *Ida Fossum Tønnesen* overtar. Ida er godt kjent med Lysakervassdraget. Som direktør for det som da het Park og idrettsetaten hadde hun overordnet ansvar for Oslo kommunens områder langs elvene i både byen og Marka. Hun bor i nærheten og er også aktiv i Voksen menighet.

Ny leder i Friluftsetaten

Oslo kommunes Friluftsetat har også fått ny leder etter Anne Smedsrud som trakk seg av helsemessige grunner. *Kjell Storaas Hansen* kommer fra Nasjonal Sikkerhetsmyndighet med en bakgrunn fra Forsvaret, Tollvesenet og industri. Vi ser frem til å etablere et bra samarbeidsforhold med den nye direktøren.

Nye turkart for Oslo.

Friluftsetaten i Oslo har utgitt reviderte kart over turveier i byen. For Lysakerelvas del er turkartet *Oslo vest* en stor forbedring i det at turveiene langs elva er nå riktig gjengitt og lokale herligheter pent er omtalt på baksiden. Kartene er utlagt hos vårt gjenåpnete Deichmannske på Røa, eller kan lastes ned fra etatens internettsider.

Bomring 2 – enda et skille

Gravarbeidet langs sykkelveien i Bærumsveien opp mot Jar er forarbeidet til den nye bommen som skal finansiere Oslopakke 3. Den ligger dessverre rett ved turvei L-1. Vi må unngå å koble denne bommen til elva ved finne et annet navn. Forslag?

Badevannskvalitet

Vann- og avløpsetaten i Oslo advarte nylig mot bading i Fjorden etter kraftig nedbør. Vi må bare påpeke at det gjelder i enda sterkere grad ved både Sandbonn og Storeng- eller Jarfossen. Overløpene fra hhv Bærums og Oslos kloakknett slipper mye grumsete vann særlig etter lokale regnbyger. Ved regn over hele vassdraget kommer det gjerne frisk vann ned fra Marka innen et døgn og renser elva.

Ullern idrettsanlegg

Ullern IFs planer om en stor fotballhall angår *LvV*. Sletta som Ullern IF spiller på er ei gjenfylt myr midt i løpet til Bjørnlibekken som renner i dag i rør fra Vækerøveien ved holdeplassen *Lyseveien* til Lysakerelva nedenfor Vestveien 34. I skogholtet ovenfor myra ble det i 1947 funnet en rikelig samling jernbarre - myntfunnet som ga navnet til veien. Funnstedet ble da beskrevet som en gammel smed. Kulturhistorisk er dette en av de viktigste jernalderminnene på Oslo vest og bør hedres og ikke graves opp.

Fugl og fauna

Observasjoner av fugl eller dyr er det alltid viktig å få notert. Nylig hekket et par strandsniper nedenfor Lysejordet og fant mat ved kulpen der. Det var fascinerende å se hvordan paret samarbeidet om å beskytte hverandre fra hissige hunder som løp uten bånd.

Gid ekorn var så flink mot kattene! Det er en klar tilbakegang i ekornbestand i år og flere rapporter om katter som presenterer matmor med nattens fangst. Hogging av trær som tvinger ekornet ned på bakken for å komme til flere nøtter, bidrar også til nedgangen.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

desember 2008 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 14

Hafslund Netts snauhogst

Etter at snauhogsten under kraftledningen nord for Jar skole ble tatt opp med Hafslund Nett har nytt styremedlem Bo Wingård vært med på to befaringer med selskapet og en med en journalist. Resultatet er en muntlig innrømmelse fra Hafslund at inngrepet var unødig hardt og nye retningslinjer trengs. Kommunale selskapet Hafslund overlater den daglige forvaltningen til sin underleverandør som samtidig er forpliktet til å sette seg inn i spesielle forhold, noe som ikke har vært tilfellet denne gangen.

Utsynet fra Vollsveien nov 2008

Hafslund mener seg forpliktet av lovverket og gamle avtaler med kommunene. *LvV* er oppfordret til å gå politiske veier for å få til en ny avtale mellom selskapet og kommunene. *LvV* har henvendt seg til både Bærum og Oslo kommuner med en anmodning om å ta saken opp med nettselskapene for å få til umiddelbare forbedringer i forvaltningspraksis. Skal lovverket endres må saken reises med statlige myndighetene som NVE og Miljøverndepartementet. Med mindre kommunene som grunneiere tar affære, må organisasjoner samles om en henvendelse.

Saker på andre sider:

Langlia-prosjektet
Jarfyllingen
Tiltaksplan og Kommunedelplan
Markaloven
PBE og elver
Braamandsbekken
Kontingent 2009
Årsmøtet

Kjenn din elv!

Signaler fra medlemskapet er at det er større behov for allmenn kunnskaper om Lysakervassdraget enn det er for et kurs for turledere. Derfor planlegges en rekke foredrag til våren alternerende med tematurer.

Langlia-prosjektet

Oslo kommunes Vann- og avløpsetat har lansert prosjektet "Langlia" som et ledd i sikring av byens vannforsyning og for å gi kommunen noen flere år før vann må hentes fra Holsfjord. Selv om et smutthull i planloven betyr at det ikke er krav på det, har VAV lagt opp til en konsekvensutredning. Hvor strengt den skal behandles dersom mye negativt oppdages, er det imidlertid ingen som kan si. På noen hold betraktes planutlysning som en prøveballong for et dristig prosjekt som berører mange.

I korthet kan opplegget beskrives som en økning i kapasitet til vannledningen som forsyner Sørkedalen (og for tiden også Oslo Vest) frem til en fjellknaus langs Zinoberveien mellom gårdene Nordre Ringerike og Hadeland. Derfra skal en tunnel leder vannet til Brekke i Maridalen for overføring til det nye renseanlegget på Oset. Inne i fjellknausen skal det kobles en turbin som kan muligens gir 100 kW, og hvor om 20-30 år, vann fra Holsfjord kan kobles inn.

Det er flere aspekter med prosjektet som krever utredning, bl.a. at tunnelen skal gå under både Ringerikstjern, Sognsvann og Svartkulp. Med Putvann i minne, er særlig Ringerikstjernet utsatt – det ligger i et belte med en noe løsere bergart enn ellers i Nordmarka, og ovenfor den marine grensen slik at finnes ikke tettende havleire i bunnen av tjernet.

Det er evnen til å beskytte miljøet under en utgraving som bekymrer mest. 100 000 kubikkmeter (6-8000 billast) steinmasse må kjøres ut av Sørkedalen. Det er snakk om å bygge en ekstra bro over elva i Sørkedalen like nord for Kolonien, uten at problemene med dagens bro løses først. Zinoberveien har en lastbegrensning på 8 tonn akseltrykk og må forbedres.

For selve Sørkedalselva kommer det to faremomenter – at det skal legges et overløp ut til elva for å kunne tømme tunnelen, og at anlegget skal ligge tett ved en stor våtmark som i naturundersøkelsen for to år siden er betegnet som *svært viktig* i nasjonal sammenheng med gode forekomster av rødlistete arten *blærestarr*. Denne våtmarka oversvømmes hvert år under vår- og høstflommen.

For vassdraget som helhet ligger det store forstyrrelser i at 10 - 12 millioner kubikkmeter vann overføres årlig til Oset selv om Maridalen kan forsyne hele byen. Dette for at vannet i tunnelen skal holdes fersk. Akerselva får 400 liter per sekund ekstra på Lysakerelvas bekostning. Gitt at Lysakerelva til tider mottar betydelige mengder kloakk fra overløp i Bærum og Oslo, vil varig forminsket vannføring krever at disse overløpene lukkes.

Prosjektet innebærer også at Langlivannet holdes tilnærmet fullt slik at tremåneders vann er klart til bruk. Erfaringer fra det siste halvåret med et tilsvarende manøveringsregime forteller at vannføring endrer seg på kunstig vis uten sammenheng til nedbøren og med betydelig sprang fra lav til middels vannføring. Naturen langs elvene fungerer dårlig under slike forhold. Friområdenes roller som naturområder blir definitivt truet.

Jarfyllingen

Sammen med utlysningen om kommunedelplan som kom i juni kom det et kart over en tiltenkt turvei gjennom Jarfyllingen. I Oslo bys budsjett for 2009 er det nå bevilget kr 10,6 millioner for å få lagt en kulvert under T-banesporene og Bærumsveien til sommeren. Ansvaret for det videre arbeidet er overlatt til Kolsåsbanens utbygger.

Det skal også anlegges nye turveier nord og sør for fyllingen. Flere i Vestveien har bemerket at det utpekte krysningspunkt for turveien over Lysakerelva var uheldig bl.a. fordi brua ville passere rett over badekulpen som er brukt i mange generasjoner. For å forsvare utgiftene til kulverten må turveien kunne brukes av alle. For å finne en passende trase må elva krysses flere ganger. LvV går inn for at ei bru skal legges lenger sør, for å unngå bortsprenging i vannkanten. Det er innkalt til befaring torsdag 8. januar for å se nærmere på traseen.

Kommunedelplan (KDP) og tiltaksplan

Siden mars hadde det kommet lite informasjon fra arbeidet med planen for vassdraget, så gjennom Oslo Elveforum ble det bedt om en orientering. Et halvannen timers møte med økolog Erik Heibo som er saksansvarlig i Oslo kommune, avslørte at arbeidsrekkefølget ble snudde om slik at en tiltaksplan for vannkvalitet skulle ferdigstilles forut for KDP. Omleggingen var et følge av at Fylkesmannen i Oslo og Akershus viste til vanndirektivets krav som overordnet. Kommunedelplanen vil konkretisere tiltakene for vannkvalitet med bl.a. innsats for å få bukt på de høy mengder bakterier ved Sollerudstranda som lever bl.a. av næringsstoffer brakt ned med Lysakerelva. Tiltaksplanen skal ut rundt årsskiftet, KDP kommer på høring rundt påske 2009.

En jobb for LvV?

Tiltaksplanen har måttet basere seg på altfor lite data om tilstand i Lysakerelva. Etatenes folk er gjerne opptatt andre steder når de store nedbørsmengdene kommer. Flere medlemmer kan fortelle at hunden stinker og må vaskes etter svømmetur i Lysakerelva, særlig i bakkevjene ved Lysejordet og Jarfossen. LvV er oppfordret av etaten å organisere taktisk prøvetaking og -analyse på faste steder i elva for å fastslå forurensningsmengder og kilder. Er det noen medlemmer med kompetanse, ber vi om at de tas kontakt med styret.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 14

Markaloven

I statsråd 19. desember la Miljøverndepartementet frem forslag om ny Markaloven. Markagrensen går fremdeles langs Ankerveien like sør for Bogstad golfbanen og umiddelbart nord for Fossum sagbruk. Dessverre er ikke vannkanten foran sagbruket tatt med innenfor grensen. Det gjenstår å se om utvidelse av Wyllerløypa og Bogstad Vinterpark vurderes som anlegg "som naturlig kan innpasses i naturen". Politikernes iver for en bandybanen ved Bogstad kan svekke kampen for å beholde skogen langs Tryvannsåsen. Det merkelig er at områdets tunge krigshistorie ikke trekkes inn i Bogstad-debatten.

Braamandsbekken

Den vesle bekken som renner fra Vestveien til Lysakerelva nedenfor Jarfossen fikk uønsket oppmerksomhet i sommer da det la seg en betydelig mengde kloakk utover bekkefaret. En henvendelse fra en nabo ble formidlet til Avløpsetaten som etter én purring, kom i gang med å oppsøke mulige fortetninger i systemet. Det gikk ikke mange dager før en "stopp" ble funnet. Etter de nødvendige reparasjoner ble bekken skylt med fersk vann. LvV har et meget godt forhold til VAV som setter pris på at vi gir nøyaktige stedsanvisninger og problem beskrivelser.

Navnet Braamandsbekken er tatt fra Hans Lemich Juells kvartmilskart fra ca. 1800 som angir en husmannsplass "Braamand" på nordsiden av bekken. Senere kom sponhoggeriet på sørsiden. Selve bekken har sin kilde oppe ved bussholdeplassen *Lyseveien* i Vækerøveien og renner gjennom Ullern idrettsanlegg og under Bærumsveien til Øraker stasjon før den følger trikkeskinnene nedover i et rør.

PBEs og elver

Våre innvendinger mot Mustads planer for hallene til gamle Lysaker Kjemiske er feid til side av arkitekten med henvisning til PBEs reguleringskart som tillater bygging innen 20 meter av elva. Problemet med 20-metersregelen er en klausel i bestemmelsene som sier at 20-metersregel gjelder bare de nederste etasjene for bygg over en viss høyde. Ovenfor tillates utspring på inntil 5 meter. Ikke bare det, men PBE konsekvent godkjenner at utspringet kan stå ut over en oppmurt uteplass! Elvas naturlige kantsone er effektivt kuttet ned til bare 15 meter. Dette smutthullet har eksistert lenge nok til at det ga oss det uheldige Statkraftbygget på nabotomten.

LvV må arbeide hardt politisk dersom smutthullet skal tettes for å gi vår elv pusterom og plass til en anstendig turvei. Bydel Ullern møt en arrogant holdning fra PBE i saker som denne, og Friluftsetaten forsvarer heller ikke de grønne dragene langs elver mot andre etater.

Kontingent 2009

Innbetalingsblanketter for neste års kontingent blir sendt ut i januar. Det skal betales innen årsmøtet første uken i mars.

Årsmøte 2009

Foreløpig er årsmøte satt til 4. mars. Innkallingen kommer i slutten av januar.

God Jul

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2009

Det var egentlig den siste nyheten fra året før at det var funnet to steinalderboplasser langs Lyseskrenten. De ligger på satsen i den lange lia på osloside nord for Bærumsveien. Oppdagelsen kom da byantikvaren undersøkte grunnen før turveien skulle legges langs med satsen og kobles til den nye kulverten under Bærumsveien, den som vi kjenner i dag som Fådpassasjen.

I denne forbindelse la kommunene frem et forslag om to nye gangbruer over Lysakerelva. I konsultasjon med Vestveien Vel ble det klart at den ene, sør for Bærumsveien ville ødelagt en badeplass, og vi foreslo en annen plassering. Den andre, en stor hengebru nord for Bærumsveien, ville betyr at man slapp å gå langs Bærumsveien for å komme til kulverten. Dessverre ble kontrakten gitt til et stort veibyggingsfirma, som umiddelbart forårsaket enorm skade til Lyseskrenten ved å utvide den gamle rideveien til full lastebilbredde!

Kurset «Kjenn din elv» ble holdt om våren i varmestua på Lysejordet i årene før den ble fornyet som Lysejordet Grendehus.

Fådpassasjen ble lagt under Bærumsveien mens Kolsåsbanen var under oppgradering. Foto: Bo Wingård 5.7.2009

februar 2009 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 15

Steinalderfunnet

En av to gamle strender langs Lysakerelva med rester etter flintarbeid fra steinalderen.

Artikkelen i Aftens utgave for Vestre Aker og Ullern onsdag 21. januar om funn av steinalderrester var mildt sagt en overraskelse. En telefon til arkeolog Leif Håvard Vikshåland bekreftet at hans undersøkelse hadde utgangspunkt i Friluftsetatens arbeid med kommunedelplanen. I planarbeidets tidligste fase var LvV ute med etatens prosjektleder og bl.a. påpekte de to merkelige steder i terrenget som kunne skjule tegn etter tidligere bosetninger. Tankene svevde om finnetiden eller skogbrukets storhetstid da det til tider var mange folk langs elva.

At det skulle vise seg begge steder å ligge rester etter flintarbeid fra tidlig steinalder, gir området et helt nytt status og kan bli meget viktig for den fremtidige utviklingen av hele friområdet. Begge plasser ligger på strandsletter som ble utjevnet i grunt tidevann for 7 500 til 8 000 år siden. Strendene som er 75- 80 meter over dagens havnivå, kan følges et godt stykke oppover på begge siden av elva. De er mest fremtredende nedenfor Vollterrasse i Bærum, vis-a-vis funnstedet, og sletta med isbanen nedenfor Lysejordet borettslag på Oslo siden. I følge Vikshåland lå restene etter flintarbeid uten tegn til senere kulturlag.

Hvis Byantikarens rapport til Oldsakssamlingen foreligger før årsmøtet, vil eksemplarer bli å få på møtet.

Saker på andre sider:

Tiltaksplan for vassdraget
Årsmøtet
Bli kjent med Lysakerelva
On foot along Lysakerelva.
Jarfyllingen
Skoleadopsjon
Snødeponi
Hageavfall

Tiltaksplan for vassdraget

22. desember leverte Friluftsetaten i Oslo fra seg plan til tiltak for å innfri krav i det europeiske vanndirektiv. I Norge heter direktivet *Vannforvaltningsforskriften.* Tiltaksplanen er inkludert i utkastet til *Forvaltningsplan for Glomma/ Indre Oslofjord*, til sammen seks dokumenter som er lagt ut til høring frem til juli. Paragrafene som omtaler vårt vassdrag er lagt ut på LvVs websider. Forskriften skiller seg fra tidligere vannforvaltning ved at det fokuserer på livet i vann som det viktigste tegnet på vannets kvalitet. Det nye kvalitetsbegrepet er "svært god økologisk tilstand".

LvVs innspill til planarbeidet ble utgitt i mars i fjor og trakk mye oppmerksomhet. Siden har Friluftsetaten og Vannetaten i Oslo arbeidet med saken. Dokumentet som foreligger, viser betydelig utslag for våre saker. Kloakkoverløp, gjenåpning av bekker, bygging i flomsonen er tatt opp som tiltak i planen.

Men flere mangler må vi arbeide for å få rettet opp. I kapittelet om trusler mot vassdraget er utbygging, flomsikring, drikkevannsuttak og forurensning ført opp, men uttak til andre formål enn drikkevann nevnes ikke, og heller ikke lys og skyggeforhold. Dessverre går flere "tiltak" i planen ut på at problemet skal til vurdering i administrasjon eller til bredere utredning. LvV må sørge for at disse spørsmål ikke sirkulerer i årevis uten handling. Minste vannføring i Heggelielva, naturlig vannføring generelt og håndteringen av flomfaren er saker som vil kreve et sterkt søkelys fra frivillige organisasjoner dersom det skal bli handling i planperioden, d.v.s. før 2015.

Vi må med andre ord notere at vassdraget skal fortsatt forvaltes på menneskelige premisser. Minste vannføring er et godt eksempel. Naturen setter ikke noen minste vannføring. En måneds tørke midtsommer eller en varig kuldeperiode som denne siste månedens, ville gradvis gjort vannføringen forsvinnende liten. Men da vil forurensende tilførsel av gjødsel, veisalt, eller kloakk etter tørkeperioden forstyrrer elvas økosystem enormt. Elveforvaltere stiller derfor krav til minste vannføring, uten å innrømme at det er fortynning av forurensningen som er den egentlige hensikten med denne praksis. Naturen sørger også for å endre ting gradvis. Menneskelig inngrep gir gjerne raske endringer: pumper skrues på og av, demningsluker åpnes og lukkes med følget at vannstanden og -strømningen svinger brått. Det er teknisk mulig ved bruk av profilerte demningsoverløp på drikkevannsmagasiner å gi vannføring i takt med tilsiget. En virkelig økologisk elveforvaltning ville si at man streber etter en naturlig vannføring som følger årstidene med snøsmelting og nedbøren. Gitt rent vann kan fisk og andre vanndyr finne gjemmesteder i ei tørr elv, og når de ikke gjør det får rovdyr og rovfugler en liten fest. Dette er naturens gang.

Det å kunne slippe elva løs på dette vis vil virkelig være tegn på svært god økologisk tilstand. Men for å kunne la ei elv slutte å renne, må forvaltningen først ha avskåret eller eliminert de sterke forurensningskildene.

Innkalling – årsmøte 2009

Årsmøte i foreningen Lysakervassdragets Venner holdes på Salong 3 på Samfunnshuset Vest på Røa, kl. 19, onsdag 4. mars 2009.

Dagsorden

Velkomst
Valg av referent
Godkjenning av innkalling; referat fra stiftelsesmøte
Meldte frafall
Styrets rapport
Kasserens rapport
Innkomne forslag til behandling
Fra styret: Årskontingenten fra 2010 settes til kr. 150,- for et personlig medlem og kr. 50,- for et husstandsmedlem.
Valg av leder
Valg av styret [2 medlemmer for to år; samt 2 varamedlemmer]
Valg av revisor
Valg av valgkomité
Utnevning av delegater til Oslo Elveforums årsmøte, 12. mai 2009.

Kl. 1945 skal Hans Arne Nakrem fra Geologisk Museum kåserer over hvordan Oslo-området ble til. Nakrem er ekspert på fossilene som forekommer i skifer- og kalklagene som vi finner langs hele Lysakerelva, men særlig den nedre delen.

Det blir servert forfriskninger. Bring gjerne et nytt medlem for å høre Hans Arne Nakrem kåserer.

Bli kjent med Lysakerelva

På sitt siste møte, planla styret detaljene i vårt foredrags- og turopplegg senere i vår. Opplegget blir et tilbud til medlemmer og skolefolk som vil bedre sitt kjennskap til Lysakerelvas natur og historie. Planen er å holde seks foredrag fordelt på tre onsdager fra Påske og ut april måned fulgt av to onsdager i mai med kveldsturer som skal ta for seg elva og dens kantsone langs to forskjellige strekninger. Foredragsholderne er valgt fra øverste hylle, men stoffet som de skal presentere blir beregnet for tilhørere med alminnelig interesse i området. Plass på foredragene blir tilbudt til skolene som en del av Oslo Elveforums elveadopsjonskampanje. Planen går ut på at det i det siste foredraget gis noen praktiske tips til dem som skal ta grupper langs elva. Temaene er naturhistorie (geologi og hydrologi), fugleliv, flora og fauna, historie og miljøtrusler.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 15

Jarfyllingen

Arbeidet for å utbedre turveiene langs Lysakerelva er i ferd med å forlate skrivebordet. Kontrakten for arbeidet med trikke- og T-banesporet over kommunegrensen skal undertegnes i månedsskiftet februar-mars. Friluftsetaten og konstruksjonsingeniørene har jobbet hardt for å ferdigstille tegningene slik at kulverten kan plasseres enten i Påsken eller i juli. Bærumsveien må legges om i ca. fire døgn for å fullføre plasseringen.

Turveiene nord og sør for fyllingen grubles det fremdeles over. LvV-styret har meldt til Friluftetaten vår mening at en ny bru i sør vil volde for stort inngrep i elvas kantsone. På begge de foreslåtte stedene er bruer på ca. 30 meter nødvendig, noe som krever konstruksjoner som vil dominere altfor mye i terrenget.

Nord for fyllingen er det definitivt behov for en ny bru for å kunne komme over til Bærum igjen. Et forslag som ligger godt an er å gjenopprette den gamle "Kloppa" som bandt Voll og Lysaker sammen før trikken kom i 1924.

"On foot along Lysakerelva"

Web-versjonen av et lite sort-hvitt hefte på engelsk om turveier langs elva er fornyet og lagt ut på LvVs internettsider. Den kan nås fra hjemmesiden lvv.no. Det kan være morsomt for venner i utlandet eller innflytere som vil lære litt om det enestående området langs Lysakerelva. Det arbeides med en norsk versjon til Kjenn-din-elv opplegget.

Skoleadopsjon

Diverse småartikler i dags- og ukeaviser har beskrevet oppstart av skoleadopsjonsprogram for Lysakerelva. Selv programmet styres av Oslo Elveforum sentralt, og er bygd på erfaringer fra Ljanselva ved Oslos sydlige bygrense, hvor hele lengden er bortadoptert.

Adopsjon er en formell avtale med kommunen undertegnet av ordfører og rektor samt evt. samarbeidspartnere. Den forplikter skolen til å holde et rimelig oppsyn mens den bruker elva og dens kantsone til skoleaktiviteter. LvV får en rolle i programmet som kilde til lokale kunnskaper og i den utstrekningen vi makter, som behjelpelig arrangør.

Skoler og potensielle samarbeidspartnere er invitert til et lanseringsmøte på Jar skole 29. april. Medlemmer som er interessert i å bidra, er velkomne til møtet.

Snødeponi

En notis i en avis om at bystyret hadde vedtatt å bruke Styggedalen som snødeponi overrasket oss. På et møte om hundelufteplasser for et par uker siden, ble området erklært som ideelt til det formålet og det ble sagt at planene for snødeponi var skrinlagt.

Styggedalen er det lille området like nord for Bogstad Gård med en gammel hoppbakke. Dets store ulempe som deponi er våtmarka som ligger rett nedenfor. Den er hjem til flere rødlistete arter. LvV trodde at saken var lagt død for 18 måned siden etter en høring i Oslo rådhus.

Hageavfall

Friluftsetaten har i et skriv til ett vel gitt klar beskjed at dumping av hageavfall i friområdet langs Lysakerelva er i strid med flere lover og forskrifter. Bøtelegging kan forventes hvis ikke dumpingen opphører.

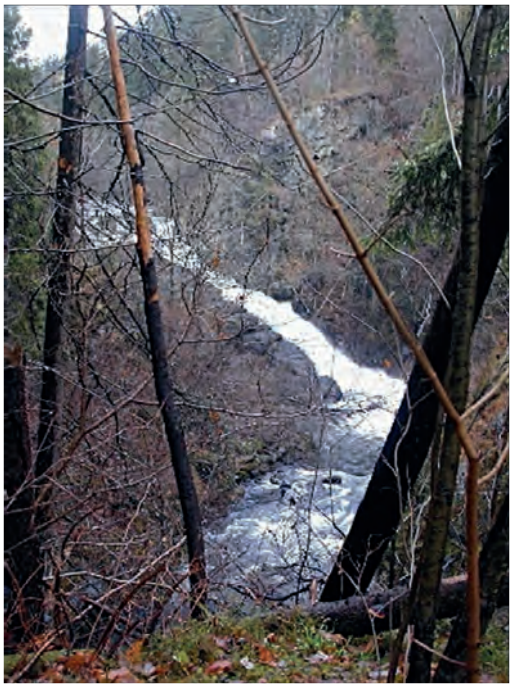
Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

Mars 2009 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 16

Bli kjent med Lysakerelva

Like etter påske, når Lysakerelva er på sitt mektigst og våren bryter frem langs breddene, begynner LvVs foredrag- og turserie med tre kvelder og seks innsiktsfulle foredrag, fulgt av to kveldsturer med kyndige ledere. Som foredragsholdere har vi satset både på eget medlemskap og eksperter på lokale naturforhold. Blant andre skal professor Tore Slagsvold lære oss om fuglelivet, Trygve Christensen om historie til elva og Bo Wingård om dens naturhistorie. Anders Often fra Norsk institutt for naturforskning skal berette om flora og fauna og om spørsmål om forvaltning i bynære naturområder hvor Lysakerelva er et viktig tilfelle. Foredragene avsluttes med en sesjon om turledelse av Bjørg Myklebust.

Røa fossen. Et av de nye perspektivene deltakere blir kjent med.

Av praktiske grunner er vi nødt til å begrense deltakelse til 32. Kurslokalet på Øraker skole er begrenset i størrelse, men først og fremst er det Lysakerelva som bestemmer. Det er få steder langs elva der selv en liten klynge med mennesker kan stå og høre på, og særlig når vårflommen suser så det høres på langt hold. På side 3 finner du programmet og innmeldingsskjemaet.

Saker på andre sider:

Markaloven
Bli kjent med Lysakerelva - program og påmelding
Jarfylling
Steinalderfunn
Skoleadopsjon
Snødeponi
Langlivannet

Markaloven

Debatten rundt Miljøverndepartementets forslag til lov om Oslomarka er gått varmt, særlig siden et lite kjendisgalleri gikk ut med sitt syn på "museumsmarka". Carl Løvenskiold, som for bare ett år siden fremhevet hvordan idretten og skogbruk har funnet et fellesskap i Marka, hevder nå også at landbrukets kår blir umulig under den nye loven.

Markaloven er ubeskjeden om sine miljø- og friluftshensikter. Løvenskiold har allerede greid sammen med andre skogeiere, inkludert Oslos kommune, å få fjernet skogbruk fra begrensningene som loven setter. Nå vil han verne om sin absolutte eiendomsrett i det gamle Nordmarksgodset ved å svekke så mange klausuler som mulig.

Idrettsindustrien vil ha sine formål inn i Markaloven. Sammen med landbruket er den i lovforslaget underlagt betydelig begrensninger. Disse blant Markas stormakter kan spørre seg hvorfor Miljøverndepartementet ser seg nødt til å slå ned på deres tidligere praksis. Fra LvVs synsvinkel kan vi gi et godt eksempel i skogbrukets og idrettens uhemmede ødeleggelse av Markas små vassdrag. Begge parter ser bekker og myrer bare som hindringer. Skogsmaskiner og mange prepmaskiner kjører over småbekker uten noe hensyn til økologien. Dette får alvorlige følger for liv i vannet og i kantsonen både oppover bekken og helt ned til Lysakerfjorden. At tiltak omtalt i forrige Fodnytt i forbindelse med vannforskriften allerede utelater mye av denne ødeleggelsen, gjør saken mer alvorlig.

Men vi innser at Løvenskiold bør få sin vilje på et punkt fordi det ikke er bare ham som rammes. En markagrense langs Ankerveien sør for Sørkedalen lar seg ikke forsvare i lengden. Dette innser LvV i innspillet "Forvaltningen av Lysakervassdraget" hvor vi foreslår at markagrensen legges ved gjerdet mellom innmark og skog i Sørkedalen.

Et slikt skille har fordelen at Bogstad Vinterparadis og Tryvann Vinterpark kommer under forskjellige forvaltningsregler. Idrettsindustriens trusler mot Marka og hele vårt vassdrags natur er eksemplifisert av Tryvanns uttak av elvevann til kunstsnø, og av stoffene som tilsettes for at dette vannet skal fryse ved høyere temperatur enn naturlig. Stoffene er fremdeles virksomme når vannet renner av bakkene om våren og ned de korte bekkene til våtmarka langs Sørkedalselva. Her motvirker stoffene frostmotstand hos insekter, muslinger og fisk. I tillegg gir store og brå svingninger i vannføringen ustabil is på Bogstadvannet, og overvann går i bølger nedover elva helt til Lysakerfjorden.

MEN for å frigjøre Sørkedalen fra Markaloven, må elvebreddene reddes fra landbruk og boligbyggingen – ved Fossum og ellers – ved å avsette en bred korridor til sykkelvei, turvei, elvas kantvegetasjon og våtmarkene gjennom hele dalen.

Det vil være et nederlag dersom regjeringspartiene blir lurt til å tro at idrettens oppblåste deltagertall oppveier det stille flertallet i befolkningens, og svekker lovforslagets viktigste hensikt – beskyttelsen av skogene i Oslomarka for folk flest. Markagrensen vil måtte justeres kraftig i Sørkedalen, men kampen for vern av landskapet må tas først, og i mellomtid er Markaloven en nødvendig beskyttelse.

Bli kjent med Lysakerelva – Program

Tema	Tidspunkt	Foredrags-holder	Tema	Tidspunkt	Foredrags-holder
Onsdag 15. april					
Naturhistorie, og elva i dag	*18:30 – 19:15*	Bo Wingård	Flora & fauna	*19:30 – 20:15*	Anders Often NINA
Onsdag 22. april					
Historie og folk	*18:30 – 19:15*	Trygve Christensen	Fugleliv	*19:30 – 20:15*	prof. Tore Slagsvold
Onsdag 29. april					
Naturforvalt-ning nær byer	*18:30 – 19:15*	Anders Often NINA	Elveguiding	*19:30 – 20:15*	Bjørg Myklebust

Onsdag 6. mai kl. 1830: Kveldstur – oppmøte under T-banebrua v/Grinidammen

Onsdag 13. mai kl. 1830: Kveldstur – oppmøte ved Stoppested på Lilleaker

Styret har bestemt at fra hver husstand med betalt medlemskap kan én delta gratis, mens de øvrige betaler kr. 100,- i kursavgift. Ikke-medlemmer kan delta mot et kursavgift på kr. 150,-. Hvis plassen tillater det, vil deltakelse på enkelte kurskvelder koste kr. 75,-.

Til påmelding benytt gjerne skjemaet nedenfor som sendes/leveres til LvV, Kvernveien 24A, 0383 Oslo; eller går inn på lvv.no; eller ring 469 24 125.

Jeg/vi vil delta i LvVs kurs ***Bli kjent med Lysakerelva***,
kl. 1830 til 2030 på onsdager fra 15. april til 13. mai

Navn:_____ Medlemsnr: _____

Adresse: _____ Kontakttelefon: _____

Yrke/arbeidsplass: _____

- ☐ Jeg ønsker å delta i turlederopplegget
- ☐ Jeg er medlem; jeg er lærer på en adoptionskole
- ☐ Jeg(Vi) vil bli medlem(mer)
- ☐ Kursavgift/medlemskontingent er betalt inn i LvVs konto 6051.06.32292
- ☐ Send meg/oss en giro for kursavgiften/medlemskontingenten

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 16

Jarfyllingen

LvV fikk tilsendt fra konsulentselskapet COWI det offisielle nabovarselet for turveianleggene nord og sør for Jarfyllingen. LvV har svart med kart over det som menes å være nødvendige justeringer samt en klar fraråding av planen for en ny bru sør for fyllingen. En uke før fristen for å svare på nabovarselet, mottok LvV også rapporten fra Byantikvaren om steinalderfunnene. Disse legger noen føringer for oppkoblingen av den nye turveien mot den eksisterende traséen som følger kjerreveien til Ullern mølle ned fra Kvernfaret.

Steinalderfunnene

Arkeolog Leif Håvard Vikshåland prøvde hardt å få sin rapport om funnene frem til LvV før årsmøtet 4. mars. Dessverre ankom den styrets epostkasse bare noen minutter etter at styret dro på møtet. Rapporten angir to lokaliteter med funn ca. 200 meter fra hverandre på flate partier langs toppen av skrentene ved Kvernfaret og Lyseskrenten. Av 22 prøvestikk ga bare seks funn. Noen få flintstykker på det ene stedet og arbeidsredskap og flintrester på det andre. Rapporten setter disse i forbindelse Nøstvettradisjonen fra eldre steinalder (7000-8000 år siden) som hovedsakelig er knyttet til strandsonen, ofte med tegn til bosettinger.

Opplegg for videre undersøkelser er ikke diskutert i rapporten selv om potensialet for flere funn antas å være høyt på grunn av terrengform og alder. Dessverre er den ene lokaliteten blant områdene som har vært mest plaget av hage- og annet avfall. Det forringer muligheten for flere undersøkelser.

Skoleadopsjon

Et konstruktivt samarbeid mellom Bærums undervisningsetat, Oslo Elveforum og LvV har ført til betydelige endringer i det opprinnelige adopsjonsbrev som skoler er invitert til å undertegne som bevis for forsvarlige holdning til elva når de bruker den i undervisning. Adopsjonsopplegget som opprinnelig kom fra skoler langs Ljanselva langt sør i Oslo, må tilpasses forholdene langs den mye kraftigere og mindre tilgjengelige Lysakerelva.

Skoler og potensielle samarbeidspartnere er invitert til et lanseringsmøte på Jar skole 29. april. Våre forbindelser i næringsliv og i vel oppfordres til å kontakte deres nærmeste skole for å slutte seg til adopsjonsopplegget.

Snødeponi

LvV har samtalt med bydelsleder Grete Horn Galtung i Vestre Aker om planene for et snødeponi i Styggedalen. Vi er enige om at Samferdselsetaten i Oslo må sikre våtmarka nedenfor det lille området like nord for Bogstad Gård med sin gamle hoppbakke. Bydel Vestre Aker skal holde LvV orientert om gangen i saken siden den ikke dekkes av avtalen med Plan- og bygningsetaten om byggemeldinger som gjelder tiltak ved elver og bekker i byggesonen.

Langlivannet

er hovedvannmagasinet i vassdraget og styrer vannføringen i både Sørkedalselva og Lysakerelva. I hele vinter har vannet herfra forsynt et stort område på Oslo vest uten at det har kommet merkbart tilsig fra det frosne nedbørsfeltet. Rapporter sier at vann-nivået ligger ca. 70 cm under overløpet, så snøsmelting for 10-15 mm nedbør må til før en naturlig vannføring gjenoppstår i elvene, selv om vannforsyning legges om til Maridalsvannet i disse dagene.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

november 2009 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 17

Ny kulvert gjennom Jarfyllingen

Arbeidet med adgangstrapp i sørenden av kulverten, 30. oktober.
Bildet: Kristin Moldestad, COWI

Andre helgen i juli mens trafikken langs Bærumsveien var på sin laveste, ble den første halvparten av bølgeblikk-kulverten som skal føre turveien under både T-banen, trikken og biltrafikkpassasjen gjennom fyllingen kommer først til våren når arbeidet med fundamentering av de nye trikkesporene er ferdig. Først da vil det være trygt å ferdes mot tunnelåpningen i sør hvor faren for steinsprang fra arbeidsområdet ovenfor er påtagelig.

Prosjektansvarlig Kristin Moldestad kan fortelle at arbeidet med adgangstrappen fra Oslosiden og stien ned fra Vollsveien er ferdig. Planene for de øvrige stier og turveier ligger hos politikerne i både Oslo og Bærum.

Lokaldemokratiet?

Jo nærmere en bygge- eller plansak er en politisk avgjørelse, jo vanskeligere er det for interesseorganisasjoner å følge med. Etter høringsfasen får nemlig ikke berørte parter melding om den politiske behandlingen, som oftest er basert på etatens sanerte fremstilling av saken.

Hvis alle som ytret seg i høringsfasen også fikk meldingene om den videre saksgangen, kunne politikerne sikres et riktigere grunnlag for debatten i komitéen - eller i bystyret.

Saker på andre sider:

Tryvann og Sørkedalselva
Høst- og vårprogram
Mustad nord og sør
Skolenes elveadopsjon
Lysakervassdragets vannpris
Websidene

Tryvann og Sørkedalselva

NVE har gjort en grundig arbeid med søknaden fra Tryvann skisenter og Idrettsetaten i Oslo kommune om å ta vann fra Sørkedalselva til kunstsnøproduksjon. I konsesjonen som er nå gitt for et uttak på inntil 333 liter per sekund, viser begrunnelsen at saksbehandleren har skjønt hvor mye dette uttak kommer til å forulempe andre brukere av vassdraget. Men NVE har blitt satt under et enormt press fra Oslo kommune som legger opp til et uvettig tidsskjema, hovedsaklig fordi Snøbrettforbundet vil søke VM i 2014, og har det for seg at et nytt anlegg må stå klart til VM 2011 for å vises for FIS-folkene som kommer til Oslo.

Hastverket er ikke nødvendig for avviklingen av VM om 15 måneder. Løsningen for snøproduksjon i Midtstubakkene og Holmenkollen er elegant og vannbesparende. En dam nedenfor Midtstubakken samler regn og smeltevann fra området og bruker det om igjen. Den tar også i mot smeltevannet fra Holmenkollarenaen gjennom et rør i fjellet. Oslo kommune vil dessverre ikke finansiere en kraftturbin i tunnelen for å gjøre anlegget selvforsynt med strøm. Pengene til dette gode miljøtiltak har Idrettsetaten sløst bort gjennom sitt hastverksarbeid ellers.

Men hastverket har også preget konsesjon til vannuttak og det har LvV måttet klage på. NVE mener nemlig at vannuttaket vil påvirke Sørkedalselva lite og ikke vil påvirke Lysakerelva i det hele tatt. Hadde NVE bare kunnet belegge sine meninger med observasjoner, måtte de blitt akseptert, men når meningene er i direkte strid med observasjonene som LvV har kunnet legge frem, har NVE valgt å påstå at våre målinger ikke er ”helt pålitelig” uten å kunne vise til noe som er mer pålitelig.

Striden dreier seg om to aspekter: om det finnes nok vann til å slippe fra Langlivann hele vinteren slik at Tryvann kan ta ut vann når selskapet finner det nødvendig, og om et slikt uttaksregime vil føre til stadig overvann og usikker is på både Sørkedalselva og Bogstadvannet, og betydelig forstyrrelse av isforhold langs Lysakerelva.

LvV har derfor lagt inn klage på vilkårene i konsesjonen. Klagen går i hovedsak ut på at Tryvanns uttak må underlegges strengere styring særlig når vannstanden i elvene er lav. LvV mener at et fullt uttak kun skal tillates dersom elvene renner med sin normale vannføring eller mer, men skal reduseres forholdsvis ved lavere vannføringer. Og dessuten at pumpene skal styres ved oppstart og avstengning slik at vannstandsendringer ikke blir mer brå enn om de store demningene skulle justere vannføringen tilsvarende. Dette er rimelige tekniske krav som bør være et selvfølge, men NVE mangler nok data til å kunne stille krav. LvV mener at Tryvann bør skaffe de nødvendige data gjennom denne vinteren.

Et annet aspekt som LvV vil ha rettet opp er tillatelsen til å overføre vann til Øvresetertjern. På et møte i juni fikk Idrettsetaten flere interesseorganisasjoner til å legge til side sin motstand ved å si at kommunen ikke hadde noen intensjon om å overføre vann. Dessverre ble ikke dette meddelt NVE og konsesjonen er gitt til denne uheldige praksisen, og det uten å stille krav som sikrer at organismer ikke blir pumpet over med vannet fra det ene vassdraget til det andre.

Høstprogram

Høstens program for medlemmer har vært noe mindre enn ønskelig. Styret stoler på at medlemmene har forståelsen for hvor mye arbeid som har blitt lagt ned i skoleaktiviteter og høringsuttalelser denne høsten

Den nye aktivitetsskolene som erstatter SFO, oppmuntrer til aktiviteter ute. Skolene trenger hjelp og kunnskap om arealene langs Lysakerelva og har kontaktet LvV. Et resultat er en natur- og aktivitetsti som er utviklet i samarbeid med Oslo Elveforum og prøvd ut på forskjellig grupper fra både aktivitetsskoler og med vanlige klasser. Plakater legges ut rundt om Lysejordet med aktiviteter som utføres gruppevis. Foreløpig har Montessori skole Lyse og Lilleaker benyttet seg av ordningen.

LvV har nylig fått fra Oslo Elveforum utstyr for å foreta enkle vannprøver. Lysakerelva er sjelden rolig nok til at skolebarn kan vade ut i elvestrømmen for å hente vannprøver. Det er imidlertid minst like morsomt og viktig å skaffe prøver fra de små bekkene som renner ut i elva, fordi det er fra disse at forurensningen kommer. For eksempel forteller vannets ledningsevne hvor mye salter er løst opp i vannet. Salt fra veier og avrenningen fra landbruk øker ledningsevnen og selv små endringer kan vi måle. Det er godt å vite at ledningsevnen i elvevannet vanligvis er lavere enn i drikkevannet i kranen som både er tilsatt salter og bringer med salter som blir løst ut av rørledninger.

Vårprogram - *Bli kjent med Lysakerelva 2010*

Etter vurdering av kurset holdt i vår, bestemte styret om å forberede et nytt kurs i 2010. Vi legger om noe og tar sikt på et innhold som kan være til nytte for lærere og aktivitetsledere som vil gjøre skoleelever bedre kjent med Lysakerelva. Men det blir ikke bare for lærere; så avsetter datoene for en spennende sjanse å øke dine kunnskaper om elvas historie, natur og geografi.

Datoene for kurskveldene blir 10., 17. og 24. mars, og 8. og 15. april blir det turer langs elva. Påmeldingsdetaljer kommer på nyåret. De tre første kveldene blir inne kvelder med forelesninger på Samfunnshuset Vest, på Røa.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 17

Mustad nord

Mustad Eiendom lanserte Granfosslokket for en utbygging av det svære arealet mellom CC-Vest og Vestveien i Oslo hvor Granfosstunnelen kommer ut i dagen i vel hundre meter. Den første planen som ble levert inn tok ikke særlig henyn til områdets opprinnelig terrengform som et dalføre for en bekk som rant ut i Lysakerelva nedenfor huset Fåbro. LvV var blant flere som påpekt dette og den nyeste plan har med både en bekk og en turvei som kan gi en ny fin turmulighet. Det er imidlertid mange innvendinger fra de tekniske etatene som må ordnes før et vedtak kan fattes.

Mustad sør

Lilleakerveien 4 er Mustads nyervervelse i motsatt enden av Lysaker kontorstrøk. En del av gamle Lysaker Kjemiske fabrikker, med en lang teglsteinsbygg som ender med et rettvinklet påbygg som stikker ut i Lysakerelva. Turveien A1 går i dag gjennom langbygget på vei til og fra Mølledammen. Mustad har fått godkjent planen om å rive det gamle og bygge leiligheter og kontorer i tre, viftformete bygg ned til 15 meter fra elva. Området ligger ca. halvannen meter høyere enn vannspeilet i Mølledammen og var under 1987-flommen dekket med en meter med vann i strie strømmer.

Byggeplanen fortsetter den uheldige konstruksjonen med 1. og 2. etasjer trukket tilbake til 20 meter fra elva, mens de 6 øvrige etasjene kan bygges ut bare 15 meter fra elvebredden. Det som er usikkert er hvor vidt det skal bygges underetasjer inntil 15 meter av elva. Vanskeligheten ligger i flomsikringen. Lenger oppover elva er det bygd opp flomvoller med turveien klemt mellom vollen og bygget slik at elva blir borte for turgåere. Beregninger viser at vollene ved Lilleakervn 4 må være enda høyere og dette skaper strid. LvV ber Oslo Plan og bygningsetaten om en avklaring fordi også Vital har søkt om en lignende regulering for Granfosstomta på Bærumssiden av elva.

Skoleadopsjon

Montessori Lyse er den nyeste skolen som har adoptert en strekning av Lysakerelva. På en aktivitetsdag i begynnelsen av september undertegnet rektor Berit Houg adopsjonsbeviset i nærvær av representanter fra både Oslo Elveforum og LvV. Dette ble avslutningen på en formiddag hvor hele skolen prøvde ut Naturstien for første gang. Både arrangøren og læreren lærte mye mens alle hadde det kjempegøy. Og de hele ble med i en dokumentarfilm som skal sendes i fjernsyn i Nepal.

Styremedlem

Årsmøtet ga styret fullmakt til å fylle den ledige styreplassen. Varamedlem Abel Østerberg sa seg villig til å bli fullmedlem og Kåre Svendsen overtar som varamedlem.

Lysakervassdragets vannpris

er et initiativ fra styremedlem og hydrolog Bo Wingård. En hurtigarbeidende komite fra Oslo Elveforum, Norsk vannforening og LvV har lagt opp en plan for lansering av det første utgave av denne nye prisen for barne- og ungdomsskoler som driver prosjektarbeid hvor Lysakervassdraget står som tema. Prosjekter som berører vassdraget via historie, naturfag, norsk, forming, ja, hvilket fag som helst kan fremmes. Detaljene diskuteres med rektorene i februar og selve skolearbeid foregår i skoleår 2010-11

Websidene

LvVs websider oppdateres daglig med nedbøren og vannføringen målt i det foregående døgn, samt nyheter og kommentarer om saker som berører vassdraget. Her finner du LvVs høringsuttalelser, en rekke bakgrunnsdokumenter og på engelsk, en guidebook for Lysakerelva og en oversettelse av Per Christian Asbjørnsens *Sommernatt i Krokskogen.*

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2010

Dette året hadde en glad sak og en tapt sak. I mai ble *Fådpassasjen* åpnet. Navnet var et forslag fra styremedlem Bjørg Myklebust til Bærum kommunes utlysning om navneforslag. At hun selv bor i Fådveien var nok medvirkende.

En stor sak gjaldt sidebekker til Sørkedalselva, *Holenbekken*, en av flere små bekker som renner sammen nedfor Holen, en plass like sør for Wyllerløype. Plassen Holen er i dag dyktig restaurert av Sørkedalen Historielag. Bekken møter en noe større bekk i en myr før den renner videre, rundt Kolonien og ut i hovedelva. Den gamle høyspentledning til Smestad hang over myra.

Holenbekken rant ned bekkefaret der hvor half-pipen ligger i dag.

Arctic Air skulle avvikles i Wyllerløype i 2011. En half-pipe måtte bygges og parkeringen utvides. Dårlig tid til konsekvens-utredning eller vurdering etter den nye Markaloven eller naturmangfoldloven. Bekken skulle i rør og myra gruslegges. LvV rakk å ta bilder av bekkeløpet om våren, og gjennomføre noen rudimentære undersøkelser av myras struktur om sommeren.

januar 2010 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 18

Snøproduksjon

Vannuttak fra Sørkedalen til snøproduksjon har gått for fullt tre forskjellige steder: fra Heggelielva ved Sandbråten og fra Sørkedalselva ved både Wyllerløypa og Zinober. Til sammen er 90 liter per sekund pumpet fra elva. Idrettsetaten i Oslo kommune fikk innvilget tilattelse etter søknad i høst for å bøte på situasjonen at Tryvann ikke kan levere snø fra sitt anlegg på Tryvannshøgda. NVE tolket LvVs tidligere uttalelse helt riktig. Vi godtok at VM og prøve-VM får bruke vann fra Sørkedalselva.

De 10 meter høye kunstsnøhaugene ved Zinober.

Mindre begeistret er styret for svaret som er kommet fra NVE til LvVs klage mot en større økning i vannuttak. Klagen er gitt oppsettende virkning, men bare inntil det er avgjort om Oslo blir tildelt VM 2012 i snøbrett. Det at en søknad om et idrettsarrangement sendes før det er klart om de nødvendige byggeplanene kan godkjennes, er en ukultur som bl.a. har ført til overskridelsene i.f.m. Holmenkollnasjonalanlegget. Signaler fra Fylkesmannen kan tydes slik at det kan bli en langvarig kamp om Wyllerløypa også. Dessverre har kretsen rundt Tryvann skisenter satset mest på å overtale politiske krefter istedenfor å finne en tilpasning som alle kan leve med.

Se artikkelen på side 2 for flere detaljer rundt Wyllerløypas utvidelse.

Saker på andre sider:

Wyller og Holenbekken
Årsmøtet og vårprogrammet
Mustad sør
Vannledning Oslo-Bærum
Vannføringsstatistikk
Kontingent
Styggedalen

Wyllerløypa og Holenbekken

27. november 2009 sendte Plan- og bygningsetaten i Oslo ut til høring en konsekvensutredning (KU) og et detaljert planforslag for Tryvann skisenter a.s. sin utvidelse av Tryvann vinterpark. Disse bygger på et skriv utarbeidet av Tryvann skisenter *Tryvann Vinterpark – Reguleringsplan med konsekvensutredning* som ble ferdig 8 dager før.

Ved å knytte planarbeidet opp mot en søknad om å avholde VM i snøbrett i 2012 i Wyllerløypa, har kommunen lagt opp til en forsert saksbehandling akkurat som i vannuttakssaken omtalt i forrige Fodnytt. Dette kan være grunnen til at KU som er fremmet, mangler så mange detaljer om omfanget av terrenginngrep som planlegges i Wyller. Men også Tryvann skisenters dokument nedvurderer konsekvent naturverdien til alle berørte områder, noe som gir inntrykk av at selskapet vet at inngrepene som de vil foreta, kan falle utenom hensikten med den nye Markaloven.

Dette gjelder særlig Wyllerløypa, hvor det skal flyttes vel 50 000 kubikkmeter med fjell bl.a. for å slette ut skrentene, slik som er gjort under dagens skiheis. Men det største enkelte uttak, en tredel av det totale, er utgravingen av en superhalfpipe for å kunne avholde *Arctic Challenge*. Beskyttelse mot større terrenginngrep (Dette tilsvarer 2500 billass.) i Marka var ett av den nye lovens særskilte hovedpoeng.

Denne utgravingen vil også utslette et av de få skogsfelt i selve Sørkedalen som er gitt naturvurderingen *nasjonalt viktig.* PBEs KU nevner ikke dette. Feltets høye vurdering henger sammen med at den har vokst uberørt i vel hundre år, mens resten av dalens skog hogges etter hvert som den modner. Tryvann henviser til en egen undersøkelse av halve feltet som ikke fant "*arter som gjør det naturlig å avgrense denne lokaliteten som en egen naturtype*". LvV har også foretatt en undersøkelse, og ser klart hvordan alderen og helheten på skogsfeltet kan gi det status som nasjonalt viktig.

Holenbekken renner gjennom dette feltet og møter en større bekk fra Jordbråten inn i utvidelsesområdet. Tryvann innrømmer at 220 meter av Holenbekken skal legges i rør. En befaring med GPS viser at utvidelsen vil faktisk nedgrave, flytte og ellers endre hele 450 meter av dette lille sidevassdraget til Sørkedalselva. Og det skal brukes som resipient for den skitne avrenningen fra både parkeringsplassen og arenaområdet.

Hvis denne KU godtas, vil den både danne grunnlaget for den videre politiske behandling av denne utbyggingen, og sette standarden for fremtidige konfliktsaker inn under den nye Markaloven. Derfor må det stilles krav til at KUen gir et fullstendig bilde av prosjektets negative så vel som positive sider. I sin nåværende form gjør den ikke det.

Det er nemlig slik at det har foregått en robust prosess om den delen av utvidelsen av Vinterparken som ligger oppe på Tryvannsåsen. Dette har ført til en moderering av de groveste naturinngrepene til noe nærmere frilufts- og naturorganisasjonenes syn på området. For Wyller hvor både arealet og volumet på terrenginngrepet er størst, og hvor flere boliger rammes av økt støy og trafikk, har Tryvann skisenter nektet å diskutere behovet for en innskrenkning. Faktisk skyver de VM-planene foran seg for å sikre at hele utbyggingen godkjennes under ett. Sitat: *For styret i Tryvann Vinterpark er det kun aktuelt å starte utbygging av området dersom planen vedtas som helhet.*

At Plan- og bygningsetaten har godtatt Tryvanns utredning i alt bortsett fra spørsmålet om veibygging forut for utbygging, tyder på at altfor lite hensyn er tatt til Markalovens intensjon. Wyller er i stor grad et kommersielt prosjekt hvor kommunen har engasjert seg under idrettens flagg. Det blir mange konfliktsaker i Markas randsonen og det er viktig at alle partenes interesser får lik behandling i den offentlige behandling av denne første saken, og at den allmenne idretten og ikke underholdningsidretten godtas.

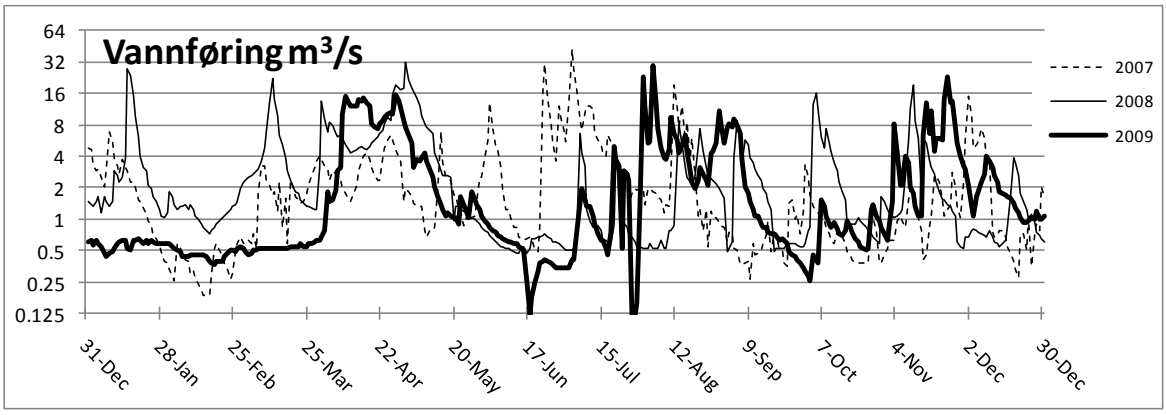
Årsmøtet 17. februar

Årsmøtet 2010 skal holdes som i fjor i hjørnesalen på Samfunnshuset Vest ovenfor Deichmanske biblioteket på Røa. Selve årsmøtet begynner kl. 19. Etter en pause blir det kl 1945 et kåseri ”Den hemmelighetsfulle elvemuslingen - en viktig miljøindikator" med Kjell Sandås fra Helsevernetaten i Oslo. han forteller om mystikken omkring perlefiske og eventyr, samt dyrets rolle i et økosystem.”
Saker som skal tas opp på årsmøtet skal være styret i hender 14 dager før møtet. De kan sendes med epost til styret@lvv.no, eller leveres Kvernveien 24A 0383 Oslo innen 3. februar. Innkalling og dagsorden sendes ut en uke før møtet.

En valgkomite bestående av Øystein Evandt 22 50 15 06 el. 930 89 118 og Synneva Tveiten 22 50 57 34 er nominert av styret. Det er behov for folk i flere verv, så ta gjerne kontakt med Øystein eller Synneva hvis du vil hjelpe oss videre.

Vannstatistikk 2009

Vannføringen i Lysakerelva var preget av uttaket av drikkevann til Oslo kommune frem til slutten av april. Sammen med en snørik vinter, betød dette en jevnt lav vannføring inntil vårløsningen hadde fylt opp de store vannmagasinene. Det ble ikke noe stort flomår - høyeste vannstand ble registret 4. august etter 90 mm nedbør på en uke. Vannstanden ble kunstig senket flere ganger, først 17. juni da vannstanden i Bogstadvannet skulle heves, og så etter tragedien da Didrik Kleiven druknet i Kulpen nedenfor Røa idrettsplass 23. juli, først under redningsaksjonen og senere for å kartlegge forhold.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 18

Vannledning Oslo-Bærum

I september fikk LvV tilsendt et plankart over en vannledning som skal legges for gjensidig sikring av vannforsyningene i Oslo og Bærum kommuner. Ledningen skal graves ned tvers over Bærum like nord for Griniveien og krysser Lysakerelva rett nedenfor moreneryggen ved Sør Fossum og fortsetter oppover Ankerveien i Oslo. Den vil berøre både elveleiet og under anleggstiden, også turveiene på begge sider av elva.

Tidlig i desember møt styremedlemmer Bo Wingård og John Tibballs prosjektansvarlig Kjetil Borgedahl i Vann- og avløpsetaten i Oslo for å befare den planlagte krysningen.

VAV har boret og funnet det er ca. 15 m ned til fast fjell. Litt overrraskende siden bare noen titalls meter både oppover og nedover er elvebunnen dannet av harde bergarter. Under befaringen ble det enighet om plasseringen av rørgrøften i forhold til et stryk i elva og om tilbakesetting av elvebunnen, samt skilting av alternative turveier ble avtalt. LvV får advarsel om oppstart slik at vi kan benytte anledning til egne undersøkelser av elvebunnen og avsetningene.

Mustad sør

LvVs bemerkning til vedtak om bebyggelsesplanen for Lilleakerveien 4 er under formell behandling som en klage hos PBE i Oslo. Arkitektens svar gir ingen forsikring om at turstien ikke gjerdes inn av en 2-meter høy mur.

Samtidig er det lagt ut en miljøanalyse som viser at grunnen under den gamle fabrikken til Lysaker Kjemisk er forurenset nok til at den utgravde massen må deponeres særskilt. Beskyttelsen av elva blir et sentralt punkt i anleggsarbeid, men det kan virke som om utbyggeren ser på elvebredden som noe som kan utformes ut fra egne ønsker uten hensyn til breddene som har utviklet seg naturlig i vel 60 år.

Vårprogram 2010

Bli kjent med Lysakerelva

Etter vurdering av kurset holdt i 2009, bestemte styret om å forberede et nytt kurs i 2010. Vi legger om noe og tar sikte på et innhold som kan være til nytte for lærere og aktivitetsledere som vil gjøre skoleelever bedre kjent med Lysakerelva. Men det blir ikke bare for lærere; så avsett datoene for en spennende sjanse til å øke dine kunnskaper om elvas historie, natur og geografi.

Datoene for kurskveldene blir 10., 17. og 24. mars, og 8. og 15. april blir det turer langs elva. Påmeldingsdetaljer i februar. De tre første kveldene blir innekvelder med forelesninger på Samfunnshuset Vest.

Kontingent

På årsmøtet i fjor ble det vedtatt å øke kontingenten til kr 150,- for første medlem i en husstand og kr. 50,- for de øvrige. Dette ivaretar både behovet for en romsligere økonomi og kravet til at alle medlemmer skal betale noe for å kunne registreres i en frivillig organisasjon.

Vedlagte faktura lister opp medlemmene som er registrert i hver husstand. Vennligst forsikre at de aktuelle medlemsnumre blir oppgitt på enten på giiroblanketten eller ved nettbetaling. Betalt kontingent gir stemmerett på årsmøtet.

Snødeponiet Styggedalen

På vei inn i Sørkedalen ligger Styggedalen 600 m forbi Bogstad gård. Vi ser at det er dumpet flere billass med snø. Siden saken er ute på høring har LvV bedt lokale bystyrerepresentanter om å spørre Byrådsavdelingen om en avklaring.

25. januar hos SFT (som heretter skal hete Klima og forurensningsdirektoratet) blir det et seminar i regi av Norsk Vannforening om håndtering av vann fra snødeponier.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

februar 2010 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 19

Jarfyllingen

En gledelig melding er mottatt fra Natur- og idrettsforvaltningen i Bærum kommune. Gangen gjennom Jarfyllingen åpnes i midten av mai. I anledningen døpes gangen offisielt og LvV er bedt om å foreslå navn. Navnet skal innfri de vanlige krav som stilles gatenavn, d.v.s. at det skal klinge bra, være stedsriktig, ikke være navn til en levende person og være godt begrunnet dersom navnet til et avdød menneske brukes. Styret har behandlet saken og kommet med ett forslag, men Bærum kommune vil gjerne høre om det kommer et genialt forslag fra årsmøtet selv om fristen for å levere inn forslag går ut før. Kom til årsmøtet med ditt forslag (se side 3)!

Gangvei gjennom Jarfyllingen åpnes i midten av mai, med en flott utsikt nedover Lysakerelva.

Snødeponi

Styggedalen er igjen aktuell som snødeponi. LvV fikk spurt Byråden for samferdsel og miljø om området allerede var i bruk siden det ligger hauger med snø innerst i dalen. Svaret er kommet tilbake at det er bare snøen som er ryddet fra parkeringsområdet.
I mellomtid har Oslo kommune søkt Fylkesmannen om å igangsette planarbeid. LvV har skrevet til Fylkesmannen og påpekte at utredningen som kommunen baserer seg på må suppleres med erfaringsdata fra snødeponier på Åsland, hvor verken rensing eller smeltingen har fungert etter hensikt. Det er også viktig at det gjøres noen undersøkelser på hvordan Bogstadvannet vil kunne ta i mot betydelige mengder saltholdig vann. Se detaljene om saken på side 2

Saker på andre sider:

Snødeponi i Styggedalen
Årsmøtet og kursprogrammet
OE 10 år
Grinidammen
Skilter
Vannkvalitet
Vassdragets pris

Snødeponiet i Styggedalen

25. januar holdt Norsk Vannforening et seminar om utslipp fra snødeponier. Det var en skremmende opplevelse for oss som vil verne om Lysakervassdraget.

Seminaret var bygd rundt tre hovedinnlegg: om snødeponiers jus, om utslipp fra Åsland, Oslo kommunes eneste godkjent deponi, og om selskapet NCCs lekterdeponiet lansert i dagspressen i fjor . Det siste var lyspunktet, men innlegget viste hvor omhyggelig man skal beregne alle faktorene for å komme frem til en løsning for å bli kvitt brøytet snø.

Jusen er det mangel på. I utgangspunktet er selvfølgelig ikke snø forurensning eller spesialavfall, men alle som har sett hvordan det ser ut etter at en skikkelig haug med brøytet snø har smeltet om våren vet at gjørmet ikke er sunt. Problemet er at det ikke finns lov- eller regelverk som definerer når snø er skitten nok til å kreve spesial behandling, og heller ikke er det definert hvilken myndighet som skal bestemme. Juristenes beste gjetning er at det er Fylkesmann som skal avgjøre hva slags tillatelse som trengs for å opprette et deponi, men at Fylkesmannen bør søke råd hos Klima og forurensningsdirektoratet (tidligere SFT).

Mest skremmende var det å få vite hvor lite som fungerer etter hensikten på Åsland. Smeltevannet fra deponi skal fanges opp og sendes gjennom et renseanlegg. Faktum er at smeltevannet ikke finner veien til renseopplegget, men er ellers å finne på alle kanter omkring. I flere brønn i nærheten og i bekken som skulle være resipienten for det rensete vannet, er det funnet lumskheter som tungmetaller og organoklorforbindelse i samme forhold som i smeltevannet innenfor deponiet. Og dette vannet inneholder 8 g salt per liter vann, som er ca det man legger i kasserollen for å koke poteter. Åsland drenerer til sist ut i Gjersjøen og der i vannet ligger det nå en bunnsjikt med saltvann som dreper liv i sjøens dypeste parti.

Det virker som om kommunens folk var overrasket over at ca. 20 % av snøen som ble deponert i den snørike vinteren 2008-9 ikke hadde smeltet da julesnøen kom i fjor. Ingen av de ansvarlige kunne anslå hvor lenge det tar å smelte tettpakket snø i én haug. Åsland er dimensjonert for 60 000 kubikkmeter, men i mangel på alternativer, ble det tillatt mye mer.

Hvordan blir det hvis Styggedalen blir snødeponi. Det er kommet en konsekvensutredning for Styggedalen og Bånkall (Den er å finne på Plan- og bygningsetatens Saksinnsyn, søk med fritekst på ”Styggedalen”). Alle ulempene er omtalt: trafikk, forurensning, landskapsforringelse, tap av luftearealet for hunder. Men det er ikke foretatt beregninger for å se om den vil fungere etter hensikt, d.v.s. at de 100 000 kvm snø som det planlegges lagt i et 15 meter høyt lag over 6 dekar vil smelte inne i denne skyggefylle dalen, som ikke får sol før langt ut på våren og da bare i noen ettermiddagstimer.

Det som er den største mangelen i de skisserte planene er et tilstrekkelig renseanlegg. NCCs omtalte løsning bruker en 50 x 25 meter lekter, d.v.s 1250 kv..meter med høyteknologi for å fjerne tungmetallene og de klororganiske forbindelsene, mens saltvannet kan jo slippes i sjøen uten skade. Til rensetiltak i Styggedalen, avsetter Samferdselsetaten mindre enn 400 kvadratmeter til et fordrøyningsbasseng uten filtrering. Vannet skal da slippes videre ut i bekken som renner under Sørkedalsveien og rett i våtmarka som ligger ved Bogstadvannets nordøstlige bredde. Her vil saltet akkumulere fra sesong til sesong, fordi vannet her stillestående mellom hver gang det tørker ut.

Årsmøtet 17. februar, kl 19
Rom 3, Samfunnshuset Vest
(over Deichmannske biblioteket på Røa)

Dagsorden:
1: Velkomst og konstituering
Valg av møteleder, referent, underskrivere av møteprotokollen
2: Godkjenning av innkalling
3: Meldte forfall
4: Styrets årsmelding for 2009
5: Regnskap – kasserers rapport
6: Innkomne forslag – det er ikke kommet forslag til behandling
7: Valg
Styreleder, Styremedlemmer (2 for 2 år, samt 2 varamedlemmer)
Revisor, Valgkomité
8: Styremedlem Bo Wingård presenterer planen for Vassdragets pris.

Kl. 20 *Kjell Sandaas* fra avdeling for miljørettet helsevern i Helse- og velferdsetaten til Oslo kommune kåserer over *Den hemmelighetsfulle elvemuslingen – en viktig miljøindikator*.

Invitér gjerne interesserte venner til kåseriet. Alle er velkommen til kaffe/te og kake fra kl 1945.

Blir kjent med Lysakerelva

en serie forelesninger og turer, på **onsdager** i mars og april

Foredrag	kl 1830	kl 1930
10. mars	Bo Wingård *Vassdraget - geografi og vann*	Kristin Vigander *Vekster langs elva*
17. mars	Johannes Holmen *Liv i vassdraget*	Norsk ornitologisk forening **Fugleliv*
24. mars	John Tibballs *Historiske begivenheter*	John Tibballs **Kantsoneaktiviteter*

** Disse forelesninger kan bli byttet om*

Turer	Området	Oppmøte kl. 1730
7. april	*Ovenfor Grini*	Under T-bane ved Grinidammen
14. april	*Nedenfor Granfoss*	Bussholdeplassen *Lysakerbru*

Påmelding på lvv.no/kurs eller telefon 22 52 32 74 el. per brev. For medlemmer inkl. skoler er kurset gratis. Ikke-medlemmer betaler kr. 50 per forelesningskveld.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 19

Oslo Elveforum 10 år

23. februar er det 10 år siden en gruppe spreke folk med interesse for forvaltningen av bekkene og elvene i Oslo stiftet paraplyorganisasjonen for venneforeningen til Oslos 11 bekker og elver. Under tiåret som er gått har OE skapt en endring i kommunens holdning til de naturlige vassdragene. Vann - og avløpsetatens folk med litt fartstid undrer seg stadig over at de brukte 60- og 70-årene til å grave ned så mange bekker som mulig, og nå innser alle hvor viktig det er å få dem opp i dagen igjen.

I anledning 10 årsjubileum legges siste hånd om et hefte som dokumenterer resultatene av OEs arbeid. Selve jubileet feires på Rådhuset med en sammenkomst etterfulgt av et styremøte.

Grinidammen

Parken ved Grinidammen klippes jevnlig i sommerhalvåret, men breddene til selve dammen har fått lov å vokse noe vilt. I nordenden under T-banebrua har det etablert seg et badested med svingetau hvor de mest svømmedyktige boltrer seg.

Det er kommet forslag om å opparbeide bredden langs hele dammen for å forbedre adgangen til vannet. Det er mange sikkerhetsutfordringer siden dammen er dyp og strømmen sterk, selv om den virker rolig. Noen som bruker flytehjelp vil fort blir ført mot demningens overrenne.

Har medlemmer noen forslag til forbedringer til parken eller bredden langs dammen, oppfordrer vi til å ta kontakt med Fodnytt, som vil sørge for å bringe saken videre til Friluftsetaten.

Skilting

Fra Bærum Natur- og Friluftråd har LvV fått forespørsel om hjelp til å lage skilter som skal settes opp langs Bærumsiden av Lysakerelva/Bogstadvannet. Har du forslag til severdigheter som fortjener et skilt, så meld i fra.

Vannkvalitet

Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune har ansvar for vannkvaliteten i vassdraget. I sommer halvåret 2009 gjennomførte etaten en grundig undersøkelse med prøvetaking ni steder: i Heggeli- og Langlielvene lik ovenfor samløpet ved Brenna, i Sørkedalselva ved Pinsli og Sinober, og fra Lysakerelva ved Osdammen, Grinidammen, Jarfyllingen og Møllerdammen og ved munningen. Prøvene ble tatt etter tørrvær, slik at de ikke skulle inneholde avrenning fra veier og andre tette flater etter regnvær.

Tilsvarende undersøkelser er tidligere foretatt i 1990, 1991 og 1996 samt 2007. I de første av disse årene var resultatene nedslående med fosfor og nitrogen fra landbruket i Sørkedalen og med tarmbakterier i Lysakerelva. De nyeste målingene viser at disse stoffene normalt ligger godt under anbefalte grenseverdiene.

Men enkelte steder er det påvist urovekkende konsentrasjoner av tungmetallene bly og kadmium. Ved munningen ligger kadmiumverdien tett oppunder grensen som er vanlig ved transportårer slik E-18 og jernbanen danner.

Mindre lett å forklare er opphøyde verdier av bly, kadmium og bakterier ved Pinsli i Sørkedalen. En kilometer ovenfor ligger en stor parkeringsplass og Grøttumsbekken kommer ned fra Tryvann, mens på begge bredder har vi flere gårder med hester.

Vassdragets pris

Seksten skoler i Bærum, Oslo og Ringerike er invitert til forberedende møter om Vassdragets pris – en utfordring til grunnskoleklasser fra 4. og oppover, og til videregående elever om å lage prosjekter med fokus på vassdraget - dets historie, geografi og miljø eller dets betydning for samfunnet i dag. Bo Wingård er koordinator.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

april 2010 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 20

Holenbekken

Holenbekken

22. mars holdt Byutviklingskomiteen til Oslo bystyre en befaring om utvidelse av Tryvann vinterpark. Hver organisasjon fikk lov å ha en representant til stede. Befaringen fant sted rundt planmodellen av området som har stått fremme hos Plan og bygningsetaten, og nå er flyttet til Rådhuset.

Seansen ble ledet av komiteens nestleder, Aps Tone Tellevik Dahl . Etter etatene hadde uttalt seg fikk organisasjonene anledningen til å presentere nye argumenter og momenter som har kommet for dagen siden januar. Fokuset var på turløypa mellom Strømsbråten og Skomakertjern. Den øverste delen av utvidelsen av Wyller klemmer arealet til denne løypa inn mot Speiderhytta slik at det bare er plass til en krevende bratt og svingete trasé. I mai hadde noen organisasjoner aksepterte Wyller for å få innarbeidet endringer oppe på Tryvannsåsen. Nå har de fått hastverk med å få endret nye Wyller for å kunne stikke ut en lettere løypetrase enn den vanskelige som Tryvann foreslår.

Det ble lite tid til LvVs poeng om at planarbeidet har utelatt den øvre strekningen av Holenbekken, og siden markabekker forvaltes under Vannressursloven, ikke Markaloven, gir det grunn til klage over saksbehandling. Etterpå innrømmet Tryvanns konsultent at bekken ble oversett, fordi ”den ikke finnes i kommunens kartverk”. Gamle kartverk er nyttig! Bekken er nemlig gjengitt i Nordmarka-turkartene fra 1937. Den er ikke blitt borte, bare vanskelig å se i luftfotoer.

Saker på andre sider:

Konflikt i Naturområdet
Blir kjent med Lysakerelva og Turer
Fådpassasjen åpnes
Turveianlegg
Skilter
Lysakerelva - vår elv
Vassdragets pris og Hageavfall

Naturkonflikt i friområder

Etter tre sesonger med borrekampanjen fikk LvV endelig vite hvorfor Friluftetaten i Oslo standhaftig klippe bakkene på Lysejordet og ved Melum på tidspunkter som forkludrer LvVs bekjempelse av borreartene.

19. mars møtte styreleder Tibballs og styremedlem Torkel Røstad tre medarbeider fra Forvaltningsavdelingen i Friluftsetaten. Møtet kom i stand som resultat av LvVs brev til etaten om den fremtidige forvaltningen av Oslos friområdene langs Lysakerelva i tiden etter at etaten tar tilbake ansvar for Oslo Park og idrett KF, som ble skilt ut for vel tre år siden.

Det var mange saker på dagsorden: noen rutinemessige meddelelser om kommende arrangementer som er omtalt på side 4, andre om vedlikehold av stier som ser ut til å trekke ut enda noen år. Men en sak viste seg å være av prinsipiell betydning og gir LvV en utfordring fremover. Det viser seg nemlig at det er en mening bak etatens klipping av de flotte blomsterengene tidlig i juni, et tidspunkt som ødelegger for LvVs borrekampanje.

Det må innrømmes at gullprakten har blitt mer intens med årene. Årsaken er at den gule planten *russekål* (Bunias orientalis) er blitt mer dominerende i friområdenes flora. Ved å klippe når de gjør, hindrer etatens folk at frøene modner og sprer seg til nye arealer. Kartet viser at Oslo ligger helt i utkanten av artens utbredelsesområde, som strekker seg mot Russland.

russekål ↑

Et problem er klippemetoden. Ved klippingen i juni kjøres maskinene over hele feltet. Slåttet blir liggende. Noen russkålfrø modner, men blir ikke spredt. Dermed blir det flere og flere russkålplanter på Lysejordet, mens omgivelsen spares.

I juni er ullborren ung og fersk, men likevel ikke lett å kappe over. Mange av plantene blir simpelthen bøyd ned og retter seg opp igjen etter noen dager eller blomstrer liggende. Men også de avkappete plantene – både russekålen og ulleborren – vokser opp igjen, og gjerne med flere stengler fra samme rot. Ingen av plantene blir fullt så høy som plantene som vokser fritt, men de har tid å utvikle nye blomster, blir befruktet og setter frø. Det blir så godt som umulig å finne, kappe og fjerne borrene som blomstrer nede ved bakken.

ullborre ↑
storborre ↓

Så vi har et dilemma. Etaten vil fjerne russekål, LvV (og hundeiere) vil fjerne borrene. Etaten er bundet av avtalen med sin entreprenør om to klippinger per sesong. Kan LvV ordne det slik at russekål klippes i juni uten å kappe borrene for så å hente ut borrene i månedsskiftet juli-august? Eller må vi argumentere for at å bekjempe russekål i disse klimaendringstider er som å stanse tidevannet. Se på kartene fra Gyldendals Nordiske Flora. De viser at russekål finnes overalt sør for Oslo, mens i Norge er borrene funnet bare i tettbygde strøk – et typisk tegn på ugress.

LvV vil påstå at hvis vi må satse på én plante, bør vi fjerne borrene.

Blir kjent med Lysakerelva

Vårt kurs for å gjøre Lysakerelva bedre kjent gikk over tre onsdagskvelder i mars. Nivået på presentasjonene var meget høyt, men dessverre uteble i stor grad hovedmålgruppen, lærere.

Foredragsholderne var så pedagogiske og fulle av begeistring for sine temaer at tilhørende frydet seg. Særlig våre gjesteforelesere imponerte med sine bilder og andre hjelpemidler. Vi takker både fotograf Kristin Vigander, limnolog Johannes Holmen fra Universitetet i Oslo (og snart ansatt i Multiconsult) og Trygve Danbolt fra Universitetet for Miljø og Biovitenskap og Norsk ornitologisk forening. Kristins bilder er lagt ut på internett og kan nytes ved å bruke lenken

http://www.kristvi.net/flora/Lysakerelva/lysakerelva.html

Kristin har også en database med bilder av vekster og annet naturfotografier fra Asker (http://www.kristvi.com/flora/asker.php), et konsept som hun vil vurdere utvidet til å dekke Lysakerelva.

Styret skal vurdere hvorvidt kurset kan gjentas for lærere i forbindelse med Vassdragsprisen.

Turer

På kursets to siste kveldene (7. og 14. april) går vi tur. Disse er åpen for alle. Detaljene finner du nedenfor. Merk imidlertid at starttidspunktet er utsatt med 30 minutter fra det som ble avertert tidligere. Turene tar ca. to timer, og siden solnedgangen 7. april er kl 2011, gir vi deltagere litt bedre tid på foran!

Snøen er ikke helt borte og det er varslet noen få regndråper, så fottøy som tåler dette er påkrevd. Vi skal ikke gå langs vanskelige stier.

Disse turer blir lagt opp som rundturer så man kan planlegge evt. henting ved utgangspunktet kl 20.

Dato	**Området**	Oppmøte kl. 1800
7. april	*Ovenfor Grini*	Under T-bane ved Grinidammen
14. april	*Nedenfor Granfoss*	Holdeplassen *Lysakerbru* på bussrutene 32 og 23.

Merk! Nytt oppmøtetidspunkt, kl 18

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 20

Fådpassasjen åpnes

11. mai er dagen som er avsatt for den offisielle åpningen av passasjen gjennom Jarfyllingen. I skrivende stund avventes svar fra ordførerne i Bærum og i Oslo, men det er bare et spørsmål om de kommer selv eller sender en representant. Skolene som ligger nærmest passasjen planlegger sin deltagelse og alt blir lagt til rette for en festlig anledning. Se lokalpressen for tidspunktet og programmet.

Turveianlegget

De nye fotbruene som skal plasseres over Lysakerelva, har nå fått de nødvendige dispensasjoner fra begge kommuner for anlegg i elvas kantsone. Anbudsforespørsel sendes nå ut til aktuelle entreprenørselskap. Det er snakk om oppgradering av ca. 1 000 meter med stier samt to nye forbruer, 300 meter henholdsvis nord og sør for fyllingen. Dessverre blir ikke den populære men vanskelige stien på Oslosiden nord for Storengfossen oppgradet, tross klare ønsker fra alle naboer og organisasjoner. Flere mener at bruen i sør ikke vil vært nødvendig dersom stien ble oppgradert, men etatene mener at det bratte terrenget med leirgrunn gir et for dårlig fundament for en trygg turvei.

Nye skilter

Bærum kommune har signalisert at prosjektet med å sette opp skilter langs Bærumsbredden fra Voll og nordover skal gjennomføres i år. Dette blir et samarbeid mellom kommunen, Bærum natur- og friluftsråd (BNF) og LvV for å skrive riktige tekster, skaffe bilder og ordne rettigheter og anlegging av selve skiltene. BNF styrer prosjektet med kommunens folk. LvV-medlemmer som vil delta i arbeidet kan melde sin interesse til Fòðnytt eller legge en lapp i LvVs postkasse (se adressen nedenfor). Det er både feltarbeid og biblioteksarbeid i prosjektet så ingen handikapp hindrer deltagelse.

Lysakerelva – vår elv

17. april 2009 adopterte Bogstad skole strekningen av Lysakerelva fra Hammerbru og nedover til Grinidammen. I juni ga skolen ut et hefte om elva med resultatene av skolens aktiviteter som fokuserte på elva.

Her leser vi om flora og insektliv, om møller , jernverket og Anker-historien, om vannkvalitet og søppeljakt. Alt viser hvordan skolens elever har gått inn for å lære om elva.

Vassdragets pris

Vassdragsprisen er en utfordring til skolene som sokner til Lysakerelva om å foreta og presentere prosjektarbeid med utganspunkt i Lysakervassdraget - i hvilket som helst fag. Planen er konkurranser i tre aldersklasser: 5. og 6. klasser, ungdomstrinnene og videregående.

Bo Wingård, koordinator for Vassdragets pris er kommet til det vanskelige stadiet i forberedelsene – innhenting av sponsorer. Han vil gjerne høre fra medlemmer eller andre som ser seg tjent med å bidra til en pris som skal oppmuntre skoler til å fokusere på vassdraget i skole- og prosjektarbeid. LvV har budsjettert kr. 5 000.

Det nye styret

Årsmøtet 17. februar greide ikke å velge et fulltallig styre. På kurskveldene arbeidet valgkomiteen videre med det resultat at Inger-Johanne Rønnow har sagt seg villig til å delta i styrearbeidet fremover. Vi er meget glad for å få et så engasjert menneske inn i styret.

Hageavfall

Avklipp og juletrær hører ikke med i friområdene. Hvis du møter noen med trillebår, er det viktig at de blir pent påminnet om at naturområdet er til felles nytelse, og at avkapp er verdifullt i kompostbingen.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2011

Fodnytt 21 var et dobbelnummer som tok for seg saker fra høsten 2010, en periode da LvVs styreleder og Fodnytts redaktør var på «omsorgsperm».

Ridevei blir til bilvei. Den tykke leir-avsetningen begynte å skli ned lia og flere trær gikk med.

På ettersommeren 2010 ble det en stor skandale da arbeid begynte på å legge en hengebru over elva 400 meter nord for Bærumsveien. Arbeidet begynte med å utvide rideveien mellom Lilleaker og Voll gård med en svær bulldoser. Det ble telefonstorm mot Friluftsetaten som stanset arbeidet, men ikke før lia ovenfor høyspentledningen var blitt ustabil.

Dette var året at folk fra Lysejordet borettslag pusset opp varmestua på Lysejordet, og døpte den om til Lysejordet Grendehus. Med kjøkken og bio-do ble det et kjærkomment lokale for kurs, møter og bursdagsfest. Etter et par episoder med fyllebråk sendt på natta ble det innført trettiårsaldersgrense for å bestille lokalet!. Disse episodene viste hvordan liene rundt Sletta skaper et amfi som forsterker lyd mot husene omkring.

Flere skoler langs elver ble en del av Oslo Elveforums adopsjonsprogram for bekker og elver. Programmet inkludert opplæring i uteaktiviteter tilpasset de aktuelle vannstrekningen. Trine Johnsen fra OE ledet opplæringen frem til skolene kunne motta adopsjonsbeviset i en høytidelig seremoni. Det har med årene vist seg vanskelig å beholde kunnskapene ved den enkelte skolen. Noen skoler deltok også i miljøkonkurransen *Levende vassdrag*

mars 2011

Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets venner

FÒÐNYTT – 21

2011, en tid til å bygge

Året som har gått og de mindre positive resultatene oppnådd i tre store saker, Wyllerløypa, Lilleakerveien 4 og turveianlegget, gir grunn til å se nøye på hvorfor Lysakervassdragets venner ikke har hatt påvirkningstyngde til å endre utfallet. I alle tre sakene betyr avgjørelsen en dårligere fremtid for vassdraget som helhet. I hvert tilfelle ble det anerkjent at LvVs forhåndsanalyse av både lovverk og konsekvensene var riktig. Riktig brukt, burde de har fått til endringer i initiativtakerens prosjekt. Men LvV ble enten ikke hørt, eller ignorert på politisk hold.

LvV hadde sterke motstandere – Tryvann vinterpark og Oslo kommunes idrettsetat med 200 Sundt-Furuholmen-millioner bak seg, Mustad og mest skuffende, Friluftetaten i Oslo kommune, en etat hvor vi inntil bare to år siden hadde et godt samarbeid. Sterke motstander må vi alltid regne med. Som vi kan lese på side 7, tar gjerne de mindre mektige aktørene og de rene tekniske etater oss med og hører våre uttalelser. Det er når sakene blir politisk at tyngden teller og LvV blir funnet for lett.

Tre svakheter i vår organisasjon er tydeliggjort gjennom disse tre sakene

1) LvV har ingen juridisk tyngde. Det mangler jurister særlig innen offentlig rett, og penger nok til å føre en sak mot de aktuelle instansene.
2) LvV har ingen tilstedeværelse i mediene utenom noen få leserinnlegg. i den politiske sfæren betraktes debattspalten bare som publikumets trykkventil. Det er evnen til å møte politikerne på sine kontorer eller i etermediene som teller.
3) På grunn av Markaloven og med 95 % av vassdraget innenfor Markagrensen, vil mye av LvVs arbeid komme innunder Miljøverndepartementets paraply. Det er norske statsborgere som har stemmer på dette planet.

Med dette som bakgrunn er det viktig at LvV-medlemskapet styrkes i antall og at styret får med seg folk med ferdigheter som er til nytte i kampsakene.

Til årsmøtet 24. mars, må LvV bygge opp en organisasjon som får brukt sin elvefaglige ekspertise ved å skaffe seg politisk tyngde, og det vil si med folk i styret som kan gi LvV en tilstedeværelse hvor og når avgjørelser tas.

Saker på andre sider:r

Kommunevalg 2011
Nye turveier
Sykkelvei i Sørkedalen
Borrekampanje
Lilleakerveien 4
Lysakervassdragets Pris
Bogstad vinterparadis

Kommunevalg 2011

Flere lokallag til de politiske partiene sendte forespørsler tidlig på høsten om innspill til partiprogrammene for kommunevalget i september. LvV må kjempe for en vesentlig reform under 2011-valget.

Prinsippet om brukerstyring, som alltid har vært brukt innen kommunens idrettssatsing, og de siste årene er kommet inn i styring av kommunenes sykehjem og eldrepolitikk, må utvides til friluftsliv. Når det gjelder Marka, vet kommunene at tiltak må koordineres i detaljer med Skiforeningen, Turistforeningen, og private skogbrukere for å nevne noen. Denne samordningen er regulert gjennom Markaloven.

I kommunenes byggesoner er kommunene nærmest enerådende om utnyttelse av friområder, men er ganske forskjellige i sine arbeidsmetoder. Friluftsetaten i Oslo har basert seg på store prosjekter og millionkontrakter for klipping og andre gjøremål. I Bærum er det et viss samarbeid med lokale foreninger. I Oslo må lokale grupper kjempe for hver forbedring, og risikere å bli fratatt medvirkningsmuligheter hvis de går imot byråkratenes planer. Det er dette som må endres for fremtiden.

Brukere og friluftsorganisasjoner som representerer dem, bør få formalisert sin deltagelse. Friluftsliv trenger den samme råderetten over natur- og friområder som Idretten har over områder regulert til idrettsformål. Kommunene rører ikke et idrettsområde med mindre den aktuelle klubben er med.

Kommunedelplanen for Lysaker-/Sørkedalsvassdraget, som er forarbeid til omreguleringen langs vassdraget, er forsinket, etter sigende p.g.a denne nye plan- og bygningsloven, men egentlig fordi den ansvarlige etaten mistet den nødvendige kompetansen og lokalkunnskap. Tidlig i prosessen var LvV tett involvert og fremdriften var upåklagelig. De to siste årene har organisasjonene blitt hektet av og planprosessen stoppet opp.

Dessverre samler den nye Plan- og bygningslov formålene *natur* og *friluftsliv* sammen med *landbruk*, og ikke under *grøntstruktur,* hvor man finner bl.a. *friområder, naturområder* og *turdrag.* I planarbeid åpner ikke Loven for initiativ fra andre enn kommuner, og kravet til medvirkning gir retten til statlige og andre etater, og ikke til publikumet. For idretten som søker om anlegg er loven en drøm, fordi den begrenser adgang til innsigelse. For friluftslivet som er opptatt av vern, tilsyn og bedre forvaltning, gir loven ingen trøst.

Derfor må det arbeides på både departements- og kommunenivå for at områder som blir regulert til *grøntstruktur*, kan få egen lokal forvaltningsnemd, helst med sterk innslag av frivillige. Dette for å sikre brukermedvirkning i park, natur- og friluftsforvaltning og å få bedret oppsyn med byggesonenes så viktige og helsebringende friluftsområder.

Nye turveier

Fra Friluftetaten i Oslo mottok LvV i juli dette kart over det nye turveianlegget. Samtidig meldte etaten at det er inngått anleggsavtale med HAB Construction AS.

Arbeidet begynte i august både sør og nord for Bærumsveien. Til stor forargelse for mange har det blitt et terrenginngrep langt over det som LvV kan godta. Det er i forbindelsen med de to fotbruene at brede veier er gravd frem til elvekanten. Mens det ved alle befaringer ble forsikret overfor lokale representanter at inngrepet skulle være minimale, ser vi ødeleggelse av både kantvegetasjon og den siste resten av den hundreår gamle rideveien fra Lilleaker til Voll.

For LvV er hele saken et tillitsbrudd. I begynnelsen ble lokale krefter tatt med på etatenes planarbeid, men så gikk det opp for LvV og Vestveien Vel at dette var altfor omfattende og skadelig for Lysakerelva og kantsonen. Etter at dette ble sagt på en befaring, fikk ikke LvV innkalling til flere møter med Friluftetaten i Oslo kommune som drev saken.

I sin høringsuttalelse gjentok LvV sitt syn at bruene krevde altfor store inngrep i kantvegetasjonen. Dette ble avfeid med kommentaren at alt vil bli beplantet etterpå. Ingen samtale, ikke noe møte ble det bedt om.

I etterkant innrømmer Friluftsetaten at det var en vanskelig avgjørelse. Da er det oftest best å la være.

Men det mest skremmende nå er nyheten at Friluftsetaten er kommet i uoverenstemmelse med HAB om kontrakten for arbeidet. Det lukter skandale når brev om arbeidet blir unntatt offentligheten.

LvV får stilt spørsmål til Byråden.

Elever forsker på og lærer om Lysakervassdraget

Seks skoleklasser fra Bærum og Oslo konkurrerer om den første Lysakervassdragsprisen.

Lysakervassdraget har sitt utspring i skogsområdene rundt Storflåtan i Ringerike. De to store sidevassdragene Heggelivassdraget og Langlivassdraget møtes øverst i Sørkedalen. Derfra renner Sørkedalselven ut i Bogstadvannet. Fra Bogstadvannet renner Lysakerelva ut i Lysakerfjorden. Lysakerelva er grenseelv mellom Bærum og Oslo.

Syv barne- og ungdomsskoler i Bærum, 12 i Oslo og fire i Ringerike ligger i eller nær Lysakervassdraget. Bærum Elveforum, Oslo Elveforum og Lysakervassdragets Venner inviterte skolene til å konkurrere om Lysakervassdragsprisen. Bakgrunnen for initiativet er å dokumentere vesentlige sider av Lysakervassdragets natur og kultur som underlag for å verne og vedlikeholde vassdraget. Det er viktig å stimulere barn og unges interesse for vassdraget og vannmiljøet, både lokalt og i videre sammenheng. Vi ønsket også å involvere lokale lag og foreninger som kan fremme betydningen av lokalt eierskap. Et viktig moment er å fremme viktigheten av naturvitenskap, realfag og samfunnsfag i skolene. Det er blant elever som finner slike fag interessante - forskerspirene, at man finner morgendagens forskere.

Temaene rundt Lysakervassdragsprisen dreier seg om naturfag og matematikk, samfunnsfag, og teknologi. Lærerne står fritt i valg av emne. For å motivere lærerne og bidra med kompetanse ble det holdt kurs på forsommeren 2010. Teoridelen ble holdt i Lysaker kurssenter, og praksisdelen ved Lysakerelven. 25 lærere deltok, og foreleserne kom fra Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Teknisk Museum, Redningsselskapet, Utdanningsetaten i Oslo kommune, Multiconsult, Montessoriskolen Lyse, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslo Elveforum og Lysakervassdragets Venner.

Fire barneskoler – Jar skole, Montessoriskolen Lyse, Bogstad skole og Lilleaker skole – og to ungdomsskoler – Øraker skole og Sollerudstranda skole – arbeider nå med sine prosjektoppgaver. Innleveringsfristen er 15. mars 2011. Skolene har fått tilbud om støtte på inntil kr. 5000 til innkjøp av utstyr eller kursing av lærere.

Juryen som skal velge ut beste prosjektoppgave for barneskolene og ungdomsskolene, består av Ida Fossum Tønnessen fra Oslo Elveforum, John Tibballs fra Lysakervassdragets Venner, Brit Aase fra Bærum kommune og Tom Andersen fra Statkraft. Juryen velger ut de to beste besvarelsene fra barneskolene og ungdomsskolene. Disse fire skolene inviteres til finaleomgangen som holdes i Oslo Rådhus torsdag 7. april 2011. Ordfører Fabian Stang vil dele ut prisene. De to vinnende skolene får hhv et maleri med motiv fra Lysakervassdraget malt av Ragnar Carelius og en glasskulptur laget av glasskunstneren Christine Balsløw. De to vinnende skolene og de to vinnende klassene får i tillegg kr. 3000 hver. Alle elevene fra de seks skolene som deltar får et diplom.

Bedrifter, rotaryklubber og velforeninger som ligger i eller nær Lysakervassdraget har fått invitasjon til å være med som sponsorer. Hittil har vi fått sponsormidler fra Eiksmarka Rotaryklubb, Lysakervassdragets Venner, Lysehagen Borettslag, Malurtåsen Vel, Multiconsult, Oslo Elveforum, Oslo kommune, Oslo og Omland Friluftsråd, Skøyen Rotaryklubb, Sollerud Vel, Sørkedalen Vel, Statkraft, Vestveien Vel og Wilh. Wilhelmsen gruppen.

Prosjektgruppen for Lysakervassdragsprisen består av Trine Johnsen og Tor Hammer fra Oslo Elveforum og Arne Tollan og Bo Wingård fra Lysakervassdragets Venner.

Tiltak for fot og sykkeltrafikk i Sørkedalen

I posten har LvV mottatt en formell varsel om igangsatt planarbeid som tar sikte mot en sammenhengende trasé for fotgjengere og syklende fra Peder Ankers Plass til Sørkedalens samfunnshus (*Lokalet*). Arbeidet bygger på en rapport levert i mars 2010 som skisserer en trasé som er hovdesakelige en utvidelse av Sørkedalsveiens vestre side, med noen større avvik ved Bogstad gård og litt nordover. Rapporten kan hentes ned fra portalen til Samferdselsetaten i Oslo

Kartene som følger med rapporten forespeiler en gang- og sykkelvei gjennom Bogstad gårds kjerneområdet og langs med turveien som en utvidet skulder på selve Sørkedalsveien, noe som kan være tilstrekkelig for syklister, men gir en heller dårlig turopplevelse for gående.

Allerede i 2008 beskrev LvV behovet for en turveisatsing i Sørkedalen. I vårt hefte *Forvaltningen av Lysakervassdraget* talte LvV for en sammenhengende turvei gjennom dalen. Men i motsetning til Samferdselsetaten, ser LvV det langt viktigere å knytte turveien til Sørkedalselva enn til Sørkedalsveien. Elva har en flomslette ligger 2-4 meter over vannlig vannstand og i lange strekninger nedenfor dyrkete arealene på østsiden (venstre bredde) av elva.

Det er helt riktig at Samferdselsetaten i Oslo kommune fokuserer på de som reiser på hjul fremfor de som tar beinet fatt. En noe bredere Sørkedalsveien er helt vesentlig for å gjøre sykling tryggere opp gjennom dalen. Rapporten viser til en dødelig sammenstøtt mellom bil og syklister samt noen sykkelvelter med alvorlige skader.

Det er helt opplagt at turgåere og langdistansesyklister bør holdes adskilt. LvV forventer at Oslo kommunen igjen engasjerer seg i Kommunedelplan for vassdraget og tiltak for turgåere. Det å fremme denne saken er et ansvar som påligger friluftsavdelingen i den nye kommunestrukturen selv om det betyr strid mot samferdselsavdelingen.

Et annet aspekt ved rapporten som bekymrer, er dens henvisning til kommunens planer for Zinoberbru. De ser ut til å gi en forverring i oversvømmelse under flom i Sørkedalselva fordi ”veimoloen” på nordsiden blir utvidet, i stedet for at den fjernes og det bygges en bru over hele flomsletta.

Borrekampanjen

Det er tre år siden LvV begynte med en kampanje for å rydde Lysakerelva for borreplantene som plager så mange på høstturer langs Lysakerelva. I Fodnytt-20 påsto vi at kommunenes fokus i forvaltningen av planteveksten i kantsoner til Lysakerelva burde heller være på bekjempelse av ull- og storborre enn for eksempel, russekål. Samtaler med Oslo kommune har gitt anledningen til å fremme saken for botanisk rådgiveren i Friluftsetaten i Oslo kommune. Og det hjalp! Ved førstegangs klippingen av Lysejordet og Melumjordet i juni ble avklippet fjernet med resultatet at den nye veksten ble jevnere og lavere. Vekstforhold gjennom en våt julimåned ga tidlig modning, og dårlige forhold for LvVs planner om dugnader. Men kommunen slo jordene på akkurat riktig tidspunkt slik at det var bare nødvendig å rydde opp i kantene.

Men de mange spredte planter er ikke blitt hentet inn i år. Praksisen fra i fjor ga en stor haug med kvernet stilker, men vi var tydeligvis for sent ute og mange frø spirret i vår. Vi oppfordrer derfor medlemmer å oppsøke sin lokale borreplanter både storborrer som er utbredt i Bærum og ullborrer som man finner mest i Oslo, og klippe av borrene rett ned i en poser som knyttes og legges i søppelkassen.

Ny drikkevannsledning

Gravingen ved Syd-Fossum og stengning av turveien mot Ankerveien i Oslo er ledd i leggingen av et 60 cm vannrør som vil tillate Oslo og Bærum å utveksle drikkevann ved behov.

Prosessen med medvirkning fungerte meget bra. Vannetaten i Oslo kommune kalte inn til møter jevnlig og LvV kunne legge frem kunnskaper om elvebunnen. En elv som drenerer en isbre som Lysakerelva en gang gjorde, får en typisk lagdeling av større og mindre steiner som er med å stabilisere bunnen.

For å sikre at ikke strømmen avdekker røret som ble lagt i uke 6, har arbeidslaget fra entreprenør Reinertsen strevet for å få lagene pent lagt tilbake. Arbeidet nede i en grøft med stadig sig av elvevann var krevende. Vårflommen blir den første testen.

Holenbekken

Kampen om å redde den øvre Holenbekken fra utvidelsen av Wyllerløypa fikk et tilbakeslag da Miljøverndepartementet stadfestet Oslo kommunes vedtak om Tryvannutvidelse uten annen kommentar enn at Olje- og energidepartementet skulle sørge for at Vannressursloven ble fulgt. OED godkjente uttaksdispensasjon samme dag. Det virket som et fullstendig tap.

Så, en måned senere kom det et brev til LvV fra NVE som takket for opplysninger om Holenbekken som var blitt sendt i juli, og redegjørde for NVEs oppfølging. Brevet konkluderte med at siden Oslo kommune og Tryvann ikke hadde søkt om dispensasjon til å fjerne kantvegetasjonen langs Holenbekken, måtte den få stå langs strekninger som ikke ble omtalt i konsekvensutredningen. I samme brevet fikk LvV ros for sin innsats, og beklagelse for at de detaljerte opplysningene hadde kommet for sent for at NVE kunne endre sin uttalelse i saken. Brevet ble bare sendt til LvV. LvV har sendt brevet videre til samtlige involverte med klar beskjed at kantvegetasjonen langs bekken skal få stå. Hadde LvV ressursene til å true med rettslig forfølging av en eventuell overtredelse, kunne vi gjort det. En politianmeldelse vil måtte vurderes dersom skogen langs bekken hogges.

Bogstad vinterparadis

Alle vinteridrettsprosjekter trenger vann fra vassdraget! Kunstisbanene som skal anlegges på det gamle sandtak på Bogstad golfbane skal helst ha et stillegående kjøleanlegg siden dette skal ligge rett over Ankerveien fra Golfstubben-boligsameiet. Opprinnelige ble det tegnet som et luftkjølt anlegg, men siden vannkjøling gir langt mindre støy, ble tanken om vannuttak fra Lysakerelva lansert. Da dette ga forviklinger for den nye rørledning for drikkevannsutveksling mellom Bærum og Oslo ble et uttak fra Bogstadvannet foreslått. Vannmengden blir forholdsvis stor – 160 liter/sekund. Poenget er å ta kaldt vann ut og sende vann som er 5-6 grader varmere tilbake. Med riktige plassering av inntak og utløp skal ikke økologien eller isforhold på Bogstadvannet forringes nevneverdig. LvV er blitt holdt løpende orientert og ser liten fare, men skulle det oppstå ulemper, innser initiativtaker Bo Callander at en alternativ vannkilde vil måtte oppspores.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 21

Fådpassasjen åpnet

11. mai ble Fådpassasjen gjennom Jarfyllingen offisielt åpnet av ordførene i Oslo og Bærum, Stang og Reinholt. Mange møt for å overvære begivenheten som ble akkompaniert av musikk og sang fra korps og kor.

Snødeponi

Både Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Miljøverndepartementet kom raskt til den samme konklusjon som LvV. Et snødeponi i Styggedalen rett ovenfor Christiania Roklubbs lokaler vil utgjøre en alt for stor fare for ødeleggende utslipp ut i våtmarka og Bogstadvannet. Denne gladmelding kom akkurat tre år etter at LvV hadde påpekt det samme i en høring på Oslo rådhus.

Lysejordets varmestue

En gruppe foreldre som bor på Lysejordet har tatt på seg utfordringen å redde varmestua på Lysejordet. Gjennom dugnader og med sponset materiell og tjenester er huset rettet opp og malt, gulvet utbedret, og strømmen tilkoblet. Feståpningen er planlagt for 12. mars.

Det er satt inn toalett av type snurredass. Skolene som bruker Lysejordet får nøkler. . Finner man en ordning for forsvarlig tømming, så blir det mye bedre enn enda mer dopapir bak busk og kratt!

Økt uttak til kunstsnø

Da Oslo kommune oppdaget at kunstsnø ikke kunne lages oppe på Tryvann i mer en to uker på en gjennomsnittsvinter og at snøen krever 50% mer vann enn snøkanonprodusentene oppgir, søkte man om å.tredoble sitt uttak ved Zinober og Sandbråten. Søknaden ble innvilget med LvVs krav om at det skjer bare i år. Neste år få r Tryvann lov å hente ut fire ganger så mye som kommunen har tatt i år. Det kommer til å merkes godt på vannføringen.

Oslo Elveforum - 10 år

7. september kl 13 feiret Oslo Elveforum sitt 10-årsjubileum med å lansere et eget hefte om sitt arbeid. Lanseringen ble kombinert med en omvisning ved dammene som bringer Gaustadbekken opp i dagen, og ble etterfulgt av OEs faglige høstmøte avholdt på Forskningsparken.

LvV har flere eksemplarer av heftet *BLÅGRØNN HOVEDSTAD - Jubel og gråt for Oslos elver og bekker* som kan kjøpes på årsmøtet for kr. 100,-

Hogging i skogen

Det var mange innhogg i skogen langs Vollsveien i sommerhalvåret 2010. Flere var nødvendige ifm med en ny strømmast og et nytt vannrør, men en tredje hogst var resultatet av at noen naboer lurte veivesenet i Bærum til å tro at skogen var en fare for trafikken fordi den blokkerte siktet i en sving. LvV fikk flere henvendelser om dette og har forfulgt saken i kommunen. Det tegner et klart bilde av kommunefunksjonærer som ikke snakker sammen, og går langt over sine fullmakter.

Og så er det individer og organisasjoner som tar seg til rette, blant andre Eiksmarka Vel hvor styret viser klare trekk av trevondhet i sitt forsøk på å "rehabilitere" *Rolfsdumpa*, den gamle slalåmbakke som går fra Snaret til Melumøra fotbru.

Naboer som kapper grener eller trær som blokkerer turstier gjør en nyttig job. Men det er viktig at avkappet plasseres på oversiden av stien for å hjelpe med å stabilisere mot utvasking utover stien.

Årsmøtet 2011

Årsmøtet avholdes torsdag 24. mars i Menighetshus ved Røa kirke, Nordengveien 9. kl 19. Kontingenten (se faktura sendt til medlemmer samtidig med dette nummer) skal være betalt innen 21. mars.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

mai 2011

Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner

FÒÐNYTT – 22

Turveibruer

Rideveien Lilleaker til Voll

På oppfordring fra LvV stilte Oslo bystyrerepresentant Terje Bjøro flere spørsmål til Byråd Kallemyr om kostnadene på turveibruene vis-a-vis behovet for vedlikehold og skjøtsel av det eksisterende turveinettet langs Lysakerelva. Svaret viser at pengebruken er formidabel - kr 3,7 millioner som grunnpris samt kr 1,7 millioner for fotbrua nord for Bærumsveien. Friluftsetaten har sett seg nødt til å heve kontrakten p.g.a uoverenstemmelser om det innledende arbeidet, D.v.s. terrenginngrepet bl.a. ved rideveien til Voll.

Saken er tatt opp i andre fora men spesielt via Oslo Elveforum fordi det er Oslo kommune som har hatt ansvaret og styrt prosjektet. Det er har dessverre ført til en viss herdning i kommunens standpunkt at siden LvV vil ha Fådpassasjen, måtte vi tåle det som fulgte med. Det er ikke LvV enig i. Ei bru var opprinnelig et rimelig krav fra Bærum for å koble turveinettet på vest siden til Fådpassasjen. LvV mente og mener fortsatt at Kloppen fra perioden 1890 til 1940 kunne gjenoppbygges. Bruer trettifem meter lang (over dobbelt så lang som Sandbonn-Lysejordet og Snaret-Melumøra) har LvV aldri støttet.

De siste årene har det vært mange saker hvor den offentlige forvaltningen av Lysakervassdraget ikke har fremmet brukernes interesser i viktige avgjørelser. Det er mangelen på perspektiv både fremover i tid og for helheten i vassdraget som dominerer vårt inntrykk av beslutningsprosessen.

Saker på andre sider:

Hvor hen?
En tur i protest - rekruttering
Vassdragets pris
Jubileumsboka
Rekkverk
Lysejordet Grendehust
Holenbekken

Hvor hen forvaltning?

Dagens ”la det skure” forvaltningsregime for Lysakerelva og dens kantsoner kan ikke forsette. Men hvilken forvaltningsmodell passer best for å i vareta publikums interesse for hvordan vassdraget og kantområdene skjøttes. Rundt om i verden finnes det mange forvaltninger for offentlige friområder knyttet til mindre elver som renner gjennom bymessig bebyggelse hvor lokale krefter har forenet seg med det offentlig i vellykkete regimer. Det finnes to storbekker på hver sin verdensdel som i likhet med Lysakerelva renner gjennom flere lokaladministrasjonsområder, og som er derfor verd å se nærmere på.

Gjennom Philadelphias nordlige bydeler og ut i Schuylkill (*skjult kilde* på nederlandsk!) River renner Wissahickon (= *maller* på lenapeindianerspråket) Creek. Dens øvre løp ligger i nabo county. Innenfor bygrensen inngår Wissahickon forvaltningsmessig i Fairmont Park som svarer i betydning til Frogner Parken og Bygdøys friområder i Oslo. Det finnes to venneforeninger for Wissahickon. Friends of the Wissahickon (www.fow.org) med 1600 medlemmer og en budsjett på $1 million samarbeider tett med Fairmont Park administrasjon på både det driftmessige og i planlegging av prosjekter til fordel for brukere. Wissahickon Valley Watershed Association (www.wvwa.org) dekker den mer landlige delen i Montgomery County og samarbeider med både det offentlige og grunneiere.

På best amerikansk vis mobiliserer disse grupperinger store medlemsgrupper med aktiviteter, både rene underholdning og dugnader til nytte for miljøet. Begge har sekretariater med betydelig kompetanse både i kulturminne- og naturforvaltning og i organisering av frivillige. Samarbeidet med det offentlige foregår noe forskjellig fordi eierskapsforhold øverst i vassdraget er mer sammensatt enn den kommunalt eide nedre strekningen. Finansieringen av venneforeningene kommer fra medlemskapskontingenter med flere nivåer (opp til kr 5000,- per år) og fra firmasponsing.

Gjennom de nordøstlige bydeler av Melbourne, Australia som sideelv til Yarra Yarra, renner Merri Creek eller Merri Merri (*den meget steinete*) som wirrundjeri-folket kalte den. Elven renner gjennom åtte kommuner fra det landlige nord mot hovedelva i sør. Da den nedre strekningen ble omgjort fra industri- til boligområder på 1970-åra, ble det behov for en massiv opprydding. Både en forvaltningsnemnd og en venneforening ble stiftet med et delt sekretariat for å samordne kommunenes prioriteringer med innsats fra nemndens egen driftsavdeling og frivillige. Nemnden har ett medlem fra hver kommune og flere fra venneforeningen, og et årlig grunnbeløp fra kommunene og ellers fakturering for drift og prosjektarbeid på timebasis. Vennegruppa, Friends of the Merri Creek, aktiverer sitt medlemskap med dugnader og studieprosjekter om kulturminner og naturen langs vassdraget.

Felles for disse to vassdragene er at det finnes ett organ som har en egen kapasitet til å holde tilsyn og skjøtte både elva og kantsonene, og som samarbeider både formelt og i det daglige med venneforeninger som har med offentlig velsignelse bygget seg sterkt opp.

For Lysakerelva og for hele vassdraget i Sørkedalen, må ett resultat av det pågående planarbeid for vassdraget være opprettelse av et forvaltningsorgan tilpasset lokale forhold og som gis myndigheten og midler til å skjøtte vassdraget som naturområde, og som er juridisk i stand til å ivareta ansvaret for både det besøkende publikum (vi brukere!) og naboforholdet til de utallige grunneierne som har gjerder mot kantsonen eller selve vassdraget.

Verdensmiljødag 5. juni
Tur - Grinidammen til Lysakerfjorden

Oppmøte: Kl 12.30 ved Grinidammens gamle bru (under T-banebrua). Fra Ekraveien stasjon på Østeråsbanen tar man sørover langs Ekraveiens bilfristrekning til Harald Løvenskioldsvei. Følg den med parkområdet og Grinidammen på venstre hånd i 100 meter ned til brua.

Turen herfra til Lysakerfjorden er på vel 5 km som vi regner tar 3 1/2 timer, med stopp ved Lysejordet halveis Det er greit å avslutte turen ved Bjørnsletta stasjon (etter 3 km) for å ta Kolsåsbanen mot Sentrum eller 42 bussen til Bekkestua. Fra Lysaker går det tog til Oslo S med stopp på Skøyen og National Theater samt 23 bussen langs Ring 3 og 32-bussen tilbake til Røa eller til Sentrum.

Terrenget er bakkete og kan bli glatt og leirete etter regn. Det er nå toalett på Grendehuset på Lysejordet.

Markeringen ved Lysejordet

Kl 14 ved Lysejordet Grendehus samler vi turdeltagere og andre som har gått sin egen søndagstur og som vil markere at brukere av Lysakerelvas friområde vil bestemme selv hvordan skjøtselen skal være og hvordan naboforhold skal pleies.

LvV trenger flere medlemmer

Bring gjerne en venn til Lysejordet Grendehus 5. juni og får dem meldt inn i Lysakervassdragets venner. Det er medlemstallet som gir politisk ballast nok til å påvirke frem mot kommunevalg.

Dette nummeret av Fodnytt blir delt ut i postkasser sammen med et innmeldingsskjema. Vil du verve flere så kan flere blanketter fås ved å kontakte styret@lvv.no, eller ringe 469 24 125 eller bruke nettsiden, lvv.no

---

Onsdag 15. juni arrangerer Naturvernforbund Oslo Vest
en tur langs Mærradalen med botaniker Catrine Curle som guide.
Oppmøte: Hovseter stasjon, kl 18

Neste LvV-turen - siste søndag i august

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 22

Vassdragets pris

7. april delte ordfører i Oslo Fabian Stang ut både kunst, penger og diplomer til elvene som hadde deltatt i Lysakervassdragets Pris 2011. Ungdomskoleprisen gikk til både Sollerudstranda for videoen som dokumenterer viktigheten av sitt forvaltningsarbeid med Lysakerelvas nederste strekning, og Øraker skoles analsye av økonomien i en tiltenkt vannkraftutbygging. Montessori skole Lyse tok ut barneskoleprisen for sin dokumentasjon av skolens utnyttelse av hele Lysakerelva i klassearbeid.

Bogstad skoles og Lilleaker skoles kunstarbeid begge også fikk rosende omtale.

Bo Wingård forteller at neste skoleår blir prisen utvidet til hele Oslo og Bærum med tittel *Levende vassdrag.*

LvV forblir ansvarlig for å administrere prisen, med den begrunnelsen at foreningen dekker aktiviteter i begge kommuner. Til neste års pris er det allerede kommet inn betydelige sponsebeløp.

Lysejordet Grendehus

ble åpnet i slutten av mars akkurat i tide til å holde et meget populært barneskirenn. Uken etter var snøen langt på vei borte!

Initiativtakere har rehabilitert det gamle varmestua til en tilstand som også LvV kan bruke i flere sammenheng. Styret bestemte derfor på sitt møte 14. april å sponse drifta med et beløp på kr. 5000,- .

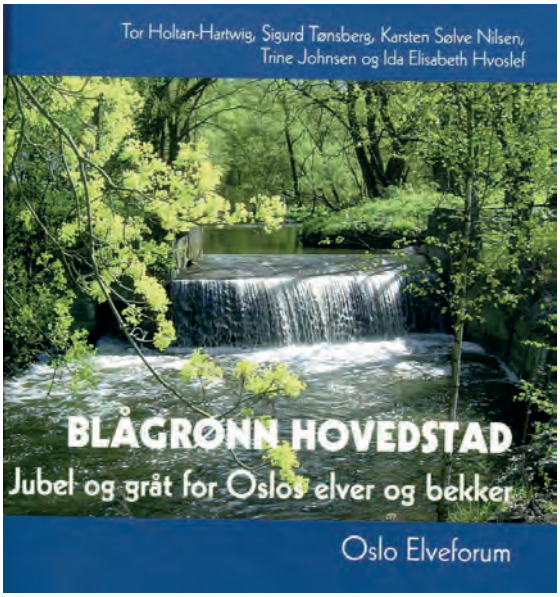
Blant viktige fasiliteter er kjøkken og toalett som er en stor fordel for turgrupper som ferdes langs Lysakerelva.

Rekkverk

Langs ett av de bratteste partiene på strekningen Sandbonn -Grini har et rotvelt i vindstormen før påske tatt med seg det gamle rekkverket. Bærum kommune vil se om en ny stålgelender kan settes opp rimelig kjapt.

Jubileumsboka til OE

Oslo Elveforum har utgitt et jubileumsskrift som dokumentere OEs arbeid og visjon for byens elleve vassdrag fra Lysakerelva til Gjerjøselva. Boka kan fås til en pris av kr. 100,- ved henvendelse til styret.

Det nye styret

Årsmøtet 24. mars ble det nye styre valgt: John Tibballs (leder), Inger-Johanne Rønnow og Abel Østerberg bekreftet for ett år til, Bo Wingård gjenvalgt for to år og Morten Haave ble valgt som nytt medlem.

Holenbekken

Et tilfeldig møte og en velvillig ny ledelse fører til de øvre strekningene av Holenbekken kan reddes .Tidligere hadde Tryvann skisenter oversett bekken og planlagt hogst av kantvegetasjon i strid med vannressursloven. Dessverre får ikke Tryvann lov til å sette ut i livet en bedre løsning for en voll langs den nederste strekning fordi det er ikke tid til ny saksbehandling i kommunebyrakratiet!!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

august 2011 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 23

Granfosslokket

Mustads nye planer

1. august var fristen for uttalelser om Mustads nye planer for lokket over Ring 3. Veimyndighetene kunne ikke godta den forrige planen hvor boliger sto på selve lokket. I tilfelle tunnelbrann e.l. var det fare for kollaps. Dermed forsvant åpningen av Spikerverksbekken, som renner fra Vestveien.

Den nye planen har like mange boliger, men i større tetthet rundt områdets rand, utenom lokket. 10-etasjers bygg helt ut mot dagens turveier planlegges med betydelig tap av naturareal.

Plan- og bygningsetaten i Oslo skriver nå at bekken er "lite aktuell å åpne". I sin uttalelse påpeker LvV og Oslo Elveforum at de naturlige forutsetningene har ikke endret seg siden forrige plan, bare at Mustad nå vil legge det største bygget rett i bekkeløpet. Det undres over hvorfor uttalelsen til Friluftsavdelingen i Bymiljøetaten som nevner flere av de samme forholdene, er så tamt formulert. Er dette enda en sak hvor kommunens fagfolk ikke får lagt frem sine faglige vurderinger, men blir underlagt politisk styring?

Mustad skriver i sin utredning at de vil holde en samtale med LvV. Hvis Mustad insisterer på at antall boliger må opprettholdes for å gjøre lokkprosjektet lønnsomt, er det et spørsmål om en samtale har noen hensikt. I tillegg til høyblokken som vil hindre åpning av Spikerverksbekken, planlegges det nemlig også en sjuetasjers boligblokk innenfor den 50 meters hensynssonen langs Lysakerelva: den som ble lansert i forfjor i PBEs plan for torg og møteplasser.

Saker på andre sider:

Levende vassdrag
En tur i protest - rekruttering
Høst turer - Kommunal styring
Plansaker og -initiativer
Elvas helse

Levende Vassdrag – Lysakervasdragsprisens etterfølger

Av Bo Wingård

Det startet med Lysakervassdragsprisen - en konkurranse for barne- og ungdomsskolene i Bærum, Oslo og Ringerike som ligger i eller nær Lysakervassdraget. Skolene ble invitert til å sende inn prosjekter som hadde tilknytning til Lysakervassdraget. Fem skoler deltok i finalen, som ble holdt i Oslo Rådhus 7. april i år. Premiene ble delt ut av Oslos ordfører Fabian Stang. Sollerudstrands skole og Øraker skole vant førstepremiene for ungdomsskolene, og Lilleaker skole vant førstepremien for barneskolene. Det ble delt ut gjenstandspremier og pengepremier til vinnende skoler og vinnende klasser, og gjenstandspremier til de andre deltakende skolene. Alle elevene som hadde vært med – over 150 stykker – fikk diplomer. Du kan lese mer om Lysakervassdragsprisen og finalen på hjemesidene til Oslo Elveforum, www.osloelveforum.no.

Bak Lysakervassdragsprisen står Lysakervassdragets Venner, Bærum Elveforum og Oslo Elveforum. Oslo og Bærum kommuner, velforeninger, rotaryklubber, lionsklubber og næringslivet i området bidro med sponsormidler.

Tilbakemeldingene fra skolene og sponsorene var så positive at vi har utvidet konkurransen til å omfatte alle barne- og ungdomsskolene i Bærum og Oslo som vil lage prosjektoppgaver knyttet til små og store vassdrag og vannmiljøer. Vi har kalt skolekonkurransen *Levende Vassdrag*.

Temaene for *Levende Vassdrag* er de samme som før: Natur og realfag, samfunnsfag og teknologi som har tilknytning til vassdrag og vannmiljø.

Vi inviterer lærere som vil delta i konkurransen eller som vil lære mer om vassdragsrelatert undervisning til lærerkurs over to dager i september. Det første kurset starter onsdag 7. september, og det andre onsdag 21. september. Første kursdagen er teoridag, den andre er en feltdag.

Skolene kan søke om støtte for inntil kr. 4 000 til innkjøp av utstyr, bl.a. rednings- og sikkerhetsutstyr for feltbruk i og nær vann, og få hjelp til kompetansehevingstiltak.

Påmeldingen til *Levende Vassdrag* er 15. november, og finalen holdes i forbindelse med Verdens Miljødag i begynnelsen av juni 2012. Også denne gangen blir det gjenstandspremier og pengepremier til vinnende skoler og vinnende klasser, og gjenstandspremier til de andre finaleskolene.

Du kan lese mer om *Levende Vassdrag* på www.osloelveforum.no .

28. august og 4. september
Tur - Bærumsveien til Bogstadosdammen

Oppmøte: Kl 12.35 ved Bjørnsletta stasjon eller ved Jarkrysset (Jar stasjon) med T-banens linje 6. Avgang begge dager fra Fådpassasjen kl 1245.

Turen herfra til Bogstadvannet er på vel 5 km som vi regner tar 3 timer, med kort stopp ved Lysejordet. Det er greit å avslutte turen ved Ekraveien (etter 3 km) for å ta linje 2 hjem. Ellers er tilbakereisen med 32 bussen til Sentrum langs Vækerøveien fra Bogstad camping eller Sørkedalsbussen til Røa fra Peder Ankers plass.

Terrenget er bakkete og blir nok glatt og leiret etter alt regn. Det er nå toalett på Grendehuset på Lysejordet. Vi tar vannprøver underveis.

Kommunevalg - valg av styringsform!

22. juni inviterte Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) til et debattmøte om Oslo bys planer for byens grønne lunger. Innlederne var Rune Gerhardsen og Carl I. Hagen med professor Sigmund Hågvar fra UMB på Ås som ordstyrer.

LvV deltok for å kunne stille ett eneste spørsmål om noe styret anser som grunnleggende viktig for LvVs fremtid. Spørsmålet var: *Hvordan stiller dere eller deres parti til å oppmuntre samarbeid mellom kommunens etater og interessegrupper som vil stelle om de enkelte friområdene i byen?* Spørsmålet hadde en tilleggsutfordring som påpekte at slike samarbeid var blitt en utbredt forvaltningsform i utenlandsstorbyer og i andre byer i Norge. To eksempler med slike samarbeid ble omtalt i forrige Fodnytt.

Da spørsmålet ble misforstått av den ene innlederen, fikk vi innblikk i styringsfilosofien på kommunalt nivå, og fikk avslørt et meget klart skille mellom hvordan byen styres av venstre- og høyresidene i politikken. Hagen svarte nemlig at man ikke kan tillate at kommunale etater samarbeider hvis dette kan gå på tvers av politiske vedtak og retningslinjer fra rådhuset. Gerhardsens i sitt svar viste til at slike samarbeid med flere grupperinger ble til i hans periode som byrådsleder. Hagens svar stemmer overens med vårt inntrykk at nåværende byråd har som taktikk å inneha få kunnskaper og lite kompetanse om byens grønne arealer, for lettere å kunne påstå at de er ikke så verdifulle.

Men LvV er dessverre redd for at ingen av dagens etablerte partier er å stole på i vern og stell av naturen i nærområdet. I Oslo kan Miljøpartiet med fordel stemmes inn i vippeposisjonen. Det, sammen med personlige stemmer til kandidater som er til å stole på lokalt, kan gi et bystyre som vil satse på LvVs hovedmål – en helhetlig forvaltning av vassdraget.

I Bærum hvor Høyre dominerer er det enda viktigere å få de rette Høyrefolk i posisjon. Der som ellers er det representantens *integritet som lokal representant* som bør telle.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 23

Plansaker og initiativer

Møllebrua er den røde smale fotbrua over den nederste dammen langs Lysakerelva. Den ligger knapt et par meter over damkronen og laksetrappen. Med den store boligutbyggingen (foreløpig bare graving) og behovet for en strøm av folk å komme seg mellom Lysakerstasjon og -torgområdet og Lilleakersiden vil brua bli altfor trang. På oppfordring fra Bydelen har LvV levert noen tanker om et initiativ om å utvide brua. Brua skal beholdes som fotbru og ikke bilbru, som utsiktspunkt mot husrekken kjent fra Thaulows bilder, som blikkfang over fossen som dammen lager og som synes godt fra tog på vei ut av Oslo mot Drammen. Videre bærer det ene brukaret den eneste vannmålestasjonen langs hele vassdraget og en ny må få ett år å innhente sammenlignbare data før den gamle legges ned.

Lilleakerveien 4 er tomten det graves dypt i ved Mølledammen. Det ble advart i LvVs høringsuttalelse at tomta var det gamle elveleiet. Vi som kikket over sikringsgjerdet før sommerferien kunne se hvor dypt isen gravde og hvor mye løsmasse som elven har brakt nedover og felte ut der hvor den møtte havet Når vi husker at havet sto innover denne sletta inntil for 3000 år siden, aner vi at de 25-30 meter med silt og leire som ha måttet fjernes har hatt god tid å pakke seg tett.

Vi ser også at gravingen foregår alt for nært elveløpet slik at vann siger inn i hullet hele tiden. Spuntveggen er ingen hindring når vannet står under flere meters trykk. Det er et godt eksempel på hvorfor en elv bør ha byggeforbud innen en minsteavstand som tilsvarer dens bredde. Det er omtrent så langt vann metter jord under og langs ei elv.

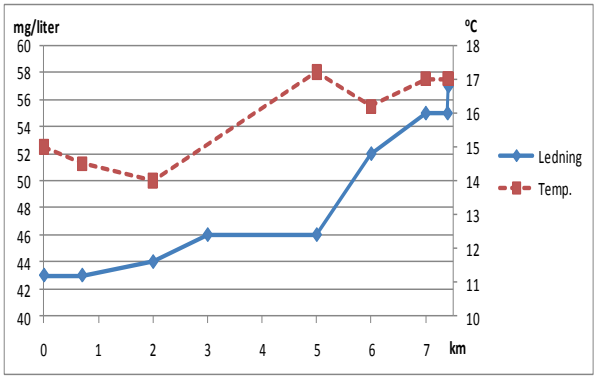
Jubileumsboka til OE

Vi har fremdeles jubileumsboka til salgs. Boka kan fås til en pris av kr. 100,- ved henvendelse til styret.

Elvas helse

Hver kveld tas det en vannprøve fra Lysakerelva ved Lysejordet og kontrolleres med en ledningsevnemåling. Verdien svinger opp med både snøsmelting og regnbyger i byen og i Sørkedalen, og faller tilbake når rent vann renner ned fra Marka.

I forbindelse med Verdens miljødag 5. juni ble vi oppfordret til å måle temperaturen og ledningsevnen langs hele elva. Det ble en kveldstur på sykkel da vi tok prøver ved flere tilgjengelige steder fra Osdammen ved Bogstadvannet til flytedekket ved Lilleakerveien 2.

Ledningsevnen steg bare litt frem til Lysejordet, men tok så et byks frem til sørsiden av tunnelen under Bærumsveien. Gitt at ett ledningstall svarer til ca. ett milligram salt/liter vann og elva rant ca. 1000 liter per sekund den kvelden, kan vi si at hver sekund kom det ut i elva på denne strekningen, "noe" tilsvarende ca. 6 gram (en teskje) med salt. Det er både kloakkoverløpet bak Lyseskrenten 10 og avrenningen fra Bærumsveien som bidrar.

Videre mot havet kom det ytterlig 3 gm salt/sekund fra all virksomhet ovenfor Mølledammen. Det siste lille hoppet viser at vi nærmer oss sjøvann som ved munningen langt oversteg utstyrets måleevne.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2012

Dette var året da flere prosjekter ble fullført: turveioppgraderingen, kulturminneskiltene på bærumsiden og fremleggingen av forslag til kommunedelplaner i Oslo og i Bærum.

Det bratte terrenget i Lyseskrenten ble gjort tilgjengelig for mange flere turgåere med grus lagt bakk langsgående stokker. Steinete partier krevde egne løsninger.

Levende vassdrag ble det nye navnet til Lysakervassdragets Pris da den ble utvidet til å omfatte vassdrag og skoler fra Lørenskog til Asker.

Kommunedelplanene begynte sin politiske behandling. Prosessen tok to år i Bærum, men ble lagt til side av byråden i Oslo. Den ble tatt frem igjen etter kommunevalget i 2017. Imellomtid gjennomgikk Bærums plan en runde med klagebehandling ved Miljødepartementet.

Fylkesmannen ytret seg for første gang om muligheten for nasjonalt vern av vassdraget, men stilte krav at kommunedelplanene var godkjent før saken kunne tas opp til reell behandling.

Planene for Granfostomten ble lagt frem for første gang. De viste ingen forståelse for at flomsletta er en nødvendig sikkerhetsventil for flomvann. LvVs uttalelse ble delvis støttet av NVE, uten at det endret planen nevneverdig. Saken er ikke i havn 14 år senere.

På sommeren var nettselskapet ute og rydde under sin høyspentledning nordover fra Jar transformatorstasjon. Ryddemannskapet fikk lite opplæring i vannressurslovens krav til bevaring av kantvegetasjon. Dert ble flere befaring med nettselskapet og mer hensynsfull rydding nord for Bærumsveien.

februar 2012 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 24

Granfosstomta

I forrige nummer av Fòðnytt var det Granfosslokket på Oslosiden av Lysakerelva som ble vårt fokus. Denne gangen ser vi på den andre siden av selve Granfossen, tomten til DnB Eiendom, Vollsveien 13 som Bærum kommune i desember har regulert til flere 5-6 etasjesbygg inntil 15 meter av elva.

Granfosstomta

Reguleringsvedtak representerer et visst gjennomslag for vernestatus til Lysakerelvas kantsone, men den smale naturstripen mot elva i nord viser en mangelfull forståelse for elvas økologi.

Strekningen er nemlig en gyte- og yngleplass for laks og sjøørret. Den ligger rett nedstrøms demningen på Granfossen (under selve Fåbrua). Demninger hindrer alltid tilførsel av næringstoffer, så yngelen er avhengig i stor grad av det som naturen produserer langs strekningen. Slake elvebredder med rikelig solskinn er nøkkelen til økologisk næringsproduksjon. Med en bygghøyde på 20 meter vil skyggen hindre dette og noen økning i mengden laks og sjøørret som går opp fisketrappen.

En annen faktor som teller mot elvas økologiske helse er kvikkleiret som ligger under tomten. Kvikkleiren er tegn på utveksling av grunnvann mellom elva og havleire. Det underjordiske garasjeanlegget er nødt til å forurense dette grunnvannet. Et halmstrå er at kvikkleiren kan bli en alvorlig trussel mot byggsikkerhet. Geotekniske undersøkelser er pålagt utbyggeren før en evt. byggetillatelse kan behandles.

En pussig postskrift: Mustad Eiendom ble utelatt fra Bærums høringsprosess. LvV støtter prinsippet om uttalelsesrett over kommunegrenser.

Saker på andre sider:

Linjerydding
Årsmøte – kulturminneregistrering
Plansaker - KDP nærmer seg
Elvas helse
Turveiskade

Linjerydding – en myte innen el-sikkerhet?

Det skjedde igjen i fjor høst. Hafslund Nett utførte "vegetasjonkontroll" mellom transformatorstasjonen på Jar og Storengfossen. Flere har nok sett hvordan hassel- og bjerkekratt er kappet ned til bakkenivået, flere titalls meter under kabelspennet. Dette kom etter LvV etter to tidligere episoder, fikk muntlige forsikring om at det ikke skulle gjentas. Denne gangen tok styret opp saken skriftlig med Hafslund Nett og fikk et svar som på den ene siden gir håp, og på den andre viser hvordan en stor el-leverandør tolker lovverket til egen fordel.

Nå det gjelder vegetasjonskontroll, støtter nettselskapene seg til en prosedyre som de selv har utarbeidet. Den har mye nyttig stoff om avstander mellom kabler og trær. Men den samler all annen vegetasjon i begrepet *underskog* og forklare hvordan den skal ryddes. Ingen kriterier gis for hvor det kan være trygt å la underskogen modne og bli til ordentlig skog hvis kabelstrekket henger høyt over bakken eller følger en elvebredde.

Nettselskapet har forhørt seg om dette spørsmålet hos NVE, etaten som deler ut konsesjoner for kraftlinjer. I svaret påpeker NVE at alle har et selvstendig ansvar for å gå varsomt frem i sin forvaltning av miljøområder og vernede vassdrag. Dessverre avslutter NVE sitt brev til Hafslund med å skrive "at nettselskaper har et selvstendig ansvar for å utføre traserydding innenfor gjeldende regelverk". Dette leser Hafslund Nett som "traseen må ryddes", men dét står faktisk ikke noe krav eller påbud om linjerydding, verken i loven om el-anlegg eller i forskriftene. Nettselskapene velger sin tolkning fordi det letter deres tilværelse. Ingen trenger å øve skjønn. Det krever ikke kompetanse innen skogsdrift eller økologi, bare et arbeidslag med motorsager.

Styret i LvV har bestemt seg for å ta saken så langt våre ressurser rekker. Brev er skrevet til NVE med bønn om at etaten kvalitetssikrer den reviderte prosedyren for vegetasjonskontroll som Hafslund lover å sette i gang arbeid med, og til Oslo og Bærum kommuner som grunneiere. De er bedt om å inngå avtaler med nettselskapene om retningslinjene som skal ligge til grunn for å ivareta natur- og friområdene under kraftledninger. I brevet til NVE ber LvV også om en avklaring rundt hvem som er ansvarlig for å overholde naturmangfoldloven og vannressursloven under kraftledningene – nettselskapene eller grunneierne. Det er LvVs lovtolkning at siden det er nettselskapet som må ta ansvaret for el-sikkerhet, må det også ta ansvaret også for at miljøvernbestemmelsene overholdes der hvor det ikke er noen risiko for kontakt mellom trær og kabler.

Bærum, kommunen hvor det verste ødeleggelsene har skjedd, er godt i gang med å forberede saken for politisk behandling. I sin julehilsen takket ordfører Lisbeth Hammer Krog LvV pent for innsatsen. La oss håpe – gitt Oslo Elveforums uforbeholdne støtte – at byråd Elvestuen i Oslo kommune kan vise tilsvarende handlekraft.

Arsmøte – onsdag 7. mars
Lysejordet Grendehus, kl 1900

Siden LvV støtter driften av grendehuset på Lysejordet er det naturlig å benytte lokalet til vårt eget årsmøte. Adkomst til fots fra Bærum er via stien fra Vollterrasse til Sandbonn og over gangbrua. For folk som kommer via Vækerøveien er det asfaltert vei fra bussholdeplassen *Lysejordet* og fra REMA-butikken. Parkering innerst i Kvernveien er også mulig.

Etter forretningsmøtet fra kl 1900 til ca. kl 1930, blir det en pause med servering før vi benker oss for å høre Lars Roald kåserer om "Historiske storflommer på Østlandet og ellers i Europa". Lars beklager meget at han sviktet oss i fjor, og kommer sterkere tilbake i år.

Elvenes gulliste!

Olso Elveforum har tatt initiativet til å utarbeide en fullstendig dokumentasjon av kulturminner langs Oslo kommunes elver og bekker. Lysakerelva kan viser til en av de rikeste samlingene. I den mekaniske vannkraftens industriperiode som varte frem til 1915, lå det på det meste atten møller og sagbruk langs elva. Over halvparten av rester og tegn etter disse ligger på Oslosiden.

Lysakervassdragets venner skal delta i dette arbeidet og vil arrangere dager med oppmåling og annen dokumentering av det som finnes igjen langs begge sider av elva. I mellomtiden ønsker styret at folk med private bilder eller annen dokumentasjon av industriaktiviteter langs Lysaker- eller Sørkedalselva tar kontakt (styret@lvv.no eller mob 469 24 125).

Oppmålingsutstyr trenges for å kunne få kulturminnene kartfestet. En vanlig tur-GPS er ikke nøyaktig nok til sånt. LvVenner med adgang og evne til å bruke oppmålingsutstyr er derfor også bedt om å ta kontakt.

Langs Lysakerelvas kantsone med sin tette vegetasjon, er tidsperioden for feltarbeidet begrenset til perioden fra sent i mars når snøen har begynt å smelte og frem til vårspretten tar til for alvor i slutten av april. Venner som har lyst til å delta kan melde sin interesse, bl.a. på årsmøtet.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 24

Plansaker

Lysaker-Sørkedalsvassdraget har vært gjenstand for kommunalt planarbeid i nesten sju år. Det kommer nå tegn på at planen nærmer seg offentliggjøring. Planen ble laget ferdig fra den gamle Friluftsetaten i mai i fjor. Byråden for byutvikling har nå i februar oversendt planen til Plan og bygningsetaten med beskjed at den skal legges ut til offentlig høring. Det kan forventes at høringsperioden vil begynne en gang etter påske.

Grunnen til den sene behandling var all omorganisering av etater og tap av nøkkelpersonell. Dessverre stoppet innhenting av informasjon fra lokale krefter opp etter temamøtene i 2007. LvV har ikke fått anledning til å levere noen synspunkter siden. Imens har flere store utbyggingssaker blitt avgjort med uheldige utfall særlig for Lysakerelva og for sidebekker i Sørkedalen.

Gitt den ansvarlige byrådens kjente holdning at alt mulig skal utbygges, og hans støtte til utstillingen om byutvikling med tanker om boligblokker tett inn på elvene i Oslo, må LvV forberede seg for betydelig innsats for å forsvare friområdet langs Lysaker- og Sørkedalselver.

Turveiskadene

Like før jul fikk LvV anledning til å bli orientert om planene for å gjenopprette skaden etter forsøket med å lage gangbruer over Lysakerelva. Hos Oslo kommunes Bymiljøetat ble vi fortalt at det legges ut tre prosjekter på anbud: gangbrua nord for Bærumsveien, oppgradering av stiene mellom Jarfossen og Lysejordet, og gangbrua sør for Bærumsveien. Oppgraderingsprosjektet dekker også oppryddingen etter forrige forsøket.

LvV fremmet sterkt vårt syn at brua i sør er et unødig inngrep i kantsonen og lovet å kjempe i mot dette.

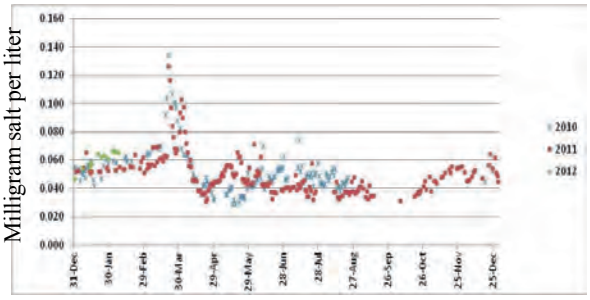
Arbeidet planlegges ferdigstilt i sommersesongen i år.

Elvas helse

I forrige nummer ble det omtale av hvordan saltgehalten i Lysakerelva øker fra Bogstadvannet til Oslofjorden. Ingen dramatisk sak men identifiserbare kilder er særlig veiene som krysser elva.

En prøve for måling av vannets ledningsevne blir samlet inn hver gang vannstanden blir registrert ved gangbrua på Lysejordet. Hver uke blir prøvene målt med et lite måleapparat (den samme typen er delt ut til adopsjonskolene) først ved romtemperatur og igjen etter har stått i kjøleskapet med en termometer i noen timer. Ledningsevnen øker nemlig med temperatur. Økningen forteller noe om hvilke salter er i vann. Bidraget fra vanlig salt øker ledningsevnen med 2% for hver grad, gjødselssalter med ca. 3.5% per grad. Våre målinger viser at det er vanlig salt som utgjør størst parten av innholdet.

Det er interessant å se hvordan saltinnholdet varierer gjennom året. Vi har tidligere omtalt det første vårtegnet. Figuren viser de to siste årenes data plassert opp på hverandre.

Saltinnholdet i Lysakerelva estimert fra ledningsevnemålinger 2010 til 2012. Merk hvordan den første snøsmeltingen gir betydelig økning da veisaltet strømmer ut i elva. Vinteren 2011-2012 har gitt relativt store svingninger i målinger tross stabile lave temperaturer. Økt veisalting bærer nok mye av skylden.

Husk årsmøtet – 7. mars !

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

juni 2012

Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner

FÒÐNYTT – 25

Kommunedelplanen (KDP)

14. april ble det sendt ut brev fra Oslo og Bærum kommuner til alle som er berørt av kommunenes planer for Lysakervassdraget med en brosjyre og beskjed om at teksten kunne hentes ned fra kommunenes saksweb.

Røafossen

Arbeidet med planen begynte allerede i 2007 og kartleggingen og andre studier ble avsluttet i 2008. En ny plan- og bygningslov i 2009 betydde ny oppstart på arbeidet, og omorganiseringen i Oslo kommunes etater la ytterligere to år til prosessen. I mellomtid utviklet vassdraget seg, gjennom både naturlige hendelser som vinterstormer, og menneskenes handlinger med nybygg og hogging av trær, og med kommunenes eget prosjekt med gangbruer og nye stier.

Dessverre er faktagrunnlaget i planen lite oppdatert etter 2009, annet enn å nevne anleggingen av Fådpassasjen som sto ferdig i mai 2010. Og ”Handlingsprogrammet” i forslaget står uten budsjett eller tidsfrister. Det kan virke som om kommunene bare vil få planen ut av saksbunken. Den virker så omtrentlig i mange av sine detaljer, at kommunepolitikerne kan komme til å bry seg lite om den.

Kommunene har forsømt en enestående mulighet til å planlegge noe positivt for storbymiljøet. Dette boder ille for vassdragets fremtid.

Saker på andre sider:

En høyere innstans?
Sommer- og høstturer
Kjenn din elv!; Nappekasser
Levende vassdrag
Plan for friluftsliv
Hafslundsrydding
Et turveiforslag, Rådyr

Bør Lysakerelva forvaltes av en høyere instans?

Kommunedelplanen laget av Oslo og Bærum kommuner for vassdraget, får Lysaker-vassdragets venner til igjen ta opp spørsmålet om forvaltningsnivået for dette enestående naturområdet. Et annet dokument som har vært ute på høring, Oslo kommunes handlingsplan for Idrett og Friluftsliv, forsterker vår mening at området bør ivaretas under nasjonal vernelovgivning og ikke forvaltes i kommunal regi.

Kommunedelplanens bruk av hensynssoner er med på å bekrefte LvVs syn. Under Plan - og bygningslovens §11.-8 c) kan det defineres en *sone med særlig hensyn til … grønnstruktur, landskap eller bevaring av naturmiljø, med angivelse av interesse.* Vanligvis brukes slike soner *for randsonen til nasjonalparker og landskapsvernområder … for å hindre vesentlig forringelse av verneverdiene i verneområdet.*

Kommunenes forslag om bruk av hensynssoner i randen av arealene som allerede er regulert til natur-, grønt- eller friområder uten å søke Miljøverndept om status i det minste som landskapsvernområde for Lysakerelvas kantsone, avslører at kommunene ikke vil miste styringen slik at det kan omreguleres ved et senere tidspunkt.

Hele prosessen med kommunedelplanen har vært til skade for vassdragets kantsone særlig for strekningen fra Mølledammen på Lysaker til Fossum. Selve hintet om igangsettingen fikk flere aktører å skynde seg med utbyggingsplanene. Disse ble håndtert av kommunene ved å ta de berørte arealene ut av området for vassdragsplanen for så å gi dispensasjoner fra tidligere vedtatte minste byggeavstander til elva.

Så kom forsinkelsene, tap av etatenes kyndige personell og varselen om ”råderetts-innskrenkninger ” på private eiendommer som grenset til friområdene langs med Lysakerelva. Dette varselet førte til at nabogrunneiere særlig i Bærum fjernet den naturlige skogen fra sine tomter for å unngå innskrenkning. Unødig som det viste seg, da kommunen valgte hensynssoner og ikke omregulering av private arealer som i Oslo.

På informasjonsmøtene som ble arrangert av planetatene i Oslo og Bærum kommuner ble skylden for svakheter i KDP-forslaget lagt på naturforvaltningsetatene i de to kommunene. Kommunenes politiske og administrative ledelse har ansvar bl.a., for at kommunen fungerer samlet og fremlegger forslag av en forsvarlig kvalitet.

I perioden 2007-2008, da LvV deltok i mange befaringer og møter med etaten, var visjonen for KDP-arbeidet et flott, tilgjengelig naturområde. Nå legger Oslo kommune opp til store fortetninger på Oslo vest. Da er vern av et vassdrag i et enestående landskap som til nå har vært beskyttet av sin utilgjengelighet, mindre viktig enn å ha reservearealer som kan fange utbyggernes blikk.

Men den største innvending mot kommunenes forvaltning er skadene som er påført dette landskapet. Og nå har kommunene problem med å ordne opp. Ingen entreprenør la inn anbud for å fullføre arbeidet med turstiene og rydde elvebreddene etter de inngrepene som ble foretatt i august 2010. Dermed blir ikke turveiene ryddet før sommeren og antagelig ikke til høsten heller, selv om arbeidet ble avertert på nytt og kommunene nå er i samtale med en entreprenør. I mellomtiden har i det minste Bærum kommune bestilt reparasjon av turveistrekninger som ble ødelagt av trevelt i vinterstormer.

Nå skal LvV undersøker hos Miljøverndept hvordan vernestatus kan heves.

Sommer- og høstturer

LvV innleder sommeren med en søndagstur 17. juni med avgang fra Grinidammen kl 13. Tema – ***Gjemt langs Lysakerelva***. Med gamle kart i hånden tar vi av fra de kjente stiene for å se på elva fra andre vinkler. Turen slutter på Sollerudstranda, ca. kl 16.

Høstturer har en våt historie i LvV, men vi gir oss ikke for det. Søndag 16. september kl 1130 legger vi ut fra Sørkedalen skole i retning Blankvann for å undersøke den meget spesielle geologien i denne østligste delen av vassdraget. Turen kommer tilbake til skolen i tide til å rekke 41-bussen kl 1550.

Noter!: søndag 17. juni kl 1300 - Brua over Grinidammen
søndag 16. september kl. 1130 - Sørkedalen skole

Kjenn din elv! ***kommer tilbake***

Det blir en ny anledning til å delta i kurset som presenterer Lysakerelvas natur og historie gjennom tre forelesningskvelder og to kveldsturer. Kurset blir holdt på en onsdag før, og fire onsdager etter Påske 2013.

Forelesere er alle medlemmer i LvV med hvert sitt kunnskapsområde. Temaene dekker naturens forskjellige aspekter langs Lysakerelva inkludert geologien, plante-, sopp- og dyreliv, menneskers historie og industrien som gjorde Lysaker kjent i vide kretser.

Hold av kveldene 20. mars, samt 3., 10., 17. og 24. april 2013!

Kursdeltaljer og påmeldingsinstruks kommer til høsten

Nappekasser ***kommer***

Som et ledd i rekrutteringen til LvV blir det snart hengt opp kasser seks strategiske steder langs Lysakerelva med bl.a. Fodnytt og innmeldingsblanketter.

Det er alltid en risiko å la noe ligge noe ut på et ubeskyttet sted. Det kan føre til forsøpling og kassene kan bli ødelagt. Styret er avhengig av tilbakemelding fra medlemmer som oppdager problemer.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 25

Levende vassdrag

er navnet på skolekonkurransen for hele Oslo og Bærum som vil premiere klasseprosjekter med en elv eller en bekk som tema. Juryen kom sammen 30. mai for å vurdere de innsendte arbeidene og plukke ut finalistene.

Premieutdelingen foregår i Oslo Rådhus kl 12, torsdag 14. juni og elvevenner er hjertelig velkommen til Oslos storstue.

Plan for friluftsliv

Oslo kommunes rullering av handlingsplanen for friluftsliv for perioden 2013-2016 begynte lovende med et møte på rådhuset i november da det ble lovt at prosjekter for å fremme friluftsliv skulle gjennomføres i samarbeid med ideelle- og interesseorganisasjonene som foreslår prosjektene.

Da handlingsplanen kom på offentlig ettersyn, var den blottet for konkrete tiltak for å fremme slike samarbeidsprosjekter. Alle prioriterte tiltak var forslag med opphav i etaten. Ingen av de fem forslagene som LvV har spilt inn til de to siste rulleringer er tatt med.

LvVs uttalelse er lagt ut på websiden: lvv.no

Hafslunds rydding

NVE svarte 7. mai på LvVs spørsmål om det var grunneieren eller nettselskapet som var ansvarlig for at Vannressurslovens § 11 (bevaring av kantvegetasjon) overholdes under kraftlinjer ved å skrive at det var best at partene samarbeider! Selvfølgelig, men lover er til for å håndtere tilfeller når samarbeid bryter ned, så LvV ber om et definitivt svar.

En mer lovende utvikling er et svar til Oslo bystyre om at byråd Elvestuen vil presisere overfor Bymiljøetaten at den skal sørge for at §11 er en del av etatens vurdering når nettselskaper varsler linjerydding.

Et turveiforslag

Under det tidlige arbeidet med KDP for vassdraget ble det undersøkt flere muligheter for å få til en turvei langs Oslo siden av vassdraget vekk fra bilveier. Den to hundre meter lange strekning langs Elvefaret er det lite å gjøre med uten enorme investeringer og terrenginngrep.

For den andre strekningen – parallelt med Harald Løvenskiolds vei – er utfordringene av en helt annet art. Her går tolv private bakhager helt ut til en fem til åtte meter høy skrent med Lysakerelva rett nedenfor. Skal en turvei langs elva kunne realiseres måtte alle grunneiere være villig til å la en fem meter bred stripe nederst i hagen blir innløst av kommunen, eller til å inngå en skjøtselsavtale. Etatens medarbeidere regnet det som politisk umulig å få til en slik ordning.

LvV innser at Aker kommune for 80 år siden burde satt av denne stripe til allmenn bruk, og at kommunen i dag ikke bør presse igjennom en tvangsomregulering.

Men det ville vært artig dersom disse tolv grunneiere alle innså potensialet i forslaget og handlet selv.

Rådyr

En liten flokk på tre rådyr har slått seg til ved Lysejordet. Helt siden februar har de blitt sett, særlig sent på kvelden og på formiddager. Husk båndtvang – også på sletta hvis hunden har en jaktinstinkt.

Levende vassdrag

Premieutdeling Rådhuset – 14. juni kl 12!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

september 2012 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 26

Nye stier

Arbeid med turstien

Like før sommerferien lyktes kommunene å finne en entreprenør til å bygge de nye turstier langs Lysakerelva. Team Anleggservice AS er basert i Bø i Telemark og stiller med et seksmannsterkt arbeidslag.

Arbeid med stien fra Fådpassasjen under Bærumsveien nordover mot Lysejordet er så godt som fullført. En liten hindring står igjen. En magmatisk gang som kan følges fra Fornebulandet til Labben på Eiksmarka krysser stien som en tagget mur. I alle år har stedet blitt brukt som borg i barnas krigslek. LvV har bedt om at taggene blir bevart. Innen en passende løsning er utviklet, krever passering med sportsvogn litt løfting foran og bak. LvV har blitt bedt om å skrive teksten til en plakat som skal markere dette stedet.

Sør for Bærumsveien er det dårlig grunnforhold. Et tykt lag med marin leire i bratte skråninger gir mange utfordinger. Det legges opp til minst én bordgang og flere steder er det peilet dypt for å feste støttemuren. Som en del av prosjektet er det ryddet ut 95 % av den store mengden hageavfall som er dumpet i skogen fra Bankbyen gjennom sin 60-årige historie. Rusken har skrevet til samtlige grunneiere i området med en oppfordring til å slutte med denne dumpingen.

Anleggsarbeidet blir ferdig sist i oktober. Vær forsiktig imens!

Saker på andre sider:

Innspill til KDP?
Høstturen
Årsmøtet
Kjenn din elv!; Nappekasser
Levende vassdrag
Boksamling
Borrekampanjen

Innspill til Kommunedelplanen

Frem til sommerferien var det kommet inn 37 uttalelser om Kommunedelplanen for Lysakervassdraget (KDP) fra private grunneiere og mange forespørsler om avklaring på detaljer i planen. I tillegg var det kommet 19 vesentlige merknader fra offentlige etater og større grunneiere.

De private grunneiere stiller seg stort sett tvilende til kommunenes hensikter med å ta hagetomter inn i planområdet. Eierne av tomter langs Harald Løvenskiolds vei og langs Voll terrasse - Ruglandveien har samarbeidet og kommet med fellesuttalelser. Det er tydelig at kommunene ikke har greid å forklare hvorfor akkurat disse hagene er tatt med i planen. I flere tilfeller har ikke kommunen vært oppdatert om hvor opparbeidet hagene på den enkelte tomten er.

De store grunneierne som har reguleringsplaner utarbeidet for sine tomter viser gjerne til uoverensstemmelser mellom vedtatte planer og grensene tegnet på KDPens kart. Disse innsigelsene gjenspeiler det lite nøyaktige sluttarbeidet og manglende kvalitetssikring av detaljene i KDP.

Tre innspill krever nærmere omtale fordi de belyser aspekter av planarbeidet som vil by på utfordringer fremover. Mustad med Granfosslokket, Løvenskiold-Vækerø og Regionalkontor for Landbruk om skog- og landbruks hensyn til kantvegetasjon langs elver og bekker. Mustad skriver som om deres planer for Granfosslokket er så godt som ferdig vedtatt av bystyret i Oslo. LvV har tatt kontakt med politikerne for å gjøre dem oppmerksom på at høybygget nærmest Lysakerelva vil dominere kantsonen fullstendig og ødelegge for vern av vassdraget.

Både Løvenskiold og Landbrukskontoret trekker frem *Levende Skog*, en privat standard for skogbruk som omtaler kantsoner. Standarden påstår at det bare må tas hensyn til årssikre bekker med en bredde over 1 meter. Her tar skogbrukere seg større frihet enn vannressursloven tillater. Kantvegetasjonen skal beholdes langs alle årssikre bekker uansett bredden. I 2010 ble det uenighet blant skogbrukere om denne standarden og organisasjonen som laget den er nedlagt. LvV har skrevet til kommunenes planmyndigheter for å sikre at de er kjent med disse forholdene.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FMOA) som er naturforvaltningsmyndigheten for vassdraget, åpner med at FMOA skal søke Miljøverndept. om å heve vern av vassdragets kantsone opp til et nivå over det kommunale. FMOA påpeker at dette kan ta mange år, og mener at KDP er egnet for vern imens. Bymiljøetaten i Oslo kommune mener at deres lokalkunnskap er nødvendig for forvaltningen av vassdraget.

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 26

Levende vassdrag

Premieutdelingen i Oslo Rådhus 14. juni ved byråden for miljø Ola Elvestuen ble en rørende suksess. Flotte elevprestasjoner og mange glade lærere i fine omgivelser.

Lv-generalen Bo Wingård kan fortelle at 2013-utgaven av Levende vassdrag begynner med lærerkurs allerede 5. og 12. september. Til sommeren vil premieutdelingen foregå i Bærum rådhus.

I mellom tid er Bo i gang med den takknemlige innsatsen å hente inn sponsormidler. Store firmaer er gjerne sitt samfunnsansvar bevisst og ser positivt på tiltak som engasjerer unge og skoleverket.

LvVs boksamling

LvV har en anstendig samling kart og bøker som belyser natur- og kulturforhold langs elver og bekker. Mye er på engelsk, tysk eller fransk fordi det store utlandet ser gjerne på rene vannforekomster som et sjeldent gode. Elver og bekker er bindeledd i naturen. De er styrt av geologien, drevet av nedbør og forsyner den levende verden med næring og fuktighet. Derfor er det å finne i LvVs samling fagbøker fra alle disse feltene og fra de tekniske fagene som hjelper oss i våre studier. I tillegg finnes det mange standardverk om vassdragets kulturhistorie.

Boklisten finnes på www.lvv.no og bøker kan lånes ved henvendelse til fodnytt@lvv.no

Borrekampanjen

Det ble forsøkt med en ny taktikk i kampanjen for å bli kvitt de brysomme ull- og storborrene som er spredt gjennom Lysakerelvas friområde. Plantene er toårige og setter blomster på en høy stengel det andre året. Langs Lysakervassdraget kommer artene fra to retninger. I Oslo er det ullborren med sølv og burgunder blomster som er utbredt, mens i Bærum finner man gjerne storborren med sine grønne og hvite blomster.

I flere år har LvV arbeidet særlig med området ved Lysejordet grendehus ved å samle inn og destruere blomstrende stengler. I år ble det tatt affære tidligere. Da det ble varslet flere dager med oppholdsvær i mai ble det dryppet noen dråper plantegift ned i bladkronen på hver av et femtitalls planter. Bare tre planter satte stengler og blomstret i juli. Dette er en stor nedgang fra over 150 planter i samme området for seks år siden.

Den kjølige sommeren forsinket borreblomstringen. Kommunen klippet og ryddet bakkene på Lysejordet og Melumøra før borrene var utviklet. LvV-medlemmer har vært flinke til å fjerne enkelte blomstrende planter.

Meld deg inn i LvV

På nettet lvv.no og følg lenken *Meld deg inn* til venstre

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

november 2012 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 27

Turstien

Den nye turstien nord for Jar

Som bildet viser er turstien mellom Jar skole og Jarfossen kraftig utbedret til en 2 til 2 ½ meter bred trasé oppå en kraftig forsterket elvebredde.

Arbeidet med stien fra Fådpassasjen sørover mot Jarfossen er kommet til Øraker stasjon, men derfra har det helt bokstavelig møt veggen. Den bratte fjellsiden var dekket av et leirelag som ikke ga feste for en sti. Mest kritisk var de første meterne og her er hele skråningen skrapet fri for leire. Nå når vinteren har meldt sin ankomst blir såret i terrenget værende til våren, og stien på Oslosiden forblir ufremkommelig så lenge. Turgåere oppfordres til å benytte Vestveien fra Øraker stasjon til Jarfossen som nås via stien langs bekken mellom Vestveien 32 og 34.

En bemerkning om skiltingen på Bærumsiden: flere av opplysningsskiltene er feilplassert i forhold til kulturminnene som de omtaler. En som krever snarlig flytting står ved Jar. Der omtales steinrestene nedenfor stien som Jar mølle. Det korrigerte kvartmiilskart fra 1797 viser tydelig at det lå en sag like nedenfor demningen og en mølle nedenfor Jarfossen. Dermed bør enten skiltet flyttes til den lille plassen hvor fotografen sto for å ta bildet ovenfor, eller teksten rettes til å omtale en oppgangssag.

Saker på andre sider:

Medvirkning
Årsmøtet
Kjenn din elv
Oppmåling; Nappekasser
Tor Øi til minne
Levende vassdrag; Høstturen
Mustad Nord

Medvirkning

I sitt arbeid for å lage Kommuneplan 2013 har Oslo kommune utgitt et utkast til strategiplan og et planprogram. Strategiplanen viser til en publikumsundersøkelse som påpeker at Oslo kommune har utfordringer innen medvirkning. At kommunen måtte ha ekstern hjelp for å vite hvor dårlig det står til, er i seg selv tegn på problemet.

Arbeidsmetoder til både kommunens byråkrater og politikerne på rådhuset utelukker interesseorganisasjoner fra å delta i beslutningsprosessene rundt enkeltsaker. Mens aktører med næringsinteresser nesten har ubegrenset adgang til de politiske beslutningstakere, klager alle aktører over de byråkratiske prosessene i enkeltsaker. Byggnæringen klager særlig over planetaten fordi avgjørelser i byggesaker tas i for dem lukkete rom, og bare ved formelle, forsinkende og dyre klageprosesser kan vedtak endres. Interesseorganisasjoner får enda mindre mulighet til å delta i prosessen. Deres skriftlige innspill kommenteres på noen få linjer når saker fremleggelse til politisk behandling, men innspillene får ingen politisk forkjemper dersom den aktuelle etaten har bestemt seg for utfallet. Organisasjonen må selv sørge for å komme til orde.

Et problem er ordbruken. Når kommunen vil ha *medvirkning* fra staten, menes det at statskassen skal bidra med å finansiere en aktivitet. Når kommunen skal rette seg etter normer for demokratiske medvirkningsprosesser som kreves bl.a. av Vanndirektivet, lages det tunge, formelle prosesser som beskytter kommunens ansatte og byrådets politiske rådgivere fra *maset* fra de berørte lokalorganisasjonene.

Bo Callanders kamp for Bogstad Vinterparadis er en slik sak. Tross politiske vedtak for kunstisbanene, måtte Callander ordne saken selv. Siden prosjektet ikke bygger på etatens egne planer, er det lite hjelp å hente. I motsatt fall hvor et prosjekt oppnår forankring i etaten er det ikke gitt at en frivillig initiativtaker får innsyn eller anledning til justering av planene.

Oslo kommune synes at krav til medvirkning er innfridd bare det er avholdt noen seminarer med hovedaktørene i de forskjellige bransjene til stede. Det som gjøres etterpå skal tydeligvis ikke publikum blande seg bort i. Samtidig oppfordres kommuneansatte til å hente inn kunnskaper fra interesseorganisasjoner. Det er på tide at interesseorganisasjoner selger disse kunnskapene dyrt, for eksempel mot deltakelse i planprosessen.

Lysakervassdragets Venner

Tor Hesselberg Øi

Fredag 26. oktober gikk Tor Øi bort etter en lengre kamp mot kreft. Tors initiativ for å få satt opp skilter ved severdighetene langs Lysakerelva førte ham i tett kontakt med LvV. Tor gjorde så godt som hele arbeidet med tekstskriving og oppsporing av bilder. Slik fikk Bærum kommune en grei oppgave med å trykke plakatene og bestille inn stativene som Jar Vel satte opp. Tor leverte også tekster og bilder til den andre serien med skilting som er under oppsetting.

Det var inspirerende å arbeide sammen med Tor med dette historiske stoffet. Hans støtte til vår forenings aktiviteter var trofast fra første planleggingskveld i 2005.

Vi lyser fred over Tor Øis minne.

Levende vassdrag

Skolekonkurransen som begynte som Lysakervassdragets pris i 2010 har bygd seg opp til en regionskonkurranse med deltakere fra Asker til Lørenskog og Oppegård. I nær tilknytning til konkurransen har Oslo Elveforums satsing i skolen fått støtte gjennom *Den naturlige skolesekken* til utvikling av læremateriell for skoleverket. LvV oppmuntrer lærerne som bruker Lysaker- og Sørkedalselvas kantsone som klasserom til å tenke på hvordan arbeidet deres kan presenteres for skoler i andre deler av regionen som kommer hit på ekskursjon.

Høstturen - 16. september

LvVs høstturer er vandringer i vassdragets geologi. Søndag 16. september la vi ut fra Sørkedalen skole i retning Blankvann via Studenterhytta for å undersøke denne østligste delen av vassdraget. Med sine mange endringer på korte avstander, dekker turen vel 400 millioner år av jordens historie som Kirsten Tibballs gjorde høyst levende.

Det flotte været var i sterk kontrast til tidligere høstturer. Bare synd at datoen kolliderte med en rekke andre arrangementer, til og med geologiske turer på alle kanter rundt oslofjorden. Kanskje bør LvV neste gang finne en dato i september som har en større sjanse for dårlig vær!

Mustad Nord

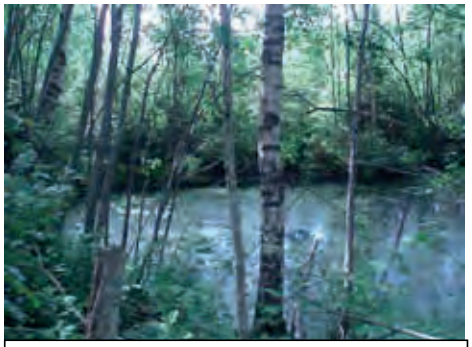
Prosjektet som skal gi lokk over Granfosstraseen og 350 nye boliger i 10 blokker på Lilleaker passerte en viktig hindring i Oslo bystyre 14. november. Håvard Øye i Mustad Eiendom sa etter komitémøtet at arbeidet med bilforretningen kommer i gang umiddelbart, fulgt av lokket i 2016 og boligbygging fra 2018. LvV vil fokusere på to aspekter: tilgjengeligheten for turgåere under anleggstiden, og løsninger for overvannshåndtering.

Meld deg inn i LvV

Besøk lvv.no på nettet og følg lenken *Meld deg inn* til venstre!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2013

Tjernet nord i planområdet Fossum Bruk

Planene for utbygging av Fossum sagbruk engasjerte LvV på grunn ikke av inngrep i Lysakerelva, men av skjebnen til et tjern og en liten bekk helt nord på Fossumområdet med Marka som nærmeste nabo. Forsvars-departementet hadde eid deler av tomten, og solgt den til Løvenskiold. Her skulle det reises en 8-etasjes boligblokker på et av de mest særegne terrengene i elvas nedbørsfelt. Ved en gold høyde, helt nedskrapt av isen og med små dammer i den harde vulkanske bergarten ligger det et bortgjemt vann med et os som førte gjennom ei liten våtmark og til Bogstadvannet. Alle elementene ifølge vannressursloven skulle få ligge. Og det gjør de fremdeles fordi man innså at boliger på Fossum bruk ville bety et stort bilbasert samfunn i Markas rand. I 2026 er det lansert nye planer for det gamle velteplassen til Fossum Bruk mot Bogstadvannet.

Det politiske behandlingen av kommunedelplanene dro ut i begge kommuner. Selv om Sørkedalen ble droppet fra Oslos plan trenerte byråden saken i samsvar på sitt partis holdning til miljøvern.

Bærum kommunes velvilje overfor *Levende vasdrag,* vår miljøkonkurranse for skoler, ble tydelig da ordfører Elisabet Hammer Krog delt ut prisene på rådhuset i Sandvika like før skoleslutt i juni.

Et spennende funn i Nasjonalbiblioteks arkiv var en stabel med skissekart, elevøvelser fra Krigsskolen anno 1808. Tre av kartene viste detaljer rundt Lysakerelvas munning og ett dekket hele elva fra Bogstadvannet til Fåbro. Disse ga verdifull kunnskap om plassering av de enkelte vanndrevne brukene til Nordmarksgodset særlig på Jar hvor det var forvirring over de enkelte ruinene.

januar 2013 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 28

Fossum

Den neste store reguleringssaken med direkte påvirkning på LvVs interesseområdet er i gang. 21. november i fjor la Bærum kommune frem forslag til planprogram for utvikling av Fossum sagbruk og omkringliggende arealer til et boligområde med høy utnyttelsesgrad.

Planområdet Fossum

Først merker vi oss at planområdet også dekker kantsonen til Bogstadvannet og de første 300 meter av Lysakerelva. Temaene som skal utredes og vurderinger som skal gjennomføres før saken legges frem for politisk behandling høsten 2014 inkluderer en ny skole og nye barnehager samt service-, transport- og idrettsbehov. Viktige kulturminner og natur bevares og disse innlemmes i boligområdet. Vi minner kommunen om at vegetasjonen i kantsonen skal bevares.

Planprogrammet nevner *medvirkningsprosesser* med særlig berørte interesseorganisasjoner bare *ved behov*. Dessverre nevnes ikke temaet bekkeåpning eller vannforskriften, med en klar formaning om at en vellykket vannforvaltning må engasjere sitt publikum gjennom hele prosessen. Initiativet ligger hos myndighetene.

Saker på andre sider:

Fremtidig forvaltning
Årsmøtet
Kjenn din elv
Nappekasser
Søknader
Mustad Nord

Fremtidig forvaltning

Sent på høsten fikk Fylkesmannens merknader til Kommunedelplanen for Lysakervassdraget et etterspill. Bærum kommune endret sitt forslag om bruk av hensynssoner inne på private eiendommer som grenser til Lysakerelvas friområder til å følge Oslo kommunes forslag med omregulering av slike områder til bevaringsområder for natur. De berørte naboene ble varslet i oktober med høringsfrist til 28. desember.

Dette er et dårlig tegn for at hele vassdraget, i alle fall innenfor byggesonen og rundt Bogstadvannet, skal kunne forvaltes under ett. Hensynssoner er til for å beskytte grenser rundt verneområder fra inngrep. Når kommunene varsler at de ikke vil bruke hensynssoner, og samtidig nedlegger byggeforbud på private tomter hvor det er naturlig skog, er det å be om at trær blir fjernet før reguleringen trer i kraft. Mange trær ble felt i 2011 da varselet forelå. Det er grunn til å tro at jo nærmere nyreguleringen kommer, jo flere trær blir hogd.

Noen vil ha lest professor Dag Hessens kronikker i avis og blad om hvordan Lysakerelva fortjener å bli fremhevet som turistattraksjon. I en hvilken som helst annen by ville dette ha skjedd for lenge siden. Så lenge politikerne oppfatter elva som et geografisk skille blir det vanskelig å få gehør, særlig blant Oslos politikere med sitt fokus på hovedstadsrollen, – og håp om Stortingsplass – som gjør lokale saker mindre viktige. Som utkant i tre kommuner taper Lysakervassdraget, med mindre en forvaltningsorgan kan settes sammen.

Vellykket forvaltning av verdifulle og populære naturområder er alltid basert på et trekantsamarbeid mellom den ansvarlige myndighet, det lokale næringsliv og godt organiserte lokale frivillige. Det er de lokale frivillige som er i stand til å bygge opp og bringe videre den inngående kjennskapen og kunnskapen om et verneområde. De lokale frivillige kan sørge for handling når naturen spiller oss et puss. De varsler når ukyndige ødelegger naturen. Og de står til tjeneste for å bringe naturgleden til andre.

En offentlig myndighet som blokkerer for publikumsengasjement er nærsynt. Derfor vil LvV ha Fylkesmanns assistanse til å bringe en sak inn for Miljøverndept. som fører til at kantsonen langs Lysakerelva og rundt Bogstadvannet forvaltes helhetlig og i et trekantsamarbeid som fokuserer på naturverdiene og utvikler dem istedenfor å bygge dem ut..

Lysakervassdragets Venner

Søknader

15. januar var fristen for å søke om offentlig støtte til aktiviteter fra både stat og kommune. LvV opererer innenfor et beskjedent budsjett og har holdt seg til prosjekter som kan gjennomføres uten særlig pengeforbruk.

Skal LvV nå ut til flere med kurset vårt må vi bruke mer penger til reklame, til å lage bedre kursmateriale og hyre inn forelesere.

Skal LvV aktivere folk med dugnader for å utbedre de til dels elendige dreneringsgrøftene langs stiene og turveien, må vi ha penger til å leie småmaskiner til å hjelpe dugnadsinnsatsen.

Skal LvV få de mange kulturminner langs Lysakerelva kartfestet slik at de ikke kan overses av reguleringsmyndighetene, men kan bli interessante og godt dokumenterte turmål, må profesjonell assistanse kompenseres og lånt utstyr forsikres.

Det er disse tre prosjektene som det er søkt om midler for fra Oslo kommune og Miljøverndept. I myndighetenes perspektiv er det relativt beskjedne beløp det er søkt om, men hos oss vil de kreve en omlegging fra kjøkkenbordsstyring som har preget LvVs virksomhet. Folk med tid til å bruke gamle ledelseskunster i Lysakervassdragets tjeneste blir viktigere og viktigere i styret. Med årsmøtet om få uker ber vi alle medlemmer vurdere om de kan bidra på sånn måte.

Granfosslokket

Etter en farse av en befaring da politikere kom til Fåbro 1. november, og rådhusets fullstendige mangel på respekt for lokalt demokrati, når de nektet å arrangere en ny befaring, har styret i LvV levert en klage over saksbehandlingen, og krevd at Oslo kommune blir bedt om å behandle reguleringen av Felt B2 om igjen.

Lysejordet Grendehus

I mange år ønsket LvV den gamle varmestua fjernet. Den tiltrakk seg uheldige aktiviteter og ble en sikkerhetsrisiko da det ble skjevere og skjevere. Men så overtok en gjeng fra Lysejordet borettslag og satte bygget i stand. LvV har brukt grendehuset til møter, som rasteplass under turer og som midlertidig lager ved prosjektarbeid.

De viktigste brukere er likevel skolene. Det å ha en base med et minimum av fasiliteter gjør det mulig for lærere å bruke hele friområdet til mer enn en stor lekeplass.

For å støtte denne bruken og for å sikre grendehuset for fremtiden har LvV for andre gang gitt kr 5.000 til drift og vedlikeholdsarbeid. LvV har bestilt grendehuset for kurskveldene, onsdagene fra 20. mars til 10. april.

Meld deg inn i LvV

Besøk lvv.no på nettet og følg lenken *Meld deg inn* til venstre!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

april 2013

Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 29

Mustad Nord

Jakob Vaages vei med blokk

Som meddelt i forrige Fodnytt har LvV klaget både saksbehandling og utfall av Oslo kommunes behandling av Mustads planer for boligbygging rundt Granfosslokket, et gigant prosjekt med lokk over Ring 3. LvVs klage gjelder nordvestsiden av tomten. Fylkesmannen har antatt klagen til behandling.

Klagen gjelder tre bygg hvor kommunen ikke har tatt det nødvendige hensyn til verdien av turveien og elva for tusenvis mennesker. I beste fall kan klagen føre til at byggomfang reduseres med 20 %, d.v.s. at boliger for inntil 200 mennesker fjernes fra planen. Dette er et uvesentlig reduksjon i løsning av Oslos "bolignød", som er politikernes begrunnelse for å tillate utbyggingen.

Bygg i felt B2 fra gangbrua ved Jar

Tross klagen har Oslo kommune begynt forhandling med Mustad om kravet at veiene rundt området skal være utbedret før boligfeltet som LvV har klaget over, evt. tas i bruk. Mustad kan lett finne på å utsette eller sløyfe boligbygging, akkurat som er gjort ved Lilleakerveien 4, som er blitt et rent kontorbygg etter enorme inngrep i de naturlig elvebreddene.

Saker på andre sider:

Lysejordet som utendørs klasserom
Kjenn din elv
Villblomstenes dag
Levende vassdrag
Elveforum i Bærum
De nye turveiene

Lysejordet som utendørs klasserom

Det er blitt nevnt tidligere i vårt blad at Oslo Elveforum har fått en bevilgning fra *Den naturlige skolesekken* for å utarbeide materiell som hjelper lærere å ta i bruk områder langs vassdrag i Oslo og Bærum i naturfags undervisning. På et oppstartsmøte for prosjektet ble LvV bedt om å samle den betydelige mengde med stoff som er utarbeidet særlig om Lyseakerelva til dette formål. Som et område med god plass og med bra buss- og baneforbindelser, er særlig Lysejordet (både sletta og akebakken) godt egnet til skolebruk. Flere lokale skoler allerede bruker området hyppig.

Det er dessverre en bred oppfatning i de politiske kretser i Oslo at det er *for* godt om plass langs Lysakerelva. Dermed må argumentene for å bevare dette friområdet mot utbygging forsterkes ved hver mulighet. Uten å gå inn på kriteriene for vellykket boligfortetning, må det fastslås at dagens grøntområde er så verdifullt at det ikke er aktuelt å bygge tett inn på det engang, og langt mindre å lansere byggeplaner for selve kantsonen.

LvV har en strategi som bygger på tre prinsipper: økt bruk, økt kunnskap og økt medvirkning. Og alle disse kan aktivere folk langs vassdraget.

En lærer som skal bringe sin klasse til Lysakerelva trenger veiledning: oppskrifter for hvordan man kan kombinere tur og opphold, hvordan adgang til fasiliteter ordnes, og hvordan aktiviteter fungerer på forskjellige klassenivåer. Det er dette som tas opp i skolesekkprosjektet. Kart over aktuelle stier og veier i området er utarbeidet, også øvinger og utfordringer som kan gis til klassen; heri inkludert LvVs natursti som skal hjelpe elevene oppdage det spesielle ved Lysakerelva og Lysejordet.

Ny viten om vassdraget bygger vi opp gjennom studier av ulike slag. Det er mye ukjent i historiske bruk, og i det naturlige miljø. Oppgaver til skoler og individer for å hente inn nye fakta om elva gir viktig beskyttelse til hele området.

Medvirkning med Oslo kommune er et stadig tilbakevendende tema. Samarbeid med interesseorganisasjoner har vist seg å være tungvint. Oslo Elveforum har satset mye på å engasjere skoler. Men det er klart at skal læreren bringe klassen til Lysejordet må den pedagogiske gevinsten være så åpenbar at det blir et krav fra foreldre at alle barn i Oslo og Bærum skal ha en dag langs elva i løpet av grunnskolens 10 år.

Kjenn din elv!

Foredragsserien som gikk over tre kvelder fra 20. mars til 10. april ble holdt for en liten forsamling. Påmeldingen var så labert at innlegg fra eksterne forelesere ble droppet, og alle foredrag ble holdt av folk i LvVs styre.

Et positivt utfall var en betydelig produksjon av stoff som vil komme Prosjekt Skolesekken til gode. Tre av foredragene ble rettet mot skolefolk og andre som er interessert i natur- og kulturgrunnlaget som gjør Lysejordet så spesielt.

John Tibballs innledet med en presentasjon på vannkraftens historie, fra romertiden til de siste turbinene ble slått av på Lysaker. Kristin Viganders fotografier av vekster langs Lysakerelva imponerer med hennes evne til å komme tett innpå fascinerende detaljer. Dette ble fulgt med fortellingen om hvordan Lysejordet ble til: en geologisk historie med en tidshorisont på en halv milliard år.

Bo Wingård fortalte om vassdraget fra Storflåten til Lysaker og John T avsluttet med en presentasjon av materiell som er forberedt for skolebrukere. Dessverre måtte den første kveldsturen avlyses p.g.a. umulige isforhold, men vårlige temperaturer rettet opp dette i tid for den andre turen fra Fåbro til Lysejordet.

Materiell fra foredragene kan fås ved henvendelse til styret@lvv.no

Villblomstenes dag

Søndag, 16. juni leder styremedlem Kristin Vigander en tur fra Grinidammen (Ekraveien stasjon) til Lysaker i anledning Villblomstenes dag. Avgang kl 11. Arrangement er i regi av Norsk Botanisk Forening, men det er bare hyggelig at LvV-medlemmer deltar, sier Kristin. For flere detaljer se foreningens websider:
http://www.botaniskforening.no/index.php/villblomstenesdag.html.

Bli begeistret - test ut de nye turveiene

Fra Jar gjennom Fådpassasjen til Lysejordet og tilbake.
Fire trygge og spennende kilometer for alle.

Lysakervassdragets Venner

Levende vassdrag

Prisutdeling for Levende vassdragt 2013 holdes 12. juni kl. 1230 i Bærum Rådhus i Sandvika. Til konkurransen er det påmeldt 10 skoler fra hele Oslo og Bærum.

Elveforum i Bærum

Organiseringen av Bærum Elveforum er under diskusjon. Opprinnelig var forumet et samrådsforum mellom kommuneadministrasjonen og interesseorganisasjoner som Naturvernforbund, Jeger og fiskerforbund, flere velforeninger og Lysakervassdragets venner.

Med sekretariat i kommuneadministrasjon kunne ikke forumet bringe videre meninger som gikk utover vedtatt kommunal politikk. For å få til en annen organisering har LvV samt Naturvernforbundet, m. fl. foreslått at Elveforum konstitueres utenom kommuneadministrasjon. Samtidig må et samrådsforum beholdes.

Saken er ikke lett fordi det finnes en lenge etablert fiskeforening med 1500 medlemmer i Bærum som har gitt råd til administrasjonen. Dette må respekteres samtidig som nye forvaltningsprinsipper kommer til orde.

Med sine positive erfaringer fra Oslo Elveforum har LvV lenge ønsket en endring, men vårt vassdrag utgjør bare noen få kvadratkilometer av Bærum. Nå har folk med interesse for Sandviksvassdragene tatt saken opp.

De nye turveiene

Alle som vi har møtt og ledet på tur langs elva er begeistret for at alle kan nå gå eller løpe trygt hele veien fra Jarfossen og opp til Skogveien i Bærum og til Kvernfaret i Oslo. Kommunene og Team Anleggservice kan være stolte.

Til de som mener at grusens lysegrå farge bryter med det grønn-brune som ellers dominerer Lysakerelvas kantsoner, er det bare å vise til strekningen mot Kvernfaret som ble ferdig til høsten i fjor. Med sitt dekke av barnåler og løv går stien nå nesten i ett med omgivelsene.

Vinteren har vist at det bør anlegges gelendere i et par bakker ufremkommelig når det dannes is, selv for oss som går med brodder. Prosjektansvarlig har fått melding.

Dessverre har Oslo kommune tenkt å vente utfallet av sin sak mot entreprenøren angående de store ødeleggelsene nord for Bærumsveien før det utbedres. Dette er farlig; hele fjellsiden kan ha glidd ut før juristene har tjent inn sine gasjer.

Men for all del, la deg imponere! Og gjør turveien kjent for naboer og venner! Og verv dem inn i LvV:

Besøk lvv.no på nettet og følg lenken *Meld deg inn* til venstre!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

august 2013 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 30

Naturreservat Lysakerelva

En sommerformiddag med feriedager i en foreløpig stille bydel var foranledningen til bildet til høyre. På en gren i et stort grantre på privat grunn satt en hønsehauk. Dette er et område som kommunen har utpekt til å bli hensynssone (H570). Mange har hugget slike trær på tomter langs elva for å beholde råderett over sin grunn. Fylkesmannen har uttalt at hensynssoner ikke gir tilstrekkelig vern, men den holdningen tar ikke hensyn til det som kalles *angsthogst* - hogst som foretas akkurat fordi man er redd for at myndighetene kommer til å verne trær av en viss størrelse.

En hønsehauk vokter sitt bytte ved Lysejordet

Det er naturobservasjoner som på dette bildet som danner grunnlag for å verne det offentlige friområdet langs Lysakerelva i sin helhet. Rovfuglene og dyr som elg, rådyr, grevling, pinnsvin, ekorn og rev trenger store arealer til å skaffe seg mat i. Levedyktige bestander beholder vi bare dersom arealene på offentlig grunn er omgitt i så store grad som mulig med naboer som viser hensyn. Ellers er dyrene nødt til å krysse både gjerder og veier, d.v.s. utsetter seg både for husdyr som katter og for biltrafikken.

En regulering til naturområde inne på tomter som grenser til friområdet bør bare være aktuell dersom kommunene planlegger en utvidelse eller et forsterket vern av vassdraget og dets kantsone. Det er dette siste vi kjemper for, å beholde elva og dens nære natur område til glede for alle.

Saker på andre sider:

KDP amputeres?
Valg
Borrer
Tor Holtan-Hartwig til minne
Croquier
Levende vassdrag

Kommunedelplan (KDP) amputeres?

I midten av juni kom det et brev fra Oslo kommunes Plan og bygningsetat (PBE) med melding om at bare den delen av KDP for Lysakervassdraget som gjelder byggesonen og Bogstad gård sendes til politisk behandling. Det som gjelder vassdraget i Marka skal heller behandles etter Markaloven og etter en fremtidig skjøtselsplan for Sørkedalen. I tillegg gikk etaten vekk fra regulering av to striper langs med elva som naturområdet, og gjorde dem om til byggesoner. Området langs Harald Løvenskiolds vei var betegnet *naturområdet* uten at grunneierne kunne begripe hvorfor. Det var jo opparbeidet hage på de alle fleste tomtene.

Det PBE ikke fikk med seg var at stripen lang Harald Løvenskiolds vei utgjør akkurat arealet som ligger innen 25 meter av Lysakerelva. I mange år har dette vært standardavstand med byggeforbud nær elver. I samme uken i juni vedtok Oslo bystyre den reviderte Småhusplan for ytre by. Der står det at det skal være minst 20 meter til hovedelvene i Oslo. Husbygging får lov å krype enda litt nærmere vannet. Her har Oslo kommunes folk ikke greidd å forholde seg til hverandres planer. At det er forskjellige meninger mellom etater kan man forstå. At en etats ledelsen ikke greier å samle trådene er et klart avvik etter alle kvalitetsmål.

En viktig grunn til å beholde slike områder langs med Lysakerelva som friområder er behovet for å koble sammen turveien. Strekningen av Turvei A1 mellom Elvefaret sør for Røa idrettsplass og Harald Løvenskiolds vei nord for Melumøra er delt opp med to strekninger langs gater uten fortau. Ingen god løsning når barnehager skal ut på tur.

Småhusplanen hadde en pussig formulering ang. disse 20 meterne til elvebredden. De skal måles fra elvebredden ved elvas normale vannstand. Hvis det er en ting elvene i Oslo ikke har så er det en normal vannstand. De varierer veldig. For folk som kjenner elvers oppførsel, er det én egenskap som definerer en elvas bredde, *årsflommen*. Den er akkurat hyppig nok og sterk nok til å hindre at trær og kratt etablerer seg innenfor arealet som strømmen væter. I området med lett eroderbar jord som i Sørkedalen blir det bratte elvebredder som akkurat fylles ved årsflommen, slik at betegnelsen *breddefull* kan være et synonym. Langs steinsatte elver er det fravær av vegetasjon som klart definerer bredden. Hvis det kommer til rettslig kamp om hvor de 20 meterne skal måles fra, la oss passe på at dommeren får en hydrolog til å belyse hva normalen er.

Valg!

8 og 9 september skal det stemmes. Stortingets sammensetning de neste fire år skal fastsettes og norske osloborgere får si sin mening om OL 2022. For osloborgere uten stemmerett i stortingsvalget kan en stemme om OL avgis på Rådhuset innen 6. september.

Begge valg får følger for Lysakervassdraget. Ingen parti nevner sin vassdrags- eller naturvernpolitikk i partiprogrammet. I miljøpolitikken er det imidlertid sterke forskjeller mellom blått og rødt og nyanser blant sentrumspartiene. Oslo kommunes politikk med nedbygging av miljøkompetansen og av publikums mulighet å hindre uheldig utbygging har i dag sin motpol i Fylkesmannens utmerkete miljøavdeling. Ved evt. statlige sparetiltak er slike kompetansesentre meget utsatt. Lysakervassdragets venner er helt avhengig av offentlig kompetanse i disse spørsmål som gir tyngde i de ofte komplekse miljømessige avveininger som bynær naturforvaltning krever.

OL-spørsmålet er en verdisak med den organiserte idretten og det uorganiserte friluftsliv som motpoler. For et OL-arrangement vil mange friområder måtte bygges ut, og den ville naturen forsvinner fra mange nærmiljø, inkludert Sørkedalen og Holmenkollåsen. Vassdrag blir ofte dårlig behandlet når utbygging blir hastesak eller når unntakstilstand råder som gjerne er tilfellet ved så store arrangementer som et OL.

Borrer

Det er ikke for sent å hjelpe i bekjempelse av borreplantene som sprer seg i distriktet. Har du noen få høye stengler med borrer langs gaten eller stien, er det best å bruke rosesaksen, og samle borreklasene i en plastpose som sorteres med matavfall. Ikke la borrene gå i komposten.

LvV begynte med bekjempelsen på sletten ved Lysejordet i 2007 og ha redusert antall blomstrende planter fra flere hundre hvert år til noen få. Ferdigstillelse av sykkelveien langs Jarmyra har hjulpet, men akebakken på Lysejordet er et stort problem som krever et bedre forvaltningsregime enn dagens klipping to ganger årlig.

Lysakervassdragets Venner

Tor Holtan-Hartwig til minne

Da Tor Holtan-Hartwig tok kontakt i 2004 og spurte om det var grunnlag for en elveforening for Lysakerelva, var skepsisen betydelig. Folk på Oslo vest hadde så mye annet å bruke tiden sin på. Men tilliten som Tor hadde tilegnet seg gjennom år med kommunal og utdanningspolitikk, for ikke å nevne Miljøprosjekt Ljanselva, var smittsom og LvV ble til.

Nå etter Tors plutselig bortgang 5. juli må vi få det til selv. Hans nettverk var stort og sterkt, og vi som kjemper videre må opparbeide tilliten som han hadde på politisk nivå i den kommunale forvaltningen. Så mye skylder vi en mann som viet sin pensjonstilværelse til Osloelvenes sak.

Croquier

Dette franske ordet bruktes innen kartlære om skissekart som gjerne gjaldt en gitt trasé langs en vei, eller elv. Tidligere styremedlem Torkel Røstad som er aktiv i Miltiærhistorisk selskap, har formidlet digitale kopier av noen *croquier* i Nasjonalbiblitekets samling som ble reddet fra brannen på Paléet i 1942. Ett av kartene tar for seg hele Lysakerelva, mens et annet dekker veien fra Sandvika til Lysaker.

Datoene på kartene er fra det 19. århundrets første tiår. Bygningene til de enkelte brukene er gjengitt i detalj.

Levende vassdrag

På Bærum Rådhus 12. juni ble skolekonkurransen *Levende vassdrag* avsluttet med prisutdeling ved ordfører Lisbeth Hammer Krog. 13 klasser fra Oslo og Bærum var påmeldt.

Nivået på prosjektene stiger for hvert år. Presentasjonene ved utdelingen var utmerket. Juryens oppgave med å bedømme vinnerne var ikke lett.

Første premie i gruppen for 1. til 4. trinn gikk til Løren skoles 4. trinn (lærer Kjetil Barth). Andre premie gikk til Rustad skoles 4. trinn (lærer Stian Sommerfelt).

Første premie i gruppen for 5. til 7. trinn gikk til Rustad skoles 5. trinn (lærer Anders Aspen). Andre premie gikk til Skui skole (lærer Siri Lundegaard)

Første premie i gruppen for 8. til 10. trinn gikk til Uranienborg skole (lærer Brit Elin Dobbe). Andre premie gikk til Steinerskolen Bærum (lærere Jolien Perrotti og Helene Hertvig Torjuul).

Vinnere i de enkelte kategoriene fikk pengebeløp til skolen og til klassekassen, kunstverk og utstyr til naturstudier langs vassdrag.

Planene for 2014 utgave av Levende vassdrag er ikke klarlagt.

BLI MEDLEM!: Besøk lvv.no på nettet og følg lenken *Meld deg inn* i spalten til venstre!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

desember 2013 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 31

Croqui

I forrige nummeret av Fodnytt omtalte vi croquiene som ligger i Nasjonalbibliotekets kartsamling. Den ene over *Elven fra Bogstad til Lysager* er viktig dokumentasjon av virksomheten langs Lysakerelva i perioden rundt 1800. På det digitaliserte kartet viste det seg imidlertid at håndskriften ikke lot seg tyde.

Dette utsnitt er fra kart 3555 i Nasjonalbibliotekets kartsamling: *Croqui over Elven fra Bogstad til Lysager.* Det viser to bruer ved Røa, en over Grinifossen (dagens Grinidemning?) og en ved en demning omtrent ved dagens Grinibru. Den siste betjener teglverket vist med våningshuset som står den dag i dag, og teglovnen på Bærumsiden. På Røa siden er det en mølle rett nedenfor Grinifossen.

Dermed ble det avtalt å besiktige kartet på NBs spesiallesesal. Og for en opplevelse! De skarpe detaljene spratt opp av det tykke tegnepapiret som den tids krigsskolekadett hadde laget sin meterlange skisse på. I rødt, blått og grønt samt svartblekk, var bruer, møller, demninger og bygninger samt terrenget langs elva tegnet i levende detaljer. Og skriften var både pen og lett å tyde. Dessverre ble kartet verken datert eller signert, men likevel gir det verdifulle opplysninger om aktiviteten langs elva i det første tiåret av det 19. århundret. Blant annet bekrefter det at det som i dag er skiltet som Jar mølle, faktisk er øvre Jar sag.

Croquiene som ble reddet fra Palébrannen i 1943, skal stilles ut på nyåret. Utstillingen blir vel verdt et besøk.

Saker på andre sider:

Fossum - naturrasering i emning?
Dugnad
Årsmøte 2014
Samarbeid i Oslo
Barn i naturen
Bærum Natur og Friluftsråd

Fossumutbygging - en naturrasering i emning?

18. november holdt Bærum kommune et seminar for å offentliggjøre opplysninger som har kommet inn gjennom planprosessen for utbygging av sagbrukstomten på Fossum. Det ble faglige presentasjoner fra geotekniker, landskapsanalytiker, veivesenet, kommunens ansvarlige for kulturminner og for samfunnsanalyse, og fra initiativtakerens arkitekter.

Det første som kom frem var at prosjektet er tenkt utvidet fra 1650 til 2000 boliger. Begrunnelsen kommer fra det som Løvenskiold-Vækerø betegner som et godt samarbeid med Ruter AS: Skal det være et *fullverdig* kollektivtilbud på Fossum må det være et tilstrekkelig passasjergrunnlag. *Fullverdig* er definert som en matebuss som bringer og henter til og fra hver trikkeavgang på Eiksmarka. Argumentet ble svekket da det senere ble klart at utbyggingen på Fossum er berammet til bare 150-200 boliger per år i 12 år fra 2017. Hvis 1650 nye boliger ikke er nok for å få 8 busser i timen, mot 2 i dag, viser enkel beregning at det må bygges ca. 750 boliger før det lønner seg for Ruter å sette opp en kvarters rute. Da vil det gå det ca. 5 år før nye innflyttede familier kan greie seg uten to biler. Et bilbasert samfunn vil etablere seg. Dette er bekreftet av vei- og trafikketatens anslag om en mangedobling av morgentrafikken nedover Fossumveien og behov for en massiv omlegging av krysset med Griniveien.

Det haster med å få omfanget av dette prosjektet tilbake til et rimelig nivå. Arealet som de ekstra 350 boliger skal beslaglegge først har den mest sårbare natur på området med stor risiko for ødeleggelse av den eneste uberørte bekken på Fossum. Arealet ligger nemlig på høyden nordvest for sagbrukstomten, en lavarygg som drenerer ut i bekken, og landskapsanalysen som ble presentert fremhevet områdets spesielle karakter.

For å få til 350 boliger på denne 50-dekar store tomten må det bygges på inntil 6 etasjer og tilhørende utgraving til garasjeanlegg. I lavaryggen betyr dette oppsprekking av fjell og senking av grunnvann (som i dag bare ligger en halvmeter nede i bakken) med uttørking av pytter og mindre tilsig til bekken som konsekvens.

Det er klart at en maksimal utbygging på Fossum utover selve sagbrukstomten blir et naturinngrep som går sterkt utover vassdraget vårt. Det var nok ikke dette Bærumspolitikerne ønsket da de godtok arealplanen.

Dugnad

I januar leverte Lvv inn en søknad om noen beskjedne midler til to prosjekter som styret ønsket å gjennomføre i 2013. Søknadene ble utarbeidet som følge av en annonse fra Oslos Bymiljøetat i desember 2012.

Det ene tiltaket var kurset *Kjenn din elv* som ble holdt i april og mai, hvor penger skulle gå til kursmateriell. Det andre tiltaket var en dugnadsinnsats for å gjøre noe med dreneringen langs turveiene og stiene for å hindre at det dannes store isflater om vinteren, og gjørmestrekninger om sommeren. Pengene var tiltenkt leien for en liten gravemaskin over en helg.

Bortsett fra en kvittering mottatt i februar kom det ingen tilbakemelding før 10. oktober. Oslo Elveforum hadde fått et beløp på kr 30.000,- fra etaten uten beskjed. Det gikk flere uker før det ble klart at to elvegrupper hadde søkt om tilsammen kr 42.000,- og etaten hadde slått disse sammen og innvilget ca 70% av det omsøkte beløpet.

November er ingen god måned for dugnadsarbeid. Pengene er derfor satt av til en uke i mai 2014, når det blir annonsert en helgedugnad hvor medlemmer bes bruke et par timer til dette nyttige prosjektet. I vinter må vi dessverre slite med isen som før.

Årsmøte 2014

19.mars

Styret har sendt invitasjoner til rådhusene i Oslo og Bærum med ønske om at begge kommuner kommer til LvVs årsmøte for å fortelle om sine fremtidsplaner for Lysakerelva. Neste år er det ni år siden planarbeidet for en kommunedelplan for Lysakervassdraget ble startet. To ganger har et planforslag vært ute til høring, men det har ikke vært bevegelse i saken siden september da Fylkesmannen kommenterte de siste endringene.

LvV har kritisert kommunene for å ha en ”vent og se” holdning. Flere uttalelser fra Oslo kommunes politikere indikerer at om det skulle komme et utbyggingsforslag fra en kjent utbygger, så vil Lysaker- og Sørkedalselvas kantsoner fort bli erklært som uinteressante som naturområder. Fylkesmannen lovte å fremme et forslag om vern av enkelte strekninger langs elvene innen årsslutt. På dette og andre spørsmål håper vi at rådhusene kan gi oss svar.

Lysakervassdragets Venner

Samarbeid i Oslo

25. oktober ble en merkedag for samarbeid om forvaltning langs Oslosiden av Lysakerelva. Den meget populære turveistrekning mellom Voksen og Lysejordet er utsatt for mange belastninger. Det har Bymiljøetatens nye forvaltningsansvarlig for parker og friområdene i Oslo vest, Marie Fall, forstått. Gledelig var det at hun tok kontakt med LvV med forespørsel om å ta en befaring sammen.

Den to timer lange vandringen avslørte mange utfordringer for den kommunale forvaltning; referatet inneholder 18 punkter til oppfølging. En gjenganger er forsøpling med hage og byggavfall. I ett område, ved sørenden av Røa idrettsbanen, er tiltak igangsatt for å fjerne mange års hageavfall. Vi møtte en dame som trillet sin trillebår rett forbi det nye forbudsskiltet mot hageavfall i naturen, noe som viser hvor langt igjen det er for å få allmenn forståelse for elvas kantsone som et verdifullt naturområde.

Det positive er at kommunen ser det som sitt ansvar å snu holdninger gjennom kontakt med de største borettslag og velforeninger.

Et spennende tiltak er at etaten vil undersøke muligheten for å få storfe til å beite på Lysejordet til sommeren.

Når det gjelder kulturminnene, har LvV et oppmålingsprosjekt som vil være et nyttig første steg i å dokumentere deres historiske verdi.

Barn i naturen

På et kveldsmøte nylig om å ha barnehagebarn ute i naturen, ble det stilt spørsmål om krav til skolelærere som tar klasser ut i det fri. Dessverre finnes det ingen krav til læring på slike utflukter. Veldig få lærere er utdannet i det å sikre at barn får pedagogisk utbytte fra klassetimer holdt i naturen. Beviset for lite respekt for naturen er de brukne grener og ødelagte trær som ofte ligger igjen.

Bærum Natur- og Friluftsråd

Dette er paraplyorganisasjonen for en rekke frivillige grupperinger som har sitt engasjement i Bærum. *Primus motor* er Rigmor Arnkværn som bruker sine erfaringer fra mange år i offentlig forvaltning til å bygge et nyttig kontaktledd til kommuneforvaltningen i Bærum. LvV ba henne ta opp den vanlige misoppfatning at når en bygge - eller annen tillatelse er gitt av planavdeling i kommunen, så er det bare å sette i gang. Faktum er at kommunen kun har ansvar for å se til at plan- og bygningsloven er overholdt. Ansvar etter naturmangfold- og vannressurslovene ligger i først instans hos hhv Fylkesmannen og NVE. Gjentatte ganger har inngrep i kantsonen blitt foretatt uten søknad til disse. Kommunen innrømmer mangel på kunnskap på dette feltet.

BLI MEDLEM!: Besøk lvv.no på nettet og følg lenken *Meld deg inn*

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2014

Dette året ble fokuset veldig på Fossum fordi striden om utbygging av sagbrukstomta gikk gjennom flere runder. Samtidig ble Bogstad gård et naturlig midtpunkt i 200-årsjubileet for grunnloven. Historien om maleren Erik Pauelsens reise høsten 1788 etter prinsregentens besøk tidligere på året var foranledningen for å se nærmere på tuftene etter hammerverket og den gamle brua som han fremstilte i et av de få maleriene som han fullførte selv.

Den andre viktige satsingen var Bærum. Styremedlem Bo Wingård tok initiativet til å stifte et elveforum etter mønster til Oslo Elveforum, dvs. et møtested og en ressurs for elvevenner organisert i grupper for hver bekk og elv. Oppmerksomheten førte til at ***LvV*** ble bedt om å organisere en turdag i mai for elever i 1. videregående på Nadderud vgs. Det ble laget notater for 16 poster mellom Hammerbru og Lysejordet. Til Montessoriskole Lyse ble det laget en rekke poster rundt Lysejordet. Begge disse beskrivelsene kom senere med i heftet *Lysakerelva* som ble utgitt i 2020.

Suksessen med å finne rester etter brua på Fossum ga impuls til å oppsøke noen motiver fra fotograf Anders Beer Wilse som bosatte seg på Jar i 1902. Dessverre vandret han ikke oppover elva til Ullern mølle før den ble revet i 1915. Senere fanget han demningen ved flere besøk mens den var en yndet badeplass. Dette var før forurensningen i Lysakerelva tok overhånd. Demningen var det eneste stedet man kunne krysse elva mellom Bærumsveien og Grinidammen.

Demningsstedet til Ullern mølledam tatt fra samme sted som A.B. Wilse i 1937

februar 2014 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 32

Kort vinter

Temperaturen i elvevannet er et godt mål for årstiden. Om vinteren ligger den gjerne innen én grad av nullpunktet; om sommeren er den fra 14 grader til opp over 20. I vårsesongen stiger den jevnt og raskt opp, og om høsten synker den jevnt nedover fra midten av september.

Dette fargebildet ble tatt fra gangbrua på Lysejordet på morgenen etter årets første snø 10. januar. Lysakerelva gikk høyt med ca. 7000 liter per sekund etter flere uker med mye regn. Temperaturen i vannet var også høy, så varmt faktisk at elva ikke har fått et helt isdekke i vinter.

Lysakerelva får sitt vann fra Bogstadvannet som igjen får vann i hovedsak fra Langlivannet etter en mils rolig strømning gjennom Sørkedalen. Dypt og rolig rennende vann avkjøles bare langsomt i kontakt med luft, og stillestående vann fryser bare på toppen. Det som renner over Bogstadvannets osdemning vinterstid ligger på noen få plussgrader. Derfra og ned til Lysejordet blandes vann og luft gang på gang - i Hammerfossen, over Grinidammen, og ikke minst i de fire Røafossene. Med et fall på til sammen på 97 meter, halvparten i de stadige småstryk i mellom fossene, får vannet kjølt seg om vinteren og varmet seg om sommeren gjennom kontakten med luften. Likevel må temperaturforskjellen om vinteren mellom vann og luft være stor for at vannet skal fryse. Nede langs elva må luften holde seg ved -10°C i noen døgn før elva dekkes helt av is. I år har ikke vi vært i nærheten av det. Temperaturen i vannet har allerede vært mellom 1 og 2 grader i noen uker. Elvas vinter var kort!

Saker på andre sider:

Komunedelplan for Lysakerelva
Årsmøte 2014
Fotoutstilling - Harald Dyrkorn
Croquier - igjen
Målestaven
Arne Helgerud til minne

Kommunedelplanen for Lysakerelva

14. januar ble Kommunedelplanen (KDP) for Oslos side av Lysakerelva oversendt byråden for byutvikling. Dokumentene som følger med får LvV bare delvis adgang til. Likevel er det grunn til å være urolig. Plan- og bygningsetaten har ikke endret noe etter den siste høringsrunden, med den begrunnelse at å røre ved det som allerede har vært til høring ville betyr enda en forsinkelse. Det er et argument som brukes ofte for å trumfe igjennom en dårlig forberedt sak.

Mens Bærum kommune har funnet en måte å holde natur- og friluftsområdene i hevd på, og samtidig vise respekt for naboenes eiendomsrett, er Oslos løsning lite konsekvent. Blant annet ignorerer den friluftslivets behov for en sammenhengende, bilfri turvei langs hele Lysakerelva.

Oslos Småhusplan for ytre by som ble vedtatt så sent som juni i fjor. Dette dokumentet som stipulerer at det skal være en byggefri sone på minst 20 meter langs hovedelvene i Oslo er referert til, men ignorert i den juridiske arealdelen av KDP. Langs Lysakerelva er det praktisert en 25-m. grense.

Oslos turvei A1, som følger Lysakerelva i lange strekninger, er et kjært tilbud til alle, enten for en avslappende fottur, eller for en hard treningsøkt.

At turveien bare stykkevis følger elva skyldes utparselleringen av boligtomter på Røa på 1930-tallet. Da tok man ikke høyde for grønne friarealer som et felles gode for friluftsliv og menneskers velvære. Da gjaldt det å tilby store, attraktive tomter ved Røa-banens daværende endestasjon.

I dag er det tre strekninger hvor turgåere er henvist til de nærmeste veiene. Den ene, den 220 år gamle strekning av Ankerveien ned mot Hammerbru er heldigvis en berikelse for enhver tur langs Lysakerelva!

De to øvrige strekningene byr på konflikt. Flere tomter langs Harald Løvenskiolds vei går helt frem til en bratt skrent som ligger rett ved Lysakerelvas bredde. Ved en vanlig vårflom fyller elva dalen helt inntil bunnen av skrenten. Dermed tvinges turgåere til å benytte selve boliggaten. Det er nettopp for å beholde muligheten for en fremtidig turvei at et 20-25 meters belte bør reguleres til hensynssone,og ikke byggesone slik det presenteres i dag. Likedan ved Elvefaret bør det reguleres slik at en turveiforbindelse kan åpnes over ruinene til Røa mølle. Det vil kreve en spektakulær hengebru, med adkomst som krever noen meter fra de nærmeste hustomtene.

Kommunedelplanen må ikke utelukke disse drømmene.

Lysakervassdragets Venner

Croquier - igjen

Som oppfølging av siste par numre av Fòðnytt kan vi anmelde utstillingen *Tidsbilder 1814* på Nasjonalgalleriet frem til 18. mai. Croquiene er utstilt i monter midt i utstillingens første sal blant landskapsbildene til Erik Pauelsen og C.A. Lorentzen, lånt fra Statens Museum for Kunst i København og akvatintene til Pauelsen, og grafikerne Grosch og Haas som henger vis -a-vis. Blant disse finnes flere perspektiver fra Fossum og Bogstad.

Presentasjonen av croquiene er minimalistisk. De ligger under glass, som kunstobjekter. Som med kart flest, kreves det nøye studie av detaljene for å sette full pris på kartografien. Dette blir vanskelig når det mangler muligheten for forstørrelse.

Croquiene som er Nasjonalbibliotekets ellers flotte bidrag til utstillingen, får dessverre ikke omtale i katalogen *Norge 1814*.

Målestaven

Flere melder om stor interesse for målestaven som ble satt opp ved gangbrua på Lysejordet i november. Et skilt forteller hvordan vannføringen kan beregnes. Det tar nok noen minutters hoderegning for å gange opp et tosifret tall i tredje potens!

Det kunne ikke blitt valgt et bedre tidspunkt - isen i vinter har bare vart i to uker, og elva har steget og sunket mye med all nedbør.

Arne Helgerud til minne

Det er med sorg vi har mottatt meldingen om at Arne Helgerud døde 17. januar, 71 år gammel.

Arne var en lokalpolitiker som inspirerte andre til nyttig innsats for Bydel Ullern i Oslo.

I LvVs tilfelle førte hans interesse og råd til vårt hefte *Forvaltning av Lysakervassdraget.* Han mente det var viktig for en ny forening å dokumentere sine kunnskaper om vassdraget, spesielt ved oppstarten av det store planarbeidet. Dette arbeid er nå åtte år senere, nettopp fremmet for politisk behandling. Da heftet vårt lå ferdig trykket, sørget Arne for at det ble presentert for bydelspolitikere i Ullern.

Etter Arnes direkte politiske engasjement var avsluttet, meldte han seg inn i LvV. Vi er stolt å ha hatt ham som medlem.

BLI MEDLEM Besøk lvv.no og følg lenken *Meld deg inn*

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

april 2014 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 33

Gamle brua på Fossum

Grunnlovsjubileet nærmer sitt høydepunkt. I den sammenheng er det godt å kunne koble Lysakervassdraget til feiringen på flere måter enn gjennom Bogstad gård. Nasjonalgalleriets utstilling *Tidsbilder 1814* har vi nevnt tidligere. Den presenterer bildene som stammer fra maleren Erik Pauelsens tur til Norge høsten 1788 på befaling av Frederick VI. Kongen hadde vært i landet sommeren i forveien, og ønsket seg landskapsmalerier til minne om turen. Pauelsens turné tok han rundt Oslofjord, med innpass hos storfolk alle stede. Hans opphold på Bogstad resulterte i mange skisser av selve gården, av Fossum hammerverk og av Bærums Verk.

Tilbake i København rakk Pauelsen å fullføre bare noen få malerier før han døde brått i februar 1790. Kongens oppdrag og Pauelsens skisser ble overbrakt C.A. Lorentzen. Det grafikk laget etter hans malerier som er mest utbredt som historiske illustrasjoner, og alle er datert 1789 eller senere.

Mellom 1790 og 1794 ble Ankerveien lagt over Hammerfossen på det vi i dag kjenner som Hammerbrua. Det ene av Pauelsens utstilte malerier er en *Vue* av Fossum, da fra før Ankerveiens tid. Det viser en bru 150 meter nedenfor Hammerbrua. Bakgrunnsdetaljene er riktig også: Ullernåsen, Syd Fossum og Fossum er med, og verksbyggene stemmer med kartene vi har.

Snøen forsvant tidlig i år og allerede andre helgen i mars kunne brustedet oppsøkes. Og der i terrenget på Oslosiden nedenfor hustomtene i Ankerveien fant vi en tydelig sats i terrenget som fører ned til elvekanten. Ute i elva ligger det svare steiner, strødd nedover som en steinkiste ble smadret.

Et fascinerende spørsmålet er da: Ble brua tatt av flom sommeren 1789 da *Storofsen* herjet Østlandet fra Numedalen til Gudbrandsdalen? I sin bok om Peder Anker forteller Bård Frydenlund at grev Wedel-Jarlsberg brente alle Bogstads driftsjournaler. Dokumentasjon må vi finne i andre arkiver.

Saker på andre sider:

Gamle brua på Fossum
Grønnere, smartere?
Dugnader
Levende vassdrag
Elveforum i Bærum
De nye turveiene

Smartere, grønnere?

Oslo kommune har i likhet med Bærum arbeidet med en arealplan for perioden frem til 2030. Den ansvarlige byråden, Bård Folke Fredriksen, har turnert sammen med etatssjef Ellen de Vibe for å presentere planen i flere åpne møter. Høringsfristen for planen er 31. mai. LvV må definitivt kommentere planen på to nivåer: de umiddelbare svakhetene som angår Lysakervassdraget, og den generelle at det i Markas randsone skal åpnes for *tilrettelegging*, en omprioritering av arealer fra natur og friluftsliv til idrett.

Plankartene som blir juridisk bindende dersom de blir vedtatt, viser reguleringen av Lysakerelvas kantsone som om kommunedelplanen var vedtatt i formen som det er blitt oversendt Oslo rådhus for politisk behandling. LvV har påpekt overfor den relevante byrådsavdelingen at reguleringen er i direkte motsetning til Småhusplanens bestemmelse om avstand til elver, og at den lukker muligheten for fremtidige utvikling av turvei systemet.

På det generelle nivået innebærer den 500-til-1000 meter brede *tilretteleggingssonen* langs Markagrensen en sammenhengende barriere mellom byens befolkning — særlig de yngste — og den utemmete naturen. Dette i en tid da mange unge mister adgang til sin nærmeste naturområde.

Det er nemlig slik at Oslo kommune legger alt til rette for stadig fortetning i bydelene hvor unge i dag møter naturen i sin egen eller naboens hage. Disse parsellene utgjør til sammen en grønn lunge mye større enn byens parker og elvedrag. Med fortetning forsvinner de, samtidig som Marka blir lenger unna. Kommunen legger opp til at de unge må forsere hundrevis meter med frisert parker og idrettsanlegg for å komme til friarealer hvor blomster kan plukkes, gjemsel kan lekes og trehus kan bygges.

Ungenes oppvekst vilkår er det som de fleste foreldrene strever for å få så herlig som mulig. I en smart og grønn kommune vil politikere forstå at det er dette som tiltrekker unge, kloke og dynamiske familier, og kan gjøre Oslos renommé til et salgspoeng i dragkampen om Europas beste hoder.

Dersom de beste folk skal lokkes til stillinger i Norge og Oslo må byen kompenserer for sin geografiske isolasjon, sitt språk som er lite brukelig internasjonalt, og sitt lukkete samfunn . Den direkte og frie adgang til Oslos natur er en fordel som øver en enorm kraft på de flinke menneskene som arbeidsgivere ansetter utenfra og ønsker skal bli lenge i stillingen.

Dugnad!

En liten komite er i gang med å forberede dugnad for tirsdag 13. og onsdag14. mai fra kl 17. Arbeidet tar sikte på å grave ut og stabilisere grøftene langs turveiene rundt sletta på Lysejordet. Til å dekke utgiftene har LvV fått en bevilging på kr 7 400 fra kommunen

Denne turveistrekningen er en kulturminne. Den ble bygd i årene 1867-9 for å frakte korn og mel til og fra Ullern mølle. Veien ble ordentlig bygd med grov masse, og med skikkelig grøfting, men gjennom årene er grøftene blitt fylt igjen med steiner og leire fra de til dels bratte helningene ovenfor.

Utgraving er tungt arbeid, så det er reservert en 1,8 tonns gravemaskin med smal skuff til bruk den første dugnadsdagen. Komiteens medlemmer har fri på tirsdagen, og vil da ta det som kan tas med maskinen. Maskinen blir til stede også på tirsdagkveld.

Dugnadsgjengens oppgaver blir da å

Rette ut og stabilisere de nye grøftene

Trille bort overflødige masse for å fylle og reparere utvaskete partier.

Det er ca. 100 meter med grøfter så det blir nok for alle som møter med spade, grafs og, for de som bor nærmest, trillebår. Har du erfaring fra veiarbeid ved hytte e.l., ta gjerne med annet utstyr som du vet kan være til nytte.

Komiteen ønsker at alle medlemmer som bor rundt eller benytter turveien og sletta på Lysejordet stiller i et par timer i løpet av de to kveldene. LvV vil sørge for drikke og noe å bite i. Tirsdag 13. blir det også dugnad på Grendehuset noe som åpner for et visst samarbeid.

Vel møt 13. og 14. mai.

Oppmøte ved turveien nedenfor Kvernfaret 17

Den naturlige skolesekken

I skrivende stund legges det siste hånd om to opplegg som skal fremme skolebruk av Lysakerelva.

Skoler benytter seg av elvas kantsone på to måter: til langturer, oppover eller nedover, som heldags utflukt, og til uteskole gjerne noen få klassetimer på sletta på Lysejordet.

LvV har medvirket flere ganger ved å legge opp en rekke poster rundt sletta for å aktivere elevene. Foreløpig er disse blitt rettet mot de yngre årsklassene.

Som Fodnytt tidligere har vært inne på, er det ofte et problem når eldre skolebarn slippes løs på sletta. Etter hvert besøk merkes det at skogen skades og det er tegn på at ungene holder seg ikke unna nabohagene heller.

Det å aktivere disse aldersklasser er ikke lett. De nye oppgavesettene er ment å være aktiverende samtidig som de utfordrer de flinke. I anledning besøk fra Nadderud v.g.s. er det også laget et oppgavesett betegnet *V*, for *videregående* selvsagt men også for *voksne.*

Nadderud skal gå klassevis fra Fossum til Lysejordet og videre til Jar. Det blir lagt ut poster også langs deres rute for å sikre at elevene få med seg litt av historien som Lysakerelva har vært vitne til.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

september 2014 Deltager i Oslo Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 34

Fossum - Byen i Marka

Overskriften er navnet som utbyggerne bruker på sitt prosjekt. Det gir inntrykk av nærheten til Marka som et varig gode. Det blir det neppe dersom utbyggingen blir så bymessig som det for tiden legges opp til. Da blir det heller det første steget i nedbyggingen av Sørkedalen. Ett regjeringsparti har allerede dette på sitt partiprogram.

Når det en gang kan bli et politisk flertall for tett boligbygging av området rundt Bogstadvannet og oppover til Skansebakken, er det viktig at en eventuell utbygging på Fossum gjøres riktig. "Begynn som du har tenkt å fortsette" er alltid et godt råd. Lukking av bekker er ingen god start.

Derfor kjemper LvV for at reguleringsplanen for vassdraget behandles etter boka. Dette var også bakgrunnen for vårt innspill i Budstikka 9.8. Blant de viktigste grunnene til å holde bekker åpne er at vann som renner inn i et rør, alltid renner ut med dårligere kvalitet. Med vannforsyningsrør er ikke forskjellen stor fordi vannverket sikrer mot bakterier og holder vanntrykket oppe. Avløpsrør sikres så langt som mulig mot inntrengning, uten at dette er 100 % effektivt. Skrekkbildet av rotter i undergrunnskanaler er mest aktuelt for bekkeløp under bakken, hvor lukking er sjeldent patent, og mye søppel finner veien ned i vannet.

Lysakervassdraget består av ca. 325 småbekker med en total lengde på 300 km, og bare 60 km med større vannløp. Vannet som i dag renner fra Bogstadvannet har utmerket kvalitet, mens kvaliteten til vannet som renner ut i Lysakerfjorden vanligvis er god, men til tider bare middels. Forskjellen oppstår fordi alle tilførselsbekkene i byggesonen ligger i rør. Konsentrasjon av salter og annen forurensning fra disse er 10 ganger større enn i en tilsvarende Markabekk.

Fossumutbyggingen må bryte med mønsteret fra fortiden og satse på åpne bekker. Alt annet er å gå baklengs inn i fremtiden.

Saker på andre sider:

Bogstadvannets bredder
Fossenes høyder
Stinkende elv
Natursti på Lysejordet, Ender under Fåbro
Stands; Mudring av Bogstadvannet

Bogstadvannets bredder

Bogstadvannets bredde fra sør mot Bjørngard. – med anlegg fra fløtingstid.

Bogstadvannet gjenspeiler Norges historie siden istiden. Der isen fra Sørkedalen måtte skifte retning i møte med Lathusåsens vulkanske bergart, ble dalen gravd ut dypere. I istidens siste fase rykket isen frem flere ganger og skjøv opp 30 meter høye morenerygger som demmet opp vannet før Lysakerelva laget seg et utløp.

Den naturlige vannstand var da ca. 2 meter lavere enn dagens vannspeil med to vann, et 2 km langt og 300 til 900 meter bredt, og en 200 meter bred kulp mot nordøst.

Disse er viktige detaljer for å forstå breddene til Bogstadvannet. De er dannet på bunnen av det større *Fådvannet*, hvis vannstand sank gradvis etter hvert som elva Fåd gravde sitt utløp ned gjennom morenen. Det er lite tegn på at dette var noe katastrofalt dambrudd. Resultatet er de bred strandsoner rundt Bogstadvannet, bortsett fra ved Bogstad gård og Bjørngard. Som bildet (som for øvrig ble brukt med LvVs innspill i Budstikka 3.9) viser, har breddene gjennom 150 år utviklet seg til viktige våtmarker.

På 1980-tallet ble Fossum Bruk bygd ut til å betjene hele Løvenskiold-Vækerøs behov. Tømmerlageret ble utvidet, bl.a. med en 4 mål stor innfylling av Bogstadvannet. Innfyllingen har etterlatt en steil 2-4 meter høy kant langs 200 meter av vannbredden, noe som gjør vannet utilgjengelig fra land, mens bredden er utilgjengelig fra vannet.

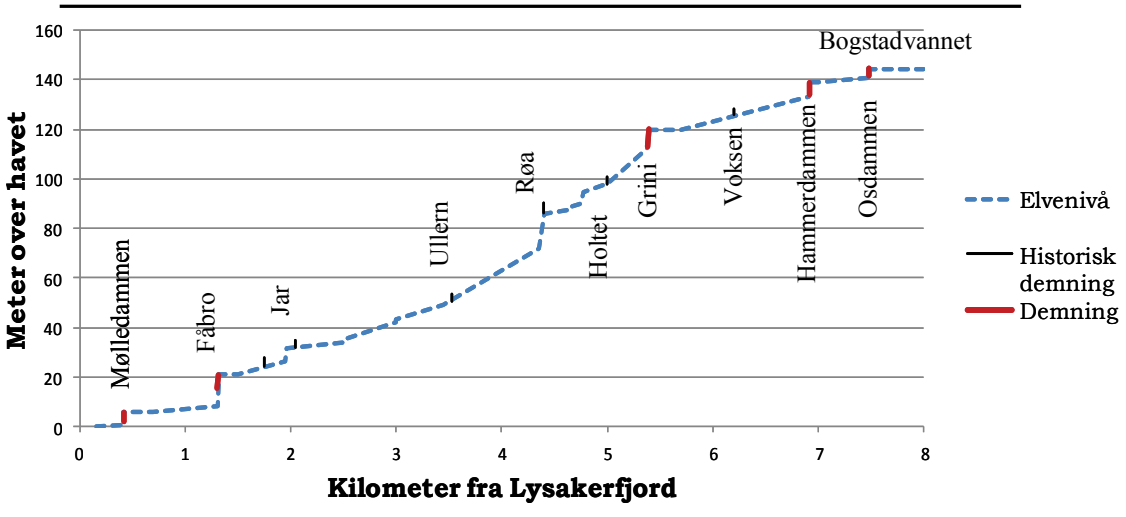
Uansett om det skal bo folk i umiddelbar nærhet eller ikke, bør Løvenskiold-Vækerø innse sitt samfunnsansvar og rehabilitere vannbredden. Hovedsakelig skal den være våtmark som før og som ellers rundt Bogstadvannet, men det er også plass til en strandsone som gir adgang til vannet. Det er lite egnet å bade her fordi vannet strømmer bestemt mot oset, men som utsettingspunkt for kano og kajak ville den sørligste strekning være utmerket.

Fossene i Lysakerelva

Som det sto på LvVs internettsider egnet den tørre julimåneden seg til undersøkelser langs Lysakerelva på steder som vanligvis ligger i vannspruten. Anledningen ble brukt til å måle opp høydene til de større fossene, enten ved direkte nivellering eller fotogrammetrisk med en målestav hengende midt i fossen. Med listen nedenfor kan vi håpe at forvirring og feil som står i mange kilder (bl.a. Wikipedia), og som kan føres tilbake til en liste over fallrettigheter fra 1895, kan bilegges.

Målenøyaktighet er på ca. 20 cm. Målingene gjelder høyden av fallet fra den øvre terskelen hvor elvevannet renner i vater og ned til det første rolige vannspeilet under fossen. Ved større vannføringer enn 3-400 liter per sekund kan fallet være både større og mindre med titalls centimeter.

Fall	Fallhøyde [m]	Øvre terskel [m.o.h.]	Kilometer fra munning
Osdammen	3.5	144.5	7.5
Hammerdammen	6.1	139	6.9
Grinidammen	7,3	118,9	5,4
Røafossen	13.9	86	4.4
Jarfossen/Storengfossen	5.5	31.5	1.9
Fåbrofossen	12.9	21	1.3
Møllefossen	4.9	5.7	0.4

Lysakervassdragets Venner

Stank i elven

Lukten som møtte oss da vannstanden skulle registreres første dagen etter sommerferien var umiskjennelig. Det hadde vært dager med kraftige regnbyger over Østlandet. De hadde nok ført til overløp fra kloakken. Etter slike episoder kommer det vanligvis mye vann fra Marka i løpet av 36 timer. Men ikke i sommer. Stanken vedvarte i vel en uke mens det forurensete vannet sirkulerte i bakevjer.

En forespørsel til Vannetaten i Oslo, som styrer Langlivannet, ga svaret at vannføringen ikke kunne økes .

Langli var sist full i mai, men ble tappet altfor langt ned i juni. Slippet derfra hadde lenge vært holdt på 1000 liter per sekund, men nå var satt ned til 300.

Natursti på Lysejordet

Pluggene til å markere naturstien på Lysejordet ble satt ut 27. mai, før 150 elever fra Nadderud v.g.s gikk sin tur fra Fossum til Jar. Dessverre ble det ikke dagen for å bruke opplegget.

Heftet med beskrivelsene ble satt ut, men innen noen dager begynte pluggene å forsvinne, slik at heftene måtte inndras igjen.

Nå legges det opp til å male postmerker på faste flater. Når dette er ferdig vil heftene legges ut igjen, i en kasse på terrassen til Grendehuset. Det kan bli en lærerik runde for store og små.

Ender under Fåbrofossen

På lørdag 6. september kjører Lilleaker Lions Club et andeløp fra Granfoss til Mølledammen. Tusen knallgule, nummererte plastender slippes ut i elva, og numrene til de som kommer først i mål vil avgjøre hvilke 100-kronerslodd vinner premiene.

Vi stoler på at laks og sjøørret på vei opp til gyteplassene ikke blir helt forvirret av oppstyret!

Stands langs elva

Kommende søndag (7 september) og flere søndager utover høsten kommer styret til å sette opp stands for å komme turgåere i tale om fordelene med å være medlem i LvV.

Den første søndagen finner du oss ved Fådpassasjen. Det blir hyggelig også å treffe medlemmer. Kanskje på veien til Jarmyras venners tur, kl 14!

Mudring av Bogstadvannet

Christiania Roklub har søkt om å mudre en 2000 meter robane diagonalt over Bogstadvannet i en dybde på 2 m. Det finnes ingen 2000 m lang rett strekning over vannet, så CR vil grave ut noen titalls meter våtmark i hver ende av banen. LvV fraråder dette på det sterkeste.

LvVs uttalelse påpekte også at mudring til 2 meter vil virvle opp altfor mye fine leirpartikler som vil ødelegge elvemuslingforekomstene nedenfor vannet.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

desember 2014

Deltager i
Bærum Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 35

Bærum Elveforum

Arbeidet med å stifte et elveforum for Bærum ble formelt satt i gang med et møte i Kommunegården 11. november. Til stede var 34 representanter fra 11 elvegrupper. Det betyr at det bare er to bekker i Bærum som ikke har en interessegruppe for sitt lokale vassdrag. For to av elvene, Sandvikselva og oss i Lysakervassdraget, fantes det organiserte foreninger fra før. De ansvarlig for vassdragsforvaltning i Bærum var også på møtet.

Mye av æren og arbeidet bak stiftelsen tilfaller Bo Wingård. Bo kom inn i LvV for seks års siden. Med sin brede bakgrunn og nettverk fra en lang karriere som hydrolog, har han tilføyd enormt mye til våre aktiviteter. Oslo Elveforum oppdaget fort hans talent. Bo deltar i dets ledergruppe, og var initiativtager til strategiarbeidet som skal styrke OE i det neste tiåret.

Som bæring ble det viktig for Bo å bringe til hjemkommunen det vellykkete konseptet med et forum for alle som interesserer seg for et lokalt vassdrag. I Sandviksvassdraget og ellers har Bærum mange bekker, både over bakken og under bakken i rør.

Bærum hadde tidligere et elveforum, men det var forankret i kommuneadministrasjonen. I mange saker kom medarbeidere i konflikt med kravet om nøytralitet overfor politisk behandling. Et forum etter OE-modellen gir også mulighet til å utvide fokuset utover selve Sandvikselva, som var så overveldende i det tidligere forumet at LvV valgte å trekke seg.

LvV er med i stiftelsesprosessen. Vi er vant til å være utkant i to kommuner, og har erfaring og kompetanse som kan bidra til en vellykket satsing.

På stiftelsesmøtet oppfordret LvV de nye elvegruppene til å melde inn om sitt kjennskap til rester etter tidligere virksomheter langs vassfarene. Dette vil være til hjelp for å forberede det store oppmålingsprosjektet som planlegges med oppstart til våren. (se neste side!).

Saker på andre sider:

Gjemte historiske godbiter
Forvaltning av vann og vassdrag
Årsmøte 2015
Mustad Nord, Fossumbyen
Hegre, Mudring av Bogstadvannet

Gjemte historiske godbiter

Langs Lysakerelva finnes de — uforklarlige hauger, rekker med stein, eller bolter som stikker ut av fjell. Hver for seg er de uten særlig betydning, men sammen tegner de et bilde av et anlegg for å lette det vanskelige arbeidet med å få tømmerstokkene nedover elva til det som var de største sagbrukene: øvre og nedre Jar sag.

Lysakerelva i tidlig høstflom. Langs begge bredder ligger det gjemt rester etter anlegg for å lette tømmerfløting.

Når den øvre saga ble bygd, finnes det ingen dokumentasjon på. Men hvor den lå, kan vi derimot nå fastslå med sikkerhet. Vi har to kart, fra henholdsvis 1797 og ca. 1810, som viser en sag 50 meter ovenfor Jarfossen. Det som i flere tiår har vært skiltet som Jar mølle er faktisk den øvre saga. Et bilde av Anders Beer Wilse fra 1928 viser en ca. 5 meter høy søyle nede ved elva. En lignende tørrmurssøyle finner vi ved Holtet sag ved Røa idrettsplass.

Det var imidlertid den nedre saga som trengte tømmer i stor monn. Den var modernisert i 1787 med tre blader som kunne sage fire planker direkte fra stokken. Med privilegiet for et stort kvantum og lett tilgang til utskipningskaia på Vækerø gjaldt det å fløte så mye tømmer som mulig forbi sagene på Røa, Grini og Holtet. Rundt året 1800 ble det produsert 7500 planker på de to sagene. Ca. 2000 stokker måtte bringes nedover.

Vårflommen ble utnyttet til både saging og til fløting. Alt som kunne gjøre fløtingen mer effektiv — utlegging av lenser, rydding og retting av elvekanten, bygging av lave steindemninger ved strykene — bidro til å få jobben gjort, aller helst før våronna. Det er de små restene etter denne virksomheten som i dag dokumenterer hvor viktig Lysakerelva var for de mange menneskene som arbeidet i skogeierens tjeneste. Det å finne disse restene, og å måle opp hele anlegget som de hører til er målet for et prosjekt som planlegges i regi av Oslo og Bærum Elvefora.

Forvaltning av vann og vassdrag

For et år siden inviterte Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) til deltakelse i et utvalg for å utarbeide NOAs syn på vassdragsforvaltning. På NOAs onsdagsforum, 21. januar 2015 gjøres det rede for arbeidet i dette utvalg. Innledere blir LvVs styremedlemmer, Bo Wingård og John Tibballs.

I milleniumsåret 2000 fikk Norge en meget fremtidsrettet vannressurslov. Odelstingsproposisjonen som lå til grunn for loven øser av fornuftige konklusjoner om hvordan vannmiljøer skal beskyttes og forbedres. Dersom loven ble etterlevd, ville bekkene og elvene i dette landet vært i tipptopp stand innen et par tiår.

Men kommunenes planetater, samferdselsetatene, el-nettselskapene, skogbruk og landbruk viser generelt lite kjennskap til denne loven. Forumet vil ta opp hovedpunktene i loven og belyse situasjonen gjennom flere eksempler fra Oslo og omland. Diskusjonen vil bidra til utvalgets arbeid med å utforme NOAs standpunkt i vassdragsspørsmål.

Onsdagsforum holdes kl 18 til 20, 21. januar 2015 i 5. etasje, Mariboes gt 8, 0183 Oslo.

Årsmøtet 2015

På sitt møte i oktober bestemte LvV-styret å flytte årsmøtedatoen til torsdag 19. mars. Vi velger en torsdag for å unngå de kommunale møtedatoene som stadig har gjort det så vanskelig å få ansvarlige topppolitikere til å delta i en debatt om den fremtidige forvaltningen av vassdraget. Vi har fått velvillige svar fra både Bærum og Oslo. Slike svar kommer alltid med et forbehold, og dette tar vi høyde for. Sett derfor av kvelden når kalenderen for 2015 settes opp. Flere detaljer kommer i neste Fodnytt.

Lysakervassdragets Venner

Mustad Nord

Mustads arkitekter nå kunngjør at de skal søke om å forhøye alle byggene som er planlagt bygd langs Jakob Vaages vei. Om det ikke var ille nok med 10 etasjer, vil en ekstra etasje betyr både mer lysforurensning og mindre sollys langs denne nederste noenlunde naturlige strekningen av Lysakerelva.

Det er uøkonomisk å bygge lokk over åpningen i Granfosstunnelen. Bare synd at finansieringsbehovet skal gå mye hardere ut over friluftsmiljøet langs vassdraget. *LvV* skal påpeke det uheldige overfor både politikere og planmyndighetene.

Fossumbyen

Reguleringsplanen for Fossum som skulle vedtas i Bærum kommune i høst, møter stor motstand. Motstanden fokuserer på kommuneplanen for perioden 2016-2030 som skal behandles før sommeren 2015, for å få vist overfor politikerne 1) hvor uheldig det vil være for kommunen å forplikte seg til å bygge fasiliteter som hele Bærum ønsker i sitt eget lokalmiljø, i det fjerneste hjørnet av kommunen. og 2) at offentlig kommunikasjon ikke ville makte å ta unna det ekstra transportbehovet i østre Bærum. Dette har flere partier i Bærum bystyret innsett, men det er majoritetspartiet Bærum Høyre, som må gå imot Løvenskiolds planer om Fossumbyen, og følge Oslos klare motstand mot utbyggingsplanen.

Hegre langs Lysakerelva

Noen ganger passer det å foreta elveregistreringene tidlig på formiddagen. Dette var tilfellet en dag tidlig i desember. Belønningen var glimt av en voksen hegre som lettet og fløy et par hundre meter før den inntok en ny stilling på en stein nedenfor brua. Dessverre var ikke telelinsen med på elvebesøket.

Det er to år siden vi så en ung hegre langs samme strekning. At Lysakerelva er korridoren mellom en hekkeplass i Marka og Oslofjorden for denne meget skye fuglen er en viktig grunn til å holde bebyggelse ute av sikt fra elva.

Mudring av Bogstadvannet

Christiania Roklubs søknad om å mudre en 2000 meter lang robane diagonalt over Bogstadvannet i en dybde på 2 m er ikke blitt godtatt. Klubben har fått lov til å utføre en mindre mudring, men selv den er så dyr (15 mill. kroner) at det blir et for stort innhogg i idrettens oslobudsjett. Ett politisk parti har gått ut med støtte til klubben i denne saken, men partiet valgte å ikke benytte sin vippeposisjon til å få en slik post på kommunens 2015 budsjett.

Godt Nyttår

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2015

Det var elvestrekningen fra Fåbro til Sollerud trakk oppmerksomheten på våren med de første planer for Fornebubanen, for det som ble elleve leilighetsblokker på Lilleaker og for et påbygg på Tullins hus på Fåbro. Sistnevnt ble stoppet av at Granfosstunnelen passerer rett under huset.

Ruters opprinnelige ønske var at Fornebubanen skulle legges i en grøft med tunneltaket i flukt med elvebunnen nedenfor Møllefossen. ***LvV*** påpekte at geologien var krevende med flere overganger mellom vulkanske ganger og istidsavsetninger. Ruters geologer var enig med oss, men den første politiske behandlingen ble likevel basert på denne billige løsningen.

Eiksmarka Tennis fremmet planer for en tennishall på Barketomten på Fossum. Etter mye protester ble det oppdaget at tomten var faktisk regulert til grøntareal ikke idrettsformål.

På forsommer lansert WWF en kampanje for en nasjonalpark langs Lysakerelva. Det var ingen dårlig ide, men et lite forberedt forslag siden Fylkesmannen allerede hadde lagt lokk på vernespørsmål inntil Kommunedelplanene var vedtatt. Alenegang fra en mektig miljøorganisasjon er ikke uvanlig. Som denne samlingen viser, tar de fleste sakene lang tid i byråkratiet, og en samarbeidspartner må kunne utstår utskiftinger blant etatenes ansvarlige, og i politisk ledelse.

Grinidemning skulle sikres ved å senke demningens overløp. På en kveldsrunde i oktober ble det funnet de første tegn etter bever nedenfor Fossum.

Beverens innsats ved Grinidammen i oktober

februar 2015

Deltager i
Bærum Elveforum

Lysakervassdragets Venner

FÒÐNYTT – 36

Grinidammen og Røa sag

I 5-6 år har Oslo og Bærum kommuner planlagt en betydelig rehabilitering av demningen til Grinidammen. En sikkerhetsbefaring i 2007 avslørte tegn til svekkelse i demningens "tå" d.v.s. kontakten mellom selve demningsmuren og det underliggende fjellet på "luft"siden av dammuren. Nå har naboene fått et brev fra Oslo Vann og avløp som forteller at rehabiliteringsarbeidet har planlagt start i oktober.

Restene etter Røa sag består av tørrmur 50 til 75 cm i høyde langt nede mot elva på Oslosiden. Adgang er i dag svært utfordrende, noe som begrenset LvVs undersøkelse.

Tre tiltak skal sikre demningen. Det støpes ny "tå" med bolter i fjell. Damkronen reduseres i høyden med 1,7 m og gis en profil slik at vannstanden aldri når tidligere flomnivå. Og vannspeilet i dammen senkes med 20 cm ved å pigge eller sprenge terskelen i fjellgrunn på Oslosiden av demningen. Dette siste bekymrer ettersom restene etter Røa sag ligger rett nedenfor.

LvV har vært i kontakt med den prosjektansvarlige. Vi kunne bidra med flere vannføringsdata til nytte for prosjektplanleggingen og vi har fått forsikringer om at arbeidet ikke vil true den gamle sagruinen. Vi undersøker om det blir mulig å få lagt en sti ned dit som første etappe på en tursti til Melumøra.

Saker på andre sider:

Fornebubanen
Årsmøte 2015, Dugnadsfolk til styret
Elvemuslinger, Vassdragsforvaltning
Elvas vinter
Hegre, oppmåling

Fornebubanen og Lysakerelva

Bærum kommune har lyst ut høring på en reguleringsplan for Fornebubanen. Dette transporttiltaket er nå den siste brikken i Fornebuutbyggingen. Som resultat har banen måtte lirkes på plass mellom andre bygg og infrastrukturer på Lysaker. Planen "løser" dette ved å ta friheter med alle vernebestemmelser for vassdrag.

To alternativer ble utredet. En dyptliggende stasjon under vestenden av NSB stasjonen med spor og perrongene rettet nordøst-sørvest, og en stasjon i øst-vest retning men ikke dypere under bakken enn at perrongene ligger bare 8 meter under dagens havnivå. Ruter vil ikke ha det første.

Det som vanskeliggjør et bedre Ø-V-løsning er eiendommen som Olav Thon fikk kjøpe for ca. 10 år siden og hvor han fikk tillatelse for et hotell.

Den publiserte planen (www.baerum.kommune/Fornebubanen) viser et togspor som går under Lysakerelva både ved Mølledammen og nedenfor demningen. Vi må anta at planingeniørene er klar over at Mølledammen er temmelig dyp med løs avsetning i bunnen.

Verre blir det nedenfor demningen hvor togsporet er tenkt lagt i kulvert langs under elva i 130 meter. Kantsonen nedenfor Mølledammen med det siste av naturlig vegetasjon ofres for å plassere metrostasjonen pent under Thons hotell. Ideelt burde metrolinjen vært tett innpå NSB-stasjonen, noe som også vil gi en mer direkte krysning av Lysakerelva. Slik det nå er tegnet, ligger ikke kulverten dypt nok til å sikre en stabil struktur i elvebunnen. Uten den vil skuring og utvasking tære på kulverten.

Planleggernes plassering av adkomsthallene viser heller ikke noen forståelse for Vannressurslovens §11 om kantsoner, eller Bærum kommunes vedtatte byggeavstand til vann og elver. Den østlige adkomsthallen ligger nærmest i flukt med elvebredden med en gang- og sykkel-sti over sitt tak, istedenfor at stien blir lagt langs elvebredden.

Det nevnes også behovet for flomsikring. Den viktigste flomsikringstiltak er alltid å gi elva nok plass.

LvV oppfordrer Fylkesmannen (som er utnevnt ved forskrift til vassdragsmyndigheten for vannressurslovens §11) til umiddelbart å påpeke overfor Ruter AS og Bærum kommune at den foreslåtte ØV-løsningen strider mot både samfunnets og naturens lover.

Lysakervassdragets Venner

Markaskolen og elvemuslinger

De to siste somre har Kjell Sandaas og forskerkolleger vært ute i Lysakerelva og lett etter elvemuslinger. Langs to elvestrekninger: mellom Bogstadvannet og Grinidammen, og nedenfor Fåbro ble det funnet små men verdifulle bestander. Særlig i tørrsommer 2014 da leteforholdet var bra, ble nok muslinger funnet til å gi en robust karakterisering av aldersfordelingen, noe som er et viktig sunnhetstegn for en bestand.

Etter diverse rapporter om fangst av edelkreps lette biologene også etter disse, men ingen ble funnet.

Vassdragsforvaltning

NVE skrev i januar som svar til en henvendelse om bekker og tjern i planområdet Fossum i Bærum at NVEs ansvar i plansaker begrenset seg til flom og skredfare.

Dette var nytt. På Naturvernforbundets onsdagsforum skulle LvV snart innlede om vassdragsforvaltning. Vi fant frem til en forskrift om oppdelingen av offentlig forvaltning for vassdrag. Og skjønte fort hvorfor utbygging går så hardt ut over vassdragsmiljøer. Vassdrag har nemlig ingen instans som tar deres part i den offentlige forvaltningen.

Last ned vår presentasjon ved å kopiere denne URL til nettleseren: lvv.no/Vassdragsforvaltning.pdf

Hegre langs Lysakerelva

Til notisen i forrige nummeret av Fodnytt kan det tillegges to observasjoner i slutten av januar. Margrethe Isaksen sendte et bilde av en hegre ved Grinidammen, og redaktøren selv kunne fotografere tydelig spor i issørpen langs elva.

Elvas vinter

Det går mot slutten av vintermånedene og vi må konstatere at det ble aldri full vinter. I alle tidligere år som LvV har registrert vanntemperaturen på Lysejordet, har elvevannet blitt underkjølt i minst en uke. Underkjølt vann holder en temperatur på ca. 0,1 minusgrad og fryser umiddelbart når det kommer i kontakt med en flate som holder kuldegrader. I vårt tilfelle er det gjerne glasset som vannprøven hentes opp med.

I vinter 2014-15 har ikke vanntemperaturen ligget under pluss 0,2 grader.

Det skal nevnes at vannet i elvestrømmen er alltid varmest, og at fosser og stryk fryser fordi der blandes vannet med kald luft. Også vannet som står langs breddene vil fryser på kalde netter.

Oppmåling

Så snart bakken tiner skal oppmålingen av gamle anlegg ta til. Dere som vil være oppmålingsassistenter kan ta kontakt med John Tibballs (469 24 125).

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

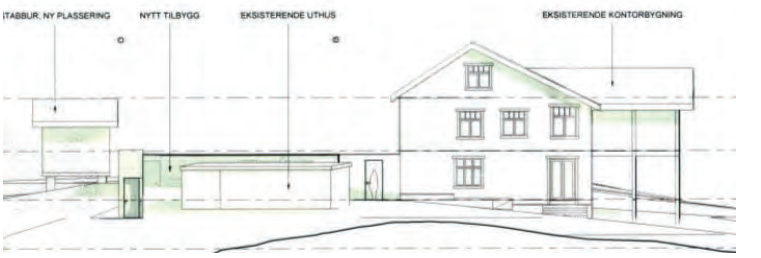
juni 2015

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 37

Lysakerbyen

Lysakerelvens næringsvel på Lysaker/Lilleaker har døpt seg om til Lysakerbyen næringsvel. Samtidig har flere arkitektfirmaer lansert tegninger over det offentlige rom på området.

Mustad Eiendoms plan for et tilbygg til Fåbro gård, sett fra Lysakerelva. Bygget består av to etasjer hvor den ene er betydelig nedgravd.

Mustads eiendomsportefølje på området er blitt dominerende etter kjøp av Granfosstomten fra DnB. Det sysles med planer om opptil 1000 boenheter på området. Mustad har drevet lenger med dette uten å ha bygd ferdig en eneste leilighet. På den gamle margarinfabrikkens tomt (mellom CC Vests uteparkering og Lysakerelva) og ved Lilleakerveien 4 har det vært forespeilet leiligheter, men det har bare kommet kontorer.

De store aktørene posisjonerer seg for at Lysaker skal bli et knutepunkt som sammenligner seg med Oslo S, hvor Ruter er misfornøyd med at det finnes for få leiligheter. I det første halvåret har LvV hatt til vurdering Mustads plan om et tilbygg bak Fåbro gård og en søknad om å øke høyden på samtlige blokker rundt Granfosslokket. Videre har vi uttalt oss om Nordeas ønske om å rive et av de første husene bygd under konjunkturoppgangen i 1859, og om planen for Lysakerstasjon på Fornebubanen.

Oslo og Bærum kommuner holdt en ”workshop” 5. juni om det offentlige rommet i Lysakerbyen. LvV sendte et skriftlig innspill. Det gikk ut fra at Lysakerelva er hovedlandskapselementet, og vannressursloven sier at elver skal ha naturlig vegetasjon langs breddene. Det må kommunene sørge for ved å regulere elvebreddene med naturbelter og turstier før byggeprosjektene får vind i seilene.

Saker på andre sider:

Inneskole og uteskole
Levende vassdrag, Årsmøte 2015
Vaktskifte i Oslo elveforum
Lilleakerveien 2F
Hegre, oppmåling

Inneskole og uteskole

Mange skoler bruker friområdene langs Lysakerelva, Sørkedalselva og Bogstadvannet til uteaktiviteter, særlig på fine junidager. Aktivitetene tar mange former: fra noen timer simpelthen i det fri til turer elvelangs eller klassevis prosjektarbeid. Uansett aktivitet viser det seg at jo oftere en klasse har vært et sted jo større utfordring er det å styre aktiviteten og unngå naturskade.

For aktiviteter langs Markagrensen har Bymiljøetaten i Oslo og Utdanningsetaten et samarbeid om å veilede klasser som skal benytte de mest populære stedene. Dette har vist seg nødvendig for å begrense skaden som uvett fører med seg.

Det er nå fire skoler som sokner til Lysejordet, den fine gamle elveterrassen i bunnen av bakkene ned fra Vækerøveien. I disse juniukene er det flere hundre barn på det 25-mål store sletta.

Men sletta er omgitt av minst like mye skog som har vokst naturlig opp siden beiting ble avviklet i 1970-årene. Dette er ung skog, en blanding av høye trær og stadig nye skudd. Dessverre får denne skogen hard medfart fra skoleelver. Og den skjuler elever som stikker av for å drive dank i skogen og i nabohager.

Jo eldre skolebarna blir, jo mer tilrettelegging og utfordring trengs når klassen forlater klasserom. Det er flere kursopplegg som forbereder lærere pådenne typen oppgave. LvV har vært behjelpelig med opplegg for flere skoler i nabolaget, og vi hjelper gjerne igjen med utfordrende aktiviteter for flere klassetrinn.

Mange av aktivitetene tar utgangspunkt i naturstien som er lagt ut med sine ni poster rundt Lysejordet. Dette er beskrevet i egen brosjyre som kan hentes ned fra nettet [lvv.no/Naturposter Lysejordet.pdf (1,5 Mb)]. Ved nesten hver post kan det legges opp til håndfaste aktiviteter: måle vannhastighet i elva, jakte på fossiler; gjenkjenne trær utfra blader; få sand, silt og leire til å skille seg i lag ved å riste i vann; følge bekker opp til sine kilder.

Som utkantsstrøk i to kommuner får ikke Lysakerelva tildelt mange ressurser . Men vi kan arbeide fornuftig med det vi har — byens villeste elv.

Levende vassdrag 2015

Torsdag 18. juni var det avslutning både for 2015-utgaven av skolekonkurransen Levende vassdrag og for konkurransen i den formen den har hatt siden Bo Wingård satte den i gang i 2011. Da het det Lysakervassdragets pris. De konkurrende skole i år var Oppsal, Uranienborg og Ammerud barneskoler og Kastellet ungdomskole.

For fremtiden skiftes fokuset over på den videregående skolen. Planen er en prosjektbasert konkurranse basert på problemstillinger lyst ut av Levende vassdrag om høsten med innlevering av besvarelser om våren. Problemstillingene hentes fra virkelige problemstillinger som bidrar til elveforvaltning. Det er stadig behov for nye kunnskaper om elver, vann og myrer i Oslo og Akershus og om deres historie, geografi eller natur. Prosjekter kan innebære egne observasjoner og kartlegging, studier på arkivmaterial eller andre metoder som hører til skolefag. Elevene eller skolen vil kunne få veiledning og en viss pengestøtte til prosjektet sitt. Blant aktuelle ideer er søking i avisarkiver; prøvetaking og analyse av vann ved mistenkte forurensningskilder; kartlegginger av fremmede vekster rundt dumpeplasser; brukerundersøkelser ved f.eks. badeplasser eller turveistrekninger; eller etablering av en målestasjon ved en bekk.

Lesere med en idé for et skoleprosjekt bes kontakte Bo Wingård via Bærum Elveforums webside: www.baerumelv.no.

Årsmøtet

Ved LvVs årsmøte i mars ble styret gjenvalgt og fjorårets aktiviteter gjennomgått. Forslag for 2015 inkluderte ideen om å stille spørsmål om forvaltningssamarbeid til de politiske partier foran kommunevalget. Dette er nå gjort uten at LvV i skrivende stund har fått svar.

Kvelden ble avsluttet ved at styreleder John Tibballs kåserte over tema *Gårsdagens kart og dagens terreng — Lysakerelva i årene 1797-1945* med historier om hvordan noen av restene etter tidligere virksomhet langs elva ble gjenoppdaget og forsiktig tolket ut fra gamle kart.

Lysakervassdragets Venner

Vaktskifte i OE

Oslo Elveforum holdt sitt årsmøte 2. juni og valgte ny leder og styret. Etter seks år trakk Ida Fossum Tønnesen seg tilbake til en rådgiverrolle. Frithjof Funder, forfatteren av flere turbøker, tar over. Nestleder blir Julie Løddestøl fra Hoffselvens venner.

Lilleakerveien 2F

Det lille bygget som står noen meter fra Lysakerelva helt nederst i Lilleakerveien er opprinnelig bygd i 1859. Det har vært gjennom et par ombygginger, bl.a. i 1922 da den fikk nytt tak med svenskegesims som norske arkitekter har lite sans for. Dette er kanskje grunnen til at Byantikvaren i Oslo ikke har huset på sin gule liste.

Bygget eies av Nordea som også eier de noe yngre byggene i nord (Lilleakerveien 2D og E).

Det eldste bygget skygger for den nederste etasjen i de nyere byggene så Nordea har søkt om å rive det. Flere, inkludert LvV, har opponert mot at dette gamle minnet som sto i mot flommen i 1987, skulle vike for det yngre bygget som bl.a. står i veien for utvidelse av Lilleakerveien.

Plan– og bygningsetaten har avslått rivingssøknaden to ganger, men saken går mot politisk behandling fordi bygget ikke står på den gule listen.

Bankens betydelige politiske makt betyr at bygget fremdeles er truet.

Avkappete trær ved Røa idrettsplass

Da oppmålingsprosjektet i LvVs regi skulle begynne med Røa mølle i slutten av april, ble gjengen møtt av lange, tykke grener som lå og blokkerte stien. De kom fra sju store løvtrær hvis stammer var blitt kappet over i 6 -8 meters høyde.

Ved forespørsel blant folk på idrettsbanen fikk vi opplyst at kommunen hadde vært der. Men en henvendelse til Bymiljøetaten ga et annet bilde. Ingen fra kommunen hadde gitt verken instruks eller tillatelse til å kappe over trærne.

Episoden eksemplifiserer den gradvise forringingen av vegetasjonen langs Lysakerelva. På mange ettermiddager og hver helg summer det motorsager langs elvedalen. Altfor mange naboer til friområdene mener at de har rett til å frisere vegetasjonen utenfor hagegjerdet. Det har de ikke.

Selv om trær vokser til himmels og blokkerer for både sol og utsikt, skal de få stå. Ved overskridelse av grannelovsreglen om å holde høyden under tre ganger avstanden til gjerde kan melding sendes til kommunen. Rydding av kratt og småtrær kommer ikke på tale siden dette er viktige skjulesteder for fugler.

Spørsmålet er om LvV skal anmelde. Ideelt burde kommunene selv passe på sin eiendom. Men det er få tegn til at de har råd til slik forvaltning.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

september 2015

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets Venner

FÒÐNYTT – 38

Kommunevalget

13. og 14. september skal det stemmes på nye lokalpolitikere. LvV erfarer at de sittende kommunestyrene i begge "våre" kommuner viser seg svake overfor eiendomsbesittere, og villige til å trosse faglige anbefalinger når miljøforvaltningshensyn møter utbyggingsiver. Oslos byregjering har gått lengst sammen med sine partifeller på Stortinget i å vingeklippe organisasjoner som er imot hensynsløs utbygging.

De nye bestemmelsene betyr færre muligheter til å komme med innspill mot faktorer som dukker opp etter hvert. Se saken om Granfoss-lokket s.4!

Med denne type sak i tankene, stilte LvV de politiske partiene 3 spørsmål:

Medvirkning

- Hvordan vil deres parti sikre en reell publikumsmedvirkning i forvaltning av de offentlige fri- og naturområdene i kommunen?
- Hvordan vil deres parti oppmuntre eller eventuelt instruere de kommunale etatene til å samarbeide med ideelle organisasjoner i planlegging, prioritering og gjennomføring av tiltak i fri- og naturområdene i kommunen?

Helhetlig forvaltning

- Hvordan vil deres parti sørge for å ivareta publikumsverdier og brukerinteresser i plan- og reguleringssaker som berører eller grenser til fri- og naturområdene i kommunen?

Ett parti (KrF) har svart, med å innrømme at spørsmålene var vanskelige, og ved å gi løsere utsagn om viktigheten av frivillighetsorganisasjonene.

Ut fra tanken at lokaldemokrati trenger jevnlig utlufting, mener LvV at nye koster er nødvendig på begge sider av Lysakerelva. Det beste man kan håpe på i Bærum er å få brutt Høyres absolutte flertall - ellers blir det blokkbebyggelse og konsentrasjon av kommunens ressurser hos Løvenskiold på Fossum.

Saker på andre sider:

Vannetater og vannforskriften
Barketomten
Ullerns kulturminnedag
Granfosslokket og Mustad Nord
Lysakerbyen og –fjordsenter

Vannetater og Vannforskriften

Midt på sommeren kom det meldinger om at turveien L-1 fra Bærumsveien og nordover var stengt. Det var gravearbeid i gang. Bærum Elveforum (BE) fikk vite om et rør som skulle legges for å føre overvann fra Tjernsrudbekken og Jarmyra over til Lysakerelva.

Saken reiser flere punkter. Gjennom BE ble vannetaten i Bærum stilt flere spørsmål: Ble det vurdert å føre vannet i åpen bekk rundt Jarmyra? Er overføring av vann fra et vassdrag til et annet klarert med NVE? Hvor ble det av publikums anledning til å medvirke?

3. september fikk Bærum Elveforum, Jarmyras venner og LvV et møte med VA-etaten for å få diskutert saken.

Dessverre viser det seg at borehulet fra Jarkrysset ned til Lysakerelva ikke lar seg fore. Man bygger derfor et større fordrøyningsbasseng ved Jarkrysset. Løsningen skal være midlertidig inntil en løsning er funnet for å føre mer vann videre fra Tjernsrudtjern slik at vannet kan igjen følge sin riktige vei. *Midlertidig* vil her være minst seks år.

Lysakervassdragets venner, Jarmyras venner og Bærum Elveforum sitter med inngående naturfaglig kunnskap og kompetanse. Det er derfor viktig at fagetatene og deres rådgivere tar de ideelle organisasjonene med på råd så tidlig som mulig i prosjektfasen. VA vil for fremtiden sørge for at vi får oversendt prosjektdokumenter tidligst mulig i prosjektet. De beklager at vi ikke var informert i denne saken.

Saken føyer seg inn i en rekke hvor informasjon kommer altfor sent til at organisasjonene kan påvirke utfallet. Dette er symptom på en kommunal forvaltningskultur med sterke hemninger. I noen tilfeller er disse politisk pålagte med den uttalte hensikt å få fart på saksgangen. Det er LvVs mening at tidlig kontakt med interesseorganisasjonene som besitter lokale kunnskaper vil gi betydelig gevinst i form av plan som ikke krever omarbeiding. Det er et viktig tegn på kvalitet i planarbeid — og en besparelse.

Barketomten

Sent på sommeren kom det brev fra arkitektfirmaet som Eiksmarka Tennisklubb (ETK) har hyret inn for å forberede planforslag til et tennisanlegg og en idrettshall på Barketomten på Syd Fossum. Barketomten er blitt til ved at vannmagasinet til Voksen mølle ble fylt inn, først av bark og flis fra sagbruket Gamle Fossum, og senere med masse fra byggeprosjekter.

Det som ser ut som et svært og ledig areal er egentlig ganske innskrenket. Under to sider av tomten går det viktige vannforsyningsrøret mellom Bærum og Oslo. Og for å beskytte eventuelle idrettsbygg mot flom vil mye av fyllmassen langs elva måtte fjernes for å sikre en bredere elveprofil.

Selv om det kan lirkes på plass tennisbaner både inne og ute på Barketomten, er dette ikke en særlig fornuftig plassering av et idrettsanlegg. ETK har i dag baner sentralt plassert blant hjemmene til barna og ungdommen som driver med tennis. Flyttes anlegget til Syd Fossum, blir det både en og to ekstra kilometer å reise, og det langs en vei som kan bli veldig trafikkert dersom det blir en Fossumutbygging.

Det at arealet blir lite brukt i dag bekrefter bare at kort avstand til ungenes hjem er det vesentligste kriterium for vellykket drift av et idrettsanlegg. En kjernegruppe må ha lett tilgang for å holde liv i aktiviteten. Et isolert anlegg blir underbenyttet og blir et senter for bilbasert idrett.

Og så må det spørres om et så stort offentlig friområde skal gis til en begrenset samfunnsgruppe. I byggesonen blir ikke slike friområder lett å lage i fremtiden. Samfunnet trenger steder som kan brukes av alle.

Kulturminnedag i Ullern bydel, 19. september

Åpning på Stoppestedet kl 11 og busstur rundt bydelen kl 12.

Lysakervassdragets venner blir med på stands sammen med den andre elvegruppen i bydelen, Hoffselvens venner. Kom og besøk oss.

Påmeldingen til bussturen:	Frivillighetssentralen	2252 3005
	Ullern Historielag	2250 8754

Lysakervassdragets Venner

Mustad Nord - Granfosslokket

Mustad Eiendom har levert inn forslag til nye planbestemmelser for boligprosjektet med 11 høyblokker på friområdet langs begge sider av lokket over Granfosstunnelen.

Som tidligere omtalt er kostnadene for lokket blitt så høye at flere boliger trengs for å dekke gildet. LvV har kjempet mot at høyden skulle økes i alle fall nær Lysakerelva. Dette fikk gjennomslag.

Men uten å kommentere det i revideringsdokumentene foreslår Mustad at alle byggehøydene blir hevet.

Innføring av det som effektivt er en ekstra etasje skal til politisk behandling. Istedenfor et bygg med takhøyden 14 meter over terrenget sett fra Lysakerelva, blir høyden nå 17 meter. Det skal LvV gjør politikerne oppmerksom på før Rådhuset behandler saken.

Lysakerelva Nasjonalpark?

WWF Norge har Lysakerelva blant sine 50 forslag til nye nasjonalparker. LvV har tidligere lansert ideen om en egen forvaltningsnemnd for hele vassdraget mellom fjorden og de indre deler av Sørkedalen.

Uansett modell så må det bedre tilsyn og skjøtsel til for å håndtere det økte publikumspresset på naturen langs elvene.

*Lysakerbyen -**VPOR***

Oslo og Bærum kommune har begynt på en prosess for å få laget en ***P***lan for det ***O***ffentlige ***R***om i Lysaker-Lilleaker-området. Planen skal være ***V***eiledende, ikke forpliktende som kommunens arealplan ellers er. De tunge eiendomsaktørene er med på dette spillet så en plan blir nok gjennomført. Derfor er det viktig å være med. Dessverre ble *LvV* invitert til workshop'en i begynnelsen av juni bare et par dager i forveien, og da for sent til å delta.

Likevel spilte vi inn vårt syn. Det går ut på at Lysakerelva som et landskapselement er det viktigste blant områdets naturverdier. Og den trenger brede naturlige bredder for å fungere som en levende elv.

Lysakerfjordsenter

I etterkant av VPOR-møtet ble LvV kontaktet av konsulentselskapet OEC som utfører en behovsanalyse for konseptet Lysakerfjordsenter.

Lysakerfjordsenter er en tiltenkt utvidelse av Sollerudmarina med enda en molo ut fra Lysakerelvas munning. Men hvis munningen forlenges blir tidevannsstrømmen i elva endret. Konsekvensene er vanskelig å forutse, men de mange kontoreiendommene på Bærumssiden blir nok mest påvirket.

Verre er det at båtplasser krever like store parkerings- og opplagsplasser på land. Disse vil måtte tas fra friområdet ved Sollerudstranda.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

desember 2015

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 39

Trefelling i vassdragets kantsone

Noen ganger er det all right, sang Odd Børretzen, og det var dekkende for det vi fant på en høsttur i strålende solskinn. Som vanlig hadde turen langs Lysakerelva mange formål: Å inspisere arbeidet med Grinidammen, å se etter kumlokk langs elvas nordlige strekning (som utgangspunkter for ny oppmåling av kulturminner), og for å se etter endringer etter de store vannmengdene som hadde kommet i midten av september.

Turen gikk forbi flere steder hvor fryd måtte vike for ergrelse. Kommunens folk hadde endelig ryddet trær som hadde ligget over turstien i månedsvis. Men rester var kastet nedover skråningen mot elva og rett på de gjenværende steinmurene til både Holte sag og Ullern mølle. I LvVs melding til kommunen hadde vi spesielt nevnt at avkapp må legges på oversiden av turveien for å stabilisere skråningen som ellers siger ned over stien.

På en innskytelse stakk vi av fra turveien og ned til elvebredden. Der lå det tre middelsstore, nylig felte trær liggende halvt ute i vannet. Tre trær til hadde fått stygge skader og kom nok til å gå samme veien. Noen bilder ble tatt, og naturforvaltningen ble konsultert.

Men denne trefellingssaken skal nok ikke kommunen forfølge. Det er beveren som har slått seg til på denne elvestrekningen. Det er mye bever i Marka for tiden. Den økologiske balansen mellom ulven og beveren har vært til beverens fordel i mange år, og nå rapporteres om beverdemninger langs flere vassdrag rundt Oslofjorden.

Noe annet er det når naboer hogger i Lysakerelvas kantsone til egen fordel. Den eneste motivasjonen er å få kveldens siste solstråler inn på uteterrassen, og det uten omtanke for andres interesser eller respekt for fellesskapets eiendom.

Saker på andre sider:

Elveforvaltning
Fornebubanen
Årsmøte
Barketomten
Snøproduksjon ved Zinober

Forvaltningsnemnd

Da arbeidet med en kommunedelplan for Lysakervassdraget begynte i 2007, ble LvV oppfordret til å legge frem sine kunnskaper om vassdraget i skriftlig form. Det ble til et hefte på 30 sider. Vårt bidrag ble godt tatt vare på i planforslaget da det ble sendt til politisk behandling i Oslo og Bærum.

Men Bærums planvedtak er forkastet av Fylkesmannen. I Oslo har planen forsvunnet i politiske irrganger. Da er det viktigere enn noensinne å finne frem til en forvaltningsorganisering for vårt vassdrag, og for lignende, urbane vassdrag.

Dagens forvaltning tilfredsstiller ingen. Problemet ligger i kommunenes etatsstruktur. Vann-, miljø– og planetatene skal forholde seg til forskjellig lovgivning, noe som hindrer helhetstenkning. Det finnes ikke et overordnet organ som legger strategien for et vassdrags forvaltning. Videre har hver kommune gjerne flere vassdrag å forholde seg til. Det er sjeldent at vassdragenes behov legges til grunn for prioriteringen dem i mellom.

Vårt forslag er at istedenfor å definere enkelte forvaltningsarealer i en reguleringsplan, bør vassdraget som helhet stå i fokus. Derfor foreslås det at det opprettes en nemnd hvis formål er å forvalte vassdraget. Nemnden bør bestå av en politiske representant fra hver berørt kommune og bydel, en utnevnt teknisk representant fra hver kommune, og representanter fra vel og ideelle organisasjoner som har vassdraget som sitt interesseområde.

Vassdragsnemndens medlemmer skal sørge for ressurser til forvaltning av vassdraget. Årsbudsjettet blir alltid et forhandlingsspørsmål, men det vil være rimelig at en betydelig del av det som kommunen tilskriver vassdragets normale tilsyn og skjøtsel, forvaltes av nemnden. Midler vil gå til det samme formålet, men vil benyttes av folk som er ansatt av nemnden og under dens direksjon. Spesielle prosjekter kan også gis som oppdrag til nemnden.

Et viktig prinsipp må være at nemnden står fritt til å uttale seg om planforslag og regulerings– og byggesaker som anses som ufordelaktig for vassdraget.

Fornebubanen

Hos Ruter foregår planleggingen av Fornebubanen i Oslo og Bærum for fullt. En kvalitetssikret og budsjettert plan skal leveres til Oslo kommune i løpet av 2016. I Bærum arbeides det videre etter planvedtak i kommunen.

Tidligere denne måneden ble Oslo Elveforum invitert til et møte hos Ruter. Konsulentene presenterte resultatene fra undersøkelser av vann– og grunnvannsforhold ved krysning av henholdsvis Lysakerelva, Sollerudbekken, Mærradalsbekken, Hoffselva og Frognerelva.

For Lysakerelva og Hoffselva har man utarbeidet skisser for elvekrysning. Begge steder legges banetunnel i grunne betongkulverter, hvor taket vil danne elvebunnen. Denne byggemåten brukes der det er utrygge avsetningsmasser hvor det er viktig at grunnvannstrykket blir opprettholdt gjennom og etter anleggsfasen. Synker trykket, forplanter setningsfaren seg til bygg som ligger inntil 100 meter fra tunnelen.

For Frognerelva på Majorstua skisserer Ruter flere ideer, hvorav de beste gjenåpner elva i lange strekninger mellom Frøen og Frognerparken. Tiden vil vise om myndighetene ønsker en stor omlegging med bl.a. T-banen under lokk.

Årsmøte 2016, 16. mars

Det eneste som er fastlagt om årsmøtet er datoen. Med nok en tidlig påske er det rift om møtelokaler.

Vi ønsker å få til en debattkveld om planene for Lysaker-området der vi tar utgangspunkt i Lysakerelva som et levende vassdrag.

Tilsyn og skjøtsel

For det alle meste av arealet langs Lysakerelva er det kommunene som er grunneiere. I verken Bærum eller Oslo er meldingstjeneste for skjøtselsbehov i friområder særlig innlysende; den er først og fremst bygd opp til samferdselsformål. LvV formidler gjerne meldinger til de aktuelle ansvarlige. Det enkleste er å bruke epost til styret@lvv.no. Legg gjerne ved bilder.

Lysakervassdragets Venner

Barketomten

I forrige nummer av Fodnytt ble Eiksmarka Tennisklubbs planer for Barketomten på Fossum omtalt. Nå viser det seg at reguleringen på denne tomten har vært feilregistrert i Bærum kommunes arealplan. Arealet er faktisk friområde, og er ikke avsatt til idrettsformål. Beskjed om ETKs videre planer avventes.

Snøproduksjon på Zinober

Like før sommerferien fikk Oslo kommune beskjed fra det internasjonale skiforbundet om at det måtte foreligge en plan B og en plan C for å sikre at VM i skiskyting kan avvikles i mars. Blant annet skal det være mulig å frakte inn snø til arenaen i stor nok mengde for å dekke både standplassen og alle løypene. Kommunens plan B er å produsere og lagre 30 000 kubikkmeter kunstsnø på Zinober med vann fra Sørkedalselva. Dette krevde ny behandling hos NVE.

Opplegget er nemlig annerledes enn Plan B for VM på ski for fem år siden. Da søkte kommunen sammen med Tryvann Vinterpark om å pumpe vann fra Sørkedalselva opp via Vinterparkens rør, og sende det videre i eget rør til snøkanoner på Holmenkollen. Dette ble et altfor dyrt og tidkrevende prosjekt for et VM som allerede gikk langt over budsjettet.

På et møte innkalt av NVE viste LvV og Fylkesmannen til at kommunen ikke hadde innfridd sine forpliktelser fra 2011 om å sette opp en målestasjon i Sørkedalselva for å kontrollere minstevannføring.

Her ser vi igjen hvordan etatsstrukturen i Oslo kommune hindrer en helhetlig vassdragsforvaltning. Fra den nye kultur– og idrettsetatens (KID) side er dette en hastesak, men etter mars vil ikke etaten ha noen interesse av en målestasjon. Dessverre kom verken Vann– og avløpsetaten (VAV) som har ansvar for Sørkedalselva, eller Bymiljøetaten (BYM) som har ansvar for friområdene, til befaringsmøtet med NVE.

NVE innvilget endring i konsesjonsvilkår med den klare beskjeden at de tidligere konsesjonsbetingelsene må innfris innen utgangen av 2016.

Foreløpig har forhold for snøproduksjon i Sørkedalen vært elendige. Snøkanonene som er satt opp, har ikke produsert nevneverdige mengder.

Kommunens plan C er å frakte snø fra Hallingdal eller Valdres. Hvis det kommer til dette, må VM betegnes som en miljøkatastrofe. Da må kommunen innse konsekvensen av klimaavtalen i Paris — at det må være slutt på å markedsføre Oslo som et skimetropol.

Godt Nytt År til alle elvevenner

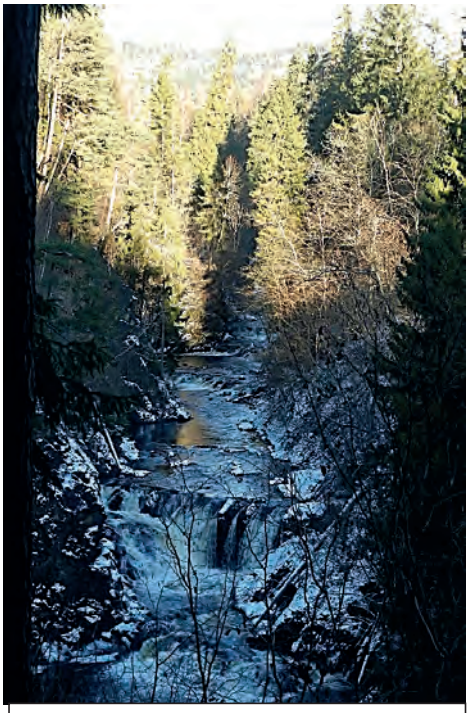
Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2016-2017

Et uheldig oppslag Budstikka høsten 2015 'påsto' nedleggelse av Lysakervassdragets venner. Dette hadde blitt diskutert på et styremøte da styrelederen ba avløsning for å kunne konsentrere seg om nye utfordringer og nytt ansvar på arbeidsplassen. Fordi det var ingen som kunne drive foreningens aktiviteter i 2016, ble det ikke krevd kontingent. Men så kom et gjennombrudd som foreningen hadde arbeidet for i vel ti år, og reddet ***LvV***.

Kommunedelplanen (KDP) hadde vært satt til side av byråden i 2014 og ble tatt frem etter kommunevalget i 2015. Tidlig i 2016 ble styreleder bedt om å møte byutviklingsbyråd for å bli spurt ut om planens detaljer. Utfallet av møtet ble at bystyrerepresentant Beate Folkestad Habhab ble satt til å føre planen gjennom komité- og bystyrebehandlingen, noe som ble kronet i juni 2017 med vedtak av KDP-19 for Lysakervassdraget i Oslo bystyret. Vedtaket hadde en klausul nr 5 som ba om et samarbeid mellom kommunene som inkluderte frivillige interesseorganisasjoner. Etatsledelsen fikk begrenset dette samarbeidet til å gjelde skjøtsel, som var tilfellet i verneområder, ikke forvaltning i sin helhet. Det var en liten anerkjennelse av kunnskapene som lokale beboere kan bidra med.

Dette var året kampen om Lilleakerbyen tok til samtidig som planene for trafikknute-punkt Lysaker ble lansert. Lysakerelvas plass i disse planene var ikke fremst i initiativtakernes tanker, men en viss forståelse for elvemiljøet fikk LvV blant konsulentene.

Fra utsikt over Røafossene mot Holmenkollen

mars 2016

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 40

Går det mot slutten?

Historien til Lysakervassdragets venner er kort sammenlignet med mange tilsvarende foreninger med vern og frivillighet som kjennetegn. I noe over 10 år har et synkende antall medlemmer fått sitt FÒÐNYTT kvartalsmessig. Noen få har tatt kontakt med styret for å få en sak formidlet til den aktuelle kommunen.

Men vi er forblitt en kjøkkenbordsforening. Det var nok et bra utgangspunkt, men har forblitt nødvendig gitt medlemskapets størrelse på ca. 130 husstander og begrensning det setter på økonomi.

For å få aksept for å være en part i forvaltningen av Lysakervassdraget kreves det mye mer. Ser man til andre organisasjoner som har bestemmelse over "sitt" friareal, finner vi bl.a. i Østensjøvannets venner (1200 medlemmer), Frognerparkens venner (1800 medl.) og Maridalens venner (500 medl.). Disse får også nok kommunal støtte til å kunne ha i det minste deltids daglig ledere.

Kommunal støtte er ikke noe mål i seg selv. Men god økonomi tillater at administrative oppgaver kan overlates til profesjonelle. For å komme på dette nivå uten støtte må LvVs medlemstall minst tredobles. Potensialet ligger i det store antall folk som benytter turveiene og friområdene langs Lysakerelva. I dag er det bare en liten brøkdel av disse som er LvV-medlemmer. Rekrutteringen har vært jevn, men den veier ikke opp for de som flytter ut. Flere fremstøt har ikke gitt utslag; utenom kriser er det bare nettverk som bygger organisasjoner.

Saker på andre sider:

Innstilling av aktiviteter
Forvaltningsseminar
Årsmøte, Oppmåling
Barketomten, Fåbro
Lysaker metrostasjon
Strømkabel på Jar-Lilleaker

Innstilling av foreningens aktivitet

Vedtektene til Lysakervassdragets venner setter minimumskrav til fortsatt drift. Det holdes årsmøte hvor man legger frem årsrapport og revidert regnskap for foregående år. Budsjettet som det legges opp til i år, vil bare reflektere de få kostnadene til årsmøtet o.l. I fjor brukte LvV heller ikke stort flere penger.

Når det ikke kreves inn kontingent for 2016 betyr det at foreningen blir nedlagt om ett år med mindre aktiviteten gjenopptas. I tilfelle nedleggelse overføres foreningens aktiva til Oslo Elveforum.

For at foreningen skal leve videre kreves det:

1) en medlemsmasse som er minst det dobbelte av dagens,
2) en egen inntekt som er minst det firedobbelte av dagens, uten å ty til kommunal støtte.
3) en avtalt rolle i forvaltningen av både vassdraget og friområdet langs det.

Det er det siste punktet som går til kjernen i LvVs problemer. LvVs tilbud om å bidra til samarbeid med kommunene møter en etatskultur som motarbeider heller enn samarbeider. Særlig gjelder dette kommunenes skjøtsel av vassdragets friarealer med bruk av innleide entreprenører. Disse er gjerne bestilt av overbelastede forvaltere som ikke formidler tilstrekkelig detaljer om hvordan skjøtsel skal utføres. Verre blir det når forvaltere stadig byttes ut og verken får lov eller anledning til å foreta befaringer.

Man kan selvfølgelig spørre seg om foreningen først må bygge opp en tilstrekkelig medlemsmasse før den kan søke om en forvaltningsavtale. Det får vi nok se når Oslo kommunes Representantskap 16. mars tar opp til diskusjon et forslag fra Miljøparti De Grønne om en forvaltningsnemnd for Lysakerelva. Forslaget bygger på tankene som ble lagt frem i forrige Fodnytt, nr 39. Det er kommet til Representantskapet via MDG i Vestre Aker.

Noe som kan gjøre det lettere å bygge opp medlemstall er adgang til en lokal mediekanal. At Akersposten/Ullern Avis gjenoppstår som nettavis (akersposten.no) med fokus på våre bydeler, er i seg selv en positiv nyhet. Lysakervassdraget trenger jevnlig eksponering for å holde folks interesse for LvV oppe.

Vassdragsforvaltning og lokal medvirkning

Onsdag 27. april arrangerer i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum en heldagsseminar om dette temaet. Hensikten er å sette søkelyset på den frustrasjonen mange elvegrupper opplever fordi kommunene setter i gang prosjekter langs våre elver og bekker uten å konsultere lokale organisasjoner, med det resultat at verdifulle midler til miljøtiltak brukes på anlegg som få får glede av. Det mangler rett og slett en forvaltningsstrategi som lokale folk kan støtte.

Seminarprogrammet inkluderer folk fra statlige og kommunale etater, og fra frivillige grupper som viser til vellykket samarbeid med myndighetene.

Årsmøte 2016

Med tilbakemeldingen fra valgkomiteen i Lysakervassdragets venner om at komiteen ikke har funnet noen til å ta over lederrollen eller til å gå inn i de administrative oppgaver i styret, blir årsmøtet i år noe spesielt. Det er vanskelig å invitere en gjest for å kåsere i en så usikker situasjon.

Derfor vil John Tibballs fortelle om hvordan forvaltningen organiseres for to elver i andre deler av verden. Disse to elver er på størrelse med Lysakervassdraget, og elveforeningene får til flotte resultater i konstruktive samarbeid mellom venneforeningen og lokale myndigheter.

Møtet holdes i Samfunnshuset Vest, i hjørnesalen, og ikke i storsalen som LvV har disponert tidligere. Tidspunkt: kl 19 onsdag 16. mars

---

Oppmåling av kulturminner

Flere turgåere stoppet og hilste på i fjor sommer da de så en trefot og en teodolitt oppstilt langs turveien, enten nedenfor Røa idrettsbanen eller ved Lysejordet. Resultatene av oppmålingen har gitt ca. tusen målepunkter relatert til fire fastpunkter innmålt med GPS av landmåler Rikard Selmer-Olsen. Kvalitetskontroll viser at høydene er bestemt til en nøyaktiget på 2-3 cm og posisjonene til 7-10 cm. Det lages en enkel presentasjon til årsmøtet.

Lysakervassdragets Venner

Barketomten

Eiksmarka Tennis Klubb og Bærum kommune kom med et planforslag for detaljregulering av Fossumveien 19 allerede før jul. Planen kan leses på kommunens web, ID: 15/133827

Forslaget fremmes av idrettsavdeling i kommunen mot råd fra natur– og friluftsavdelingen. En tennishall er foreslått reist 30 meter fra Lysakerelva, noe som avskjærer turveien og hindrer fremtidig utbedring av elvebredden, som der er en bratt fyllingskant. Bygget vil tvinge turgåere til å bruke kjøreveien rundt tomtens ytre kant.

LvV har skrevet til kommunen og bedt om at forslaget endres for å gi plass til både egen turveitrasé og et vegetasjonsbelte i samsvar med Vannressursloven.

Fåbro

Mustad Eiendoms søknad om et tilbygg med kontorer og møterom knyttet til det 250 år gamle huset *Fåbro* er avslått av Oslo kommune.

Dessverre er avslaget begrunnet i at Mustad fra før har tillatelse til å bygge en barnehage på "kjøkkentunet" på østre siden av turveien mellom CC Vest og gangbrua til Jar. Avslaget presiserer at byggeavstanden til Lysakerelva på 10-15 meter kan godtas! Dette må det tas tak i slik at det ikke blir stående. En byggeavstand til elva på 25 meter, som gjelder nord for Fåbro, bør være retningsgivende. I de få tilfeller hvor det har vært bygget innen 50 meter av Lysakerelva siden den vannhjulets tidsepoke, har høydeforskjellen mellom elva og bygget vært på flere titalls meter, slik at naturen langs elva ikke er blitt sjenert.

Lysaker metrostasjon

På møtet mellom Oslo Elveforum og Ruter i desember ble det varslet en revidert utendørsplan for Lysaker. Den har kommet. Planen går langt i å imøtekomme LvVs mange innvendinger. Spesielt får elva bedre plass, med slakere bredder og med gang- og sykkelveien plassert lavt nede ved vannstrengen. Denne skal fungere som en flomvei og bidrar til å holde evt. flomvann unna adgangshallene.

Fremdeles skulle LvV sett at selve banen ble anlagt lenger sør for å redusere inngrep i selve Lysakerelva. Undersøkelser av berggrunnen gjennomføres i neste stadium av prosjektet. Vi får seg hvilke resultater dette bringer.

Ny strømkabel Jar-Lilleaker

Hafslund skal forsterke strømnettet med en ny kabel fra transformatorstasjonen på Jar til Lilleaker. Under arbeidet våren og høsten 2017 blir gangbrua på Jar og turveiene under brua på Bærumsiden og de på Oslosiden som fører til brua, tidvis stengt. LvV er bedt om å utarbeide en plan for skilting av omveier for turgåere. Planen skal bli klar til høsten. Skiltene lages av Hafslund.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

juni 2017

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets Venner
FÒÐNYTT – 41

Banebrytende politikk

Onsdag 7. juni ble Kommunedelplanen for Lysakervassdraget vedtatt i Byutviklingskomiteen til Oslo bystyre. Med i vedtaket er det en banebrytende merknad. Vi siterer :

”Disse medlemmer (Ap, MdG, V, F, FrP) viser til modeller som er ut prøvd i bl.a. Canada (her menes Australia) med en forvaltningsnemnd bygget på offentlig/privat samarbeid. Medlemmer av nemnden kan være representanter fra berørte bydeler og kommune og representanter fra VEL OG FRIVILLIGE ORGANISASJONER.”

Modellen som det vises til er Merri Creek Management Committee som har vunnet miljøpriser for å ha reddet et meget ødelagt urbant vassdrag gjennom et samarbeid mellom seks kommuner og flere frivillige organisasjoner. Deres internettsider, www.mcmc.org.au, er vel verdt et besøk.

Grinidemningen 25. oktober 2015 lik etter rehabiliteringen begynte. Fra LvVs registreringer var vannføringen den kvelden 1,1 m³/sek. Legg merke nederst til at vannet dekket hele terskelen, noe som innebærer at den er vel 50 cm dypt borte ved demningens nærmeste vegg. Se ellers artikkelen på s. 2.

Nå må LvV først samle seg om å få etablert den politiske forankringen i Bærum kommune, og så forsterke LvV slik at vi er verd å ta med i nemnden. Rekruttering og publisering er stikkord i dette arbeidet. Les side 3 for å reaktivere ditt medlemskap og for eventuelt å melde deg på som frivillig for vassdraget.

Saker på andre sider:

Grinidammen
Årsmøte, Facebook og Kontingent
Lysakerbyen
Sigurd Tønsberg
Fåbro
Fornebubanen
OEs nye leder

Grinidammen - ingeniørarbeid til stryk

Helt siden arbeidet med å forsterke Grinidemningen ble sluttført, førsommeren 2016, har det kommet klager om den lave vannstanden i Grinidammen. Tauet som kunne brukes til å svinge seg ut i vannet er blitt farlig for selv dristige ungdommer, våtmarken i nordenden tørker ut og det er en stygg "reguleringsstripe" rundt hele dammen.

NVE i sin tid godkjente planen for rehabilitering av dammen under forutsetning at vannstand kunne om nødvendig senkes med 20 centimeter. I LvVs uttalelse sto det at selv denne reduksjonen burde unngås. Vannstanden er nå faktisk 75 centimeter lavere.

LvV har gjennomgått søknaden fra Bærum og Oslo kommuner til NVE for å finne årsaken til dette meget uheldige utfallet. Søknaden inneholder en tegningen fra 1990 som viser demningens terskel som 7 meter bred, jevnt skrånende ned mot vest hvor den ligger 55 cm dypere enn ved den østlige anslutningen. Søknaden gjør den feiltolkningen at det denne laveste dybden bestemte normalvannstanden i Grindammen.

Normalt – d.v.s. 68 % av tiden – ligger vannføringen i Lysakerelva mellom 1 og 8 m^3/sek. Ligningen for å regne ut vannstanden over en terskel for en gitt vannføring er grunnfagsstoff for en hydrolog. For en skrående terskel blir den noe mer komplisert men dog rutinemessig. Den sier at vannet i Grinidammen normalt skulle ligge minst 48 cm over laveste punktet i terskelen. Var terskelen flat ville vannet ligger bare 24 cm over. Bildet på side 1 er tatt ved oppstarten til rehabiliteringen og ved en vannføring på 1,1 m^3/sek og viser at hele terskelen er dekket. M.a.o. er dybden minst 55 cm, men dette forklarer bare 50 cm av den 75 cm som vannstanden har senket.

Etter demningen var bygd om, oppdaget entreprenøren at det var en naturlig terskel innenfor demningen som bestemte vannstanden i Grinidammen, og at den var nå 75 cm over deres fine, nybygde overløp. Da ble den naturlige terskelen hakket bort.

Kommunenes konsulenter har gjort antagelsen om det enkleste tilfellet uten å sjekke om forutsetningene gjaldt. Hverken NVE eller kommunene har kontrollert forholdet.

Utfallet må vi antagelig leve med.

Likevel har LvV skrevet til NVE og kommunene og bedt om å vite hvilke tiltak skal iverksettes for å bøte på naturødeleggelsen.

Årsmøtet, Facebook og kontingent

På årsmøtet 16. mars ble styrets forslag om å gjenoppta aktiviteten i Lysakervassdragets venner godtatt av de 20 fremmøtte. Det ble da et kåseri fra Kristin Vigander og en kort rapport om arbeidet med oppmåling av kulturminnene ved John Tibballs.

Arbeidskapasiteten i styret ble ikke styrket med valg av nye medlemmer så det må satses på færre utgivelser av FÒÐNYTT, samtidig som det er opprettet en lukket Facebook-gruppe: *Lysakervassdragets venner*. Dermed får vi en mer umiddelbar kanal for å kommunisere oss imellom. LvV-medlemmer som søker medlemskap i gruppen, får det innvilget omgående.

Større dokumenter, som høringsuttalelser og brev til etater, blir fremdeles lagt ut på lvv.no. På disse websidene fortsetter vi med de daglige elveregistreringer: vannføring, vanntemperatur og nedbør.

Foreningens styrke, særlig politisk, måles av medlemskapets størrelse samt evnen til å gjennomføre oppgaver som LvV påtar seg. Medlemskap bekreftes med kontingenten, som revisoren kan kontrollere ved sin årlige gjennomgang av regnskapet. Årsmøtet fastsatte årskontingenten til kr. 100,- per medlem og droppet kategorien husstandsmedlem.

Styret oppfordrer gamle og nye medlemmer til å betale inn kontingenten til Lysakervassdragets venners konto: 6051 06 32292. Ved betaling for flere medlemmer oppgis disses navn i meldingsrubrikken.

Adresseendringer og tilbud om å gjøre mer for LvV sendes styret@lvv.no

Lysakerbyen og medvirkningsprosessen

I mars spurte LvV Bydel Ullern om bydelen var tatt med på prosessen for den Veiledende Plan for det Offentlige Rom (VPOR) for Lilleaker-Lysaker. Forespørselen ble videresendt til Plan– og bygningsetaten i Oslo. Det kom umiddelbart et brev med opplysningen om at det allerede i januar var utgitt et mulighetsstudie. Etter mye leting på nettet ble dokumentet funnet hos Bærum kommune og kan nå hentes fra lvv.no/munningen.pdf.

Det skremmende er at PBE syns å være villig til å ofre Sollerudstranda som badeplass for å lage rundkjøring for busser, og utvide båthavnen slik at båtene i Bestumkilen kan fjernes og Karenslyst ved Skøyen bygges ut.

Lysakervassdragets Venner

Vale Sigurd Tønsberg

Oslo Elveforums første sekretær, tidligere NRK-mann Sigurd Tønsberg gikk bort 22. mai, 94 år gammel.

Sigurd var en viktig støttespiller da den nydannete foreningen *Lysakervassdragets venner* skulle utforme sin første høringsuttalelse i anledning oppstarten til arbeidet med kommunedelplanen for Lysakervassdraget. Tiden ved BBC i London i 1950-årene hadde gitt Sigurd innsikt i både det språklige og de samfunnsmessige forhold som foreningens leder var kjent med. Det ble mange hyggelige stunder i Blindernveien 4 da høringsutkastet ble grundig fornorsket!

Det er ti år siden Sigurd ga seg som sekretær, men han fortsatte som OE-rådgiver helt til det siste, alltid med meget gjennomtenkte innspill.

Vi lyser fred over Sigurds minne.

Fåbro

Mustad Eiendom fikk en ny administrerende direktør i februar. Innen få dager trakk konsernet sin søknad som skulle legge til rette for et tilbygg til det verneverdige huset ved Fåbro.

Det viser at utsettelsen som ble kjempet igjennom i fjor var avgjørende for å hindre noe som ville skjemmet de historiske omgivelsene.

Mustad Eiendom varsler at de komme til å flytte hovedkvarteret fra Fåbro.

Fornebubanen

Oslo kommune har hatt en høringsrunde om det som heter Parsell 2 i reguleringen for Fornebubanen. LvV ble bedt om å utarbeide uttalelsen på vegne av Oslo Elveforum.

Banen som foreslått vil gjøre store inngrep i elver og bekker på Oslo Vest, samtidig som den åpner en viktig mulighet for å få gjort noe med Frognerbekken som i dag går i rør under stasjonsområdet på Majorstuen.

Hoffselven og Lysakerelva må begge legges om for å legge banen i kulverter for så å dekke til. I tillegg lanseres elvemunningen på Sollerud som omlastningssted for utgravde masser fra bil til lekter.

OE uttrykker skepsis til at banen drives gjennom omtrent i havnivå fra Lilleaker til Skøyen. De geologiske forhold er altfor dårlig kjent; mindre bekker som Mærradalsbekken kan forsvinne ned i dybden.

Ny leder i Oslo Elveforum

På årsmøtet til Oslo Elveforum i april ble Per Østvold, tidligere generalsekretær i Transportarbeiderforbundet valgt som leder. Han tar over fra Frithjof Funder.

Per har vært medlem i Miljøforening Akerselvas Venner i flere år. Han bringer til OE både sin organisasjonserfaring og et bredt politisk nettverk.

Aktiver ditt medlemskap!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2018

Med kommunedelplanene endelig fastsatt av Miljødepartementet var det forvaltningsspørsmål tilbake på agendaen. Fadesen med senkning av vannstanden i Grinidammen klaget LvV inn til NVE og fikk medhold, men løsningen som ble valgt for å restaurere våtmarka i nordenden av dammen var lite tilfredsstillende. Istedenfor å bygge opp den lave steindemningen som betjente Griniteglverk 110 år tidligere, ble det lagt elvegrus og store steiner ut i elveleiet for å utbedre forhold for elvemuslinger.

Vidløftige utbyggingsplaner for Lysaker-Lilleaker var et stadig tema. Fornebubanen, ei ny bru ved Møllefossen, trafikknutepunktet, Lilleakerbyen og en utvidelse av båthavnen alle truet Lysakerelvas nedre strekning i forskjellige grad. Bare Fornebubanen og kontorbygget i Vollsveien har blitt til byggeprosjekter.¨

Fòðnytt hadde blitt utgitt bare en gang per år i 2016 og 2017. En Facebook-side ble etablert som et medium for å legge frem notiser i mellom utgivelser. Den kom etter hvert opp i 11 000 følgere.

Det ble to praktiske prosjekter begge med hjelp av Gunnar Hol. Varmestua på Lysejordet var blitt ubrukelig fordi fundamentering av en av pælene var utvasket. Huset ble jekket opp 15 cm – stor forbedring. En ny målestav av godkjent design ble satt opp på brua.

Oslo kommune var utnevnt til europeiske miljøhovedstad for 2019. ***LvV*** søkte og fikk en bevilgning til et arrangement om Ullern mølle og til å lage et hefte/turguidebok om Lysakerelva. Det ble mye fotografering av kulturminnene til illustrasjoner i heftet.

Det 120-årgamle vannrøret til Granfos Papirfabrikkens turbin ligger og råtner ved Fåbrofossen

februar 2018

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 42

Lysakerbyen — **V**eiledende **P**lan for **O**ffentlig **R**om

I midten av november la Oslo og Bærum kommuner frem en VPOR som har tatt 3 år å lage. Denne lange tiden kan delvis tilskrives at de tre store offentlige aktører innen transportsektor (Banenor, Statens vegvesen og Ruter) lanserte nye planer for trafikknutepunktet Lysaker i andre halvdelen av 2015. Gjennom de to årene siden har disse planene blitt stadig mer konkrete. Kommunenes planlegging for det offentlige rom ble overkjørt.

Lysakervassdraget består av 350 småbekker som renner sammen. Innenfor nedbørsfeltet som strekker seg vel 30 km inn i Marka, er man sjelden lenger enn 250 m unna en bekk eller ei elv.

Plandokumentet er meget viktig for elvevenner fordi det offentlige rommet inkluderer Lysakerelva fra Fåbrofossen til munningen ut i Lysakerfjorden. Kommunene eier ikke kantsonene, men de tilhører utvilsomt det offentlige rom. Kommune vil lage bindende vedtak om sine forpliktelser overfor evt. utbyggere. Derfor er det essensielt at Lysakerelvas behov blir riktig uttrykt i plandokumentet og ivaretatt i vedtakene.

VPOR-rapporten åpner med en rosende omtale av Lysakerelvas viktighet. De øvrige kapitler omhandler enkelte arealer innenfor planområdet med ideer fra andre deler av Oslo eller byer i utlandet om hvordan de kan bli.

VPOR har flere skissekart, men fra elvas synsvinkel er fakta fremstillingen svært selektiv og tilfeldig; rett og slett upålitelig. Mest iøynefallende er flomfaren som avmerkes på Granfoss, men ikke på Lilleaker. Begge arealet lå 80 cm under vann i oktober 1987.

I tillegg til å være upålitelig, nevner ikke dokumentet den eksisterende regulering for elvas kantsoner. Kommunenes vedtatte bygningsfrie avstander til store elver er 20 meter i Oslo og 30 meter i Bærum.

Saker på andre sider:

Sollerudstranda
Seminar, Årsmøte, Facebook
Grinidammen
Skilting
Lilleaker
Fornebubanen
Gaustadbekken

Adjø Sollerudstranda?

Statens vegvesen har varslet oppstart av planarbeid for *Kollektivknutepunkt Lysaker*. Selve navnet er et PR-spill som skjuler den egentlige hensikten: å bygge ut E18 med flere felt som forlengelse av utvidelsen mellom Sandvika og Lysaker. Løsningen som Vegvesenet fremmer, er å heve veibanen med 5-8 meter til høyde med jernbanesporet. I tillegg planlegges bussparkering under brua på Bærumssiden og en terminal for langdistansebusser vestfra som ikke lenger skal kjøre inn i Oslo..

Utvidelsesplan for E18 sluker Strandveien og sidefeltetet til Drammensveien (forbi Sollerud, det gamle Gjensidigebygget, skolen og Frantzebråten). For å gi tilbake veiforbindelse til alle disse foreslås en ny vei og bru over Lysakerelvas munning og tvers over parken ved Sollerud. Dette vil avskjære Sollerudstranda og stjele arealer fra Sollerudstranda skolen.

Oslo kommunes Eiendoms– og byfornyelsesetat (EBY) har også planer for Sollerud, nemlig en utvidet småbåthavn. Kommunens småbåtutvalg har en egen makt som bare ignoreres av kommunepolitikere når det tar seg til rette for å skaffe flere båtplasser. Nå vil EBY bytte ut det ureglementerte båtopplaget på Skøyen med sjøfrontsboligblokker, og foreslår som erstatning at Sollerud -marina bygges ut med en ny molo og et enda større opplagsareal — mot Sollerudstranda. Det er også forslag om at nye tomter ytterst langs den forlengete elvebredden reguleres til kontorbygg i likhet med Bærumssiden av elvemunningen.

Det er flere grunner til at store grøntarealer på sørsiden av E18 trues. NSB varsler om to nye spor inn mot Lysakerstasjon. Og selv om bussene ikke skal kjøre lengere inn i Oslo, bygges av- og påkjøringsramper fra Oslosiden av Lysakerelva og tilbake mot terminalen på Bærumssiden. Enda ei ny bru skal bli innkjøring fra Lilleakerveien til både NSB, Fornebubanen og bussterminalen. Lysakerelva skal renne under et sammenhengende lokk i 150 m ned til dagens Strandveien. Under lokket blir det et lovløst ingenmannsland, med Vaterland som forbilde.

Alt dette blir en kampsak mellom nasjonalregjeringen og Oslos byregjering. Venstres inntreden i regjeringskontorene velter ikke FrPs satsing på motorveier som landets fremste transportårer.

Bare øket lokalt engasjement i planleggingsstadiet kan redde Sollerudstranda. LvV har bedt om et dialogmøte med Statens vegvesen, men er bedt om å vente.

Forvaltning av urbane vassdrag

Torsdag 19. april arrangerer Bærum Elveforum og Oslo Elveforum et heldags seminar under dette tema på Forskningsparken i Gaustadbekkdalen. Fokuset blir på forpliktende samarbeid mellom grunneiere, naboer og andre interesserte. Mange steder er kommunen grunneier, noe som hovedsakelig er tilfelle langs Lysakerelva, men private grunneiere også har en forvaltningsplikt og et publikum å ta hensyn til.

Initiativet til seminaret kom opprinnelig fra Bærum som opplever konflikt langs sentrale deler av Sandviksvassdrag hvor kantsoner er i privat eie.

Programkomiteen har sikret seg bidrag fra kommunene og fra statlige etater, samt elveforeninger som har inngått samarbeid med grunneiere.

Årsmøte 21. mars

er en kveld å holde av. Da har LvV bestilt salen på Samfunnshuset Vest. Etter forretningsdelen blir har vi invitert lokalpolitikere fra Ullern, Vestre Aker og Bærum til en debatt om det fremtidige forvaltningsregime for Lysakervassdraget. Leder i Oslo Elveforum, Per Østvold blir debattleder.

Fòðnytt og Facebook

Fòðnytt kommer nå to ganger i året. Mellom utgivelser legger vi ut meldinger og opplysninger på vår Facebook-gruppe. Medlemmer som søker om å bli venner i gruppa ***Lysakervassdragets venner*** får straks adgang. Gruppevenner kan legge ut bilder, kommentarer og innlegg om saker ang. vassdraget. Vi viser til at det også finnes en åpen Facebook-side som heter *Lysakerelvas venner* som drives av LvV-styremedlem Kristin Vigander.

Grinidammen

NVE har pålagt Bærum kommune å søke konsesjon for å ha senket vannstanden i Grinidammen med 75 centimeter. Samtidig skal det fremmes forslag til avbøtende tiltak for å redde våtmarka i nordenden av dammen. Foreløpig er slutten av mars satt som dato for å innlevering.

Det er viktig at tiltaket kommer på plass før sommeren. Våtmarka tåler nok ikke en sommer til uten fuktighet. En varslet stor vårflom kan hjelpe noe, men det må en ny terskel til dersom våtmarka skal overleve. LvV har forslått at den opprinnelige Grinidemningen som lå foran gamle huset *Verket*, kan bygges opp på nytt. Det ville være et bra historisk innslag dersom det kunne bygges som steinkistedemning.

Lysakervassdragets venner

Skilting

Røa Vel har foreslått at det settes opp informasjonsskilter langs Turvei A1 i Oslo, som er hovedstien langs Lysakerelva mellom Lysakerfjorden og Bogstadvannet. I Bærum finnes det noen skilter langs Turvei L-1 ved Jar, satt opp på 1980-årene av Rotary. Opplysningene som disse formidler er noe foreldet for å uttrykke det forsiktig. Ellers er det i Bærum flere små tavler ved enkelte kulturminner eller severdigheter som ble til gjennom stor innsats av avdøde Tor Øi via hans mange tilhørigheter, bl.a. LvV.

Det er kanskje å slå av hånden som fø, ettersom kommunen utlyser for tiden tilskuddsmidler til skilting, men skilter må ha noen som holder tilsyn fordi all erfaring peker mot hærverk og skriblerier. LvVs holdning er at vi må få på plass et forvaltningsregime og en forvaltningsstrategi før det brukes store midler til skilting.

Lilleaker

Mustad Eiendom har varslet oppstart av planarbeid for omregulering av sin tomt mellom Lysakerelva og Statkraftbygget. Tomtens nåværende reguleringen er for boliger, men nå sier Mustad at Statkraft vil ha større lokaler og vil måtte flytte om ikke de får bygget på den ledige tomten.

Problemet er at tomten sto under 80 cm vann i oktober 1987 og må betraktes som en flomslette.

Fornebubanen

Planleggingen for den nye metrobanen til Fornebulandet er nå overført til en egen etat i Oslo kommune. Konsulentselskapet som fremstilte reguleringsplanen og grunnlaget for konsekvensutredningen har levert anbefalinger som tilsier full foring av banetunnelene for å unngå inntrengning av vann og senkning av grunnvannsspeilet. På både Lysaker og Skøyen må det graves kulverter til banen som senere forsegles med lokk.

Spenning er knyttet til banetraséen ved Majorstuen. Trafikkmessig er en deling av banen klart best, med ett spor i tunnel mot T-baneringen ved Blindern i tillegg til ett inn mot Majorstuen stasjon. En slik deling koster ekstra, men vil tillater åpning av Frognerelven.

Bekkeåpning på Gaustad

Strevet med å få åpnet bekkeløp som ble lagt i rør i årene 1950-1970, varer gjerne lenge. Gaustadbekken var en naturlig lekeplass som forsvant for 30 -40 år siden. Etter 15 år med forhandlinger er bekkeløpet ved Forskningsparken nå blitt det rene kunstverk og vel verdt en tur. Inntil videre kommer vannet fra ledningsnettet og blir pumpet i en lukket krets. Planen er å rehabilitere bekken helt fra Nordberg, forbi Ullevål Stadion og Solberg kolonihage.

Aktiver ditt medlemskap — bli venn på Facebook!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

desember 2018

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 43

Forvaltningsnemnd for Lysakerelva

Med Kommunedelplanen (KDP) for Lysakervassdraget nå avklart i både Oslo og Bærum, er spørsmålet hvordan strategien for den fremtidige forvaltningen skal legges.

KDP inkluderer en handlingsplan som opprinnelig ble laget i 2009. Den ble noe oppdatert i 2012. I juli i år hadde Oslo kommune ved Bymiljøetaten en gjennomgang av planen på et møte der LvV deltok. Noen punkter var gjennomført, andre var ikke lengre aktuelle, men de fleste var blitt mer presserende. Noen nye punkter ble tatt opp, bl.a. Grinidammen og en fisketrapp i Fåbrofossen.

Etter mye nedbør sent i november trengs det mange dager med kulde før is dannes i Østlandets bekker og elver. Da ble det en sterk kontrast mellom den tunge snøen som bøyer grener nedover mot Lysakerelvas milde vannstrøm som her er godt over middels styrke.

Oslos KDP-vedtak oppfordret kommunen om å ta kontakt med Bærum for å finne frem til et forvaltningsregime med utgangspunkt i samarbeid mellom diverse interessenter: grunneiere, velforeninger og organisasjoner. I august ble LvV bedt av saksordføreren for KDP i byutviklingskomiteen om å lage utkast til avtale om hvordan et nytt regime kunne fungere.

De best fungerende og lengst overlevende forvaltningsregimer for elver rundt i verden starter når en komite eller nemnd bli nedsatt av frivillige for å lage en strategi for elva. Det er flere eksempler hvor slike nemnder – med deltakelse fra grunneiere, aktuelle etater og frivillige hvor alle er innstilt på å bidra – har utviklet seg til vel fungerende forvaltningsorganer. Vi trenger ikke se lengre enn til Østensjøvannet i Oslo som et godt forbilde.

LvV er i kontakt med Røa Vel og Vestveien Vel, og leverer snart et utkast til avtale.

Saker på andre sider:

Mustad og Lysakerelva
Seminar, Facebook
Grinidammen
Miljøhovedstad 2019
Miljødata
Småbåthavn

Mustad og Lysakerelva

Mustad Eiendom forbereder høring om sin plan for Lilleaker. Med oppkjøp i fjor av Lilleakerveien 2, eier nå ME hele østre bredden av Lysakerelva mellom Lysaker bru (Elveveien) og gangbrua mot Jar skole, en 900 m lang strekning. MEs åpne dag 15. november var det første slag i kampanjen om nedre Lysakerelva.

Med sine enorme investeringene er Mustad familien interessert i større avkastning enn salg av leilighetene på Lilleaker vest, og leieinntektene fra dagens mange forretningsbyggene gir.

Utbyggingen av Lilleakerveien 4 svidde for ME, som måtte grave uhorvelig dypt for å finne fast bunn. Når hovedleietaker fant sine nye lokaler for små og ønsket utvidelse, søkte ME om det. Under ny ledelse er søknaden om et beskjedent tilbygg trukket tilbake. I stedet søkes om et 14-etasjes "signalbygg" á la Skøyen.

LvV kunne godtatt nye bygg langs elva, bare de overholdt byggegrensen som det er kjempet for gjennom flere tiår. I kommuneplanen for 1990 var byggegrensen til de større elver satt til 30 meter. Mustad fikk den redusert til 20 meter ved å fortelle kommunen at de skulle bygge boliger på Staplestomta og på parkeringen bak. Den planen ble det aldri noe av. Men da nye bygg skulle reises med adresser Lilleakerveien 4 og 6, ble det også omsøkt – med boliger som aldri ble noe av – inntil 20 meter av elva. Men så klaget utbyggeren på mangel på gulvareal og foreslo for kommunen at 1. og 2. etasjene skulle ligge 20 meter fra elva, hvis de øvrige kunne være 15 meter. Planetaten og bystyret gikk fem på. I det skrånende terrenget betød bystyrets tillatelse til dette at kantsonen og publikumsadgang ble innskrenket ytterligere med underetasjer og støttepilarer 15 meter fra elva.

Nå vil Mustad få stadfestet at bygg innen 15 meter av Lysakerelva er normen på begge siden av kommunegrensen. AS Civitas er hyret inn som lobbyist.

Sitat som "Hensynet til natur må kunne utredes og veies opp mot hensynet til rekreasjon og utbygging" og "Historien viser at elvelandskapet sør for Fåbrofossen historisk sett har vært kultivert." viser at ME setter størst mulig bygningsareal langt foran elvemiljøet. Og vi ser vi ingen forbedring i MEs elveforvaltning. I september måtte LvV ta opp dumping av gravemasser i elvebredden, og ennå er ikke lensene som skal beskytte Fåbro fra drivtømmer satt i stand. To ganger har ME vridd seg unna mulkt og negativ omtale etter ødeleggelse av kantvegetasjon, mens i deres plan for Lilleaker fjernes enda 250 meter med trær ved bredden.

Forvaltning av urbane vassdrag

Torsdag 19. april arrangerte Asker, Bærum og Oslo Elveforumer et heldags seminar under dette tema på Forskningsparken i Gaustadbekkdalen. Fokuset ble på forpliktende samarbeid mellom grunneiere, naboer og andre interesserte. Seminaret trakk over 115 deltakere og fikk rosende omtale.

Blant de innovative løsningene kom en fra utbyggeren som bygger ut flere felt langs Neselva i Asker. Der blir det lovet i forkant av reguleringen, en avtale mellom sameiet og kommunen om skjøtselsregler for elvekanten.

Stor spenning knyttet seg til innlegget fra Oslo Rådhus om forvaltninsgregime for Lysakervassdraget. Det ble med positiv omtale fordi på det tidspunktet hadde ikke Kommunaldepartementet avgjort tvisten mellom Fylkesmannen og Bærum kommune om hensynssoner og grøntstruktur langs elva. Denne saken ble først avgjort i september, med mindre beskyttelse av naturområdet enn vi ønsket.

Alle presentasjonene er lagt ut på nettsidene til elveforumene.

Grinidammen

Etter at NVE påla Bærum kommune å søke om konsesjon for nedsenkning av Grinidammen, ble det gitt frist til 31. mai for kommunale og statlig etater til å uttale seg. Som den eneste ikke-offentlig organisasjon, ble LvV også invitert til å levere en uttalelse. Vår uttalelse påpekte at tapet av fordrøyning (lagringskapasitet) medvirker til at Lysakerelva stiger og synker tilbake mye fortere etter nedbør og demningsmanøvreringer. Det betyr også at flomtopper kommer fortere og blir høyere. Bærum nevnte ikke dette i sin søknad og ble i etterkant anmodet å kommentere vårt utsagn. I begynnelsen av november ble det sendt en utredning fra kommunens konsulenter, som kom frem til de samme tall som LvV, men som viser dårlige kunnskaper om det kritiske — hvordan demningen til Bogstadvannet fungerer. Bærums svarbrev ble ikke journalført før ut i desember!

Fòðnytt og Facebook

Fòðnytt kommer nå to ganger i året. Mellom utgivelser legger vi ut meldinger og opplysninger på vår Facebook-gruppe og websiden lvv.no/Dagens.htm. Medlemmer som søker om å bli venner i facebookgruppa ***Lysakervassdragets venner*** får straks adgang. Gruppevenner kan legge ut bilder, kommentarer og innlegg om saker ang. vassdraget. Vi viser til at det også finnes en åpen Facebook-side som heter *Lysakerelvas venner* som drives av tidligere LvV-styremedlem Kristin Vigander. Den har flotte bilder fra vassdraget og dets fugle– og planteliv.

Lysakervassdragets venner

Miljøhovedstad 2019

14. desember kom meldingen fra Oslo rådhus om at LvV er tildelt betydelige midler som svar en søknad om en storstilt turdag 28. april – midt i vårflommen – med turer fra begge ender av Lysakerelva og stor samling på Lysejordet med servering midtveis. I tillegg skal det lages guidehefter på norsk og på engelsk. Disse skal inkludere mye av stoffet som er brukt på tematurene om elvas historie.

For at et slikt opplegg skal fungere trenger vi mange folk, som guider, som vertskap på Lysejordet og ikke minst til dugnadsgjenger i forkant for å rydde etter vinteren.

Men påsken er sen nest år; 1. Påskedag er 21. april! Dette betyr at ryddedugnader må finne sted før påsken og de planlegges for søndagene 31. mars og 7. april. Detaljer kommer senere, men vennligst notér alle tre datoene.

Miljødata

I oktober fikk LvV en forespørsel fra ett av de større konsulentselskapene om vi hadde noen data om Lysakerelvas vanntemperatur gjennom året. Jo da, vanntemperaturen i elva er blitt målt ved gangbrua på Lysejordet nesten daglig siden 2011. Data trengtes i.f.m. med VEAS ny drikkevannsledning som skal fylles med kaldt byvann og tømmes før den tas i bruk. Spylevannet kan bare slippes ut i elva dersom temperaturforskjellen er liten.

Småbåtopplag

Fornebubanen trenger flere passasjerer enn antallet som i dag bor eller arbeider langs traséen. Derfor planlegges storstilt utbygging bl.a. på Skøyen. Arealet som i dag brukes til båtopplagsplass innerst i Bestumkilen overtas forhåpentligvis som offentlig rom. Samtidig har Oslo kommune lovet å finne nytt areal på land til 5000 båter.

En tanke har vært å tømme gravemassene fra Fornebubanen i Lysakerfjorden utenfor Sollerudstranda. LvV ble invitert til et møte i Bymiljøetaten (BYM) for å vurdere forslaget og regne på kostnaden. For 1000 båtplasser ble det skrekkelig dyrt. BYM hadde fått foretatt en undersøkelse av bunn og strømningsforhold, som ga nyttig miljødata, og viste at forholdet er som ventet i 20 meters dyp i indre Oslofjord.

At ei øy utenfor Sollerudstranda blir en altfor dyr løsning, redder ikke Sollerudstranda, verken fra båtopplag eller nye veier. Et forslag om å legge fyllmasser direkte ut fra dagens molo blir til sammenligning ganske billig, og kan vinne innpass politisk — til Sollerudstrandas forkleinelse. Vi må samle våre krefter.

God Jul
og Godt Nytt År!

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2019-20

Fossum dominerte ***LvV***s inngang til det som skulle være i Oslo miljøhovedstads år. Planene for utbygging var oppe i Bærum kommunestyre samtidig som det kom et utslipp av diesel ut i Lysakerelva ved Fossum. Det viste seg at en mengde diesel var blitt sluppet i en kum ved idrettsanlegget. LvV hadde kartlagt hvordan de gamle bekkene fra Lathusåsen til elva var lagt i rør og kunne vise brannvesenet hvordan rørnettet deler seg oppover gjennom bruket.

LvV hadde fått penger til miljøaktiviteter i Oslo. En ny sti ble anlagt ned til ruinene til Ullern mølle og en rydding av kratt fra området som forberedelser på et stort arrangement som brukte den nylig oppheiste varmestua på Lysejordet som midtveis-punktet for turgrupper som kom både sydfra og nordfra.

Den andre aktiviteten var praktheftet *Lysakerelva* som ble ikke ferdig i løpet av miljøåret. Lanseringen ble lagt til årsmøtet i slutten av mars året etter. To uker før ble Norge nedstengt som pandemitiltak. Heftet med sin turguide til hele elva ble en salgssuksess takket være bra omtale i lokalpressen, og et nytt opplag ble trykket.

Med møteforbudet gikk foreningsvirksomhet på sparebluss i 2020. Da ble Facebook nyttig som samlingsted. Antall som sluttet seg til siden *Lysakervassdragets venner* steg i rykk og napp med saker som engasjerte, og ble delt. De hyggeligste tilbakemeldinger fikk saker med naturinnslag.

Vårløsningen i mai stengte turstien mellom badeplassen Sandbonn og Bærumsveien da store steinblokker raste ut av dalsiden. Innen noen få uker gikk det flere ras og den nedre stien forbi Ullern mølle ble også stengt av.

En av steinblokkene som raste ned over turstien og delte seg.

mars 2019

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 44

Utslipp

Om vi skal tenker tilbake til Keiser Julius skjebnedag i mars 44 f.Kr., eller til Munchs Skrik, var synet fra Hammerbru illevarslende. Oslo Brann– og redningsetat hadde lagt lenser ut i Hammerdammen etter at noen, sent på dagen fredag 15. mars, endelig kontaktet myndighetene etter at lukten av diesel hadde svevet over Lysakerelva ved Fossum det meste av ettermiddagen.

Det uvettige med bekker i rør kunne ikke vært fremhevet sterkere enn med nødetatenes fortvilte jakt etter kilden til oljeutslippet fra Fossumområdet i kveldsmørket fredag 15. mars. Her lensen lagt ut ved Hammerdammen

Hvis elva skal beskyttes fra gjentakelser av slike uhell, haster det med å avvikle industrivirksomheten på Fossum. Men planene for utviklingen av området gir lite håp om dette. Planforslaget innebærer nemlig at det siste som avvikles på Fossum er nettopp lagervirksomheten. Planen går ut på å bygge først boliger, idrettsanlegg og skole på jordbruksområdet, i skogen rundt og i utkanten av det gamle sagbruket. Først om 12-15 år skal lagrene legges ned for å bygge hus til ytterligere 2-3000 mennesker på tomten.

I et notat etter høringen innrømmer rådmannen i Bærum at de ikke har oversikt over hvor bekkene er lagt i rør på Fossum fordi rørleggingen ble gjort i privat regi. Kommunens tekniske etater lette fortvilt i kveldsmørket etter kummen eller sluket som førte forurensning ned i bekken. LvVs folk visste mer om bekkeløpene på området enn grunneierens utsendte!

Bærum kommune har nå i det minste erkjent at bekkene eksisterte og lover å få bekkene kartfestet slik at bekkeåpning blir vurdert innen detaljreguleringen for Fossumområdet legges frem. Dette skal voktes nøye.

Saker på andre sider:

Den store turdagen
Årsmøtet
Mustad og Akerselva!
Fossum (igjen)
Turguide

28.4. — Den store turdagen

I desember fikk LvV tilslag på sin søknad om midler fra Oslo Miljøhovedstad 2019 til et stort turarrangement den 28. april samt å lage et guidehefte om vassdraget.

Nå er det seks uker til den store dagen og på tide å aktivere medlemmer og andre interesserte.

Ideen er å lede to grupper langs hele Lysakerelva: en oppover fra Lysaker og en nedover fra Bogstad Camping og Peder Ankers plass. Det er avertert anledning til å tilslutte seg til turgruppene også på Bjørnsletta/ Øraker og Ekraveien. Begge grupper tar matpausen på Lysejordet hvor vi har bestilt Grendehuset for dagen.

Hele opplegget er å finne på Oslo Miljøhovedstads webside:

En foreløpig anslag viser at vi trenger ca. 20 mennesker i tillegg til styret for å få dagen til å gå etter planen. Det er fire forskjellige oppgaver:

1) kontrollere, rydde og sikre av stier og hovedturveien.
2) møte besøkende på stoppesteder og holdeplasser og følge dem ned til hovedturveien for å møte turgruppene
3) være guide
4) servere ved Grendehuset.

Dugnader for å sjekke turveien og sidestier og for å rydde og sikre kulturminner begynner allerede helgen den 30/31. mars med å rydde Ullern mølle for all avkapp og småskog som gjemmer murrestene og for å sikre en nedstigning fra turveien. Ved Røa mølle, Holte sag, Røa sag og Voksen mølle skal det også ryddes og sikres.

For de som vil hjelpe til på selve dagen blir det et organiseringsmøte onsdag 24. april (like etter påske) på Grendehuset på Lysejordet kl 19. På møtet blir guideheftet delt ut.

Ellers trenger vi reserveguider i tilfelle publikumstilstrømning betyr at vi må dele turgruppene inn i mindre enheter. Guider år utdelt en foreløpig utgave av guideheftet.

Så her er det oppgaver for alle. Hvis du vil være med og hjelpe kan du kontakte Kirsten Tibballs, 907 50 598 eller via styret@lvv.no

Lysakervassdragets venner

Mustad og Akerselva

Mustads forslag om å bygge et signalbygg tett inn på Lysakerelva var foranleding til at fem medlemmer i LvV deltok i en demonstrasjon som Akerselvas Venner arrangerte mot Avantors forslag om å bygge det samme innen veldig få meter av Akerselva ved Gullhaug torg ved Nyland. Dersom Avantor får byggetillatelse, åpner det for Mustad sitt prosjekt. Alle etater i Oslo utenom Planetaten advarer mot begge disse prosjektene.

Fossum (igjen)

Det er en ironi at Planutvalget i Bærum kommune behandlet reguleringsplan for Fossum kvelden før dieselutslippet fra området viste hvor viktig det er å få åpnet bekkene under industriområdet. Nå som planen nok vedtas vil det gå ti år før det ryddes på tomten. Grunneieren må nå presses til å foreta noen publikumsrettet forbedringer snart og helst innen Bærum erverver tomter til idretten, skole og et behandlingshjem.

Tur/Tour Guide

Oslo Elveforums guide til byens ti vassdrag samt Østensjøvannet er kommet ut i norsk og engelsk versjon.

Mottakelsen har vært hjertelig fra de kommunale etatene som hjalp til med kartgrunnlaget, og fra turistmyndighetene i dette Miljøhovedstadsåret.

Den engelske utgaven er ingen direkte oversettelse, men gir besøkende noe forklaring på ting som den norske kunne ta for gitt.

All ære til Trine Johnsen og Julie Løddesøl som sto for et prosjekt som krevde mange redaksjonsmøter fra tidlig på morgen til sent på kvelden.

Guiden blir å få fra Deichmann, seniorsentre og Frivillighetssentraler.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

februar 2020

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 45

Høyspenning om ledninger
Lysejordet og akebakken stenges?

NVEs høring om alternativer for å bringe mer strøm fra Hamang til Smestad samlet inn over 250 uttalelser. Et overveldende flertall kom fra småhuseiere og sameier i østre Bærum som ble mobilisert mot master. Bærum kommune la en privat analyse av samfunnsgevinst til grunn i sin uttalelse for kabel i bakken. Der hvor det kan gjøres ved grøfting, er dette en bra løsning. Men for strekningen Hagabråten til Smestad kreves det tunnel eller rør lagt dypt under Lysakerelva. Statnett foreslår da at en tunnel graves fra et tverrslag på Lysejordet.

Statnetts fremstilling av master over Ullernåsen.

Nesten alle uttalelser antar at Statnetts løfte om riggområdet på sletta og kjøreveien i akebakken tilbakeføres "så godt det praktisk lar seg gjøre", betyr at Lysejordet blir som før. I søknaden ble selve tverrslaget omtalt som "midlertidig", som om tunneler lar seg fjerne!

Kabel i tunnel er overfladisk belyst i søknaden. Statnett foretok noen enkle boringer i 2016 uten å sondere selve berggrunn. LvVs femsiders uttalelse viser til vesentlige hull i søknaden som medfører millioner i ekstra kroner i forundersøkelser. Kostnader til en fullverdig tilbakeføring av Lysejordet innebærer ytterlige hundrevis millioner ekstra til foring av tunnelene for å opprettholde dreneringsmønster. (Se s. 2)

LvVs omfattende høringsuttalelse høstet gode ord. Vi fikk også Bydel Ullern, i sin uttalelse i kommunens interne høring, til å utdype skaden kabel i tunnel påfører bydelen. Men det hjalp lite. I motsetning til Bærum behandlet ikke Oslo kommune saken politisk før uttalelsen ble sendt inn.

Tross det massive politiske mønstring, er det likevel få i de tekniske etatene som ønsker en tunnelløsning. Det er bedre prosjekter å bruke menneskelige ressurser på enn å gjemme kabler vekk bare for syns skyld. På bakken er strålingen fra luftledninger mindre enn fra baderomsgulvet!

Saker på andre sider:

Lysejordets skjøre grunn
Årsmøtet og heftelansering
Mustad i Bærum
Sollerudstranda
Oslo Elveforum 20 år
Fornebubanen

Lysejordets skjøre grunn

Den brede sidedalen til Lysakerelva med den flate sletta i bunnen og en gresskledt bakke opp mot Vækerøveien er blitt til takket være en særegen geologi. Dalens retning skyldes de tektoniske kreftene som skjøv de 450 millioner år gamle sedimentlagene sammen da gamle kontinentet Baltica med Norge kolliderte i silur- og devontiden med Laurentia med Grønland og Canada. Dalens retning er en fortsettelse av ryggene som er så karakteristisk for østre Bærum. At lagene akkurat her ble lett tatt av isen skyldes bl.a. at de ikke var blitt varmet opp av magma da Ullernåsens vulkan var aktiv. Magma trengte seg opp på begge sider av dalen, og kan ses i dag langs turveien nordover fra Ullern mølle og langs den gamle kjerreveien mot Kvernfaret.

Etter at isen hadde gravd vekk det løsere fjell, lå det en dal helt fra Vækerøveien i nord til Wilses vei i sør. Da isen forsvant, trengte havet inn. Sediment ble lagt ut i havet mens landet steg. Da stigningen var kommet i en høyde slik at Lysejordets sletta lå nær havnivået, var dalen blitt en bukt innerst i en fjordarm. Bukten var nesten lukket av en magmagang, den som krysser Lysakerelva nedenfor gangbrua på Lysejordet. I bukten fikk tidevannet jevnet ut sedimentene.

Etterhvert som landet steg videre, gravde elva bort de løse havbunnssedimenter. Elva ble dirigert mot vestsiden av sletta av en lang og mektig magmagang som strekker seg helt fra Montebello til Haslum. Samtidig begynte små sidebekker å lage sine løp i dalen på østsiden av sletta. Tilsiget var ikke stort, så bekkedalene forble beskjedne, bortsett fra i sørenden av sletta der bekken vasket alt av sediment ut i elva. Hvorfor vasket ikke vannet vekk hele sletta? Jo, den markante magmagang ved turveien mot Kvernfaret beskytter sletta. Den dirigerer både avrenningen og grunnvannsstrømmen nordover slik at de ikke renner ut over sletta.

Det er derfor Statnetts plan er så bekymringsfull. Den forutsetter at en tverrslagstunnel skal sprenges gjennom denne tredje magmagangen. Da frigjøres avrenningen og grunnvannet til å renne ned på sletta. Da vil det ikke gå lang tid før det blir et bekkeløp tvers over. Med mindre tunnelen fores over en lengre strekning.

Statnetts grunnundersøkelser sommeren 2016 omfattet ikke magmagangene eller grunnvannsstrømmer. Den kartla kun sediment-tykkelsen over fjell for å vite hvor dypt tunnelen måtte legges. Data gir oss et klart bilde av hvordan Lysejordet var, da isen først smeltet bort, men de gir oss ikke noe tegn på hvordan Lysejordet kan tilbakeføres dersom en tverrslagstunnel først graves.

Lysakervassdragets venner

Mustad nå også i Bærum

Mustads forslag om utbygging på begge sider av Lysakerelva med boliger til flere tusen mennesker pluss forretningsstrøk har fått Oslos kommunale etater til å se nøyere på skolebehov og bygningsmengden. De ber også om at Lysakerelva fra Jar til Lilleaker tas med i et nytt planprogram som er ute til høring.

Samtidig er Mustad i samtalene med Bærum kommune om Granfos.

Tross løfter om forbedring med snøbrøyting ble det også i år lempet snø nedover elvebredder i både Oslo og Bærum.

When will they ever learn?
When will they ever learn.?
Pete Seeger 1955

Sollerudstranda

Oslo VAV holdt informasjonsmøter om Huseby vannbehandlingsanlegg (VBA) og spesielt om anleggstiden som kommer til å plage naboer både ved Huseby, langs Makrellbekken ved Smestad og ved Frantzebråten.
Det er tvil om tunnelen til Sollerudstranda . Det er nemlig knapt med høyde mellom svillene til Drammensbanen og tunneltaket til Fornebubanen. Massene fra utgraving skulle med transportbånd til lekter i Lysakerfjorden. Tunnelen kan i stede bli gravd kun for å tømme råvannet fra testing av VBA. Vannet er fra Holsfjorden som har hatt lakseparasitt.

Oslo Elveforum feires

2020 er det tjue år siden OE ble stiftet med utgangspunkt i Miljøprosjektet Ljanselva og Miljøforeningen Akerselvas venner. Det var OEs *primus motor* Tor Holtan-Hartwig som oppfordret til å stifte LvV, og han ga mye hjelp i oppstartsfasen.

Oslo kommune setter pris på OEs virksomhet og har satt av tid til en feiring på Rådhuset 25. februar.

Det er få av de første medlemmer i OEs styre som er fremdeles med oss. På https://www.osloelveforum.org/ har nåværende leder Per Østvold lagt ut et intervju med en av dem, Karsten Sølve Nilsen. Det er fascinerende lesning.

Grini mølle

Eieren av Grini mølle er i kontakt med Bærum kommune om en utbygging med leiligheter og garasjeanlegg. Forslag går ut på to ekstra etasjer på det fra før femetasjes bygget, men hengebalkonger på alle vegger! Vi får se om kommunen tar forslaget inn til nærmere vurdering. Det er mange grunner til å tvile på om dette er et passende sted for boliger, eller om veien Grindammen tåler mer trafikk.

Fornebubanen

skal nå graves dypt under Lysakerelva, og det frigjør elvebredden på Bærumssiden. LvV presser på for at noe av fyllmassene fjernes for at turveien kan legges lavere. Dette bidrar også i flomhåndtering.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

desember 2020

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 46

Fylkesmannens innspill

Det nærmer seg fire år siden Lysakervassdragets venner klaget Bærum kommune inn til NVE for sin inkompetente, miljøødeleggende nedsenkning av vannstanden i Grinidammen. Kommunens overfladiske forarbeid på et tiltak som skulle sikre demningen mot et dambrudd, og det ulovlig inngrep da de forsto feilen, ble ettergått av NVE. Kommunen brøt grensen for hva som kunne betraktes som ubetydelig inngrep, og som betød at det omsøkte tiltaket ikke hadde trengt en konsesjonssøknad. I etterkant påla NVE kommunen å søke om konsesjon. Søknaden ble innvilget på vilkår at miljøskaden ble utredet. Miljøet er imidlertid tolket meget snevert, kun etter naturmangfoldloven, dvs. hvilke arter kunne bli utryddet. Tap av våtmarksareal og forringelse av badeplasser blir av NVE ikke ansett som miljøskader.

Lysakerelva renner nå inn i Grinidammen ved det gamle tegleverksdemning, 80 meter nedenfor våtmarka der hvor Grinibekken før rant ut i dammen men nå møter elva. Bildet er tatt i 2016.

Fylkesmannen kom nylig med et innspill som påpeker at det var nedlagt mye arbeid med å forsterke bestanden av elvemuslinger og edelkreps langs strekningen som er vist i vårt bilde. Gyteplassen blir nå tørrlagt med ujevne mellomrom. Derfor kreves det forbedringer slik at den gjenstående elvebunnen blir egnet som gyteplass og tilholdssted for disse artene.

LvV har nå fire år med registreringer av vannføringen i Lysakerelva nedenfor den nedsenkete Grinidammen. Data bekrefter inntrykket at vannstanden synker fortere etter nedbør enn den gjorde før. Dette er ødeleggende for elvepadlerne som trenger en vannføring på mellom 10 og 20 kubikkmeter per sekund for å kunne passere trygt under bruer og over stryk. Før var disse betingelsene innfridd på ca.18 % av årets dager. Nå gjelder det knapt 9 % av dagene. Elvepadlerne rekker knapt å lese på LvVs websider om fine padleforhold før vannstanden har falt for mye.

Saker på andre sider:

20 meter og 12 meter
Årsmøtet med film
Heftet og Facebook
Plastpiratene
Mustad på Granfos og Lilleaker
Kraftverk? Fisketrapp?

Elvenes 20 meter og bekkenes 12 meter

I Aftenposten 29.11. begrunnet Byråden i Oslo hvorfor Holmenkollen Tennis Klubb nektes å bygge nytt anlegg ved bautaen på Midtsturen: Byrådserklæringen har forsterket krav til byggefrie arealer langs elver og bekker. HTK har pisket opp en liten mediestorm rundt saken.

Våre elver og bekker er blant de siste rester av et naturmiljø innenfor Oslos byggesone. Dette skyldes at friskt, rennende vanns evner å nære liv når det strømmer fritt. Dette er avhengig av at vannet får lys, luft og næring. Det er derfor kommunen vil åpne bekker. Når bekkevann renner inne i et mørkt rør blir det fort usunt.

Næringen som vannmiljøet er avhengig av, kommer primært fra vegetasjonen langs bredden i form av bladfall og avføring fra fugler, insekter og annet som har tilhold i kantsonen. For at alt liv i vegetasjonsbeltet skal ha tilstrekkelig plass til å skjule seg, må beltet ha en viss utstrekning, ca. halvparten av vannstrømmens bredde under vanlig flom.

For å gi rikelig næring til vannet trenger et vegetasjonsbelte sollys i rikelige mengder. Det er ikke nok at det bare er plass mellom bygg til selve vegetasjonen. På Oslos breddegrader, hvor solens bane gir lange skygger, trenges det en avstand på minst halvparten av høyden på et hus for at ikke vekstvilkår forringes.

Ved idrettsanlegg, som kanskje ikke gir særlig skygge, kommer det inn et annet viktig moment (noe vi langs Lysakerelva har en klassisk eksempel på ved Røa idrettsbane). Store trær, som er viktige i et modent vegetasjonsbelte, feller sine blad ikke bare ned i elvestrømmen. Bladfallet og nåler spres i alle retninger, til irritasjon for dem som forvalter baner av alle typer: kunststoff, gress eller grus! Det kommer fort krav om å få felle trær som står langs gjerdet til idrettsbaner. En 25-meter høyt gran, alm eller ask er ikke ønsket som nærmest nabo til en bane eller en tribune med lavt tak.

Kortsagt, vegetasjonsbelter langs elver og bekker trenger god plass.

Denne plassen er ikke bortkastet. Den er ypperlig som trase til turvei eller sti. Den er også uvurderlig når elven eller bekken må føre ekstra mengder med vann.

Ei elvs normalbredde er dannet av at årlige flommer hindrer trær og busker i å etablere seg. Når større flommer får ei elv til å stiger over sine bredder, går det bra dersom vannet kan spre ut seg uhindret. Blir flomvannet derimot hemmet av bygg eller flomvoller tett ved, konsentreres strømmen med ødeleggende effekt på kantvegetasjon nedstrøms eller på motsatt bredde. Elva der kan endre sitt løp. Dermed er flomproblemet skjøvet over på andre. Det skal ingen planmyndighet godta.

Årsmøte 15. april

Hold av datoen for en spesiell anledning! Etter årsmøteforretningen er avsluttet, skal vi viser en ny film om Lysakerelva. Men selv fire måneder i forveien må vi ta forbehold om at samlinger vil bli tillatt og om det vil bli begrensninger på antall deltakere.

Hefte *Lysakerelva*

Vi har gått til et begrenset opptrykk av heftet som vi i forrige nummeret av FÒÐNYTT hadde gleden av å lansere. Det første opplaget på 500 stk. forsvant før sommeren. Medlemmer fikk et eksemplar når de betalte årskontingent. Tilbudet lokket mange gamle medlemmer tilbake. På Lysejordet i påsken ble det både solgt hefter og tegnet nye medlemmer. Siden Oslo kommune dekket 70 % av kostnaden for det første opplaget, ble heftet delt ut til Oslo kommunes mange etater og til de deichmanske bibliotekene.

Vi selger heftet gjennom Røa Bok & Leker, hvor det har blitt en av årets bestselgere. Der konkurrerer vi i julestriden med juleheftene!

LvV på Facebook

Det skjedde noe merkelig i august. Fra å være en liten krets av 36 medlemmer på facebookgruppa *Lysakervassdragets venner,* tredoblet oppslutningen seg i løpet av en søndagskveld. FAU på Jar skole hadde anbefalt gruppa til skolens foreldre. Gjennom de fire månedene siden har antall medlemmer vokst jevnt til over 300 mennesker.

Det legges ut notiser av allmenn interesse, og medlemmer har lagt ut flotte bilder og videoer, særlig under flommene i oktober.

Samtidig blir websiden lvv.no/Dagens.htm oppdatert hver dag med elveregistreringer, nyheter og lenker til våre høringsuttalelser o.l.

LvV støtter Plastpiratene

Mange vil ha sett oppslag i media om ryddesjauen ved elvemunningen, da alt mulig av rusk og rask fra sykler til plast og søppel ble hentet opp av dykkere og fraktet bort. LvV bidrar kr 5 000 til tiltaket. Til våren vil dykkerne nok også finne mye rart i Mølledammen og i elva ovenfor, etterlatenskaper etter 250 års industrivirksomhet.

Sliten tursti

Turstien mellom bruene på Lysejordet og Mossestua/Melumøra ble mye brukt i påsken og siden. Den er nå utvasket og det har gått ras. Bærum kommune har ikke penger til tiltak i 2021. LvV er i kontakt med DnT for å få råd om organisering av dugnadsinnsats. Vi kommer tilbake til saken.

Lysakervassdragets venner

Mustad på Granfos

Mustad Eiendom lanserer stadig nye planer for sine arealer. Behovet for koordinering mellom Oslo og Bærum kommuner blir stadige tydeligere og det nå holdes enkelte møter med begge kommuner tilstede.

For bærumssiden ligger det to forslag til behandling i kommunen. Det ene gjelder hele området: Vollsveien 9-13. Planprogrammet, som er vedtatt, har tatt med flere av punktene som LvV spilte inn ved høringen før sommeren. Disse gjaldt elvas behov for mer plass til kantvegetasjon og turvei, mangel på fullverdig flomberegning, begrensing i antall bruer pga. høydeforskjeller mellom breddene. Disse punkter ble støttet av Bærum Elveforum og Naturvenrforbundet, og Oslo kommune. I sin behandling la kommunestyret i et nytt punkt : at en fisketrapp for Fåbrofossen skulle utredes.

I et eget forslag vil Mustad omregulere Vollsveien 9 umiddelbart. Forslaget kan ikke godtas fordi dagens bygg ligger for nær elva og dette bør derfor ikke få sette normen for hele området.

Kraftverk ved Granfos?

Mustad Eiendom har også søkt om å bygge et demonstrasjonskraftverk på 100 kW ved bunnen av Fåbofossen. Noe lignende ble foreslått i 2006 og endelig forkastet i 2009 da Fylkesmannen påpekte at det ville gå ut over elvas viktigste gyteplass for laks.

Mustad på Lilleaker

Mustad Eiendoms forhandlinger med Oslo kommune er mye mer omfattende enn i Bærum. ”Transformasjonen” av området langs Lilleakerveien til et butikk– og boligområde utløser behov for skoler, idrettsfasiliteter og grønne arealer. Rekkefølget for de enkelte tiltak er et viktig moment. Mustad er klar på at de først og fremst ønsker å bygge et signalbygg på 14 etasjer inntil 15 meter av Lysakerelva vis-a-vis jernbanestasjonen. Denne tomten, som i dag er parkeringsplass, er også det eneste som er egnet til park eller grøntareal. Et signalbygg —selv på 10 etasjer som kommunen kan godta — vil kaste skygge på hele arealet nordover langs elva og gjør det uegnet til park. Mustad planlegger et steinlagt torg på parkeringsplassen som i dag ligger mellom Lille CC Vest og elva, med en bred bru over til Granfos.

Fisketrapp i Fåbrofossen?

Mustad har fått utredet konsekvenser som en fisketrapp i skrenten under huset Fåbro vil få. Det mest betenkelige er at hvis laksen får hjelp til å ta seg opp til Jar, finns det ingen hindring før den når Røafossen. Laksen vil fortrenge ørretyngel som er vertsarten tidlig i livsyklusen til elvemuslinger.

LvV påpeker også at sikkerheten til demningen på Fåbro ikke kan dokumenteres. Riving bør vurderes. Da blir fossen bare 9 meter høy. Hvis laksen da greier å komme seg opp, er det naturens gang.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2021

Pandemirestriksjoner på innendørsmøter ga et løft

[Fang leserens oppmerksomhet med et bra sitat fra dokumentet, eller bruk denne plassen til å fremheve et viktig punkt. Du plasserer denne tekstboksen hvor som helst på siden ved å dra den.]

Utbedring i Bærum; LvVs første turstiprosjekt

til friluftsliv og til dugnadsinnsats. Som følge av økt bruk og vått vær var det behov for utbedring av noen krevende partier langs turstien mellom gangbruene ved Lysejordet og over Melumøra (ved Mossestua som var plassen på bærumsiden).

I det første prosjektet bygget en liten gjeng om gelenderet, omdirigerte dreneringen og steinsatte et bratt kliv. Det ble ikke perfekt, men mye lærdom om stibygging ble samlet. Utover høsten ble et større prosjekt påbegynt.

Der hvor høyspentledningen krysser Lysakerelva var turstien om vinter, våren og høsten nærmest umulig glatt på grunn av is eller våt, slep leire. Vegetasjonen ved siden av var kratt holdt lav av hensyn til ledningen. En ny, slakere trasé ble jevnet i forberedelse for en last med sub (grov grus) som ble spredt og fikk ligge gjennom vinteren.

På utbyggingsfronten var nye planer for Lilleakerbyen lansert. Arkitektene betrakter Lysakerelva kun som et «landskapselement» med liten forståelse for elvas behov for lys og rik kantvegetasjon.

Det evige spørsmålet om medvirkning med vannetatene reiste seg enda en gang. Disse etatene er lite vant med frivillige organisasjoner med høy kompetanse innen sitt fagområde, og dermed heller ikke med medvirkning, noe som er påbudt av vannforskriften. Denne gangen ble en ombygging av Hammerbrua og -demning på Fossum igangsatt med kun et nabovarsel.

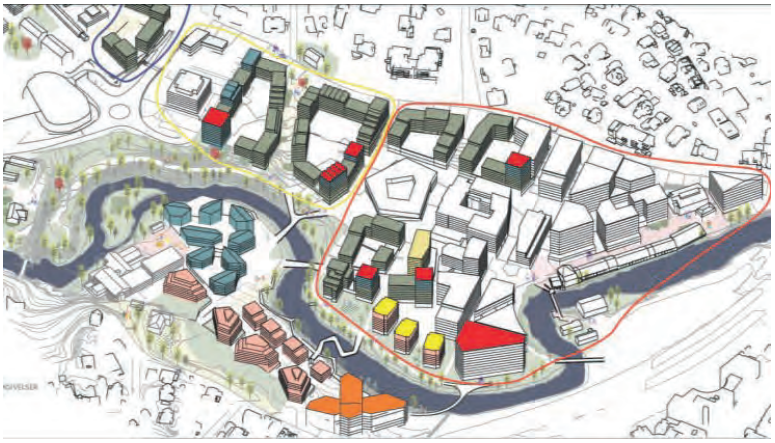
februar 2021

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 47

”Transformasjon”

Mustad familien har eid fabrikkområdet nord på Lilleaker siden 1870-åra. Etter storflommen i 1987, bygde familien CC Vest og kontorbygget Mustads vei 1. Siden kom det flere kontorbygg nedenfor handelssentret. I det nye millenniet kjøpte Mustad de øvrige eiendommene langs elva nedenfor Fåbrofossen.

Forslaget for utbygging av Mustads eiendommer på Lilleaker og Granfos ble presentert for planetatene i kommunene.

Tomtene ble belagt med kontorbygg til tross for reguleringssøknader om bygg med både kontorer og boliger. Bruksendringene ble aldri omsøkt etter at byggetillatelse var gitt.

Med tomten til Lilleaker Kemiske fabrikker gikk det på lignende vis. Her lurte arkitektene planetaten med et trekk hvor den oppgitte 20-meters avstand til Lysakerelva overholdes bare for etasjene 1 og 2. De øvrige etasjene skulle henge 5 meter nærmere elva med publikumsareal under. Men, med begrunnelse i konstruksjonssikkerhet og behov for støttekolonner, forsvant disse meterne inn i bygningsmassen.

Nå begynner kommunenes planetater sin vurdering av Mustads forslag for ombygging av arealene langs Lysakerelva. Forslaget omfatter hele området sør for Mustads vei i Oslo og hele Granfos-tomten i Bærum. Byrådet i Oslo har velsignet flere 10- og 14-etasjesbygg (merket med rødt tak). I tillegg foreslås tre tårnblokker (gule tak) med boliger bak Lille CC Vest, og ombygging av Vollsveien 9 (brun tak). Problemet på Oslosiden er det de elvenære, flomutsatte tomtene som egner seg til park. Grønne friarealer må det bli dersom det bygges boliger til vel noen tusen mennesker. Hvis disse tomtene først bygges ut, må Mustad finner andre tomter for park eller øvrige infrastruktur som skole, barnehage og idrettshall. Kommunene har samfunnsansvar for å sørge for disse fasiliteter, evt. ved å kjøpe ut Mustad.

Saker på andre sider:

Hovseterdalen
Årsmøtet Kontingent 2021
Heftet og Facebook; Turstidugnad
Vernestatus, Kraftverk
Bogstadvannet Rundt
Gapahuk, Varmestua

Bekkegjenåpning og monstermaster

Det ble nok jubel blant huseiere i Røahagen da det ble kjent at Byråden skiller planene for en åpen bekk i Hovseterdalen fra det pågående arbeid med nye vann- og avløpsledninger i dalen. I praksis betyr det at Mærradalsbekken fortsatt vil renne i rør fra kulverten nord i dalen til sørsiden av Sørkedalsveien.

Dette er en avgjørelse som ikke gagner naturen i Mærradalsbekken. Det er heller ikke sikkert at det blir bra i lengden for Hovseterdalens grønne flater. I Oslo forblir friarealer ubebygde bare så lenge det finns forhold som hindrer utbygging. Presset på areal for idrettshaller, barnehager, eldreboliger – og tennisbaner - bare øker.

Mærradalsbekken er et av byens hovedvassdrag, med et selvstendig krav på 20-meters byggfritt belte langs begge bredder. For den 840 meter strekning ville en åpen bekk ha vernet hele 37 mål som friområde.

Mens Oslo vest er ellers velkjent med tapte grøntområder og fraløpte løfter om erstatningsarealer, har vassdragene holdt stand helt siden Norge fikk vernete vassdrag på 1990-åra.

Hva er det da som beskytter Hovseterdalens grønne gress? Jo, det er kraftledningen. Men skal ikke den fjernes? Den bringer jo ikke lenger strøm til Smestad. Hva skal da stoppe utbygging i dalen? Den beskyttelse beholder Hovseterdalen dersom det blir nye master.

For noen må få strømmaster. Statnett har funnet at flere forhold ved Lysejordet som gjør at en kabeltunnel gravd derfra blir adskillig dyrere enn den opprinnelige kalkylen antok. Dette kommer frem i omtalen av høringsinnspillene om den nye 420 kV ledningen. Oppsummeringen uttaler at evt. budsjettgevinst - fra utbygging av arealer langs ledningstraséen - blir spist opp av høyere kostnader for kabel under bakken.

I Statnetts oppsummering er LvVs fem merknader omhyggelig behandlet. Det er få som kjenner elvedalene i distriktet så bra som medlemmer av de mange venneforeninger organisert under Oslo Elveforum og Bærum Elveforum. Det har de seriøse tekniske etatene lært å sette pris på gjennom de to tiårene elveforumene har eksistert.

Statnett har nærmest bønnfalt myndighetene om å få lov til å utrede traséen gjennom Hovseterdalen for å løse dilemmaet dannet mellom en veldig dyr kabeltunnel fra Bærum til Smestad og den sterke politiske motstanden mot monstermaster over Ullernåsen.

Ettersom nye master i Hovseterdalen kan beskytte to friarealer, Hovseterdalen og Lysejordet, blir løsningen positiv for alle. Men saken er en lekse i det faktum at når en bekk eller elv først er bygget ned, er dens skjebne forseglet.

Lysakervassdragets venner

Vernestatus

Det er ett år siden Fylkesmannen i Oslo og Viken (nå Statsforvalteren) sendte en invitasjon til dialog om Lysakerelvas vernestatus til Oslo og Bærum kommuner. Dette ble gjort som oppfølging av en henvendelse som LvV gjorde for mange år siden. Fylkesmannen ville vente til kommunedelplanene, som regulerer elvas kantsoner, var ferdig behandlet i kommunene.

Skriftlige svar lar vente på seg. Det ble med to innlegg i Budstikka. I det ene var Venstre positiv. I det andre syntes Høyre og FrP at Bærum var i stand til å forvalte sine arealer langs Lysakerelva på egen hånd. Denne siste påstand er tvilsom, noe som bl.a. fadesen med nedsenkning av Grinidammen er bevis for.

Oslo kommune har ikke svart skriftlig på Statsforvalterens henvendelse.

Har Statsforvalteren fått muntlig beskjed om å droppe idéen, eller har koronavirus hindret en dialog?

Kraftverk ved Granfos?

Mustad Eiendoms forslag om å bygge en demonstasjonskraftverk i Fåbrofossen har fått Statsforvalteren i Oslo og Viken til å reagere med et innspill til NVE som bestemt fraråder inngrep i den viktigste gyteplassen for anadrom fisk som ferdes opp laksetrappen ved Mølledammen.

Bogstadvannet Rundt

Diskusjonene med DNT har ikke vært begrenset til turstier langs Lysakerelva (se s.3). Det er også diskutert å samarbeide (også med Røa Vel) om å forbedre turstien som flere steder er skiltet *Bogstadvannet Rundt* . Den som prøver seg på den 10 km runden får flere overraskelser og betydelig frustrasjon med å finne frem.

Traséen ligger hovedsakelig på Løvenskiolds grunn og et samarbeid må etableres. DNT samarbeider godt med Løvenskiold om flere Markastuer og vil lede arbeidet.

Gapahuk ved Jarplassen

For ca. 15 år siden tok SFO på Jar skole initiativet til å bygge en gapahuk som kunne brukes til uteaktiviteter. Nå er gapahuken i dårlig stand.

Bærum kommune erkjenner ansvar og vil inspisere strukturen snarest.

Varmestua på Lysejordet

Montessoriskole Lyse har overtatt ansvaret for den lille stua i bunnen av akebakken på Lysejordet. Den har vært stengt og kald siden høsten 2019. LvV så på muligheten for å overta, men fant at det ville kreve ressurser som vi ikke ha. Montessoriskolen har en aktiv foreldregruppe som vil sette stua stand slik at skolen får en base for sine uteskoleaktiviteter. Med tiden vil skolen prøve å åpne stua for utleie, som var mulig da den het Lysejordet Grendehus.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

juni 2021

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 48

”Handlingsplaner”

Vedtakene i Bærum kommunestyret og Oslo bystyret om kommunedelplaner (KDPer) for Lysakervassdraget, var begge koblet til handlingsplaner for utbedring av vilkår for Lysakerelva som levende miljø og for brukere av de tildels brede friarealer. En del bra er blitt gjort for selve Lysakerelva, men mye gjenstår.

Sidesporsplassen og –brua. Brua over Lysakerelva forsterkes for å ta trafikken inn til Lilleakerveien 4. (Se s. 4)

Handlingsplaner har lett for å bli liggende i en skuff, særlig når den ansvarlige kommuneansatte skifter ansvarsområde. Denne observasjonen går langt i å forklare forskjellen mellom kommunene i sin skjøtsel av KDP-områdene. På elvas vestside har det vært utført en rekke tiltak gjennom de elleve årene som er gått siden turveiene ble oppgradert, med åpningen av Fådpassasjen under Bærumsveien og -banen. Store tiltak ble påtvunget i fjor av steinrasene som gikk langs skråningen nord for Bærumsveien, og ellers har gelendre blitt satt opp i de bratteste partiene. Bærum kommunes ansvarlige har bygget opp en detaljert kjennskap til området langs Lysakerelva.

På østsiden av elva er det også kommet gelendre, noen av dem fornuftig plassert, andre til å stusse over. Men de store behovene som ble påpekt av flere lokale lag og foreninger i et notat laget i 2019 på bestilling fra Bymiljøetaten (BYM), har ikke fått budsjettmidler. I mellomtid ønsker Mustad Eiendom (ME) å oppgradere oslostien nord for gangbrua på Jar. Den saken inngår i dragkampen om forvaltningen av Lysakerelva og dens kantsone gjennom hele Lilleakerbyen. Skal Oslo kommunen overta? Hvem skal oppgradere demningene? Kan BYM drive en betimelig forvaltning? MEs driftsavdeling disponerer adskillig flere ressurser – både menneskelige og budsjettmessige – enn dem BYM har bevilget til Oslo vest de siste 10 årene.

Som ble omtalt i forrige Fodnytt, dreier Lilleakerutbyggingen primært om det 14-etasjes signalbygget på tomten Lilleakerveien 4F.

Saker på andre sider:

Elveforvaltning i urbane strøk
Årsmøtet; Kontingent 2021
Heftet; Friluftslivets uke; Turstidugnad
Fåbrodemningen, Sidesporsbrua
Bogstadvannet Rundt
Steiner overalt.

Elveforvaltning i urbane strøk

I mai ble LvV bedt om å lede en befaring med folk fra Naturvernforbund Oslo og Akershus (NOA). Disse utgjorde en arbeidsgruppe som skal se på hvor egnet naturmangfoldloven (nml) er til å beskytte naturen langs Oslos elver og bekker.

Det er vår erfaring at vern ikke er problemet med elveforvaltning i Oslo. Heller er det Bymiljøetatens (BYM) alenegang med de vesentligste tiltakene. Det er slikt norsk lovgivning legger opp til: vannressursloven (vrl) pålegger grunneier ansvar og rettigheter til å drive tilsyn og skjøtsel innenfor rammer definert i forskriftene. BYM er tildelt ansvar for skjøtsel av kantsonene til byens elver som er i kommunalt eie. Naturmangfoldloven respekteres, men lokal kunnskap mangler. Parkforvalterne bygger sjeldent opp kjennskap til de svære arealer som de tildeles ansvar for.

Naturmangfoldloven (nml) tilbyr flere muligheter for Staten ved statsforvalteren å få ansvar for erklærte verneområder, reservater og nasjonalparker. Disse områdene har gjerne en egenart som krever beskyttelse.

Vassdrag i byer krever mer. Med sine kantsoner danner de naturkorridorer som mange folk bruker. Elvers flomsletter eller gamle elveterrasser, er blant få naturlige flate terrengparseller i kommunen. Derfor har kantsonene mange brukere. Blant dem er noen som engasjerer seg i vassdragets ve og vel. Disse vanker så å si daglig langs elva. Med årene opparbeider de rikelige kunnskaper om naturens gang og elvas oppførsel. Og mange er flinke til å ordne opp i små og store saker, som tett drenering, veltede trær, eller søppel etter skolebesøk. Når disse frivillige organisere seg, har de evnen til å utføre neste alt av tilsyn og skjøtsel.

Men norsk lovgivning mangler hjemmel for at forvaltningsansvar kan overføres fra grunneieren. Og den er gjerne kommunen. Men i kommunen er reaksjonstiden alt for lang for en forsvarlig skjøtsel.

I internasjonal sammenheng er det to modeller for samarbeid mellom organiserte frivillige og lokale administrasjoner innen arealforvaltning. Der hvor det aktuelle arealet ligger innenfor én kommune inngås avtaler som f.eks. mellom Skiforeningen og Oslo kommune. Der hvor arealet berører flere kommuner som for Lysakerelva, stiftes det et eget organ som får overført forvaltningsansvar. Det er her at norsk lovgivning kommer til kort. Kommunene utøver sitt pålagte ansvar etter beste evne, men ofte til forargelse for lokale ildsjeler fordi tiltak foretatt, gjerne som reaksjon på enkelte klager, ødelegger for helhetlige løsninger.

Derfor søkes det hjemmel for en nemnd med kommunenes tekniske folk og de frivilliges og grunneiernes representanter, en nemnd som får overført naturforvaltningsansvar for Lysakerelvas 750 mål med friareal. Vi håper at NOA kommer til at elveforvaltning krever mer enn naturvern.

Lysakervassdragets venner

Fåbrodemningen

Den 7. juni falt vannstanden i Lysakerelva på en ganske unaturlig måte. Samtidig kom det opp skilter rundt Fåbro om at gangbrua over demningen blir stengt i flere uker fremover mens demningen forsterkes.

Etter hvert kraftig regnskyll stiger vannføringen i Lysakerelva og lage vansker for folket som støper forsterkningene til demningen.

Ved den lave vannføringen syns den gamle steinkistedemningen ovenfor dagens demning over vannet. Vi tror den ble anlagt for å kunne støpe dagens demning. Den virker for spinkel til å ha vært annet enn provisorisk, men vi skulle gjerne hatt mer dokumentasjon.

Sidesporsbrua

Brua som bar et sidespor fra Drammensbanen inntil Lilleaker Kemiske Fabrikker er også stengt for oppgradering. Mens utgravingen for Fornebubanen foregår, blir den den eneste kjørevei inntil Lilleakerveien 2 og 4.

I september bygges det ei ny midlertidig bru fra Lilleakerveien 2 opp til Elveveien for å kjøre ut masser fra banens tunnel. Da blir adkomsten fra Lilleakerveien stengt. Hvorvidt dette vil ramme undergangen under E18 og jernbanen på oslosiden er usikker. Mølledammen blir også stengt og fotgjengere må bruke sidesporsbrua.

Bogstadvannet Rundt

Den 14. mai gikk styret på en befaringsrunde langs den blåmerkete traséen for å se om den kunne legges nærmere Bogstadvannet. I Bærum forholder DNTs "Fossumgjeng" seg til en avtale med Løvenskiold som ekskluderer turgåere fra noen av de fineste breddene til Bogstadvannet. På Oslo siden av Abbortjernsbekken er det mulig å legge til rette for turgåere nærmere vannet. En ny gangbru over Sørkedalselva ville vært et spektakulært innslag, men veldig dyrt siden spennet måtte bli på vel 40 meter.

Grinidammen

NVE har varslet at Bærum kommune blir pålagt å kjøpe inn 1000 edelkreps og få satt dem ut i Lysakerelva. Tiltaket skal bøte for naturskaden forårsaket da kommunen senket vannstanden i Grinidammen med 80 cm istedenfor de 20 cm som det var gitt tillatelse til.

Elvebunnen skal først bearbeides for å forbedre forhold for kreps og ørret. LvV er skeptisk til tiltaket fordi elver tilordner sitt bunnforhold best selv.

LvV ønsker helst at vannspeilet i Grinidammens øvre del blir gjenopprettet ved å gjenskape demningen fra 1790-årene som betjente Grinis teglverk. Dette ville reddet både våtmarka som nå tørker inn og edelkrepsen.

Kommunen bli for øvrig pålagt å bekoste undersøkelser av bestandene av kreps og ørret etter ett og etter fire år.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

August 2021

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 49

Medvirkning

Brua over Hammerdammen skal fornyes. Nyheten kom som en overraskelse via folk på Sør-Fossum som hadde fått nabovarsel om fornyelsesplanene.

EUs rammeforskrift for vannforvaltning (vannforskriften) har en paragraf om medvirkning som pålegger myndighetene å oppmuntre til publikumsdeltakelse i elveforvaltning. Som vi ofte har påpekt, åpner den norske tilpasning av forskriften bare "for at alle interesserte gis anledning til å delta aktivt...".

Hammerfossen. Jern- og trebrua skal fornyes, bl.a. med å gis tilstrekkelig klaring for fremtidige flommer.

Medvirkningsparagrafen gjelder dessverre bare vannforskriften, ikke vannressursloven. NVE er flink til å ta LvV med i konsesjonssaker, men da foreligger en ferdig søknad som kommunen kjemper for å beholde uforandret. Kommunenes alenegang i forvaltning av Lysakerelva har ført til unødige miljøforringelser flere steder.

Planleggingen av ny bru over Hammerdammen har visst kommet langt.

LvV har gjennom elvefora i Oslo og Bærum avtaler om varsling av slike prosjekter langs vassdraget. Da Bærum Elveforum tok saken opp med kommunen, fikk vi en beklagelse.

Det er et problem at kommunene mangler rutiner som sikrer at slike avtaler følges opp. Avtaler uten lovhjemmel, som elveforaene har med kommunene, og som kun er basert på kommunestyrevedtak, kan og blir oversett. Vi er avhengige av den enkelte kommunale prosjektansvarlige følger opp. En rutine bør til fordi tidlig publikumsmedvirkning er en kvalitetssikring.

I Oslo skal byråder stå for sine etaters rutiner. I Bærum har rådmannen en avgjørende rolle, men han er hovedsakelig ansvarlig for at kommunen holder seg innenfor loven, og dernest utfører bystyrets vedtak. Elveforaene har en politikk om samarbeid med kommunen heller enn å gå til kritiske avisoppslag, men politikken er avhengig av god informasjonsflyt.

Saker på andre sider:

Eierskap til elver og innsjø
Medlemsmøte 22. sept.
Friluftslivets uke
Turstidugnader
Fornebubanen
Lokkeflom.

Hvem skal eie vassdragene våre?

I flere land med forskjellige juridiske tradisjoner er spørsmålet om eierskapet til naturen blitt et tema. Det som begynte med erkjennelser av urbefolkningers holdning til land og natur i grunnlov- og annen lovtekster i Sør Amerika, har — i den engelskspråklige rettslære — blitt til at noen naturelementer, særlig elver, har fått egen rettsstatus i plan og naturvernsaker. Støtte-/vennegrupper blir godtatt som vassdragsrepresentanter i formelle prosesser. Ganges i India, Magpie River i Quebec, Canada, Whanganui River i New Zealand er erkjent som juridiske *personer* i sine rettssystemer. River Yarra i Victoria, Australia er erkjent som en levende juridisk enhet i likhet med bl.a. dyr, noe som gjør mishandling straffbar. Også blant franske jurister diskuteres hvordan det privatrettslige *Code Civil* skal håndtere eierskap til naturen. Europeiske land som følger den franske rettstradisjonen, følger nøye med.

Skandinavisk rettslære er utviklet utenom de engelsk– og franskspråklige tradisjoner. Selv om Norges grunnlov er inspirert av den franske revolusjonen, var ikke Napoleons *Code Civil* fra 1804 salgbar jus i 1814!

Eierskap står sentralt i diskusjonen om naturens juridiske posisjon. To paragrafer i Norges grunnlov berører dette: §105 sier at erstatning bør gis hvis eiendom må avgis til staten, og §112 sikrer ”Enhver […] retten til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares.”

Blir ei elv en juridisk person, mister grunneieren disposisjonsrett som er en del av eiendomsrett. Tildeles elva i sin helhet status som levende naturelement, kan den ikke lenger fritt nytes, og igjen er grunneierens eiendomsrett innskrenket. Begge kan utløse erstatningskrav.

Vannressursloven gir grunneieren rettigheter og stor, men ikke uhemmet, myndighet til å forvalte vannforekomster på eiendommen. I en egen forskrift fordeles myndighet for enkelte paragrafer i loven til Staten, enten ved Olje– og energidepartementet hvor NVE er den utøvende part, eller til Miljødepartement med Statsforvalteren som utøver. Kommunen kan utstede reguleringsplan, men grunneieren eier elva.

Eierens rettigheter inkluderer bruk av vannet og utnyttelse av vannfallet. Eierens plikter er til å holde vannet rent, respektere andre grunneiers rettigheter, bl.a. ved å vedlikeholde demninger, og opprettholde naturmangfoldet langs vassdraget. Oppfølgingsansvaret ligger hos Staten.

Med mindre én eier sikrer seg hele vassdraget, blir forvaltningen oppdelt og ikke helhetlig, noe Lysakervassdraget er eksempel på. I utlandet trer organisasjoner av frivillige frem som verger for hele vassdrag. Vi savner hjemmel for en slik utviklingen i Norge.

Men først trenger vi en debatt.

Lysakervassdragets venner

Fornebubanen

Timeplanen for tunnelgraving til Fornebubanen tilsier at oppstart ved Lilleaker blir i september. Det første som skjer, blir at hele riggområdet stenges av. Brua over mølledemning gir adgang bare til de nærmeste byggene. Bare traséene som følger de gamle jernbanesidesporene fra Granfos og fra Lilleaker Kemiske vil kunne benyttes for å komme til og fra Lysaker stasjon fra turveiene nordover.

En eksakt dato for stengning har vi ikke fått fra Fornebubanen.

Fornebubanen har sendt ut dette kartet.

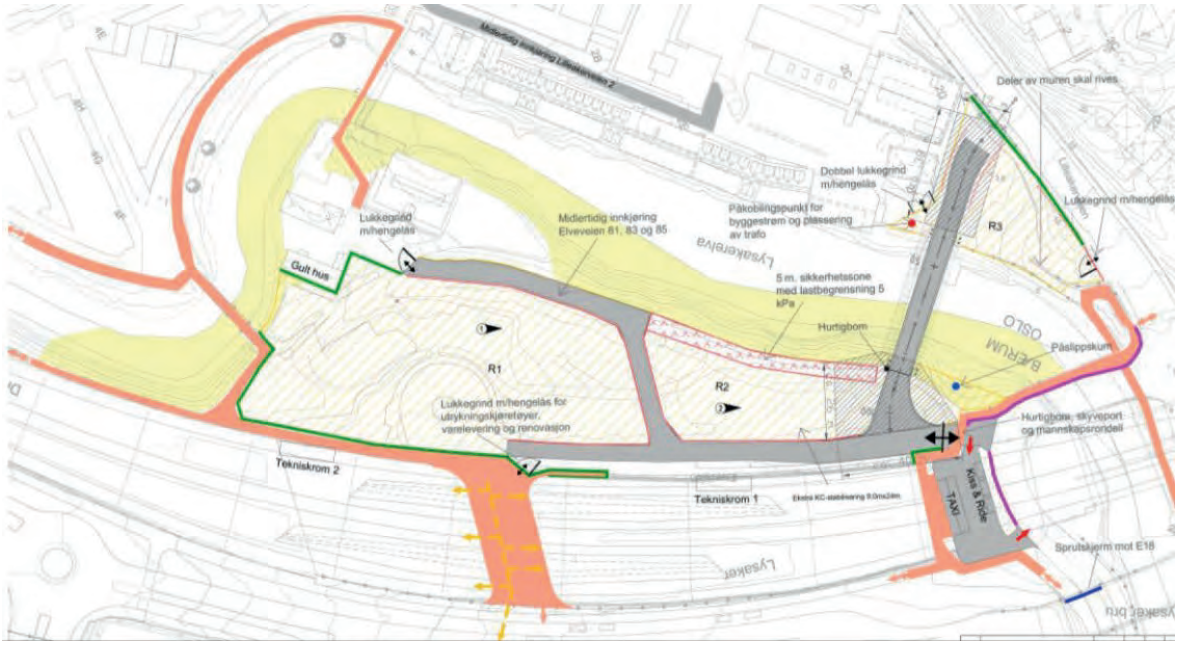
Lokkeflom

LvV kom i en kontrovers i Akersposten tidlig i juli.

Lysakerelvens fiskerlag kunngjorde på sine Facebookside at det vannføringen skulle økes til 4000 liter per sekund kl 14 dagen derpå. Vi mente at alle som brukte badeplasser måtte varsles og kontaktet Akersposten som kjørte en sak noen timer senere.

I mellomtid hadde kommunen og Fiskerlaget kommet til at det var et farlig opplegg. Det ble fornærmet av Akerspostens sak og sendt inn en langt, kritisk innlegg. LvV la frem sitt syn på episoden dagen etterpå i forsvar for Akersposten og med litt bakgrunnsinformasjon.

Åpne turstier på Lilleaker og Lysaker under graving av tunnelene for Fornebubanen

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

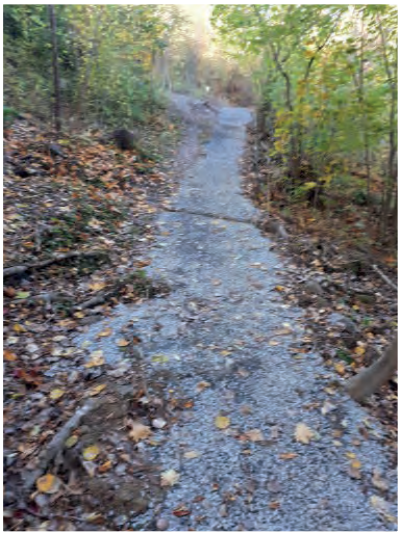
desember 2021

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 50

Dugnadene langs turstien

Turstien langs Lysakerelva på bærumsiden er en utfordring. Særlig vanskelig er partiet mellom gangbruen ved Lysejordet og den mellom Mossestua, den gamle plassen under Grini som lå litt nedenfor krysset Snaret og Ruglandsveien, og Melum, plassen under Rød gårdene.

De to bratte hellinger nord for Sandbonn som er avbildet, ble nesten ufremkommelig sist vinter pga. isdannelse, og da våren kom, ble de leirete og slepe. Det var sklimerker flere steder etter turgåere som ikke greidde å holde seg på beina.

Før sommeren begynte en liten dugnadsgjeng å reparere rekkverket i en bratt bakke og gi stien en bedre profil. Tilbakemeldinger var positive. Vi fikk kommunen på befaring for å se på en annen strekning hvor man ikke kom opp bakken, selv med rekkverket på plass.

Løsningen ble å legge traséen om for å minske stigningen fra 1:3 til1:6. Etter to måneder med tirsdagskvelder var vi klar til å få levert pukk og legge den ut på den nyplanerte stien. Nå får den ligger over vinteren for å sikre at vi har laget et bra nok dekke på leiret som nesten blir kvikkleir etter regnvær.

Vi har lærte en hel del med disse to prosjektene. Om vi skal takle andre prosjekter trenger LvV flere i dugnadsgjengen. Med seks-sju deltakere har arbeidet gått langsomt. I mens har turgåere måttet slite med en dårligere og midlertidig sti

Tross ulempene har forbipasserende takket for innsatsen, og noen har bidratt med et ekstra løft for å få tunge trestammer på plass. All slik hjelp er gjengen meget takknemlig for.

Saker på andre sider:

Lilleakertransformasjon
Aktivitetsrapport, Skoleforespørsel.
Årsmøtet 2022
Styremøte, *Lysakerelva*
Fornebubanen, Samarbeid med Bærum
Oppgradering og utbedring

Hvem skal eie vassdragene våre? - Del2

Dialogfasen om Mustad Eiendoms plan for "transformasjon" av *Lilleakerbyen* nærmer seg en avslutning. Oslo kommune har mottatt en fullt dokumentert plan for omregulering av det flere hundre mål store området langs østbredden av Lysakerelva ovenfor og nedenfor Fåbrofossen. Planen har store vyer om nye bruer over Lysakerelva og bolig– og kontorbygg. Også på tomtene som tok i mot hovedmengden av flomvannet i 1987, den siste gangen at det virkelig var flom i elva vår.

Noe av dialogen har dreidd seg om hvem som skal eie og drifte fellesarealene, Mustad eller kommunen, og behovet for publikumsarealer.

Reguleringskartet som ligger i saksmappa viser få, meget begrensete og skyggebelagte grøntarealer på bakkenivå. Det er lagt opp til flere nye bruer med brede brulegemer. Grensen mellom naturområder, dvs. elvas kantsone , og publikumsarealer går tett ved elva. Vegetasjonsbeltet som skal gi vilkår for en levende elv er gjennomgående altfor smalt.

Likevel er kantsonen inkludert i regnskapet over det offentlige grøntarealet dvs. publikumsarealet, selv om det er her dyrelivet skal få ly. Dobbelttelling av grønne arealer gjelder også utearealet i nord som inngikk i den første utbyggingen, og som er også med i "transformasjonen".

Tre nye 10-etasjes boligblokker og flere boligkvartaler er tegnet med innvendige gårdstun. Grøntarealene på bakkeplan ligger i skyggen fra høye bygg, så takterrasser er inntegnet som utearealer. Vil utbyggeren utvikle på samfunnets premisser, vil den solfylte Lilleakerveien 4F bli publikumspark, og ikke byggegrunn for 14 etasjer med kontorer.

Imens lider Lysakerelva. Skyggene strekker seg lenger utpå elva og kantsonen, en sone som fylles med flomvoller, bruer og møteplasser.

Konsekvensutredningen om flomfaren er tvetydig. Den innrømmer at byggene i flomsonene må fundamenteres til å tåle flom. Det store MEN er at de hydrologiske dataene for Lysakerelva er mangelfulle. Hvilke vannføring definerer 200– og 1000-årsflommene? Det er spørsmål som LvV skulle gjerne bidratt til å løse, men til det må vi skaffe måleutstyr for vannstrømning ved vår målestasjon ved Lysejordet. Det blir ganske dyrt. Uten kvalitetssikring kan ikke våre 15 år med data benyttes.

Foreløpig eier Mustad Eiendom Lysakerelva nedenfor Fåbrofossen. I norsk lov er eierens rettighetene overfor vannforekomster mangfoldige mens forpliktelser er få. Helhetlig hensyn til ei levende elv er ikke blant dem. Ei heller betraktes elvas flomsletter som en del av dens kantsone.

Kunnskaper om elveforvaltning kreves heller ikke for å eie ei elv. Mustad Eiendom har outsourcet naturforvaltningen med en uttrykt forventning om at kostnaden ikke skal gå ut over lønnsomhet.

Lysakervassdragets venner

Fornebubanen

Arbeidet er i gang med å bygge anleggsbru over Lysakerelva for å frakte massene fra Fornebubanens tunnel. Brua ligger mellom Lilleakerveien 2A og Elveveien. Turveiene forbi anlegget er stengt, men det er mulig å bruke undergangen fra Strandveien/ Drammensveien på oslosiden av elvemunning og svinge opp til Lilleakerveien.

Samarbeid med Bærum

Bærum kommune har bedt LvV bistå når nye informasjonsskilter skal settes ut til våren. Mange av skiltene som ble satt opp for ti år siden skal fornyes, og flere nye skilter skal på plass. LvVs rolle blir å sikre at skiltene kommer på riktig plass.

Bærum kommune har fått mange henvendelser om stålgelenderne langs turstien. Særlig ved utsiktspunktene, men også ellers hvor terrenget fallet bratt, er det behov for et ekstra tverrstang på et nivå som gir sikkerhet for mindre barn. Til våren skal LvV ta en befaring sammen med parkavdelingen i kommunen for å kartlegge og prioritere behovet.

Turveioppgradering

Oslo kommune meddelte tidlig i november at det var bestilt en entreprenør til å foreta en rekke med oppgraderinger og rehabiliteringer langs hoved turvei på østsiden av Lysakerelva. Oppdragslisten har 13 poster. De er spredt langs hele turveien. Arbeidet med listen skulle starte i uke 47. Vi var spent på hvilken ende av elva entreprenøren vil begynne. Men foreløpig er det ikke tegn til tiltak på noen av stedene.

Siden har det kommet både kulde og snø. For å ferdes langs stiene nå kreves det fottøy med nyttslipte brodder. Takket være den tørre høsten har vi foreløpig ikke sett de svære issvullene som i fjor dannet seg da mye grunnvann seig utover stilegemer etter at kulden hadde satt inn. Da var det flere som gikk med stegjern.

Jarfossen 19.12.2021

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2022

På årsmøtet i mars ble det lansert en kartbrosjyre i Bærum Elveforums serie «*Opplevelser langs …*». Basert til en viss grad på ***LvV***s hefte fra 2020, med teksten skrevet av frilansjournalist Solveig Emilsen og design og nytt kartverk av Håkan Billing, var opplag på 6 000. Disse ble delt ut til skoler, biblioteker, etater og sponsorer. To år senere ble ytterligere 6 000 brosjyrer trykket.

Bærum Elveforum var i løpet av sju år blitt et viktig aktør i Bærum kommunes elveforvaltning med betydelig tildeling og flere sponsorer. En sak som berørte Lysakervassdraget, men som få var klar over var det lille tilgrodde tjernet som ligger nedenfor Professor Kohts vei. Kartverket kaller det Lysakermyra, lokale folk sier Tjernsmyra. Den drenerer både til Lysakerelva i rør under stasjonsområdet og til Holtekilen. Spørsmålet ble om tjernet skulle ryddes eller myra skulle gro igjen. En naturvernnøtt!

I mellomtid foregikk forhandlinger om Lilleakerbyen, med myndigheter som fant de enorme terrengendringene overdrevne. Oppdagelsen av arealer med kvikkleir ga grunnlag for motstand mot en tett bebyggelse. Saken ligger fremdeles på rådhuset.

Hvilket vern trenger byvassdragene? Statsforvalteren tok dette opp konkret ved å invitere Bærum og Oslo kommune til dialog om vern av Lysakerelva. Under pandemiens restriksjoner arbeidet kommunene frem sine forslag i to år.

Sommeren var varm og vannføringen i elva lav da rapportene om døde laks ved elvemunningen rant inn. Bakteriet *Vibrio anguillarum* som spres blant fisk i stim, var årsaken. Episoden talte for ***LvV***s syn at utsetting av yngel ikke gagner elvas fiskebestand. Elva tåler faktisk ikke flere returnerende laks.

Og så kom bever til elvestrekningen nedenfor Jarfossen. Uten å bli sett.

februar 2022

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 51

Tjernsmyrtjern

Bak kontorbyggene som bilistene passerer ved utkjørselen fra Granfosstunnelen mot E18, ligger et viktig grøntområde. Usynlig fra veien går det en tursti langs et nesten gjengrodd tjern. Ellers er det trær som liker en fuktig grobunn.

Widerbergs kart fra 1864 viser Lysaker Kj. og bekken derfra til Lysakerelva nedenfor Mølledammen.

I etterkrigsårene var tjernet kjent som Lysakertjern. Da sonderte doktorkandidat Ulf Hafsten bunnen for å hente kjerneprøver med pollenkorn som han identifiserte i mikroskopet og bestemte hvilke planter vokste rundt tjernet på den tiden området hevet seg ut av havet. Med sitt vannspeil på 11 meter over havet utgjorde Lysakertjern sammen med Nesøytjern og det nå innfylte Fornebutjern de laveste av myrene og tjernene som Hafsten undersøkte. (Blant de høyeste var Dælimåsan ved Skytterkollen på 211 meter.) Ved å koble vegetasjon til klimaendringer siden istiden laget Hafsten den første tidslinjen for landhevingen i sørøst Norge. Universitetsforlagets utgivelse av Hanstens bok fra 1962 *Oslo-trakten gjennom 10 000 år – myrer og tjern forteller* ble meget populær.

I 1956 og igjen i 1978 og 1992 ble tjernet mudret og området rundt gjort publikumsvennlig med en sti og adgang til tjernet. Nå har det vokst til igjen og Bærum Elveforum har fått midler til å rydde området. Blant det første som ble gjort var å undersøke miljøet for forekomst av særlig viktige arter. Da ble det funnet en bra populasjon av stor salamander.

Planen videre er å rydde stien som går langs tjernet og fjerne tilveksten av siv for å åpne et mindre vannspeil.

Det er i grevens tid at oppmerksomhet rettes mot tjernet. Nye E18 truer. Statens vegvesen vil beslaglegge et hjørnet av naturarealet.

Hva har saken med Lysakervassdraget å gjøre? Jo, som kartet viser, hadde tjernet opprinnelig utløp mot Lysakerelva nedenfor Mølledammen. I 1872 kom jernbanen og skilte de to vannforekomstene fra hverandre.

Saker på andre sider:

Vannføring
Årsmøtet 2022
Kontingent
Styremøte, *Lysakerelva*
Fornebubanen, Samarbeid med Bærum
Oppgradering og utbedring

Vannet som Lysakerelva fører til havet

Den 4. oktober i fjor ble Lysakerelva riktig stor etter en uke med til sammen 125 mm nedbør. Dette ble dekket av journalisten i lokalavisen som slo opp på NVEs nettside *Sildre* som gir vannstand og vannføring ved Mølledammen i sanntid. Med bildet av praktsynet i Fåbrofossen ble det oppgitt at vannføring var 78 kubikkmeter per sekund (m^3/s).

Vi som leser av LvVs målestav tok flere turer til elva den dagen for å følge flommens utvikling. Vannstanden kulminerte ved 166 cm mellom kl 10 og 11 på formiddag. Tidspunktet stemte med *Sildre*, men tolkningen av vannføring som dette svarer til, stemte ikke. Vår vannføringskurve tilsier at elva rant med 52 m^3/s. En 50 % forskjell er langt over usikkerhetsmargin som vi legger til grunn, og burde avklares fordi vannføringsdata danner grunnlaget for både miljøforvaltning og byplanlegging.

Vannstandsmåleren som henger ned i Mølledammen driftes av Vann– og avløpsetaten (VAV) i Oslo kommune. Den viktige høyden er antall millimeter som vannet står over damkronen noen meter bortenfor. Damkronen er ca. fire meter bred og dekker 21 av elvas 26 meters bredde. De øvrige meterne utgjøres av fisketrappen og karene som brua står på. En liten feil i vannstandsbestemmelse gir stort utslag i vannføringen.

LvV tok opp saken med VAV men fikk til svar at målingen var bra nok for deres formål. Så tok vi saken opp med NVE som videreformidler VAVs data. Interessen for våre data har NVE uttrykt hvert år. Nå nærmer LvVs serie seg en lengde som blir interessant for å lage flomstatistikk, særlig dersom den kan kobles sammen med serien fra målestasjonen som NVE selv hadde på Øraker mellom 1964 og 1986. Men da må alle stole på dataene. Det betyr kalibrering etter godkjent metode.

Det var i 2007 at LvVs vannføringskurve ble utarbeidet. Med utgangspunkt i gangbrua over elva ved Lysejordet ble elvebunnen sondert og vannets hastigheten under brua estimert for mange forskjellige vannstander. Den eneste kontroll er at nedbørsmengden i vassdraget over, for eksempel, ett år stemmer med total vannmengden som kommer ned til fjorden. For LvVs serie stemmer det over femten år. Usikkerheten ligger likevel i hastighetsmålingen. Den ble utført med primitivt utstyr.

Det foreligger to godkjente metoder for å kalibrere vannføring. Den ene er å benytte et bedre instrument for å måle vannhastighet. Slikt koster kr 50.000 og oppover. Den andre metoden krever at man kaster noen kilo salt i elva hundre meter ovenfor brua og måler utslag i elvevannets elektriske ledningsevne når saltet passerer brua. Målinger krever utstyr som registrerer ledningsevne og vanntemperatur kontinuerlig. Et slikt instrument koster kr 10.000 og oppover.

Det vil øke LvVs tyngde i faglige spørsmål å ha kontroll på våre målinger.

Lysakervassdragets venner

Karsten Sølve Nilsen

Med Karsten Sølve Nilsens bortgang 1. februar er rekken med seniorer som stiftet Oslo Elveforum i 2000 blitt adskillig kortere.

På en tid da kunnskap om hvordan Oslos vannforekomster var koblet sammen var mangelvare, sørget Karsten for detaljert dokumentering av hver kilde og sidebekk som ga tilsig til både Alna og Hovinbekken. Han fikk publisert "Alna (Loelva)" som turguide i 2005.

Fornebubanens Lysakerstasjon

Bærum kommune har lagt ut forslag til detaljregulering for området mellom jernbanestasjonen og Lysakerelva. Planen tar godt vare på elvebredden bortsett fra at flombeskyttelse må forsterkes ved inngangspartiet til Fornebubanens stasjon med en ny støttemur ved den gamle sidesporsbrua. Planen kan leses på Bærum kommunens webside (En lenke er lagt på LvVs facebookside: *Lysakervassdragets venner*.)

En betydelige kostnadsøkning er nylig omtalt i pressen. Gir den grunn til å revurdere prosjektet i lys av vårt endrete arbeidsliv?

Et uromoment er at tunnelen graves gjennom alunskifer. Dette innebærer at masser og vann med svakt uraninnhold må håndteres. Vannet føres i rør til Lysakerfjorden rett ved moloen ved elvemunningen.

Turstidugnader

Så snart vinteren slipper taket og telen i bakken har smeltet, tar dugnadsgjengen fatt på sitt arbeid langs Bærums turstier. Den første oppgaven blir å legge ut topplaget med grus på stipartiet som ble lagt om sist høst. Vi er spent å se hvor godt stilegemet har tålt vinteren.

En befaring med Bærum kommune vil avklare hvilke andre partier som LvV kan bidra til å oppgradere. Noen oppgaver, som gelendrene må kommunens entreprenører ordne, men det er noen som vi kan fikse med en hakke, en spade, en sag, og muskler i arm, bein og rygg.

Vi en hyggelig gjeng som stadig har behov for arbeidsvillige folk som kan være med et par timer på sen ettermiddag og tidlig kveld. Ønsker du å få beskjed om når vi starter opp til våren, så send en epost til styret@lvv.no

Kartbrosjyren

Det nye kartet har et opplag på 6000. Det deles ut gratis. Alle skolene i distriktet på begge sider av Lysakerelva får nok til alle lærerne.

Vi skal også levere rikelig til bibliotekene på Bekkestua og Røa. Vi vil oppfordre bibliotekene å oversende noen til de øvrige filialene.

Til medlemmer blir det utdeling på årsmøtet. Også våre sponsorer, Mustad Eiendom, Møller Bil og Statkraft, får mange eksemplarer.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

mai 2022

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner

Tørke og flom

Holte sag, ei sag som ville skåret få bord med vårens vannføring.

Elver er prisgitt klima. Jo større nedbørsfeltet er, jo mer gjenspeiler vannføringen og vanntemperaturen de store klimaendringer. Lysakervassdraget er et lilleputt i verdens sammenheng. Med et nedbørsfelt på 178 kvadratkilometer er vannet som renner forbi deg, en blanding av nedbøren fra inntil flere måneder bakover i tid. På disse tider når det verken kom snø eller regn i mange uker, ble smeltevannet fra snøen som falt i fjor, det ferskeste vann i elva, godt blandet med grunnvann som siger ut av bakken.

Nå at er det kommet nedbør, blir elva grumsete. I tørre stunder, tørker elvebreddene ut. Der hvor leire dominerer, dannes sprekker med den følge at jorden i hele bredden blir ustabil. Ved neste økningen i vannstand, om det er liten eller stor, vaskes leirjord ut i elva. Vi har sett flere episoder i år hvor nedbør har gjort Lysakerelva temmelig grumsete.

Som i 2020 uteble vårflommen i år. Dagen med den høyeste vannføring så langt var 16. februar. I 2020 var det 10. februar. Etter at 120 mm regn falt på ei uke tidlig i oktober har det falt kun 245 mm regn og snø på 7 måneder.

Tidlig på 1800-tallet var Lysakerelva kraftkilden til 18 møller, sager og kverner. Vårflommen var deres sikreste periode for produksjon. Den skulle helst kulminerer før våronna tok til. Høy vannføring ellers på året kunne lett komme i konflikt med jordbruksarbeid. Da måtte kvinner og barn tre til, siden mange menn var forpliktet til å delta i fløting eller i arbeid ved sagene.

Vi har få detaljer over den historiske vannføringen i elva. Men innrapporterte bordkvanta bør kunne samholdes med de tidligste meteorologiske observasjoner – noe som bl.a. mineralogiprofessor Jen Esmark drev med fra 1811 og utover – for å undersøke påvirkning av den lille istiden som ga seg i årene mot 1850.

Saker på andre sider:

Vassdragsvern i byen
Medlemsturer
Kontingent
Rolf Arne Odiin
Samarbeid med kommunene
Lilleakerbyen, Fornebubanen

Hvor sterkt er vassdragsvernet i byen?

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) har laget en oversikt over naturen som er dokumentert langs byens elver og bekker. I naturmangfoldsloven er natur definert som det biologiske og levende. Skal et område bli formelt vernet etter loven som naturreservert eller lignende, skal det helst være en habitat hvor ellers truede arter finnes over et betraktelig areal, og samtidig være isolert nok til å ha naturlige buffersoner omkring seg. Mærradalsbekkens juv har slikt vern.

Lysakerelvas beskyttelse ligger i kommunedelplanene (KDP) som Bærum og Oslo kommuner vedtok for henholdsvis 4 og 8 år siden. KDP'ene erklærer teiger langs elva for å være enten grøntareal eller naturområder. Planen regulerer bruken av selve arealet, men setter ikke begrensningen på naboeiendommer som trengs for å verne særlig naturområdet etter naturens behov. Et godt eksempel har vi nå ved Lysejordet.

Skråningen langs østsiden av Sletta ved Lysejordet har vokst til siden 1950-tallet. Den er nå en halvmoden løvskog med ask, lønn, osp og hegg i tillegg til eldre bjerketrær og et hasselkratt i underetasjen. Øverst var det en sammenhengende rekke med store furu og gran. Hustomtene strekker seg ned til og inn i denne rekken. Mens KDP19 var under arbeid sørget noen tomteeiere å få hogget bartrærne som hindret utsikten.

Den som har vandret på Lysejordet i kvelds- eller morgentimene har nok sett rådyr. Et av deres viktige tilholdssteder er denne skråningen. Den deler de med en grevlingfamilie, mange ekorn og flere hakkespettarter.

Rådyr er menneske– og lyssky. Likevel tåler de at folk og hunder ferdes langs tråkka som følger skråningen, så lenge alle går rolig. En vill gjeng ungdom på vift en kveld skremte nylig rådyr ut på akebakken og oppover mot Vækerøveien. En liten lekse om naturhensyn var på sin plass.

Men nå kommer en sterkere trussel. I en søknad som ble innlevert en uke før kunngjøringen 6. april om søknadsstans i småhusområdet, har en utbygger søkt kommunen om omregulering av naturområdet som dekker ca. 20 % av en naboeiendom til friarealet. Ved omregulering tillates bygging for hele tomtens areal. Ellers trekkes naturområdet fra. Som i alle søknader under den gamle småhusplan, søkes det om utbygging til det maksimale tetthet (24 %) for tomtens fulle areal.

LvV har skrevet til Plan- og bygningsetaten i Oslo kommune og forklart at til tross for at tomtens forrige eier fjernet trær på sin tomt, er det viktig å beholde reguleringen slik at det blir tilstrekkelig avstand mellom bygg (og byggeaktivitet) til skogen på kommunal grunn nettopp der hvor rådyr søker ly. Det at forvaltningsansvaret ligger hos en annen etat, nemlig Bymiljøetaten, viser hvor innviklet slike saker er i Oslo.

Lysakervassdragets venner

Rolf Arne Odiin

Redaksjonen må bare beklage at tidligere styremedlem Rolf Arne Odiins bortgang i november i fjor omtales først nå.

Rolf Arne var tidligere journalist som satt i styret i én periode da han ivret for å gjøre en innsats for dreneringen langs turstiene ved Lysejordet. Han var med da LvV hyret en liten gravemaskin for å lage dypere grøfter.

Etter mye latter ble det klart at den slags arbeid gjøres best manuelt!

Samarbeid med kommunene

Den 25. april ble det foretatt en befaring langs turstien i Bærum sammen med folk fra kommunens Parkavdeling for å se på behov for bedre sikkerhet. Det ble notert minst tre plasser hvor gelenderet bør utstyres med lengere og tettere rekkverk. Ved våtmarka ved Mosselia (eller *Rolfsdumpa*) ble temaet en omlegging av stien.

LvVs dugnadsarbeid for kommunen fortsetter fra tirsdag 24. mai fra kl 17 under høyspentledningen ved Vollterrasse 63. Alle er velkomne.

Oslo kommune henvendte seg til LvV med opplysningen at handlingsplanen som hørte til KDP19 for Lysakervassdrag skal oppdateres i et samarbeid med Bærum. LvV er spent på hvilken form medvirkning skal ta. Oppgaver i handlingsplanen fra 2018 venter fremdeles.

Lilleakerbyen

Planforslaget for Lilleakerbyen som Mustad Eiendom har levert til Plan– og bygningsetaten er Oslo er en enorm trussel mot Lysakerelva.

Den geotekniske rapporten konstaterer at grunnen på flomslettene ved elva inneholder kvikkleire. For å sikre evt. bygg i disse områder, og særlig dersom byggene skal være boligblokker, må elvbredden forsterkes for å hindre utvasking og utglidning.

Naturmangfoldrapporten viser til at de tre nye bruene i seg selv forringer de allerede tynne vegetasjonsbeltene langs elva. Videre påpeker rapporten at geoteknisk forsterkning av elvebredden innebærer en kanalisering med tap av vegetasjon og av gyte–, gjemme- og hvileplasser for fisk.

Bruene som planlegges binder sammen bredder med helt forskjellige høyder. Terrenget på oslosiden må graves ned, noe som også endrer flommønstret radikalt.

Risikoanalysen antyder at skade ved evt. flom blir ubetydelig, i direkt motsetning til den geotekniske rapporten.

Fornebubanen

Det at stasjonen på Lysaker må legges vel 40 meter (18 etasjer!) under Lysakerelva betyr at det blir altfor lite passasjerkapasitet for lønnsom drift.

Oslo politikere har rett i å betvile banens nytteverdi.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

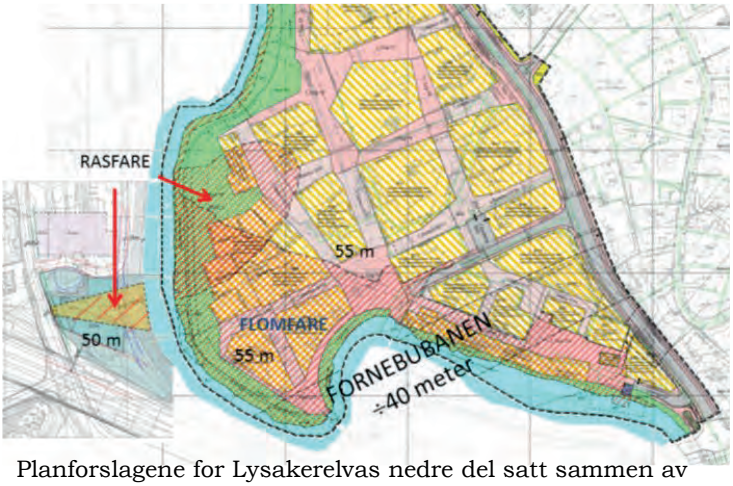
august 2022

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 53

Skyggenes dal

I vår leverte Mustad Eiendom (ME) sine forslag til omregulering av sine tomter langs den nederste strekning av Lysakerelva. Fordi ME eier grunnen på begge bredder av elva over en strekning nedover fra Fåbrofossen, eier firmaet også hele elvestrengen.

Planforslagene for Lysakerelvas nedre del satt sammen av Mustad Eiendoms plantegninger innsendt til Oslo og Bærum

Planforslagene inkluderer to bygg helt i sør som rager høyt, til henholdsvis 55 og 50 meter over havet (m.o.h.) Her ligger elvas vannflate på ca. 6 m.o.h. På bærumsiden er avstanden til elva 17 meter, på oslosiden 20 meter, slik at elva renner ut av en skyggelagt dal gjennom en 50-meter bred åpning. Med høyhusene i sør blir skyggevirkningen på Lysakerelva størst tenkelig.

Hadde denne åpningen vært tett vegetasjon ville liv i vannet hatt det bra, men i planene skal gapet brulegges. Vegetasjonen på oslosiden er for lengst fjernet og blitt erstattet av murer og gressplen.

Ved elva ligger det to soner hvor geoteknikerne har påvist skredfare pga. *kvikkleire*, dvs. leire avsatt i havet som siden er vasket fri for salt og mistet sin fasthet. For å kunne bygge i rassonene, avmerket på plantegningen, vil ME ta i bruk injisering av sement, helt til elvekanten om nødvendig.

Hydrologene viser til en bred flomsone på 32 mål. Oslos planetat bemerker at MEs planforslag ikke avsetter areal til overvannshåndtering. Uten ordentlig håndtering av ukens regn havnet tusenvis kilo forurensning fra Lilleaker og Granfoss i elva. Som det laveste arealet er det i flomsonen regnvann bør samles i åpent basseng for rensing før det slippes til Lysakerelva.

Ei sunn elv krever plass og sollys. Politikerne må sette seg inn i kravene og ikke blendes av MEs pengebidrag til finansiering av Fornebubanen.

Saker på andre sider:

Privat elveforvaltning
Høsttur, Rekruttering
Kontingent, Kartbrosjyre, Facebook
Nytt gjerde, Rolfsdumpa
Hammerbrua, Vannlekkasje
Fornebubanen

Privat elveforvaltning

Planforslagene som Mustad Eiendom (ME) har levert til Lysakerelvas nabokommuner aktualiserer forvaltningsansvaret for Lysakerelva. Mustad har eid grunn langs elva i snart 150 år, men familien delte eierskapet av elva med de øvrige fabrikkeiere, og måtte samordne med disse om vesentlige tiltak. Med erverv av Granfossområdet ble eierskap av elva totalt i en 650-meter strekning nedover fra Fåbrofossen. I tillegg er det 200 meter ovenfor Fåbro og 450 meter med Mølledammen og strekningen nedenfor hvor ME eier oslosiden ut til kommunegrensen i midten av elva.

Elveforvaltning er et krevende fag. Elva påvirkes av tiltak ganske langt fra den synlig vannstrengen. Vegetasjonen langs bredden som skal skygge elva og forsyne den med næringsstoffer bør helst få mye sol for å gro godt i flere sjikt. Elvevann og grunnvann er et felles vannmagasin i mange titalls meter fra elvebredden. Og regnvannet som faller hundrevis meter unna, renner fort ut i elva sammen med skitt og støv fra vei og tak.

MEs rulleblad innen elveforvaltning er dessverre lang. Episoder de siste femten år inkluderer hogging av trær på øyene i elveløp både ovenfor og nedenfor Fåbrofossen, unnlatelse av overvannshåndtering i utbygging av Lilleaker Vest med kloakkutslipp som resultat. Vinter etter vinter er det rapportert dumping av snø på elvebredden. ME påstår at folk vil ha park – og badeanlegg ved elvekanten uten å informere hvor farlig elva er som badeplass, med en bunn ispedd vasstrukne tømmerstokker og fabrikkrester, bl.a. gamle møllesteiner.

ME velger *outsourcing* for forvaltning av natur og vann på sine eiendommer. ME holder dermed det bygde miljøet som skal transformeres og naturen adskilt. Som Terje Tvedt påpeker* er en slik oppdeling ”simplistisk” fordi den er ”blind mot vannets unike karakter”. Det er ikke tegn i plandokumentene innsendt til kommunene at ME betrakter Lysakerelva som annet enn et hinder som skal overvinnes med minst mulig tap av utbyggingsareal. Videre gjør MEs steile holdning til privat eiendom det tungt å finne en løsning på forvaltning av offentlige arealer på Lilleaker.

Reguleringsforslaget har ikke planetaten i Oslo anbefalt. Etaten trekker frem mange av de samme punktene som LvV har tatt opp underveis.

Nå vil ME tydeligvis har en politisk kamp i Oslo. De har allerede fått MDGs byråd til å inkludere Lilleaker blant distriktene godkjent for høyhus. Og administrerende direktør Lund har sagt seg villig til å bidra mer til Fornebubanens kostnader—bare MEs søknader behandles velvillig.

LvV forbereder en grundig høringsuttalelse om planen for Lilleakerbyen. Hoveddokumentet i forslaget er på 330 sider og det har 72 bilag! Hvor mange politikere er villige til å sette seg inn i alle disse dokumentene?

* Terje Tvedt, Water and Society (Tauris, London, 2021) s.106

Lysakervassdragets venner

Nytt gjerde

I ukene før sommerferien fikk entreprenørene hyret inn av Oslos Bymiljøetat ferdig et nytt gjerde langs turveien forbi Røa idrettsbane, og lagt flere klopper eller dreneringsrør for sig som i mange år har ødelagt veilegemet til turveien.

Disse var oppgaver fra en liste utarbeidet av LvV og Røa Vel etter et møte i 2019 med naboer og vel.

Rolfsdumpa

Etter befaring med Bærum kommune i april har LvVs dugnadsgruppa sett på løsninger for turvei over våtmarka i bunnen av *Rolfsdumpa*, den gamle bakken i enden av Snaret.

Første oppgave var å tegne alternativer for en ny sti inn på kart. Til det kom tidligere arbeid med å kartfeste ruinene til Holte sag til nytte. Med utgangspunkt i fastpunktene fra den gangen, ble to trasér målt opp. Senere sonderte vi langs traséene ned til en dybde på ca. 80 cm hvor en bunn med tett leire ligger under en vasstrukken blanding av sand, silt og noe som ligner sagmugg.

En rapport med kart og tegning er tilsendt kommunen.

Hammerbrua stengt

Vannlekkasje

En turveistrekning som har gitt Oslo kommune mye bry det siste året ligger nedenfor Harald Løvenskiolds vei hvor vannet har lekket ut av bakken i lang tid. Vannetaten forteller nå at vannet som pipler opp ikke lenger er iblandet kloakk. Alle kloakkrør i området er blitt foret. Vannet er fra en overvannsledning under veibanen i toppen av bakken. Røret har vært der siden veien ble anlagt på 1930-åra. Kartfesting av slik ledninger var ikke rutine i Aker kommune, så det blir en større oppgave å finne og tette røret.

I mellom tid blir det en jobb for LvVs dugnadsgjeng å lage en grøft for å bringe vannet under kontroll.

Laksedød

Lysakerelvas fiskerlag rapporterer om uvanlig mange døde fisk i elva nedenfor Fåbrofossen. Foreløpig har de hypotesen at elvevannet er for varmt.

Vanntemperaturen i Lysakerelva har ikke vært spesielt høy i sommer, i alle fall ikke ved Lysejordet. Men med lav vannføringen varmes vannet fort opp langs strekningen mellom Plassen på Jar og Fåbrofossen.

Regnskyllene forrige uker førte til en brå stigning i ledningsevnen til vannet i Mølledammen. Dette er tegn på at mye forurensning ble skyllet ut i elva fra nærliggende områder.

Veterinærene undersøker fiskene for å finne dødsårsaken.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

2023

Målestaven kl 1230, 27. august. Vannstanden nådde 186 cm kl 15

Det store begivenheten var sommerens ekstremvær Hans og «Lille Hans». Det siste med 100 mm nedbør i et fra før vasstrukkent vassdrag ga den høyeste vannføringen siden storflommen i 1987. Kommunens vannmåling ved Møllefossen antydet at vannmengden toppet seg på 100 kubikkmeter i sekund på den flotte søndag ettermiddag. Hundrevis mennesker dro til Lysakerelva for å se på flom over blant annet sletta på Granfoss. Hydrologer var enige i at vannføring var ca. trefiredeler av 1987-nivået.

Størrelsen på vannføringen var viktig fordi den definerer hvor bred elva er i reguleringssammenheng. NVEs krav er at nye kontorbygg skal sikres mot 100-årsflom, og boligbygg mot 200-årsflom. Det er viktig for utbyggingen av både Lilleaker og Granfoss hvor det planlegges på bygg i minimumsavstand til vannstrengen.

På 1980-årene ble det flere steder nedenfor Fåbrofossen fylt masser inn på elveløpet. De sterke vannstrømmene under årets flomepisoder tok hardt i fyllmassene som fra før hadde steile helninger mot elva. Grunneierne søkte Statsforvalteren om å bygge flommurer for å hindre videre erosjon, uten å nevne at det gjaldt unaturlige bredder. I sine klager på dispensasjonene viste ***LvV*** til kartbevis for fyllmassene.

Flommen gikk særlig utover turveiene og -stiene på bærumsiden. Grus ble vasket vekk og bordganger ble løftet fra sin forankring. Mange trær møtte høststormene med svekket rotfester, og veltet ofte med mer skade på turveiene. Den tørre våren i forkant bidro til å svekke spesielt grantrær.

februar 2023

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 54

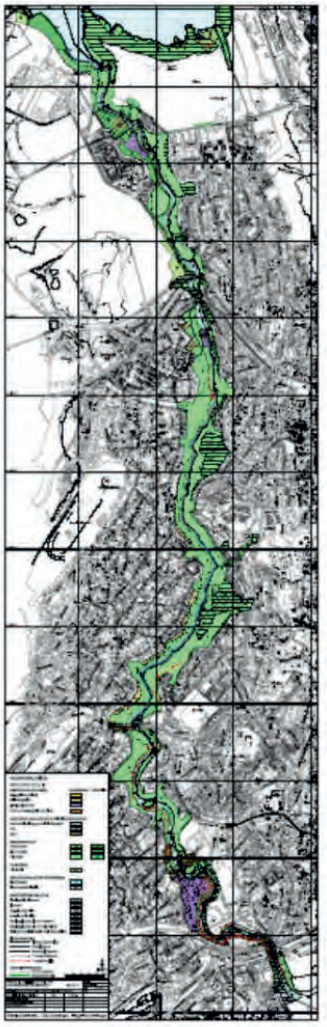
Vern av Lysakerelva

I september behandlet Bærum kommune forslaget fra Høyre om å tilby noe av kommunens eiendom langs Lysakerelva til frivillig vern etter naturmangfoldloven. Behandling har tatt en pause inntil det kan arrangeres en befaring. Dette er kommunens foreløpige svar til Statsforvalterens invitasjon til dialog om vassdragets vernestatus.

Spørsmålet om vern oppsto under arbeid med kommunedelplanene for vassdraget. Planene, i hver sin kommune, dekker nesten alt av grøntarealer tilknyttet Lysakerelva og den sørlige halvparten av Bogstadvannet. Bærums foreslåtte teiger utgjør kantsone fra Grinveien til Fåbro.

På denne måten innfrir kommunen Naturvernforbundets ønsker om å benytte naturmangfoldloven til å verne Lysakerelva. Men vil et slikt vern blokkere en helhetlig forvaltning av vassdraget med dens brede elvesletter på sør-Fossum og Lysejordet, dens utbyggingstruede flomsletter på Lilleaker og Granfoss og publikumsområdene ved Bogstad badeplass og Plassen på Jar og akerbakken på Lysejordet?

Lysakervassdragets venner har lenge talt for en samlet forvaltningsnemnd som trekker inn grunneierne — kommunene, Mustad, Fossum Bruk, Bogstad gård — og nabovellene. Det er viktig at forvaltningsspørsmål finner sine løsninger i diskusjon mellom kyndige parter. I dag er det en viss kontakt mellom kommunene, men de private grunneiere bestemmer selv, oftest for at elvas naturlige miljø skal vike for deres utviklingsplaner.

KDP området langs Lysakerelva

Ved å danne en juridisk enhet med ansvar for både elva og kantsonen nærmer vi oss en anerkjennelse av Lysakerelva og dens tilhørende grønne arealer som ett natur– og friområde. Dette blir tema for debatt på årsmøtet.

Saker på andre sider:

Privat elveforvaltning
Høsttur, Rekruttering
Kontingent, Kartbrosjyre, Facebook
Nytt gjerde, Rolfsdumpa
Hammerbrua, Vannlekkasje
Fornebubanen

Et forhåndsprosedyre

På MandagStoppen på Lilleaker den 21. november talte Olav Line, administrerende direktør i Mustad Eiendom, til et fullt hus med seniorer fra Ullern bydel om selskapets planer for utvikling av Lilleaker.

Line var meget klar over at selskapet satser på å få reguleringsplanen behandlet i kommunestyrene innen kommunevalg i september 2023 fordi de allerede har avtaler med politikerne om godkjenning av planene. Line fortalte at kvikkleira som ligger under elveslettene på Lysaker gir Mustad et "Gjerdrumproblem" – en overdrivelse, men alvorlig nok. Bærum kommune godtar foreløpig ikke selskapets forslag til håndtering av den ustabile skråningen ved Vollsveien 9-11.

Forslaget gikk utpå å frese bort noen meter øverst på den overbratte skråningen hvor elva ble fylt på 1930 åra for å føre et sidespor fra Drammensbanen inn til Granfos træsliperi. Bærum kommune har overvannsrør i fyllmassene med utløp til elva. Hvis rørene må graves opp, skal overvannshåndteringen samtidig utbedres. Det krever areal til sedimentering.

Det er flerfoldige overvannsrør som fører salt og annen forurensning ut i Lysakerelva. Mengden forurensning i elvevannet øker hele veien fra Bogstadvannet til Lysakerfjorden. Tidlig i høst, mens vannføringen fremdeles var sommerlav, tok LvV halvlitersprøver med elvevann fjorten steder langs vannstrengen. De viste at økningen i ledningsevne, som måler saltinnholdet, var jevn frem til Fåbrofossen, og merkbart høyere langs de 650 meter mellom Fåbrofossen og Mølledammen.

I slutten av september kom det kraftig nedbør, nok til å gi en toårsflom. Den satte faktisk Oslo kommunes målestasjon ute av stand, men ikke før den registrerte at ledningsevnen økte tilsvarende det at ca, 1½ tonn med salt var blitt ført ut i elva. Og det var nok ikke bare salt som forurenset elva den kvelden.

Det er slike episoder som elva skal beskyttes mot. Overvannshåndtering krever arealer hvor vannet ligger for å felle ut partikler, og det bør ligge åpent for sollys slik at biologiske renseprosesser fungerer.

Det er vanlig å legge slike utbedringstiltak for overvann inn i utbyggingsplaner. I utbyggingsplanene for både Vollsveien 9-11 og for Lilleakerbyen er minimumsløsninger valgt med mye av overvannshåndtering lagt under bakken. Det legges riktignok opp til enkelte regnbed men avrenning fra veier og fortau føres ned i sisterner. Ved mye nedbør blir disse overfylt.

Det er betimelig å stille spørsmål til politikerne som har hatt samtaler med Mustad Eiendom, om hvilke forbehold de har tatt når det gjelder kvaliteten på håndteringen av overvann og flomvann.

Lysakervassdragets venner

Arealplan and naturmangfold

Bærum kommune er i ferd med å revidere sin kommuneplan — det som kalles arealdelen, reguleringen som skal gjelder for bygg og andre tiltak. Koblet til planen legges også frem et forslag til en naturmangfoldstrategi.

For kommuneplanen har LvV sluttet seg til Bærum Elveforums uttalelse som ber om at byggegrenser til elvene settes til 20 meter og overholdes strengt. LvV tilføyde at området dekket av Bærums kommunedelplan for Lysakervassdraget bør komme klartfrem av arealdelen.

Om naturmangfoldstategien påpeker LvV at det finnes flere enkelte lindetrær i Lysakerelvas kantsone som bør ha egen reguleringsbeskyttelse.

Lysaker kollektivterminal

Statens vegvesen har sendt ut på høring fire alternativer til plassering av terminalen hvor bussene vestfra skal vende og slippe passasjerene over på jernbanen eller Fornebubanen. Tre av alternativene er på gateplan rundt dagens jernbanestasjon. De ligger på bærumsiden av Lysakerelva og krever ikke ny bru over elva.

Det fjerde alternativet vil benytte tunnelen under Lilleakerveien som er gravd ut ifm. Fornebubanen. Alternativet beholder den midlertidige brua. Turveiene på begge sider av elva forblir avskåret fra Sollerudstranda.

LvV fraråder dette på det sterkeste.

Blå-grønn visjon

Oslo Elveforum har gitt ut et praktheftе som beskriver en visjon for byens bekker og elver. Heftet er rettet mot politikerne på alle nivåer som bestemmer over elvenes skjebne. Elvegruppene presenterer heftet i bydelenes Åpne halvtimer.

Heftet dekker vassdragene både i sentral Oslo og i ytre by. Sentralt er målet å få brakt opp i dagen så mange meter som mulig av bekkene som er lagt i rør. I de ytre delene av byen er målet å beholde de naturlige elveløpene, gjøre dem tilgjengelige med gode turveier og skilting og fjerne hindringer særlig ved munningene mot fjorden. Oslo elveforum har jo slagordet: **Levende elver fra Marka til fjorden**

Laksedød og -utsetting

Laksedøden i september skyldtes bakteriet *Vibrio anguillarum,* noe som smittes mellom fisk som stimer sammen. Det satte en stoppe for utsetting av gytemodne laks og sjøørret ovenfor Fåbrofossen, noe som LvV hadde klaget på.

Det å klage på Statsforvalterens avgjørelser er ikke gitt. LvVs rett til å være part i saken ble vurdert og funnet gyldig. Vår formålsparagraf oppgir at vi ”arbeider for en helhetlig forvaltning av vassdraget”. Videre er vi stor nok. Det at klageren er representativ skal veies i vurderingen av klageretten. Derfor er rekrutteringen og kontingenten så viktig.

Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

juni 2023

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 55

Medvirkning om en forvaltningsstategi

Etter årsmøtet i Lysakervassdragets venner skrev foreningen til Byråden for miljø og samferdsel i Oslo, Sirin Stav, for å fortelle om diskusjonen om forvaltning . Byråden var blitt invitert, men hadde ikke tid. I brevet stilte vi spørsmål om hvorvidt bystyrevedtaket fra 2017 gjelder. LvV hadde nemlig blitt forespurt av Oslo kommune om en digital versjon av heftet *Lysakerelva* var å finne siden kommunen holdt på å utvikle en handlingsplan for elva sammen med Bærum kommune.

Utsikten ovenfor Røafossen

I svarbrevet står det: *Byrådsavdelingen legger til grunn at Bymiljøetaten vil følge opp vedtakspunkt 5, om at lokale krefter og ideelle organisasjoner som er engasjert i Lysakervassdraget skal trekkes med i planleggingen og gjennomføringen av skjøtsel på en hensiktsmessig måte, som en del av dette.*

Nå har LvV skrevet til Bymiljøetaten, med kopi til Bærum og til de øvrige grunneiere, og bedt om et møte for å diskutere strategien for forvaltningen langs Lysakerelva. Handlingsplanene som ble utarbeidet i 2008 og i 2019 var basert på utredninger gjort i 2006-7 og enkelte behov som har oppstått siden. I mellomtid har bruken av friområdene og turstien økt veldig som resultat av utbedrete turveier, pandemien og — uten å være beskjeden— utgivelsen av heftet *Lysakerelva* og kartbrosjyren *Opplevelser langs Lysakerelva.* Naturen har fått lov å utvikle seg med minimale inngrep, noe som enkelte naboer motarbeider når utsikten eller solforholdet reduseres.

Det har også vært enkelte avvik fra den opprinnelige strategien fra kommunenes side med enkelte uheldige trefellinger og merkelig plasseringer av nye gelendre. Prioriteringsprinsipper for oppgradering av turveistrekninger er et strategispørsmål, og det er også tilsyn av både vannmiljøet, kantvegetasjonen og friområdene for øvrig.

Vi venter spent for kommunenes tilbakemelding.

Saker på andre sider:

”Kjøttvekt” teller
Styret, Turer, Dugnader, Kontingent
Fornebubanen, Vollsveien
Lysakerelva digitalt
Bo hedres
Benker og bord

”Kjøttvekten” og riktig formål teller

Som kort notert i siste Fodnytt klaget Lysakervassdragets venner (LvV) på tillatelsen som Statsforvalteren i Oslo og Viken (SFOV) ga Lysakerelvas Fiskerlag (LF) til å ta gytemodne laks som var på vei opp fisketrappen ved Mølledammen, og sette dem ut ovenfor Fåbro.

Klagen hadde to hovedpunkter: Det miljømessige gjaldt faren for at laksen kunne forsere Jarfossen og gyte på strekninger helt opp til Røafossen. Det forvaltningsmessige var at søknaden burde blitt utlyst på høring utenfor byråkratiet, ikke bare hos kommunene og etater.

LvV fikk vite om søknaden sent i prosessen. Vi rakk å sende inn en uttalelse som påpekte faren for at fisken kunne gyte ovenfor Jarfossen, og dermed endre elva til lakseførende, noe som endre fiskeforvaltning. Overraskelsen var stor da SFOV, bare få dager senere, godkjente tiltaket.

Det er ikke alle gitt å klage en statsforvalter inn til departementet. Det gikk nesten halvannet år før klagen ble oversendt. I en intern prosess hadde SFOV vurdert om LvV var skikket som klager. Det ble vi funnet å være på grunnlag av vår formålsparagraf, av sakene som vi har engasjert oss i, og av antall medlemmer. SFOV støttet ikke det første punktet i klagen, fordi de mente faren for at laks kunne etablere seg ovenfor Jarfossen var liten. Om det andre punktet innrømmet SFOV at søknaden kunne fått en bredere høring, men de hadde fått kyndige uttalelser fra de instansene som ble hørt, så departementet burde se bort fra klagen.

Saken belyser en stor fare ved miljøforvaltning. Avgjørelser om en tillatelse eller dispensasjon tas innenfor en engere krets hvor alle ivrer for tiltaket. I dette tilfellet har synet om at Oslofjorden trenger mer laks, vært enerådende blant fiskefolket, inkludert dem som jobber i det offentlige. Med mange elvemunninger ved fjorden lagt i betongrør, er antall gyteplasser nå ytterst få. Men dette fritar ikke forvaltningen plikten til å oppsøke andre meninger og veier dem på forsvarlig vis.

Det hører til saken at det har i flere år blitt satt ut yngling ovenfor Fåbro. Dette har resultert i en betraktelig økning i mengden fisk tatt under laksefisket over det siste par år, fra rundt 20 kg til ca. 100 kg i sesongen.

Men i fjor, med varmt hav og en tørr sommer, ble mange laks som søkte seg opp over Lysakerelva infisert av bakterium *Vibrio anguillarum* som gir den dødelige sykdommen *vibriose*.

LvV har alltid ment at elvestrekningen mellom Fåbro og fjorden har for lite næring til en større mengde smolt enn den som kommer fra egne gyteplasser. Vi skal ikke tukle med elvas natur. Vi stoler på at Miljødepartementet innser dette når klagen behandles.

Lysakervassdragets venner

Lilleakerbyen og Fornebubanen skilles

I det siste reguleringsforslag for Lilleakerbyen som er levert inn til Oslo kommune har Mustad droppet en oppgang fra Fornebubanens stasjon på Lysaker. Som nasjonalt viktig infrastruktur måtte oppgangen være sikret mot en 1000-årsflom. Flomberegningene viser at en slik flom vil skylle over hele den nedre sletta. En 200-årsflom, som boliger skal skjermes for, oversvømmer betydelige arealer mens en 100-årsflom skal holde seg innenfor flomvollene.

Til sammenligning var 1987-flommen, etter LvVs data, en 300-årsflom.

PBE har forhørt seg hos NVE som advarer om at eventuelle nye flomvernstiltak på Lilleaker bør vurderes for sin virkning på flom- og erosjonsfaren på Bærums side av elva.

Vollsveien 9-11

Turveien gjennom Granfoss til Lysakerstasjon ble stengt i fjor høst da riving av kontorbygget begynte. Nå, etter Bærum kommune har gitt tillatelse til et nytt bygg og forsterkningsarbeid i elvebredden, forteller Mustad at turtraséen holdes stengt ut 2025.

Heftet Lysakerelva

To opplag, til sammen 700 stk., av vårt hefte om elva som ble utgitt i mars 2020, er utsolgt. Innholdet finnes nå på websidene:
lvv.no/lysakerelva_v2_lavoppl.pdf

Vannprisen 2023 til Bo

Vår lengst sittende styremedlem, Bo Wingård, er også initiativtaker og primus motor til Bærum Elveforum som han fikk etablert i 2015, og som har blitt en viktig samarbeidspartner for Bærum kommune i vassdrags spørsmål og tiltak. I år har hans innsats blitt anerkjent ved at han tildeles Vannprisen av Vannforeningen, en sammenslutning av profesjonelle som beskjeftige seg med vann, både i bekker, i innsjøer, i rør og i grunn.
Vi gratulerer!

Benker og bord

Bærum kommune vil vite hvor det kunne passe å sette ut sittebenker eller piknikbord langs med Lysakerelva. Fra før har kommunen og sponsorer finansiert benkene og bordene som er utplassert langs Øverlandselva. Disse ble satt ut med innsats fra Lions, Rotary og Bærum Elveforum.

Dersom det finns et sted der du gjerne skulle hvile ut eller spise matpakken, så meld fra til LvV enten med epost (styret@lvv.no) eller med SMS til 469 24 125. Vi bringer innspillene videre til kommunen som vurderer de foreslåtte stedene. Og når kommunen har godkjent en plassering, mobiliserer LvV folk til å bære inn og plassere disse tunge møbler.

Forslag for oslosiden tas også i mot. Finansiering må dog ordnes før noe kan settes ut.

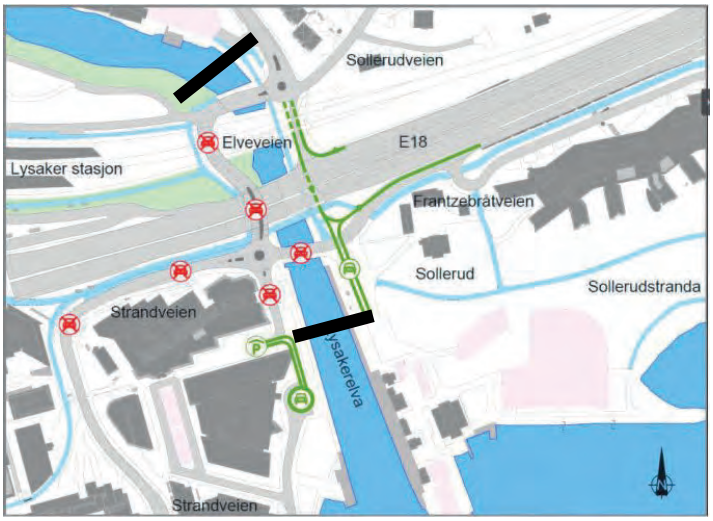
Adresse: Kvernveien 24A
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292

August 2023

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 56

Kollektivterminal på Lysaker

Veistrekninger som må stenges for kollektivterminalen. De ekstra bruene er bare tegnet på noen av kartene.

Statens vegvesen (SVV) er pålagt av Storting å fremme en plan for å plassere en terminal for regionsbussene på Lysaker. Her skal bussene som kommer vestfra; dvs. fra Sørlandet, Grenland, Haugesund, Hallingdal og Valdres, får parkere, slippe passasjerer, vente på nye og starte returen. Når regionsbussene får terminaler ved T-banestasjoner langs alle hoved innfartsårene til byen, vil bussterminalen i Galleri Oslo i Schweigaards gate stenges og tomten benyttes til noe annet.

Terminalen på Lysaker fikk en kostnadsramme på kr 700 millioner.

Det er lite ledig areal på Lysaker. SVV begynte prosessen med 15 forslag til lokalisering. Etter en siling ble fire forslag lagt ut på høring i januar sammen med varselet om at planarbeidet var igangsatt. (Saksnummeret 201704273 i Oslo PBEs saksinnsyn forteller hvor misvisende dette varselet er. Planleggingen begynte for seks år siden!).

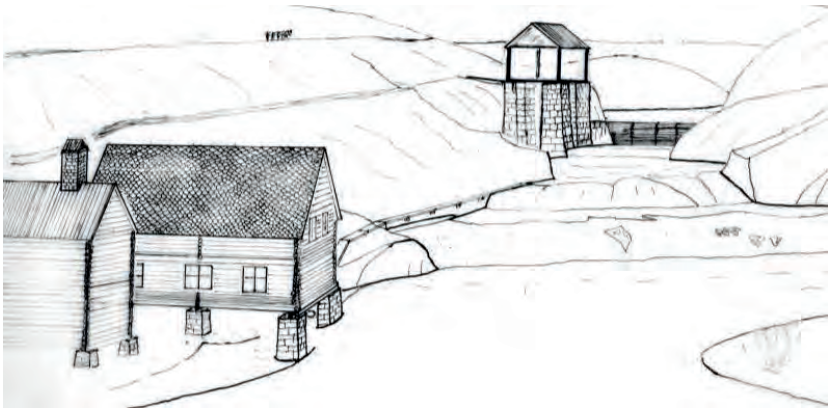
To av de fire forslagene viste seg uaktuelle pga. konflikt med annen kollektivinfrastruktur, nemlig Fornebubanen og utvidelsen av jernbanestasjon til 6 spor. Til standplasser for inntil fire busser benytter de to øvrige forslag enten dagens drosje– og *kiss & ride*-parkering under jernbanesporene, eller en ny hall under Strandveien. Private biler stenges ute av veiene som vist. Det som ikke vises er at veistengningen tvinger frem to nye bruer over Lysakerelva for å beholde bilforbindelser til Lysaker jernbanestasjon og til kontorene og parkeringshuset med adresser Strandveien 2 - 20.

Er Lysaker det beste stedet for terminalen? Hva med Vækerø ved stuene?

Saker på andre sider:

Mølla ved Jarfossen
Tur, Dugnad, Rekruttering, Facebook
Lilleakers arkitektur
Hans, Handlingsplan
Kalibrere vannføring

Møllebruk og sagbruk ved Jarfossen

Møllа med tørkehuset og øvre saga ved Jarfossen i tiden 1787 til 1860, tegnet etter beskrivelsen i takstbrevet fra 1794 og A.B. Wilses fotografi av fossen og sagruinene.

Ett opplysningsskilt har lenge skjemmet Bærums flotte bidrag til turopplevelse langs Lysakerelvas vestre bredde. Rett ovenfor Jarfossen har det stått en plakat som beskriver ruinene nedenfor som Jar mølle. Tegningen er laget av en arkitekt som tydet steinrestene nedenfor som fundamentet til mølla. Han og lokalhistoriker Tor Øi (som døddе i 2012) hadde ikke adgang til to gamle kart som viser at her sto saga som Peder Anker fikk satt opp i 1783, og at mølla på Jar gård lå nedenfor fossen.

Hva vet vi da om mølla? I Jar Vels jubileumshefte fra 1949 siterte Vellets primus motor, Thorvald Østbye, fra et takstbrev fra 1794. Mølla var da eid i fellesskap av Anker og Ole Torgersen fra Sollerud. Takstbrevet oppgir grunnflaten (14 x 12 alen) og byggets høyde som 31 kvarv eller rad med stokker. Det nevner også antall trinn i de innvendige og utvendige trappene og at det gikk en 19-alen lang bru inn mot loftsetasjen. Videre fortelles det at møllesteinene var drevet av en kvernkall.

I dag ligger det flere tømmerstokker ved elvebredden rett nedenfor fossen som gir oss en retning for møllas langside. Mange veltete steiner viser hvor det lå tre sider av tørrmur som understøttet tømmerveggene. Avstanden til turveien i skråningen bak stemmer overens med den oppgitte lengden til brua. Et tørkehus som var noe forfallent allerede i 1794, har ikke etterlatt noe som kan tolkes som rester.

Mølla ble nedlagt i 1860 da oppgangssagstolen ved den andre sagbruk på Jar (”Storsaga” eller ”Nedre saga”) ble byttet ut med sirkelsag. Samtidig ble sagas dam hevet et par meter med jordvoller i dalsiden og en høyere steinkistedemning. I årene fra 1787 til 1860 hadde vannspeilet på sagdammen rukket så vidt til bunnen av Jarfossen slik at både mølla og saga kunne drives.

I 1914 tok Anders Beer Wilse et bilde som viser Jarfossen og sagtomten ovenpå. Hadde en fotograf vært der 60 år tidligere hadde bildets forgrunn blitt dominert av mølla og dens tørkehus!

Lysakervassdragets venner

Lilleakers arkitektur

Oslo Avisa som Akersposten deler stoff med, gjenga en pressemelding fra Arkitektopprøret som er begeistret for bygningen som Mustad planlegger på flomsletta ved Mølledammen. Illustrasjonene var temmelig misvisende. Den ene viste bygget fra sørenden, og fikk det til å se ut som om plenen rundt lå bare en meter over elvevannet mens det faktisk ligger 3-4 meter over median vannstand.

Den andre illustrasjon viste vestfasaden, den som ingen får se. Turveien går for tett inntil fasaden. Heller ikke fra andre side av elva blir den synlig fordi et tett vegetasjonsbelte skal beholdes nedover elvebredden.

Ekstremværet "Hans"

Med flere dagers forvarsel tok både Vannetaten i Oslo og Løvenskiold affære for å redusere vannmengdene i Lysakerelva. Allerede lørdagen før ble slukene i Langlidammen åpnet og på søndagen ble det gjort tiltak ved Bogstads osdemning. Ved sistnevnte kom et stort tre drivende med flomvannet og måtte hentes opp av en kranbil.

Tross over 90 mm nedbør fikk ikke elva de helt store mengder vann. Ved LvVs målestav toppet vannstand seg på 165 cm, noe lavere enn i september 2015 (174 cm) og minst 60 cm under oktober 1987. Det ble målt vannhastigheter i et forsøk på kalibrering, men når vannet fyker under brua i vel 4 meter per sekund, er bare profesjonelt utstyr godt nok.

Handlingsplan for friarealene

Etter sitt siste styremøte sendte LvV et brev til Bymiljøetaten i Oslo med kopi av svaret som vi fikk fra byråd for miljø og samferdsel om medvirkning av frivillige organisasjoner. Det er nå lenge siden svarfristen utløp. Riktignok måtte kommunen samråde med Bærum kommune, men vi forventer at kommunene responderer til vår forespørsel om å være med å legge strategien for forvaltningen av Lysakerelva og arealene langs breddene.

Kalibrere vannføring

I juni undersøkte vi uoverensstemmelse mellom vannføringen som oppgis av NVE utfra Oslo kommunes registrering av vannstand ved målestaven i Mølledammen og den som vi oppgir fra LvVs målestav ved Lysejordet ved å løse salt i elvevannet.

Ved to vannføringer, 700 liter og 2300 liter per sekund, ble hhv. 1 kg og 3 kg fin salt løst opp i vann fra elva og kastet ut i ovenfor Ullern mølle. Noen minutter senere ble en liten økning i den elektriske ledningsevnen til elvevannet registrert 200 meter nedover, ved gangbrua på Lysejordet. Ved å følge med ledningsevnen til den var gått helt tilbake fikk vi et anslag på vannføringen. Den stemte overens med vår ligning men med lav presisjon. Igjen ville profesjonelt utstyr gitt en mer nøyaktig verdi.

Til et slikt forsøk under flommen *Hans* måtte vi brukt 60 kg salt!!

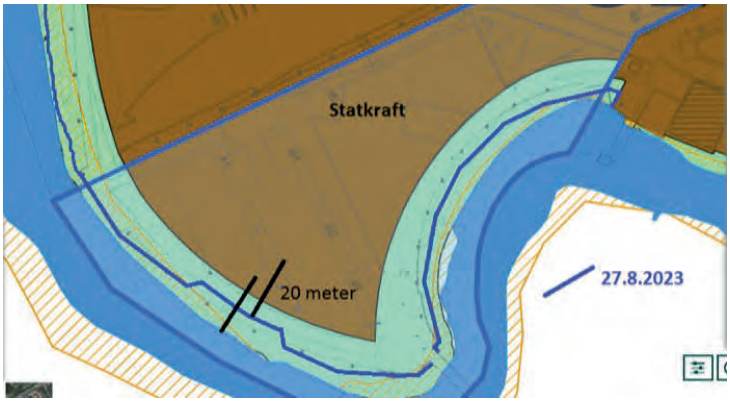
Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
vipps: 601092

Desember 2023

Deltager i OSLO ELVEFORUM BÆRUM ELVEFORUM

Lysakervassdragets venner FÒÐNYTT –

Regulering av Lilleaker

Reguleringskart for nedre Lilleaker. Elvekanten er tegnet som årsgjennomsnitt. Den blå linjen viser vannkanten da flommen 27. august kulminerte i Mølledammen vel 2 meter over damkronen. Dette blir den fremtidige 10-årsflomlinjen.

Kommuneplan for Oslo mot 2040 er på høring med frist for innspill 22. desember. I forslaget til reviderte bestemmelser er det en viktig endring i hvor nær vannkanten langs elver og bekker det kan bygges. Istedenfor at bygg *bør* ligger minst 20 meter fra elver og 12 meter fra sidebekker, er det bestemmelsen formulert med "*skal* ligge". Videre står det at avstanden skal måles fra vannkanten ved 10-årsflom. Hvor går denne kanten?

NVE anbefaler i sin veileder for flomsikring (NVE Veileder 2-2022) at i reguleringssammenheng bør det legges et klimatillegg på flomgrenser som er basert på historiske data. NVEs hydologiske modell for Lysakerelva (basert på historiske data) anslår 10-årsflom til 52 kubikkmeter per sekund. NVEs anbefalte påslag på 40 % betyr at i fremtiden kan en flom på ca. 70 kubikkmeter per sekund forventes hvert tiår. Dette er tilnærmet flommen som vi opplevde 27. august.

Mange var ute denne fine søndag ettermiddag og så hvordan Lysakerelva oversvømte deler av Granfoss og turveien og trappa ved Mølledammen.

I sin uttalelse viser LvV til at vannkanten som er tegnet på Oslos reguleringskart er tegnet etter flyfoto tatt i marsmåned før vårflommen, og viser gjennomsnittlig vannføring. LvV ber om at vannkanten tegnes om for flomslettene langs Lysakerelva, og ellers i byen.

Som vår påtegning på plankart viser, er LvV klar over at dette får følge for planene om utbygging på Lilleaker. Vi har alltid ment at denne tomten med sin rikelige sol er den som er best egnet til folkepark på hele Lilleaker.

Saker på andre sider:

Mølla ved Jarfossen
Tur, Dugnad, Rekruttering, Facebook
Lilleakers arkitektur
Lille Hans, Kollektivterminal Lysaker
Kalibrere vannføring

Erosjonssikring

Strekning hvor Fornebubanen vil plastre elvekanten for å stoppe erosjon.

Siden flomtilløpene i august har søknader blitt levert til Statsforvalteren om tillatelse til å legge stein langs elvebredden. LvV blir tilsendt søknadene for uttalelse (med meget kort svarfrist) fordi det dreier seg om dispensasjon fra bestemmelsene i Kommunedelplanen. Statsforvalteren behandler saken som myndighetsetat for § 11 i vannressursloven (kantvegetasjonsparagrafen).

Den høye vannføringen to ganger i august har løsnet jord og sten fra elvekantene flere steder. Slik er det med elver, og er en grunn til at bygninger ikke tillates tett ved vannstrengen.

Den ene søknaden, fra Mustad Eiendom, gjelder to strekninger der hvor Lysakerelva svinger: nedenfor Møllers bilutsalg og ovenfor "buebrua" nedenfor CC Vest. Under begge områder er det påvist kvikkleire.

Det som Mustad ikke oppgir i sin søknad er at langs begge strekninger la Mustad ut store mengde sprengstein fra sin utbygging av CC Vest. Sprengsteinen danner bratte hellinger som er så vidt stabile.

Det riktige måte å takle dette på er å fjerne sprengsteinen slik at helningen reduseres betraktelig. Da vil elvestrømmen bre seg ut ved en flom og bli mindre eroderende. Begge steder er det god avstand til eksisterende bygg så terrengendring gir ingen umiddelbare ulemper.

I stedet søker Mustads konsulenter om lov til å grave ned i elvebunnen for å bygge opp med store steinblokker. For å få til dette vil de anlegge nye veistubber ned mot elvebredden for de tunge maskinene som trengs.

Den andre søknaden, fra BaneNOR og Fornebubanen, gjelder en strekning på 30 meter rett vest for den midlertidige brua som er anlagt for å grave tunnelen til Fornebubanen. Det skulle gå turvei her, men den er ikke å se i planen til Fornebubanen. Her er det ikke påvist kvikkleire men skråningen er overbratt med sprengningsmasser lagt ut siden 1987-flommen. Her vil konsulenten *plastre* skråningen med sprengstein. Dette vil gjøre den enda brattere, samtidig som de kantete småsteiner som havner ute i elva, ødelegger gytemiljøet for laks.

In sine innspill argumenterer LvV mot begge forslag. Det er ikke kjent hvor Statsforvalteren skal hente kompetansen til å gjennomgå søknadene. Sakene dreier seg om geoteknikk, mens § 11 gjelder naturinngrep i kantsonen.

Årsmøte 2024

Torsdag 7. mars kl 19. er Samfunnshuset Vest bestilt for LvVs årsmøte. Sett den av i kalenderen. Et viktig post i forretningsdelen av programmet blir en revisjon av vedtektene for å bringe vår drift av foreningen à jour med dagens digitale verden. Resten av programmet kommer vi tilbake til.

Møter med kommunene

LvV ble invitert til et møte tirsdag 31. oktober med gruppa som forbereder forvaltningsplanen for Lysakervassdraget. To fra LvVs styre møtte prosjektlederne fra Oslo og Bærum kommuner pluss deres konsulenter hos Multiconsult. Gruppa vil høre på hva LvV kunne bidra med i forberedelser med planen. LvV møtte godt forberedt med punkter om både strategi, organisering og tiltak.

På et annet nivå deltok LvV sammen med Røa Vel i et nettmøte med parkforvalteren for Oslo Vest hvor flere tiltak ble diskutert, bl.a. hva som bør skje med varmestua på Lysejordet. I september ble stua ble utsatt for en ulmebrann etter en engangsgrill ble etterlatt på verandaen, og en måned senere ble det utsatt for tagging tre kvelder på rad.

Vern av Lysakerelva

På disse to møtene fikk LvV litt innsikt i prosessen hos Statsforvalteren om vern av Lysakerelva. Saken sto i stampe lenge, etter at en medarbeider sluttet, men er nå tatt opp igjen. Naturvernforbundet er meget ivrig på å få gitt elva en vernestatus. LvV finner det vanskelig å forene dagens lovparagrafer om landskapsvern eller naturreservat med områdets sterke forvaltningsbehov.

LvV har registrert en mangedobling i antall brukere av friområdet siden kommunedelplanen ble lansert i 2006. Det blir tydeligere med tiden at området må forvaltes aktivt av hensyn både til de verdifulle naturinnslag, til brukerne og ikke minst til de nærmeste naboene som sitter med en aldrende skog rett utenfor stuevinduet.

Facebook

Etter et par pornografiske innlegg og utallig forsøk på å legge ut reklamer, har vår facebookgruppa *Lysakervassdragets venner* nå blitt underlagt strengere administrasjon. Alle innlegg må godkjennes før de kommer på nett. Dette er synd. Under de to ekstremværsepisodene i august ble det lagt ut løpende flere spennende videoer og bilder som dokumenterte hendelsene fra Bogstadvannet til Lysakerfjorden.

Lysakervassdragets venner

Ekstremregnet "Lille Hans"

Knapt var forrige nummer av Fodnytt sendt ut før et nytt og kraftigere regnvær slo innover vårt vassdraget. Fra fredag kveld til søndag morgen registrerte LvV 74 mm nedbør ved Lysejordet. Bakken var mettet etter *Hans* så vannet rant fort til bekkene og inn i elvene. I løpet av søndag økte vannføringen til en tidobling fra dagen før. Det tilsvarte en 35-årsflom, mens selve *Hans* frembrakte en 10-årsflom.

På morgenen søndag foretok vi en måling av vannets hastighet fra Lysejordebru. Det ble en vanskelig øvelse fordi vannet rant fort, ca. 4 m/s eller 7 knop. Denne indikerte en vannføring i området 55 til 70 kubikkmeter per sekund. Usikkerheten skyldes at vi måler farten i vannets overflate, og det foreligger forskjellige beskrivelser på hvordan farten avtar med dybden. Det er mulig at vårt estimat for den kulminerende vannføring på 65 kubikkmeter per sekund bør økes med 25 %, dvs. til 80 kubikkmeter/sek., Vi betviler sterkt vannetatens estimat fra sin målestasjon i Mølledammen. Vannstanden der var drøyt 2 meter over damkronen. Omregningen til en vannføring på 105 kubikkmeter per sekund virker altfor høy.

Hydrologer som husker 1987-flommen, mener at *Lille Hans* var en avgjort mindre flom. Årets flom rakk ikke opp til brulegemet på Lysejordet, mens elvevannet strømmet minst 30 cm over denne brua i 1987.

Kollektivterminal på Lysaker

Statens vegvesen har oversendt sitt planprogram for terminalen for langdistansebusser til Oslo kommune for behandling. Etter vurdering av mange alternativer prioriteres busstunneler under både vest- og østgående bussholdeplasser ved *Lysaker.*

Forslaget betyr en kraftig omlegging av biltrafikken fra Lilleakerveien mot Oslo, og av sykkelveiene.

Forslaget har en kostnad langt over prisen som Stortinget bevilget til prosjektet. Vi får se hvor mange penger staten er villig til å bla opp.

Rørledninger ved elvemunning

Mustad Eiendom mener det er mulig å hente miljøvarme fra Lysakerfjorden til å forsyne flere bygg på Lilleaker. De vil legge tre vannledninger ut i elva fra Lilleakerveien 2. Dersom dispensasjon fra bestemmelsene i Kommunedelplanen (KDP19) for Lysakervassdraget gis, vil de store rørene legges i grøft i elva langsmed oslobredden.

I sitt innspill påpekte LvV at dette blir et kraftig brudd på bestemmelsene om Lysakerelva som naturområde uten at nytteverdien kvantifiseres.

Saken har vært oppe for NVE som mente etaten ikke var riktige myndigheten gitt at anlegg er i tidevannssonen. Nå er det Oslo kommunens KDP som må beskytte elva.

God Jul

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
vipps: 601092

2024

I februar la Statsforvalteren frem et forslag på et naturreservat på 569 dekar som består hovedsakelig på kommunale skogsområder mellom Bogstadvannets osdemning og Fåbrofossen. Umiddelbart ble det spørsmål om reservatet kunne beskytte Lysejordet mot graving av kabeltunnel fra Bærum til Smestad. En måned senere gikk Energidepartementet ut med avgjørelsen om akkurat denne måten å legge strømledningen.

Bevegelsen *Bevar Lysejordet* ble født umiddelbart. Og umiddelbart støttet ***LvV*** kampanjen fra egen kasse og fortsatte med organisatorisk assistanse. Foreningen hadde siden monstermast-hysteriet i 2022 advart mot graving utfra sine kunnskaper om Lysejordet. Statnett forstår situasjonen men politikerne viste først interesse etter en pengeinnsamling og en signaturkampanje beviste hvor stor den lokale motstanden var, … og er fortsatt.

Parallelt med planlegging av naturreservatet holdt kommunene på å lage en forvaltningsplan for det dobbelt så store området dekket av kommunedelplanene. ***LvV*** ble invitert til å presentere sitt arbeid med å kartlegge kulturminnene langs Lysakerelva kommunene, statsforvalteren og deres konsulenter. Dette ga impuls til organisering av stoffet i en *Blågulkatalog* for til vassdraget. Den ble lagt ut på foreningens nettsider.

Samarbeidet med kommunene var blitt sterkere og førte til at flere tiltak ble gjennomført. Endelig, blant annet, ble skadene fra flommen i 1987 til gangbrua over elva ved Lysejordet reparert.

På ettersommeren ble gangbrua forlenget utover den utvasket turstien

Februar 2024

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 58

Torg og møteplasser

Langs Lysakerelva nedenfor Fåbro er det tre flomsletter som egner seg godt som park eller torg men ikke byggetomter. I dag er de i stor grad parkeringsplasser.

Spørsmålet om hvem skal forvalte Oslos torg og møterplasser, grunneieren eller kommunen, ble pinlig da det viste seg at rådhuset var meget restriktivt når det ble søkt om å demonstrere på Rådhusplassen. Mustad Eiendoms Olav Line var raskt ute med å forsvare selskapet som vil forvalte torget og turveiene planlagt for Lilleakerbyen. Han viste til selskapets betydelige arbeidsstokk som holder hyppigere tilsyn med turveier og utearealene og vier flere arbeidstimer til skjøtsel enn kommunen har budsjett til. Dette betales av leietakere og boligsameiene.

Flomsletter på Lilleaker og Granfos, 1987 på kart fra 1965

Oslo kommune eier og forvalter mange store og små parker. Noen eies av kommunen fordi de har "blitt igjen" inne imellom utviklingsprosjekter, andre fordi de ble gitt byens befolkning da de store løkkene ble utparsellert. Dette skjedde i en tid da byens ledende borgere viste samfunnsbevissthet. Og byens politikere tilhørte den samme kretsen.

Det er på tide at dagens politikere kommer på banen og snakker med Mustad Eiendoms eiere om publikumsarealer på Lilleaker. Kriteriene bør være hvor godt egnet arealene er som oppholds- og møteplasser for de flere tusen mennesker som det skal bygges boliger for. Helst dette fremfor hvor godt arealene fungerer som bindeledd mellom handelslokaler, eller hva som kan avsees etter utbyggingstetthet er maksimert.

Slike samtaler er langt å foretrekke fremfor avtaler om å spytte penger i kommunekassen, men bare dersom man får sitt reguleringsforslag godkjent i bystyret. Slike samtaler øker sjansen for at Lysakerelva får beholde sine flomsletter. Slike samtaler kan redde en levende Lysakerelva nedenfor Fåbro.

Saker på andre sider:

Vernespørsmål/forvaltningsplan
Årsmøte, kontingent
Turer
Lilleakerbyen, Kollektivterminal Lysaker
Østensjøvannets venner 40 år
Audiens

Vernespørsmål og forvaltningsplan

Kommunene og statsforvalteren har gjenopptatt spørsmål om vern av Lysakerelva, en sak som sto stille i en lang periode i fjor. Dette skjer samtidig som kommunene forbereder en forvaltningsplan for vassdraget.

Forvaltningsplanen blir den tredje som Oslo kommune lager for større blågrønne arealer i byen. Det blir den første med samarbeid over kommune- og fylkesgrensen.

Planen for Akerselva er flere år gammel. Den for Østensjøvannet ble vedtatt i kommunens byråd i august i fjor. Denne siste planen, som er en 139-siders skriftsak, skrevet etter innspill fra mange informanter, inkludert Østensjøvannets venner (ØVV). Denne venneforeningen er blant byens sterkeste med 3000 støttemedlemmer og en meget aktiv dugnadsgjeng. Deres medlemsblad *Sothøna* er en praktutgivelse som gir stor glede to ganger i året.

Forvaltningsplanen for Østensjøområdet miljøpark 2023-2033 har et kapittel 2 som tar opp utfordringer, blant annet én som forvaltere i mange land sliter med. Vi siterer:

> **Forvaltningsstruktur.**
> Det synes i dag å være for liten grad av samordning mellom de ulike aktørene i området. Dette vanskeliggjør en helhetlig avveiing mellom interesser og sikring av en samordnet og målrettet forvaltning
> Det bidrar til at det oppstår konflikter bl.a. ved at tiltak iverksettes av én forvaltningsinstans uten at dette samtidig er vurdert av forvaltningsnivåer med ansvar for verneverdier som kan bli påvirket.

Slik er det også langs Lysakerelva. Vi har fadesen med Grinidammen hvor demningssikring ble igangsatt med minimal medvirkning mellom kommunene og deres etater, og ingen med publikummet.

Miljøparken rundt Østensjøvannet forvaltes av kommunen i samarbeid med ØVV. Selve vannet og noen våtmarksområder som henger sammen med vannet, er erklært som naturreservat og er dermed Klima– og miljødepartementets ansvar.

Det er aktuelt med en lignende oppdeling for Lysakerelva mellom Osdammen ved Bogstadvannet og Fåbrofossen. Hos oss er våtmark begrenset til noen få meter fra elva øverst ved Grinidammen. Langt de viktigste naturområder er de høye skrentene på begge dalsider hvor sjeldne moser lever godt i spruten fra fossene, og hvor gamle lindetrær henger over kantene. Og bakenfor disse står hundreårsskogen som gjennomgår et ”generasjonsskifte”. De eldste trær dør og nye får sjansen slik at skogen blir til ”gammelskog”. Skogen er truet, mens skrentene verner seg selv.

Gir enda en ansvarlig part bedre elveforvaltning? Mange byer har funnet en løsning i et samarbeid med elvevenner. Det er særlig vellykket der hvor elva krysser eller danner grensen mellom administrative områder.

Lysakervassdragets venner

Lilleakerbyen – kampen tar til

Høringsfristen for Oslo Plan– og bygningsetatens (PBE) alternative forslag gikk ut tidlig i januar.

Flere etater har våknet opp til hvor inngrepende Mustad Eiendoms prosjekt egentlig er, og det gir håp for at Oslo politikere også vil engasjere seg nok til å se bort fra Mustads løfte om 600 millioner kroner til Fornebubanen dersom deres forslag godkjennes.

Også Bærum kommune har endelig innsett hvor ødeleggende Mustads planer er både for Lysakerelva og miljøet på Granfossiden.

Men det mest imponerende motinnlegg til hele prosjektet *Lilleakerbyen* er satt sammen av "Nabogruppen" av beboere som blir direkte berørt av de høye, tette bygningsmassene som det er søkt om. Deres innspill ble sendt til Byrådet og kan leses hos PBE.

Mustads eget innspill kritiserer PBE for å ha endret standpunktet siden Veiledende Plan for Offentlig Rom (VPOR) ble utgitt i 2018. Innspillet tar ikke opp den vesentlige kritikken av høyde, tetthet, miljøskade og elvefientlighet som deres plan innebærer.

LvVs stemme blir liten i forhold til de store aktører, men vi har spilt en rolle ved å sette fokus på selve elva med sine flomsletter og kantsoner. Bærum hørte ikke på oss om Vollsveien 9-11. Vi håper å få flere store med oss når omregulering av Vollsveien 13 kommer opp.

Østensjøvannets venner

I fjor feiret våre kolleger i Østensjøvannets venner 40 år med å gi ut *Østensjøboka*, en 200-siders dokumentasjon av vannets enorme naturverdi, rikt illustrert med Jørn Areklett Omres naturbilder. Boka, som koster kr 350, kan bestilles via foreningens websider: www.ostensjovannet.no.

Kollektivterminalen

Planprogrammet for bussterminalen på Lysaker er oversendt rådhuset i Oslo for politisk behandling. To alternativer gjenstår etter utsiling av mange forslag. Det er oppmuntrende å lese hvordan etatene respekterer Lysakerelva som viktig naturområde som ikke bør brulegges mer.

Det er trangt om plassen rundt jernbanestasjonen og trangere blir det hvis BaneNor bestemmer seg for to nye spor. Da er underjordisk parkering for langdistansebusser som venter, ett av forslagene som går videre, selv om løsningen blokkerer Strandveien for gjennomkjøring

Audiens

LvV har sendt en forespørsel om å møte byråd Marit Vea for å spørre om Venstres merknad, vedtatt under behandlingen av kommunedelplanen for Lysakerelva i 2017, hvor de ba om at kommunen undersøker måter på å engasjere frivillige i forvaltningen av Lysakerelva. Vi venter pent til byråden har summet seg etter vinterens "trafikkaos".

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
vipps: 601092

april 2024

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner

Master erstattes med tunnel

Hvis den lar seg gjennomføre, blir energiminister Terje Aaslands avgjørelse 2. april om å fjerne alle mastene mellom Hamang og Smestad katastrofal for Lysejordet som friluftsområde.

De som bor tett på grøntarealene ved Lysejordet organiserer sin motstand. LvV må hjelpe dem i kampen for å få regjeringen til å innse at miljøkostnaden ved å grave fra Lysejordet langt overstiger gevinsten av å fjerne mastene. Selv hvis departementets edikt står ved lag, finnes det langt bedre traséer for kabeltunnelen.

Rådyr beiter i Lysejordebakken, oktober 2020

Flere faktorer ble utelatt i departementets vurderinger, blant annet de nye naturstudiene. Disse har økt fra regionalt til nasjonalt viktig naturverdien til skogen rundt tverrslaget nederst på Lysejordet. Statsforvalterens representant kjente ikke til tunnelen som alternativ til strømmaster da hun presenterte verneprosessen på LvVs årsmøte 7. mars. På informasjonsmøtet på Bekkestua to uker senere svarte hun på spørsmålet med at hun hadde snakket med saksbehandleren i energidepartementet den dagen, og kunne si ”Blir det nødvendig, skal vi finne en løsning”.

Tidligere ble argumentene våre avfeid med at tiltak på Lysejordet blir midlertidige! Men en tunnel vil kreve både ventilasjon og pumpehus. Se s. 2.

Sammenlignet med de flere tusen som var så fornøyd med energiministerens avgjørelse, har ikke de par hundre som vil få 5 år med mye ubehag, særlig politisk tyngde. Og siden naturmiljøhensynet er blitt helt utelatt i prosessen, er det brukere av friområdet som også må samle seg om motstand mot tiltaket.

LvV har allerede skrevet til Statnett og bedt om et møte tidlig i det videre arbeid for å sikre at tiltakets fotavtrykk blir så lite som mulig, at alle permanente anlegg gjøres kjent og at naturmiljøet skånes og at ekstrakostnadene som alt dette innebærer, tas med i anbud.

Saker på andre sider:

Vernespørsmål/forvaltningsplan
Årsmøte, kontingent
Turer
Lilleakerbyen, Kollektivterminal Lysaker
Østensjøvannets venner 40 år
Audiens

Verneprosessen og forvaltningsplanen

Arbeidet med de to formelle prosesser som skal legge rammeverk for Lysakerelvas framtid har blitt gjort vanskeligere etter at energidepartementet pekte ut Lysejordet for å legge strømkabel i tunnel.

På LvVs årsmøte 7. mars fikk vi en klar presentasjon om prosessen videre for at et forslag om naturreservat kan legges frem for Kongen i statsråd. To uker senere ble dette presentert for et bredere publikum. Presentasjonen kan leses her:
https://www.statsforvalteren.no/contentassets/d972b61c81cf463faf4371dbf6035cde/lysakerdalen_apent-mote-21.03.2024.pdf

På begge møter kom det opp flere spørsmål om prosessens evne til å beskytte Lysakerelva og friområdene som er knyttet til det. Siden kommunene har avgitt arealene under en landbruksordning som heter *Frivillig skogsvern*, kan de beholde mye av styring over den fremtidige forvaltningen. Statsforvalteren har foreløpig ikke planlagt lenger enn å få et verneforslag oppe til Kongens bord.

Nå som det store friområdet på Lysejordet trues med ødeleggelse ved at 20 000 tonn masser skal legges på akebakken for å lage kjøreveien for lastebiler som skal kjøre 250 000 tonn med sprengstein fra en 4 km lang tunnel, må arbeidet med forvaltningsplanen legges fullstendig om. Det må, bl.a., bli et hasteprosjekt å fullføre turveien fra Fådpassasjen til Lysejordet og å reparere gangbrua, begge i løpet av 2025.

Men problemene slutter ikke der. I følge plantegningene skal kabeltunnelen passere under Lysakerelva umiddelbart sør for den tidligere møllerboligen *Roligheten*. Her må tunnelen ligger også lavest for å sikre at det er nok tett fjell mellom elvevannet og el-kablene. Her vil grunnvannstilsig og tunge gasser som CO_2 samle seg. Begge deler må pumpes opp og ut.

Skogsområdet langs Lysakerelva er smalt og bratt. På begge bredder stiger terrenget rett opp fra elveleiet. På bærumsiden er fjellet forvitret med stadige steinsprang. Hvis anlegg som pumpehus og ventilasjonstårn anlegges her, blir naturreservatet delt i to av brummende dyreskremsler. Dermed er miljøkorridoren brutt og én viktig begrunnelse for naturreservatet ødelagt.

Kommunene hadde også representanter på møtet 21. mars. Som en avskjedshilsen ble det sagt, ”Vi må ha et møte med Lysakervassdragets venner”. Dette var halvannet døgn før Palmehelgen. Et halvannet døgn etter Påskedagen kom kunngjøringen fra energidepartementet.

Hvilke linje skal LvV legge seg på? Samarbeid med Statnett og kommunene for å gjøre skaden så beskjeden som mulig, eller full motstand for å fremme en helt annen løsning for strømtilførsel inn til Oslo?

Bærum naturfestival

Som en del av Bærum Naturfestival blir det tre turer langs Lysakerelva, på søndager 5. mai, 9. juni og 8. september. Alle medlemmer i LvV er selvfølgelig invitert. Hvis du vil hjelpe til med serveringen på Lysejordet på turen i mai eller den i september, send gjerne en epost til styret@lvv.no.

Den første turen går fra Grinidammen helt til Lysaker med matstopp ved Lysejordet. Oppmøtet er kl 11, men vi venter på Østeråsbanen til ***Ekraveien*** med ankomst fra Oslo kl 1103 og fra Østerås kl 1105, og 230-bussen fra Sandvika eller Bekkestua som ankommer ***Grinidammen*** kl 1103. Vi møtes ved Svingen bru (gamle Grinibrua). Ta med matpakke. Saft og en kakebit blir servert på Lysejordet.

Stien har til dels store steg oppover og nedover. Godt fottøy er en forutsetning.

Denne turen ble lansert som en sjanse til å oppleve vårflommen, men i skrivende stund er flommen på hell. Det rapporteres om lite snø igjen i Marka. Les neste siden om vårflommen!

Søndag 9. juni blir det en relativt kort tur fra Jar til Lysaker via Fådpassasjen og videre nedover stiene på bærumsiden. Utbyggingen ved Vollsveien 9 betyr at vi må snike oss over på oslosiden for de siste 400 meter til Lysakerstasjon. Kolsåsbanen ankommer fra Bekkestua kl 1311, og fra Oslo kl 1318. 140-bussen ankommer Jar bru kl 1312 fra Østerås, kl 1318 fra Lysaker. Lokalkjente kan møte opp ved Fådpassasjen.

Til den tredje turen, 8. september, inviterer vi våre venner i Røa vel til en runde mellom Grinidammen og Jar. Detaljene om turen kommer i neste Fodnytt.

Kontingent

For medlemmene som vil rekruttere flere, og de som har glemt oss, minner vi at medlemskontingenten for 2024 på kr 100 per medlem kan innbetales til Lysakervassdragets venner kontonr. 6051 06 32292, eller med VIPPS til 601092.

Nytt styre

Det nye styret holdt sitt første møte 3. april, dagen etter kunngjøringen i ”monstermast”saken. Da ble Jens Kristian Tingvold ønsket velkommen.

Neste styremøtet er satt til 28. mai for å forberede møtet med byråd Vea

Lysakervassdragets venner

Vårflommen

Klimaendringenes klareste utslag ved Lysakerelva er tidspunktet for vårflommen. Mellom 1965 og 1985, da NVE hadde en målestasjon på Øraker, kom flomtoppen om våren mellom 8. april og 20. mai. I halvparten av disse årene var toppen notert mellom 9. og 13. mai. Meget pålitelig!

Fra 2008 til i år har vårens flomtopp kommet på datoer mellom 2. februar og 23. mai. I halvparten av årene kom den mellom 12. april (som i år) og 2. mai. Mindre pålitelig!

Tenk hvor vanskelig det ville vært å drive tømmerfløting i dag. Det tok tid å posisjonere alle menn som skulle styre tømmerstokkene mot sagene langs Lysakerelva. På den tiden kunne godseieren stole på at flommen ikke kom tidligere enn april.

Endrete vedtekter

På årsmøtet 7. mars ble flere endringer i vedtektene godkjent. Disse er nå lagt ut på LvVs nettside:

lvv.no/Vedtekter_2024.htm

Fra neste årsmøtet blir styret redusert fra seks til fire medlemmer pluss minst ett varamedlem. Det blir anledning til å utnevne til styret medlemmer som har eget oppdrag på vegne av LvV.

Søk ”Bevar Lysejordet”

på facebook! Signer oppropet!

Ole Kristian Udnes overtar BE

På årsmøtet i Bærum Elveforum gikk Bo Wingård av som leder etter ni år, Tidligere representant og komiteleder i Bærum kommunestyre, Ole Kristian Udnes, overtar.

Helen Svensson overtar OE

Også i Oslo Elveforum har det vært lederskifte. Per Østvold trekker seg etter sju år og erstattes av Helen Svensson som har vært leder av Alnaelvas venner. Til daglig er Helen leder av Bydel Bjerkes aktiviteter på Årvoll gård.

Besøk fra byråden

Etter litt forsiktig purring fikk LvV positivt svar fra byråd Marit Veas kontor til vår forespørsel om et møte for å diskutere organiseringen av forvaltningen og forvaltningsplanarbeid. LvV opplever Venstre som åpen for å inngå bindende avtale om samarbeid mellom kommunale etater og frivillige.

Byråden har foreslått torsdag 6. juni. Vi håper å kunne bringe henne til varmestua på Lysejordet for oppvartning og samtale.

Vannledning

Forslaget om å legge en vannledning i Lysakerelva fra Lilleakerveien 2 og ut i Lysakerfjorden har blitt avslått av Oslo kommune med henvisning til hensikten med kommunedelplanen for Lysakervassdraget som prioriterer naturmiljøet i elva.

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
vipps: 601092

august 2024

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 60

Politisk håndverk

Den 2. april hadde Oslos nye byrådsleder sittet i rollen i knapt seks måneder. Vi vet nå at han brukte mye av denne tiden, mot all skikk i klagesaker, til å mase på energidepartementet. Masingen førte til et godt publisert møte mellom minister Aasland, byrådsleder Lae Solberg og ordfører Hammer Krog.

Like etter dette møtet skrev LvV til ministeren og ba om en befaring, men fikk avslag; departementet hadde allerede vært på Lysejordet.

Rolighetsbråten , med tunet til høyre—luftfoto fra 1937

Etter avgjørelsen kom og sjampanjekorkene spratt i Bærum, uttalte tidligere bydelsleder i Ullern, Carl Oscar Pedersen, om ødeleggelsen som vedtaket betyr for Lysejordet: *"Dette er en klassisk følgeskonsekvens av at vi vant slaget om luftspenn og «Monstermaster» inn til Smestad. Klart dette kan bli utfordrende lokalt. Mange dilemmaer."*

Det er lite tegn til at avgjørelsen ble tatt med særlig avveiing av *dilemmaet.* Saksgrunnlaget var Statnetts søknad fra 2018, og innsigelser mot graving langs Griniveien som siden er hevet. Valget av Lysejordet viser minimalt innblikk i hva området betyr for samfunnet vest i Oslo og øst i Bærum.

Som politisk håndverk må prosessen betegnes som en underkjent svenneprøve. Han som var valgt som leder for hele Oslo, tok part for sin velgerbase på Montebello og Ullerntoppen. Slaget måtte vinnes. Samtaler med dem som representerer de berørte: Lysejordet borettslaget eller LvV ble det ikke. Sakens dilemma var aldri i bildet.

Den 2. juli sendte LvV en forespørsel til byrådslederen om et møte. Representanter for Aksjonsgruppa Bevar Lysejordet vil også delta. Til Akersposten har byrådslederen lovet en uttalelse om saken "etter sommeren". Det er viktig at han først snakker med oss som representerer menneskene og verdiene som blir mest berørt dersom det graves tunnel for strømkabler fra natur-, kultur– og friområdet Lysejordet.

Saker på andre sider:

Lysejordet
Bærum naturfestival
Bevar Lysejordet
Kulturminnekatalog
Fuktig sommer, Inngrep ved Fåbro
Skade ved trefall, Møte med byråden

Lysejordet

Navnet til vårt kjære grøntområde er kun 98 år gammelt. Det var i 1926 at Emil Lyse overtok som forpakter av *Rolighetsbråten*, en plass under Øvre Ullern gård. Han kom fra Lysegårdene i Sørkedalen og satte umiddelbart i gang en utvidelse av stuen, som stod ved hovedveien. Tunet forsvant i 1985 og ble utbygget som Vækerøveien 110.

Så lenge Ullern gård drev stormølle ved Lysakerelva, var *Rolighetsbråten* helt vesentlig som havnegang for de mange hester som dro kjerrer med korn og mel mellom Oslo, Vækerø og mølla. Inntil sju laster med mel ble sendt til Kristiania hver dag med beiter, dvs. kjerrer med hester i tospann. Hestene krevde hvile og fôr, stell og ly. Stallen sto der hvor den lille grusbanen ligger rett nedenfor borettslaget. Møllas egen stallmester bodde i en leilighet i *Roligheten*.

Hestehold fortsatte på *Rolighetsbråten/Lysejordet* lenge etter at stormølla ble nedlagt i 1913 etter 48 års drift. Hestene husker mange av dagens alle eldste generasjon.

Det er færre som husker krigsårene da sletta ble potetåker. Jordsmonnet er ypperlig, veldrenert sandjord med akkurat nok humus, og med leire i dybden slik at fuktigheten beholdes. I seg selv er jordas kvalitet nok til at sletta ikke bør dekkes med grus og stein.

Rolighetsbråtens eng var en del større enn dagens åpne grønne arealer. Forsidens luftfoto viser at skogen har overtatt skråninger som før ble slått for høy. Merk også sandtaket som ble drevet frem til krigen. Veien opp mot dagens Kvernfaret ble utvidet og forsterket for å ta lastebilene.

Sanden som ble tatt ut, og sanden på sletta som ligger lag i lag med leire og små rullestein til en dybde på ca. fem meter, kom fra ei breelv som møtte havet her i "Sørkedalsfjorden" mot slutten av istiden.

Da isen forsvant fra dalen sto havet helt inn til Kjelsås i Sørkedalen. Etter noen tusen år med landheving var Sletta blitt bunnen på en grunn bukt innerst i fjorden hvor tidevannets daglige strømning utjevnet sanden. Med videre landheving begynte Lysakerelva å vaske sand, leire og steiner med seg nedover fra en forholdsvis smal kanal med sletter på begge sider. Dagens elvebunn er dannet av de største steinene som ble igjen, samt noe fast bunn hvor isen har slitt ned fjellet.

At sanden gjør sletta såpass vel drenert innebærer én fare ved tunnelgraving fra sletta. Skittent vann, olje, såpe og andre kjemikalier vil renne fort gjennom sandlagene og ut i Lysakerelva. Vi som har holdt dreneringen ved gangbrua ved lag i 10-15 år vet hvor fort og hvor mye vann det er som strømmer ut etter regn.

Lysejordet bør forbli uberørt av maskiner større enn gressklippere.

Bærum naturfestival

LvV har deltatt i Bærum Naturfestival (www.naturfestival.no) med søndagsturer langs Lysakerelva. Den tredje turen går 8. september fra Grinidammen til Lysejordet på bærumsiden med retur langs oslosiden av elva.

Oppmøtet er kl 1315, slik at folk med Østeråsbanen til *Ekraveien* med ankomst fra Oslo kl 1303 eller fra Østerås kl 1305 eller med 230-bussen fra Sandvika eller Bekkestua som ankommer *Grinidammen* kl 1303 rekker frem. Vi møtes ved Svingen bru (gamle Griniveibrua). Saft og en kakebit blir servert på Lysejordet. Turen tar ca. halvannen til to timer.

Alle medlemmer i LvV er selvfølgelig invitert. Vi inviterer også våre venner i Røa vel.

Hvis du vil hjelpe til med turen, send gjerne en epost til styret@lvv.no.

Stien i Bærum har til dels store steg både oppover og nedover. Godt fottøy er en forutsetning.

Bevar Lysejordet

På sitt siste styremøte vedtok LvVs styre å hjelpe Aksjonsgruppa Bevar Lysejordet både med pengestøtte på kr 10 000 og ved å stille en av våre bankkonti til gruppas disposisjon. Gruppa kunne da drive pengeinnsamling via VIPPS og Spleis uten formell organisering og registrering i Brønnøysundregister, noe som tar flere uker. Resultatet ble stormønstringen på sletta 10. juni og en bra krigskasse for den videre kampanje.

Jar Vel feirer 100 år

Lørdag 14. september feirer Jar vel sitt 100-årsjubileum på Jar skole.
Jar vel er tett knyttet til Lysakerelva. Før utparselleringen av boligtomter ble det drevet både sager og møller på Jar gårds grunn. Boligbyggingen ble aktuell da Lilleakerbanen ble forlenget til Jar med fyllingen hvor Fådpassasjen nå går.
Naturen har nå overtatt elvebredden på Jar og skal med tiden bli en del av et naturreservat.
Alt dette skal John Tibballs kåsere over ved jubileumsfeiringen.

Neste styremøte

Det neste styremøtet holdes mandag 26. august. Medlemmer som vil at styret skal se på en sak, bes melde den til styret@lvv.no innen søndag 25.8.

Lysakervassdragets venner

Fuktig sommer

Etter en tørr vår kom regnet. Ni ganger har det blitt over 20 mm i løpet av et døgn, og med over 40 mm to ganger rundt månedsskiftet juli-august. Lysakerelva har holdt seg godt over median vannføring bortsett fra den ene uka tidlig i juli. Med så mye vann har det vært få dager med en behagelig badetemperatur.

Styrtregn betyr ikke nødvendigvis at elva stiger mye. Når regnet kommer fra små men intense celler blir det ikke mye vann til vassdraget som helhet. Tre ganger i sommer ga store nedbørsmengder liten vannføring.

Inngrepet ved Fåbro

LvV påklaget Statsforvalterens (SFOV) tillatelse til å spre grusen som samlet seg rundt en steinblokk som falt ut i elva nedenfor Fåbrofossen. Klagen ble sendt etter at Mustad Eiendom (ME) fant at de ikke kunne flytte steinen med en maskin som sto på bærumsbredden, men måtte kjøre ut i elva fra oslosiden. Tilsvarende tiltak i elva ovenfor Grinidammen etterlot store skader i elvebunnen.

I slutten av juni ringte SFOV (nå SFØBOA!) for å høre om vi opprettholdt klagen, noe vi selvsagt gjorde. Da ble LvV informert at klagen ikke blir gitt oppsettende virkning. Uka etter benyttet ME den lave vannføringen til å kjøre sin maskin ut i elva under overvåking av den Ås-baserte firma Naturrestaurering AS.

Skade ved trefall

På våren og nå i sommer har det vært mange trær som har veltet over turstiene og andre steder hvor folk ferdes.

Kåre Moe har jobbet i herdig på bærumsiden med å rydde vekk nok til å åpne stiene.

Dessverre ble det personskade 1. juni da to trær veltet ved Sandbonn. Mor i en familie greidde å dytte bort sine barn da trærne falt, men fikk det over beina med påvist brist som resultat.

Møte med byråden

Vårt møte med byråd Vea 6. juni ble flyttet til Lilleaker for å tilpasse hennes program for dagen. Det som skulle bli en samtale om forvaltningsregimet for Lysakerelva ble delvis overtatt av kampanje Bevar Lysejordet, en sak som nettopp hadde nådd rådhuset via lokalpolitiker Odd Einar Dørum.

Det ble anledning til å uttrykke vårt ønske om større medvirkning i forvaltningsplanen som utarbeides mellom Bymiljøetaten i Oslo, Parkavdeling i Bærum og Statsforvalteren.

LvV har vært på ett møte med de aktuelle etatene, men bare for å orientere om vår kartlegging av kulturminnene. På møtet mente Statsforvalteren at, i det tiltenkte naturreservatet, skal vegetasjon prioriteres frem for rydding rundt restene etter tidligere møller og sager, eller bedre publikums tilgang. Naturvernforbundet vil også ha et strengt forvaltningsregime.

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
vipps: 601092

november2024

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner

FÒÐNYTT – 61

Kampen fortsetter

Arbeidet med å få omgjort vedtaket om å grave kabeltunnel fra Lysejordet har gått for fullt siden april, ledet av en arbeidsgruppe av dyktige, lokale mennesker med politisk og teknisk innsikt. Gruppa har fått god hjelp fra enkelte politikere i Oslo bystyre og på Stortinget som har stilt inngående spørsmål og avslørt vedtakets sviktende kunnskapsgrunnlag.

Men når spørsmålene dreier om hvordan de regjerende politikerne vil rydde opp, blir de besvart med forsvar av vedtaket. Som svar fra bystyrerepresentant Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) la byråden for byutvikling James Stove Lorentzen frem et skriv fra Plan– og bygningsetaten med et lite flatterende bilde av akebakken og sletta på Lysejordet. Bl.a. ble russekål trukket frem som bevis på at gressbakken har nullverdi som friområdet.

De siste fem-seks årene har Bymiljøetaten i Oslo justert sitt program for klipping av områdene ved Melumbakken og Lysejordet nettopp for å bekjempe russekål og ullborre, de to plagsomme vekstene. Arealet som lyser gult tidlig på sommeren har minsket år for år. Med de nye robotgressklipperne kan brattere helninger nå klippes effektivt helt ut til kantene. Der hvor ikke maskinene kommer til, slår frivillige fra LvV med ljå.

I to omganger ba LvV om møte med byrådslederen fordi vi mener at flere byråder bør bidra til å finne en løsning. Avslaget kom fra Lorentzens kontor: *Byråd for byutvikling ser det ikke hensiktsmessig å sette opp møte i denne saken, men vil i stedet anbefale dere å ta kontakt med Statnett.*

Beboerinitiativet Bevar Lysejordet har oppnådd støtte fra over 3000 Oslofolk og er berettiget til å få saken opp i bystyrets byutviklingskomité. I Bærum også er kriteriet oppnådd for at saken tas opp i kommuneutvalg.

I mellomtid venter vi på at Statnett oppretter sin prosjektgruppe. Hos de dyktige folk i Statnett kan vi forvente at våre nokså tekniske argumenter får et gehør som viser seg vanskelig å oppnå hos Oslos byregjering, i alle fall så lenge byutviklingsbyråden alene har saken.

Saker på andre sider:

Grunnvann
Jubileer
Bevar Lysejordet, Naturreservat
Blågulkatalogen, Styremøte
Ny bordgang, Beveren, Plastring
100 år på Jar

Grunnvann

Lysejordet står ubebygd og som friområde i dag fordi det er lite egnet som byggegrunn. Mange steder er de bratte liene som omgir sletta på begge sider av elva ustabile eller ”dårlig” fjell. Det er jo ”bare” sju tusen år siden hele området var havbunn.

Fire-fem steder rundt akebakken pipler det vann opp fra bakken. På gamle kart er det tegnet to bekker som renner ned til Lysakerelva. På 1930-åra (tror man) ble den ene bekken lagt i rør og området ved varmestua gruslagt for at lastebiler kunne hente sand fra sandtaket i lia nedenfor Roligheten. Grusen preger fremdeles varmestuas omgivelser. Her vokser det hovedsakelig borre, russekål og brennesler som vanskelig kan bekjempes med gressklipperne pga. grove stein i bakken.

Vannet som pipler opp er grunnvannet fra Ullernåsen. Vannstrømmen dirigeres mot Lysejordet av magmagangene som danner dype ”skotter” som avgrenser de vannførende steinlagene. Det er særlig to slike magmaganger som sammen fungerer som en trakt. Den ene gangen har vært i geologenes søkelys siden 1940-tallet da prof. Johannes Dons kartla de vulkanske bergartene i Ullernåsen. Den er dannet av en spesielle bergart og strekker seg fra Ullerntoppen, under skolen og ned til Lysakerelva, og så videre over til Bærum. Den lager en innsnevring i Lysakerelva, noe som ble benyttet av Ullern mølle til å demme opp sitt vannmagasin.

Den andre magmagangen er mindre kjent. Den er å se nederst langs turveien ned fra Kvernfaret. Derfra kan det følges mot sørøst oppover gjennom skog og hager. Den nyere utbyggingen i Kvernveien avslørte at den fortsetter under Lysehagan og videre til Vækerøveien ved bussholdeplassen *Lyseveien*. Prof. Dons kartla magmagangen videre mot Åsjordet.

Mellom disse to magmagangene og Ullernåsens rygg ligger 300 mål som tar i mot nedbør. Hydrologer har som tommefingerregel at en tredel av nedbør havner som grunnvann. Ullernåsen får ca. 1 000 mm nedbør i året. Legger vi disse tallene sammen blir det jevne 3 liter per sekund til grunnvann. Det er ti ganger mer enn en fullt åpen vannkran i heimen.

Grunnvannet får bra med trykk. Flere som har boret etter jordvarme rapporterer at det ble en geysir da boringen nådde de vannførende lagene.

En tunnel som graves på tvers av denne grunnvannsstrømmen vil samle vannet og fører det ned til sitt laveste punkt. Sprengning av tunnelen vil også ”fracke” steinlagene slik at vannet renner fortere inntil vannspeilet har sunket nok. Mange løvtrær vil få tørrlagte røtter.

Tunnelvannet må så pumpes ut. Det krever et stort pumpehus rett ved elva. Kommunen foreslår å pumpe vannet 60 meter opp og en kilometer bortover til Huseby-Sollerudtunnelen. Er det bærekraftig?

LvV 20 år, Oslo Elveforum 25 år

Til våren runder LvV år. Årsmøtet er satt til torsdag 6. mars. Programmet kommer senere.

Oslo Elveforum fyller 25 år i 2025 og er invitert til rådhuset for å markere dette. Hvis det ikke er blitt en løsning på bevaring av Lysejordet før, får vi benytte anledningen til å snakke med noen bystyrerepresentanter og stab fra byrådsavdelinger.

Bevar Lysejordet

Arbeidsgruppa Bevar Lysejordet arbeider seg oppover i Oslo kommunes politiske system. Det forgår møter og samtaler med enkelte representanter for flere partier som ønsker seg en orientering. Som notert ovenfor ønsker foreløpig ikke byregjeringen å ha direkte kontakt, men byutviklingskomitéen blir nødt til å ta saken opp.

Naturreservatet Lysakerdalen

Mandag 7. oktober ble det ledet en befaring for folk fra Statsforvalteren, kommunene og kommunenes konsulentselskap for å se på restene etter møller og sager langs Lysakerelva. Gruppa var innom Ullern, Røa og Jar møller og Holte sag. Statsforvalteren ville skaffe seg en bedre forståelse av omfang og potensiale for å rydde ruinene for å gjøre dem tilgjengelige for publikum. Flere kan være passende steder for å gi adgang til elvebredden. Naturreservatet, som skal strekke seg fra Bogstadvannet til Fåbro, får ellers et strengt regelverk for naturvern.

Kommunene mener at en forvaltningsplan kan legges ut på høring før jul, mens Statsforvalteren sikter mot første kvartalet 2025 for å få sitt forslag om naturreservat klart til offentlig høring.

Blågulkatalogen

I mange år har LvV undersøkt kulturminnene langs Lysakerelva. Nå er dokumentasjon lagt ut i en katalog på internett. Hvert kulturminne har sin egen fil i PDF-format som kan hentes via nettsiden: lvv.no/Blaagul_Intro.htm. Katalogen er en levende dokumentasjon som det bygges videre på etter hvert som nytt stoff graves frem.

Neste styremøte

Det neste styremøtet holdes tirsdag 26. november. Medlemmer som vil at styret skal se på en sak, bes melde til styret@lvv.no innen søndag 24.11.

Lysakervassdragets venner

Ny bordgang

Bærum turlag har laget en elegant og nyttig løsning for å krysse det våte partiet av turveien like sør for gangbrua Mossestua-Melum. Turlaget har bygget en bordgang støttet på relativt lange tverrbord. Nå kommer man frem uten å grise til fottøyet.

Noe lenger nord er det skjedd et kjempestort rotvelt som har revet bort både gelenderet og stien. Det anbefales å ta gamle veien til og fra Mossestuen. Den går høyere opp i lia. På vei sørover tar man til høyre diagonalt over enga ved Saga.

Beveren

På LvVs Facebook-side er det med ujevne mellomrom kommet meldinger og bilder om beveraktivitet. Det finns til og med video av ei skygge som svømmer!

Det første tegnet etter bever langs elva stammer fra 2014 helt øverst på Fossum hvor flere bjerketrær ble felt. I 2015 ble noen trær gnagd på i vannkanten nord i Grinidammen. Neste gangen var det på Øraker rett nedenfor Jarfossen i 2022. Nå er det blitt gnagd på et trestamme ved Mølledammen. Noen har satt et stoppe for beveren ved å omkranse stammene til all trær i nærhet med hønsenetting.

Dette reiser spørsmålet om hva Lysakerelvas regulering som naturområde innebærer, og hvor langt fra vannkanten reguleringen gjelder. Skal bever overleve, må den skaffe seg mat.

Plastring av elvebredden

Både Fornebubanen og Mustad Eiendom har søkt om å få forsterke elvebredden etter at flommen i fjor førte til noe utvasking av jord fra mellom røttene til kantvegetasjonen. LvV har ved høring argumentert i mot forsterkning med henvisning til at dette skjer langt utenfor byggegrensen. Fornebubanen har kommentert LvVs innspill med å henvise til planer for utvidelse til fire jernbanespor.

Flere steder har kommunen og andre angret på at plastring med stein, fordi elvebredden blir livløs og vannstrømmning øker i hastighet og lager skade andre steder

Jar vel 100 år

Folk på Jar feiret sin forenings hundre år med et stort kulturprogram på Jar skole 14. september. Hoved attraksjonen var lanseringen av en praktbok redigert av Geir Engebretsen: *100 år på Jar* . Boka er tettpakket med bilder fra området gjennom faktisk nesten 200 år. Boka har et utbrett med hele *Croqui over Elven fra Bogstad til Lüsager,* skissekartet tegnet av en krigsskolekadett antakelig i 1808. Teksten gir en grundig innføring i livet på Jar både før og etter utparselleringen som førte til Velforeningens tilblivelse i 1924. Geir Engebretsen var også med på å lage boka *Jar Vel 75 år* til velforeningens forrige jubileum.

Boka er å kjøpe på flere utsalg. Se https://www.jarvel.no

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
vipps: 601092

2025-26

Friluftlivets år kommer en gang hvert tiende år. Oppfordringen om å invitere et bål passet umerket med behovet for å vise Lysejordets betydning for det lokale friluftsliv. I samarbeid med speideren ble det samlet over 160 mennesker på steking av pinnebrød, grilling, aking og hyggelig samvær i strålende vintersolskinn.

Den politiske kampanjen fortsatte helt til juni da Oslo bystyre vedtok å arbeide for å unngå et tverrslag på Lysejordet.

Varmestua på Lysejordet hadde stått tomt og ubrukt siden kommunen i 2018 uttalt at det ikke var godkjent for skoler eller forsamlinger. Etter flere episoder med grafitti, med branntilløp og med tre knuste vinduer gikk den kommunale forvaltning, lei. Tross utsagn om at huset kunne reddes, bestemte kommunen seg for å rive. ***LvV***, som hadde vurdert å overta driften i 2018, men hadde ikke midler til å renovere, presset for å beholde. Foreningen har hatt en vekslende holdning gjennom tjue år. Da elvepadlerne sluttet å bruke stua, ble det også hærverk inntil Grendehuset ble etablert og ***LvV*** støttet og brukte den. Da det strukturelle problemet åpenbæret seg ble det investert flere dugnadstimer uten at det hjalp i lengden. Spørsmålet nå er hva skal erstatte bygget. Barnehagene trenger en gapahuk, grillutstyret og -brensel trenger en bod. Men hvor skal noe slik plasseres?

Forslag om naturreservatet ble kunngjort i september. Det innebærer strenge restriksjoner på aktiviteter, og forbud mot å oppgradere turstier (i motsetning til den ene turveien). Kommunenes forvaltningsplan kom tidlig på nyåret og foreslår et overordnet samarbeidsorgan hvor organisasjoner får en plass. Hvis dette organet etableres som skissert, vil ***LvV*** ha oppnådd ett av målene som ble satt i 2001.

januar 2025

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 62

Friluftslivets år og kommuneplan

Sletta på Lysejordet er på knapt 10 mål. Den er 185 meter lang, 90 meter bred på sitt bredeste og 30 meter på sitt smalest. Den er omgitt av moden, for ikke å si gammel, skog. Jordsmonnet er bra med et dypt humuslag, men det er tungt drenert.

2025 er Friluftslivets år, ti år siden sist. Langs Lysakerelva har vi to velbrukte turstier og tre store rekreasjonområder: Barketomten på Syd-Fossum, parken ved Grinidammen og Lysejordet. I tillegg er det badeplassene på Jarfossen, Øraker, Sandbonn og Grindammen, samt i enkelte kulper som er lokal kjent og beste egnet for de virkelige svømmedyktige.
Det alle mest brukte området er Lysejordet med sin slette og sin akebakke. Vedtaket om en kabeltunnel gravd herfra overser både rekreasjonsverdiene og naturverdiene. Det strider mot Oslo kommunen skriver i sitt forslag til Kommuneplan 2025:

> ***Gi plass til natur i byen*** *Kommunen skal ta vare på og gi mer plass til natur i byen. Vi skal ivareta byens blågrønne strukturer av hensyn til biologisk mangfold, verdifulle naturtyper og karbonlagring, og fordi arealene gir muligheter for naturopplevelse og rekreasjon. Kommunen skal sikre dyrket og dyrkbar mark for matproduksjon.*
>
> ***Demokrati og medborgerskap*** *Oslo skal være en foregangskommune for åpenhet, demokrati og medvirkning. Innbyggerne skal inkluderes i beslutninger som angår dem.*

Av de 49 dekar som utgjør friområdet *Lysejordet* blir den sentrale halvparten ødelagt både som friområde og som dyrkbar mark dersom vedtaket gjennomføres. Man vil aldri greie å fjerne alt av de mange tusen tonn med stein og asfalt som må legges ut for å gjennomføre energidepartementets vedtak. Det må stilles spørsmål til byrådet om hvilke krav kommunen stiller til kvaliteten til friområdet etter tiltaket eventuelt er gjennomført. Spørsmålet sikter mot å løfte saken opp fra byrådsavdeling for byutvikling til selve byrådet. Da trekkes byråden for miljø og samferdsel med sine teknisk kompetente etater Bymiljøetaten og Vannetaten, inn i saksbehandlingen. De er ennå ikke blitt spurt!

For å sette i gang Friluftslivets år blir det tent bål på sletta på Lysejordet, lørdag 18. januar. Kom og besøk oss. Antall brukere teller i politisk arbeid.

Saker på andre sider:
Vannføringskurve
Årsmøte, Styremøte
Bål på sletta; Bevar Lysejordet
Forvaltningsplan, Nedbør 2024,
Vannføring 2024, Jubileum

Ny vannføringskurve

Ved flommene i august 2023 var det en stor forskjell mellom vannføringen som LvV estimerte og den som Oslo vannetats målestasjon oppga. (Denne siste kan følges på NVEs sildre.nve.no) Kommunen oppga 102 kubikkmeter per sekund som flomtopp. LvVs kurve anslo 55 kubikkmeter per sekund. Noe måtte gjøres.

Det ble klart at LvVs vannføringskurve (som er hengt opp ved målestaven) er mindre troverdig for høye vannføringer. Den ble kalibrert i 2022 og 2023 for flere vannstander opp til 53 cm på staven (eller 2,5 kubikkmeter per sekund) og funnet å stemme for disse.

Vi målte vannets hastighet i overflaten. Med profesjonelt utstyr ville man ta flere målinger på forskjellige dybder. Hvordan vannhastigheten avtar mot elvebunnen er bestemt av størrelsen på steinene i bunnen, noe som bestemmer hvor høyt opp fra bunnen vannstrømmen hindres. Vi antok at den påvirket strømmen helt til overflaten, men ekspertisen forteller at hos oss hindrer bunnsteinene flyt opptil det dobbelte av sin størrelse, dvs. til ca. 90 centimeter. Over dette renner vannet fritt. For en vannstand over 90 cm er kurven basert på kun fire bestemmelser, ved 110, 135, 162 og 174 cm. Det er tolkningen av disse som vi tror er kilden til våre lave verdier.

Nå har rådataene blitt gjennomgått og alle målinger ved vannstander over 90 centimeter er vannhastighetene oppjustert. Dette resulterer i en ny vannføringskurve som gir adskillig høyere vannføringer enn den gamle, men ikke fullt så høyt som vannetatens. Utfra vår nye kurve anslår vi at 2023-flomtoppen var 75 kubikkmeter per sekund.

Den store referansen for høy vannføring i Lysakerelva er oktoberflommen av 1987. Det fantes ingen aktiv målestasjon på det tidspunktet. Stasjonen på Øraker var nedlagt året før etter at den sluttet å levere pålitelige data. I etterkant ble 1987-flommen anslått grovt som mellom 80 og 120 kubikkmeter per sekund.

Av profesjonelle hydrologer som så begge flommene, er de to vi kjenner enige i at Lysakerelva 2023 var 2/3-del av 1987. Utfra vår nye vannføringskurve vil det si at det høyere estimatet fra 1987 er riktigst. På vår nye kurve svarer det til en vannstand på 221 cm ved målestaven.

Vi omregner nå våre målinger fra de siste 18 år etter den nye kurven.

Lysakervassdragets venner

Forvaltningsplan og naturreservat

Det ble antydet i forrige nummeret av Fodnytt at en revidert forvaltnings-plan for Lysakervassdraget skulle ut på høring i slutten av 2024. Kommunene ber om forståelse for at det er litt forsinket og at høringen blir kunngjort i løpet av januar.

Forslaget om naturreservat forventes i løpet av 1. kvartal 2025

Nedbørsår 2024

Det ble antydet i forrige nummeret av Fodnytt at en revidert forvaltnings-plan for Lysakervassdraget skulle ut på høring i slutten av 2024. Kommunene ber om forståelse for at det er litt forsinket og at høringen blir kunngjort i løpet av januar.

Forslaget om naturreservat forventes i løpet av 1. kvartal 2025

Våre målinger av nedbør i 2024 ble spennende for de værinteresserte som like rekorder. Etter en tørr mai måned begynte nedbøren og den fortsatte jevnt helt til oktober med alle tegn på et rekordår. Men det endte med en annen plass med 1097 millimeter bak 2020. Da kom det 200 mm nedbør i årets seks siste uker.

Den våteste uka i 2024 var den som endte 10. august med. Ukesmålinger er viktige fordi det tar flere dager for nedbør som fallet øverste i vassdraget å nå fram til vår målestasjon ved Lysejordet. Det er en sterk korrelasjon mellom de siste tredagers nedbør og vannføringen.

En annen viktig statistikk er den lengste perioden uten nedbør. I fjor var det de 16 dagene som endte 26. mai. Faktisk var det bare én regnværsdag (2 mm) mellom 2. og 26. mai.

Vannføringsår 2024

Det ble ingen rekorder i vannføring i 2024. Vårens flomtopp kom 11. april med 25,5 kubikkmeter per sekund. Dette svarer til gjennomsnittene for vårflommer.

Årets høyeste registrering var 30,3 kubikkmeter per sekund 24. august. Dette er beskjedent fordi nedbøren kom så jevnt. Statistisk sett forventes 38 kubikkmeter per sekund ca. en gang i året.

Jubileum

I år er det faktisk 20 år siden LvV ble stiftet. Oppfordringen kom fra Oslo Elveforums leder, Tor Holtan-Hartwig. Arbeidet med kommunedelplaner for vassdraget var i gang. Tor ledet et møte på Lysejordet skole som gikk under navnet *Lysakerelva samarbeid*, med representanter fra flere velforeninger og fra Naturvernforbundet. På møtet ble det enighet om at et forslag til vedtekter for en venneforening for elva skulle lages. Finn Otto Kvillum fra Naturvernforbundet i Bærum hjalp med formuleringen.

Stiftelsesmøtet ble holdt 12. april 2005 etter at 5 000 lapper var blitt lagt i postkasser mellom Ullernåsen/Hovseterdalen og Vollsveien/Fossumveien i løpet av påsken. Innen sommeren var 300 medlemmer registrert.

Besøk oss ved bålet på sletta på Lysejordet

Lørdag 18. januar, kl 11 til kl 15

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292 facebook:
vipps: 601092

april 2025

Deltager i Oslo Elveforum og Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 63

Beverforvaltning

På fredagen før palmehelgen deltok kommunenes elveforvaltere, grunneierne Thon og Mustad Eiendom og representanter for Lysakerelva fiskerlag i en befaring av sporene etter beverens matauk mellom Fåbrofossen og Mølledammen. På mandagen etter fikk LvV et referat fra Bærum kommune:

Beveren ved Granfoss.
Foto: Trygve Grønskar

Det er en liten familiegruppe på to-tre bevere som holder til i Lysakerelva på strekningen Møllefossen – Granfoss. Beverne graver ganger i elveskråningen på Bærumssiden og tar en del trær av forskjellig størrelse i kantsonen, hovedsakelig på Oslosiden. Utfordringen er å ta vare på både den viktige kantsonen og beverne. Med nærheten til turveier er det en stadig fare for at bevergnagde trær kan utgjøre en sikkerhetsrisiko. Hverken grunneierne eller kommunene ønsker skadefelling av beverne. Vi må derfor vurdere andre tiltak for å sikre at kantsonens funksjonalitet opprettholdes, samtidig som beverne kan oppholde seg i området.

Tiltak som ønskes gjennomført:

Inngjerding av trær

Thon har gjerdet inn flere trær med hønsenetting på sin eiendom. Foreløpig tiltak vil være at Mustad gjerder inn trær også på sin eiendom.
Spesielt viktig å gjerde inn store trær som er viktige for naturmangfoldet, attraktive trær for beveren og trær som står utsatt til.

Mating

For å forhindre at beveren tar flere trær, er det ønske om mating med egnet trevirke som legges ut på utvalgte steder på elvestrekningen.
Forskjellige dimensjoner av selje, or og andre treslag beveren som foretrekker.
Trevirket må legges slik at det ikke er fare for at det blir tatt av flommen.

Til spørsmål om mulig flytting tilbake til Sørkedalen fikk LvV så svaret:

Flytting har også vært et tema, men det er lite erfaring med dette i Norge og Statsforvalteren anbefaler ikke flytting av bever.

LvV har fulgt beverens aktivitet fra Grini (okt 2015) og Fossum (jan 2019) til Jar (2022) og Granfoss (2024) nedover med storflommer. Uten at beverne blir flyttet, vil de skyldes ut i Fjorden under neste flommen. Flytting er kurant i naboland, særlig i Storbritannia som fikk bever fra Norge.

Saker på andre sider:

Naturmangfoldsmelding
Bærum Naturfestival, Styremøte
Snøsesong, Kontingent og rekruttering
Kulturminner, Forvaltning og vern
Varmestua, OE Jubileum

Naturmangfoldsmeldingen

Den siste saken som ble fremmet i Stortinget før Senterpartiet forlot regjeringen i januar var en melding som ga nye instrukser for tolkning av naturmangfoldloven. En koalisjon av den gamle regjeringen og FrP sørget for at det fremover kan sees bort fra naturmangfold i arealplansaker som gjelder forsvar, energiforsyning og digital infrastruktur. Dermed ble noe av argumentasjon for *bevaring av Lysejordet* feid vekk. Naturverdien til skogen øst for sletta på Lysejordet, eller i elvedalen hvor et eventuelt pumpehus må stå, er nå et mindre viktig argument for å finne en annen løsning for Hamang-Smestad strømledningen.

At disse tre partier ikke anser natur som viktigere enn arbeidsplasser eller personlige frihet, er ikke noe nytt. Det er én grunn til at LvV ikke fremmer naturen som hovedbegrunnelse for en annen kabelløsning. Verdien som vi må forsvare er verdien for friluftslivet. Oppslutningen om Båldagen på sletta den 18. januar ga et lite innblikk i hvor mange som sokner til Lysejordet. De 166 kaffebønner som ble telt opp, representerte i stor grad familier med småbarn som skal vokse opp med Lysejordet som friområde. Vårt anslag er at ca. 50 mennesker til gikk forbi uten å legge ei bønne i glasset. Sammenlignet med trengselen på Sognsvann der kronprinsen kastet glans over dagen, er dette nok beskjedent. Men hadde det vært flere mennesker ville trengselen forhindret det gøye: aking og grilling og prat rundt bålet.

Energidepartementets vedtak er to ganger trukket frem i utbygging av kraftnettet mellom Sauda og Øygarden. Mange av høringsuttalelser vil ha ledning under bakken gjennom Bergen og forbi Baroniet Rosendal istedenfor master innen synsvidde. Også Sauda kommune vil begrave ledningen. Det pekes på løsningen som Oslo (og Bærum) forhandlet seg til for Hamang-Smestad ledningen.

Arbeidsgruppa *Bevar Lysejordet* har jobbet iherdig med innbygger-forslag til Oslo og Bærum kommuner. Gruppa har påvist at prosjekt-tiden for tunnelgraving fra Lysejordet er minst 2 år lenger enn Statnetts opprinnelige anslag på grunn av omfattende forarbeid med veier og en lang tverrslagstunnel, og restaureringsarbeid i etterkant.

I Bærum tok arbeidsutvalget forslaget til etterretning uten videre debatt. I Oslo kommune ble forslaget presentert 23.april, og ble protokollført slik *Saken ble ikke ferdigbehandlet og ligger til fortsatt behandling i byutviklingsutvalget.*

Lysakervassdragets venner

Kulturminner og Kartverket

Gjennom de siste halvåret har vi gradvis lagt ut deler av en Blågulkatalog for Lysakerelva. Blågul refererer i denne sammenheng til antikvarmyndighetenes gule lister og til elva som kraftkilden som drev de mange verk og bruk som har stått langs elvas bredder. En foreløpig utgave ble printet for Statsforvalteren og kommunene til å bruke i sitt arbeid med naturreservatet og forvaltningsplanen.

Det ble snart tydelig at katalogen må kunne oppdateres etter hvert som nye opplysninger kom for hånden, enten fra nye kilder eller fra vår egen oppmåling eller andre observasjoner.

Det opprinnelige dokumentet ble veldig stort og en utfordring for internettet. Løsningen ble derfor laget et deldokument for hvert kulturminne, og en introduksjon med lenker til de enkelte delene. Denne kan nå hentes ned eller leses på http://lvv.no/Blaagul_Intro.htm

Et viktig bilag til katalogen er en liste sortert etter årstall for alle hendelsene som vi har funnet i kart eller litteraturen, lenket til en fyldig referanseliste.

Vi har benyttet norgeskart.no som kartgrunnlag i arbeidet med kulturminnene. Men de står ikke avmerket i kartverket. Det var da naturlig å oppfordre Kartverket til å benytte seg av våre oppmålings-resultater til å få tegnet inn de byggverk som gjenstår med tilstrekkelig høyde over bakken. Denne utfordring er sendt videre til de kommunale antikvarene. Det fikk følger!

Forvaltningsplanen og verneforslaget

LvV må nemlig erklære *mea culpa* for de siste forsinkelsene med planene fra kommunene og Statsforvalteren. Etter at kommuneantikvarene mottok henvendelsen fra Statkart i forbindelse med LvVs blågulkatalog, kom de meget sent i prosessene med innspill til forvaltingsplanen for vassdraget og til verneforslaget.
Den siste melding er at forvaltnings-planen legges ut på høring etter 17. mai, og forslaget til verneplan i løpet av 2. kvartal.

Varmestua på Lysejordet

Enda en gang har varmestua blitt utsatt for hærverk. Natt til 28. april ble to vinduer knust med trestokker. Da LvV prøvde å låse seg inn for å rydde opp, ble det oppdaget at noen har stappet et eller annet i låssylinderen slik at døren bare kunne åpnes ved å skrue av låseplaten.

Oslo kommunes forskjellige etater prøver å finne en løsning for varmestua. Så lenge biodoen ikke tillates brukt, er hverken skoler eller foreninger interessert i å ta ansvar for bygget.

Stua bør enten flyttes til en plassering hvor den kan kobles til avløpsnettet, eller fjernes og nye fasiliteter bygges.

Oslo Elveforum 25 år

Jubileet ble feiret med lunsjbuffet på Rådhuset 25. mars med ordføreren som vertskap. Anledningen ble benyttet til å lansere fornyete utgaver av turguiden: *Hvordan finne Oslos elver og bekker* på både norsk og engelsk

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo
e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292 facebook:

Et bilag til FÒÐNYTT – 63

april 2025

Årets skisesong var kort, men var den uvanlig kort?

av styremedlem Jens Kr. Tingvold

Hydrologisk modell

En hydrologisk modell er et sett av matematiske likninger som beregner hvordan meteorologiske prosesser (regn, fordamping og frost) påvirker vannets opptreden i et nedbørfelt. NVE's flomvarsling beregner forventet vannføring ved hjelp av hydrologiske modeller. Snøen i nedbørfeltet (snømagasinet) beregnes med arealfordeling innen hvert av 10 høydenivå. Til kalibreringen trengs nedbør-, temperatur- og tilsigs-/avløpsserier for en årrekke.

For Lysakervassdraget er det tilgjengelig lange serier og nylig kalibrert en modell (HBV nedbør-/avløps-modell). For temperatur er det valgt måling ved stasjonene Blindern og Tryvann (520 meter over havet), og for nedbør også inkludert Lunner nord i feltet. De dekker godt ulike deler av de 177 kvadratkilometer, der halvparten av feltet ligger under 420 meter over havet og halvparten over, og når opp til 700 meter over havet. Det er nær 7 % innsjøer i nedbørfeltet og mye skog (84 %).

Nedbøren øker med høyden og temperaturen synker normalt i et nedbørfelt. Kalibreringen av modellen for Lysakervassdraget gav 7 % økning, og 0,5 og 1,2 grader Celsius lavere temperatur per 100 meter stigning på dager med og og 1,2 graders temperaturfall per 100 meter på dager uten nedbør.

Klimatiske normalperioder

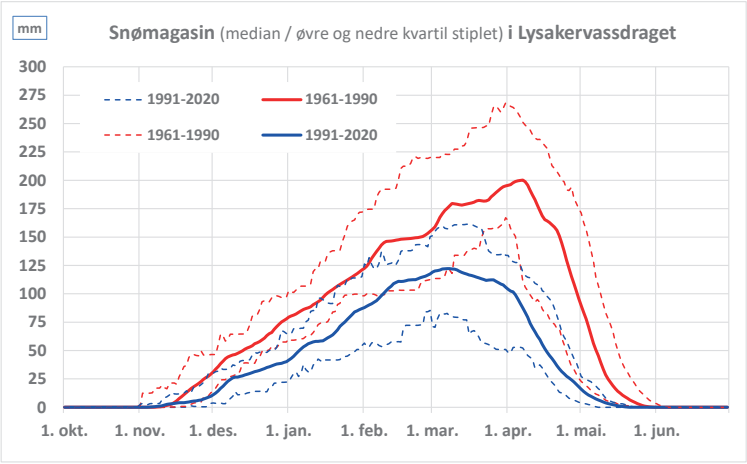
Når meteorologene snakker om normalt vær, sikter de til det gjennomsnittlige været i en 30-årsperiode. Det er Verdens Meteorologiorganisasjon som bestemmer normalperiodene og nå brukes årrekken 1991-2020. Bruk av den samme normalperioden gjør det lettere å sammenligne nedbør- og temperaturendringer på tvers av landegrenser.

For snømagasinet kan medianverdien (den midterste verdien i en årrekke) gi et bedre uttrykk, siden høye verdier i noen år bidrar vesentlig mer til gjennomsnittet en lave verdier.

Virkningen av klimaendring

I Lysakervassdraget gav modellen en årsnedbør på 910 mm i gjennomsnitt for årrekken 1961-1990 og 1020 mm for 1991-2020: Det gir en økning 9 % fra forrige til nåværende normalperiode. Vintertemperaturen (i okt.-april) har økt fra -1,4 til +0,1 grader Celsius og sommertemperaturen fra 12,1 til 12,9 grader Celsius. Median topp på snømagasin er redusert med 39 % fra forrige til nåværende normalperiode og kommer 31 dager tidligere (se figur). Medianlengden på snø-sesongen (perioden med snø et eller annet sted i feltet) er forkortet med ca. 2 uker i den seneste 30-års perioden.

VEND!

Snø-sesongene

Årets skisesong var kort, men hvor uvanlig kort var den?

Vi har hatt 4 sesonger etter at nåværende normalperiode ble tatt i bruk og den hydrologiske modellen for Lysakervassdraget viser to sesonger med relativt normal vinter og to med kort sesong (se tabellen). Vinteren som vi nettopp har lagt bak oss hadde bare 4 måneder med snø mot normalt nærmere 6 (fra medio nov. til 10. mai).

	mediant i årrekken		**Snømagasinet i Lysakervassdraget**			
år/sesong:	**1961-90**	**1991-20**	**2021/22**	**2022/23**	**2023/24**	**2024/25**
startdato:	14. nov.	14. nov.	7. des.	24. nov.	1. nov.	6. des.
høyeste (dato):	7. april	7. mars	25. feb.	31. mars	22. feb.	3. feb.
høyeste (mm):	200	122	70	215	172	69
sluttdato:	23. mai	10. mai	23. april	22. mai	11. mai	8. april
antall dager:	**190**	**177**	**137**	**179**	**191**	**123**

august 2025

Deltager i Oslo Elveforum, Bærum Elveforum

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 64

Erosjonssikring?

To steder langs Lysakerelva nedenfor Fåbrofossen er tykke lag med fyllmasser satt ut tett inntil elvebredden. Den ene utfyllingen dekker den brede elvesletta nord for Lysaker stasjon. Denne utfyllingen kom etter hele området ble oversvømt under storflommen i 1987.

Det andre stedet er en bekkedal som møtte Lysakerelva på oslosiden ca. 100 meter nedstrøms Fåbrofossen. Her står nå fyllmassene som en nesten 10 m høy skråning som rager over elvebredden. Massene ble lagt ut ca. 1970 for å lage parkeringsareal.

Det ene erosjontilfellet langs Lysakerelva, nedenfor en bratt, 9-m høy elveskråning dannet ved bekkeutfyllingen frå ca. 1970. I forgrunn elvebunnen avdekket under meget lav vannføring, juni 2025.

Under uværet 'Lille Hans' for to år siden gikk noen steiner fra disse fyllingene nedover med vannstrømmen. Siden skråningene fra før hadde helninger på den kritiske vinkelen på 34 grader, ble de ustabile og nye steiner rullet ned i elveleiet. Begge grunneiere har søkt om å plastre skråningene med tunge steiner. Slike tiltak er dårlig elveforvaltning fordi de innskrenker eleveleiet slik at den neste flommen står enda høyere, og med en vannstrøm som renner enda raskere. Den økte eroderingskraften finner andre steder å virke, gjerne under steinene som er lagt ut som plastring.

Det riktige tiltaket er å gjøre skråningene slakere. Men grunneierne ønsker ikke å miste areal. Elveforvaltning settes opp imot eiendomsforvaltning. ***Erfaringen viser imidlertid at det alltid kommer en storflom som ikke tar hensyn til eiendomsforhold.***

Ved den utfylte bekkedalen er det også kvikkleire under både elvas bunn og dens bredder. Da er det særlig viktig at ikke eroderingen øker.

LvV har klaget på begge dispensasjonene som er gitt til plastring av skråningene. Sakene er oversendt til NVE. Ved bekkedalen dreier saken seg om to forskjellige spørsmål, tryggheten til kvikkleiren og selve tiltaket i elvebredden. Det tar nok en stund før avgjørelsen tas om dispensasjonene vil trekkes tilbake.

Saker på andre sider:
Granfossutbyggingen
Sandvika byfest, Medlemstur
Vern av byvassdrag
Kontingent
Tormod Bønes
Bevar Lysejordet

Granfossutbygging

Like før sommerferien leverte Mustad Eiendoms konsulenter et forslag til detaljreguleringen av Granfosstomten, Vollsveien 13-21. Forslaget går ut på å bygge nytt og høyt på flomsletta samt fornye bebyggelsen langs begge sider av ankomstveien fra Vollsveien.

Bygghøyden tilsvarer inntil 6-7 etasjer bare 20 meter fra elvebredden.

Sammen med reguleringsforslaget er det levert en konsekvensanalyse som tar for seg flomfaren. Den er basert på målinger av terrenget og av vanndybder som er gjort i området i forbindelse med Fornebubanen. Flomhøyder er imidlertid bare estimert ved bruk av en eldre, åpen, to-dimensjonal beregningsmodell. Det finns bedre programvarer/modeller.

Når det planlegges for at så tett bebyggelse skjer oppstrøms fra et av landets viktigste trafikknutepunkter med mye infrastruktur under bakken, bør det forlanges at beregninger blir gjort med det beste, tilgjengelige verktøy. En viktig grunn til å benytte en mer omfattende programvare er at Fåbrofossen og Lysakerelvas tre krumninger rundt Granfossletta, samt den brå fordypningen av elva rett nedenfor sletta, gir et meget innviklet strømningsmønster som enklere programkoding ikke tar høyde for.

Sletta på Granfoss ble sist oversvømt for nøyaktig to år siden etter at først uværet *Hans* ga 55 mm nedbør og en uke senere *'Lille Hans'* kom med 75 nye millimeter regn. Selv om den totale nedbøren i august 2023 kunne måle seg med det som falt under oktoberstormen i 1987, ble vannføringen sist bedømt av flere hydrologer, til å være 65 til 75 % av den tidligere flommen.

Planforslaget som er lagt frem viser at det sentrale partiet av flomsletta på Granfoss er tiltenkt dekket med flere meter fyllmasse for å begrense utbredelse av flomvannet. Denne massen legges opp på ca. 5-6 meter med elvegrus og-sand, og under det, et 2-3 meter tykt lag leire med dårlig stabilitet, dvs. kvikkleire, før man kommer ned til fast berg.

Konsulentene påpeker selv at deres forholdsvis enkle flomberegninger har store usikkerhetsmomenter. Flere tilskrives manglende data om vannføringen i Lysakerelva. LvV har registrert elvas vannstand i snart 20 år, og før det holdt NVE en målestasjon på Øraker. Siden 2019 har Oslo kommune drevet en automatisk vannstandsmåler ved Mølledammen. Vi har tidligere skrevet om uoverensstemmelsen mellom LvV og kommunen om omregningen av vannstanden til vannføring. LvVs målestasjon ved Lysejordet trenger kontrollmåling av vannets hastighet under brua. Konsulenter som foretar slike målinger, tar betalt langt over foreningens budsjett, så LvV vil prøve å få NVE engasjert. Uansett må enten Bærum kommune eller NVE kreve at kvaliteten til flommodelleringen for Granfoss blir strammet kraftig opp.

Lysakervassdragets venner

Tormod Bønes

To dager etter et uheldig fall fra sin sykkel bare 500 meter hjemmefra etter en tur opp i Marka, døde Tormod Bønes den 4. juni. Tormod engasjerte seg i arbeidet for Lysakervassdragets venner fra de første forberedende møter i 2004.

Tormod var en topptrent friidrettsmann som brukte turveiene langs Lysakerelva som treningsfelt. Hver uke løp han oppover mot Bogstadvannet og eller i Sørkedalen. Med den høye løpefarten var tilstanden på stibanen noe som sterkt engasjerte ham. Løse steiner og falne grener ryddet han stadig til side. Han så på LvVs måte å samarbeide med kommunen på som veien til de store forbedringene også for turveien på Røa etter store beløp var bevilget blant annet til Fådpassasjen i Ullern og Bærum. Helt fra dannelsen av LvV brakte Tormod inn erfaringer fra sitt mangeårige engasjement i Bondeungdomslaget, BUL.
I flere omganger satte Tormod i LvVs styre, inkludert fire år som kasserer. Etterpå ble han leder av valgkomitéen, et arbeid som han delte med sin gamle friidretts- og skolekompis fra Bergen, Øystein Evandt.

Mens han alltid prioriterte BUL, var Tormods bidrag til LvV og støtte til meg som leder alltid viktig, fordi den kom da han så at 'her mangler det folk'.

Med Bjørg, Ingrid og Bjørnar i våre tanker etter det så brå tap av sin kjære mann og far, sørger LvV over en lojal venn av vassdraget.

John Tibballs

Bevar Lyseordet

På sitt siste møte før sommerferien behandlet Oslo bystyret innbygger-initiativet til arbeidsgruppa for å redde Lysejordet fra graving av en tunnel for strømkabler fra Bærum til Smestad. Arbeidsgruppa med Terje Næss som *primus motor* hadde levert en lang utredning som presenterte for byens politikere et tydelig bilde av hvor stort inngrep i daglig liv og i natur på Lysejordet som Byrådet hadde utløst i sin iver for å fjerne 'monstermaster'. Behandlingen i byutviklingskomitéen førte til følgende vedtak i bystyret:

1. Bystyret ber byrådet være en pådriver overfor staten for at miljøkonsekvensene av kabelutbyggingen minimeres, herunder om det er mulig å unngå et tverrslag på Lysejordet.
2. Bystyret ber byrådet jobbe for at områder med registrert kalklindeskog opprettholdes.

Ordlyden viser at saken med dette ikke er vunnet. Selv om Statnett ser etter mindre skadelige måter på å innfri bestilling fra Energidepartementet om å legge kablene under bakken, har all tunnelgraving store miljøkonsekvenser, og vil skape motstand.

Under den politiske behandlingen fremhevet byregjeringen gang på gang at saken nå er hos Energi-departementet og ikke er kommunens ansvar. Vi kan dessverre ikke forvente at bystyrets vedtak blir fulgt opp med den samme iveren som byrådsleder viste i sine møter om saken med energiministeren i 2023-4. Da ble mange titusener kroner brukt på en utredning som skulle bevise at nedgravde kabler gir sosioøkonomisk gevinst.

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
VIPPS: 601092

Deltager i
OSLO ELVEFORUM
BÆRUM ELVEFORUM
november 2025

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 65

Naturreservat

Turvei A1 i Oslo ved gangbrua til Jar skole. Her skal man kunne trille barn i sportsvogn!

Statsforvalteren har lagt sitt forslag til forskrift for vern av Lysakerdalen ut på høring sammen med kart og et høringsdokument som gir en fin oppsummering av prosessen og av begrunnelsen for å foreslå vern. Fristen for uttalelse er 4. januar 2026.

Høringsdokumentet flere steder omtaler kommunenes parallelle arbeid med forvaltningsplaner for arealene som er regulert under kommunedelplanene for vårt vassdrag. Dessverre lar disse planer fremdeles vente på seg etter en rekke forståelige forsinkelser.

En hoved kritikk av forslaget er at det går utfra bruksmønstret av turområdet som det var da kommunedelplanene ble forfattet i åra 2008-11. Siden den tiden har turveiene kun blitt stykkevis oppgradert, mange nye boliger har blitt reist og pandemiens behov har tiltrukket mange nye turgåere. Turveiplanen fra 2009 ble aldri fullført. Mange av stiene er i elendig forfatning. Idéen om én hovedtrasé og én sekundær sti er nå utilstrekkelig. Turveier må kunne bygges på begge sider av Lysakerelva. Verneforskriften som foreslått vil hindre dette.

Så kommer begrensninger i hvilke aktiviteter tillates i reservatet. All død ved må ligge, ingen dyr skal forstyrres, bål skal ikke tennes. Orienteringsposter og for arrangementer som Elveløpet må det omsøkes hos Statsforvalteren. Øraker skoles orientering i gymtimen må det søkes tillatelse for. Det blir et nytt ledd med et fjernt byråkrati – Statsforvalterens aktuelle avdelingene ligger i Moss og Drammen!

Skal Lysakerelva og dens skogsområder bli reservat, må forvaltningen bli lokal, helst med brukere og grunneiere som sammen setter reglene for hvordan vi mennesker skal leve med den verneverdige naturen.

I tillegg til å purre på forvaltningsplanen har LvV bedt byråd Marit Vea om å ta opp med departementet spørsmålet om en egen nemnd med myndighet og ansvar for reservatet.

I urbane strøk bør vi forvalte naturen og samfunnet under ett.

Saker på andre sider:

Varmestua på Lysejordet
Årsmøtet 2026
Rekruttering
Rekalibrert vannføringskurve
Kulturminner i Bærum
Granfoss, LvVs histori

Varmestua på Lysejordet

Den siste uken i september oppdaget styret at dørene på varmestua var skrudd fast til karmene. Ved nærmere undersøkelser viste det seg at låsene var boret opp. LvVs nøkkelsett var blitt ubrukelig. En del utstyr til vedlikehold av stua, en grill og ved til ovnen er låst inn i boden og Montessoriskolens bord og stoler står fast i selve stua. Ikke at stua kunne brukes. Hærverket som knuste vinduer de to siste årene sørget for det.

Så, fjorten dager senere fikk folk som bor i de nærmeste husene (inkludert Fodnytts redaktør) et varsel om riving av varmestua, med fjorten dagers svarfrist. En telefon til skogavdeling i Oslos Bymiljøetat avslørte at avdelingen hadde kontaktet Ullern idrettsforening som fikk stua satt opp i 1982, og fått beskjed at UIF ikke hadde verken bruk for stua eller råd til å vedlikeholde den. Dermed vedtok avdelingen riving. Beskjeden om Montessoriskolens og vår bruk (og nøkkelsett!) hadde ikke blitt overført fra parkavdeling til skogsvdeling.

Men skogavdelingen synes egentlig at det er synd å rive. Avdelingen har reddet flere stuer i Marka som har vært i dårligere stand. Men betingelsen hver gang har vært at en organisasjon står parat til å inngå en flerårig kontrakt om drift av stua.

Selv med salen avstengt har stua vært viktig som lager og ikke minst som gapahuk. Hvor mange ganger har vi sett en barnehageavdeling med beina svingende over terrassekanten mens de spiser matpakkene. Eller en haug med sekker til en ungdomsskoleklasse som har uteskole.

Spørsmålet som styret diskuterte på møtet 3.11. var:

1) Skal LvV forlange at det bygges gapahuk med bod før stua rives?
eller
2) Skal LvV opprette et «hyttestyre» og søke kommunen om
a) rehabilitering av stua og **b)** en (f.eks. 5-årig) kontrakt om å drifte den mot en overkommelig husleie?

En vanlig driftsmodell vil være at hyttestyret sørger for, og følger opp, bruksregler, priser og et bookingsystem mens LvV står for økonomien, dvs. setter opp en vippskonto for utleie, og dekker regninger for strøm, brensel, rengjøringsmidler o.l.

Etter et facebookinnlegg om saken kom det inn 19 nye medlemmer som støttet tanken om å få rehabilitert varmestua. Dette var oppmuntrende, men mange flere medlemmer trengs for å gi økonomisk trygghet. Det gjelder også å få etablert et «hyttestyre». LvV søker derfor frivillige. Vi kan kontaktes via epost. Lederen av hyttestyret får plass *ex officio* i LvVs styre. Hvis LvV har folk som vil drive varmestua, vil kommunen søkes om rehabilitering.

Årsmøte 2026

Lokalet på Samfunnshuset Vest på Røa er booket for 11. mars neste år. Året markerer 25 år siden de første sonderingene og møtene som til slutt førte til opprettelse av Lysakervassdragets venner i 2005.

Rekruttering – en oppfordring

Som nevnt på s. 2 er muligheten til å få rehabilitert varmestua på Lysejordet er avhengig av en organisasjon som kan bære driften i minst 5 år fremover. For å greie et slikt løft bør LvV få medlemstallet opp på nivået fra 2015 da vi hadde 200 medlemmer. Det vil gi den nødvendige økonomiske bæreevnen. Samtidig trenger vi folk til å danne «hyttestyret».

Kontingenten betalt av nye medlemmer i november eller desember gjelder ut 2026. Nye medlemmer kan sende en epost til kasse@lvv.no med navn, adresse, og telefonnummer, og betale kontingenten til Lysakervassdragets venner, kontonr. 6051 06 32292, eller med VIPPS til 601092. Hvis du vil bidra i et hyttstyre bruk epost!

Rekalibrert vannføringskurve

Høsten har gitt flere anledninger til å foreta målinger ved høy vannføring. Ved tidligere forsøk har vi skjønt hvor usikkert det var å bruke stoppeklokke til å ta tiden på det ene sekundet det tok for strømmen å bære vår tennisball 4 eller 5 meter nedover elva. Med et videokamera av 2008-årgang som filmet ballen med 25 bilder per sekund fikk vi bedre tidstakning.

Et bedre instrument betyr ofte at man oppdager noe nytt. Vi så at ballen duppet ned i vannet og spratt opp igjen etter 0,4 - 0,5sekund. Ved lav vannføring spratt ballen opp flere ganger før snora strammet seg med en snert. Sprettene var regulære i tid, mens avstanden imellom dem økte for hver gang. I strømmens retning hadde ballen øket i fart bare gradvis.

Dette er kjent, men glemt fysikk fra 1800-tallet. Med tall for ballens størrelse og vekt kan sprettene regnes helt nøyaktig.

Når vannstanden er høy, rekker ikke ballen opp i strømmens hastighet i løpet av det ene sekundet. Dermed underestimeres både hastigheten og vannføringen. Beregningen for å korrigere blir omstendig fordi vann-strømmen ikke virker på ballen mens den svever over vannflaten.

Justering av vannføringskurven betyr at vannføringstallet økes, f.eks., blir 46 m^3/s til 53 m^3/s. Dermed kommer LvVs vannføringstall litt nærmere kommunens som gjengitt på sildre.nve.no.

Lysakervassdragets venner

Kulturminner i Bærum

Bærum kommunestyre har vedtatt en kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap. planen er underbygget av en serie lister over kulturminner i diverse kategorier: kulturlandskap, kulturmiljø, kulturminnebygninger, krigsminner og øvrige kulturminner.

Dessverre er kulturminnene langs Lysakerelva fremstilt feil, til tross for at LvV leverte en uttalelse som ga kommunen tidlig adgang til LvVs Blågulkatalog. Ruinene er verken prangende eller tilgjengelige, men er likevel de dem som Bærum har igjen av den ankerske sagbruksvirksomheten fra perioden 1783 til 1880.

Vern av byvassdrag

Oslo Elveforums seminar 8. september trakk 50 deltakere for å høre både Maja Sørheim fra statsforvalteren forklare prosessen mot vern etter naturmangfoldloven og Terje Laskemoen fra Bymiljøetaten i Oslo fortelle om forvaltningsverktøy som kommunen bruker.

Seminaret ble holdt tre uker før verneforskriften (se s.1) ble kunngjort, men ingen detaljer ble sluppet. På spørsmål om verneprosessen for et urbant vassdragt hadde gitt noen nye momenter som kunne forbedre naturmangfoldloven, ble svaret at det gikk an å følge Miljødepartementets mal for å lage en forskrift. Det var ikke en saksbehandlers rolle å foreslå lovendringer. Rapporter fra seminaret er lagt ut på Oslo Elveforums nettsider.

Granfoss utbygging

Bærum kommunes etater har kommentert detaljplan for reguleringen av Granfoss, Vollsveien 13, og 17-21.

Kommunens vassdragsforvalter og de ansvarlige for kantsonene påpeker at byggevirksomheten må holdes vekk fra Lysakerelvas kantvegetasjon. Videre vises til at dersom turveien skal være belyst må den ligge langt nok fra elva til at kantvegetasjonen ikke belyses. Vår vurdering er at de nærmeste byggene er planlagt å stå altfor nær vannet.

Kanskje det viktigste poenget er at omvandlingen av hele området bør sørge for en forbedring av naturforholdet ved Lysakerelva. Initiativtaker Mustad Eiendom har hertil holdt seg til at utbygging ikke skal forringe naturforholdet mer enn nødvendig for få gjennomført sine planer.

Dessverre tar regulering i Bærum lite hensyn til belastningen som planene for oslosiden innebærer for Lysakerelva. Dette gjelder særlig solforhold. Det blir adskillige mindre solskinn som når ned til elva og dens kantvegetasjon.

LvVs historie

Styret har fått en fin gave med et ønske om at vi lager en samling av Fòðnytt og utdrag fra vår virksomhet siden oppstarten. Et søk i arkivet fant de to første medlemsblad og disse kan nå leses på nettsiden.
Vi ser på hvordan vi kan samle stoffet i et eget hefte. Hvis medlemmer har bilder fra tidlige aktiviteter, ta gjerne kontakt!

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
VIPPS: 601092

Deltager i
OSLO ELVEFORUM
BÆRUM ELVEFORUM
januar 2026

Lysakervassdragets venner
FÒÐNYTT – 66

Avløpsledninger

Pumpebiler venter ved varmestua for sin tur til å hente opp grus og sand fra avløpsledningen under akebakken.

Langs begge sider av Lysakerelva fra Grinidammen til Bærumsveien går det viktige avløpsledninger. På oslosiden ble den lagt innen 1956; gravarbeidet syns i luftfotoer fra det året.

Ledningene tar i mot fra boligene med tomt som grenser til elva, og særlig fra husene bygget med septiktank fra 1935 og utover. Da var det ingen organisert septiktømming. Innen 1949 stank elva og barna som svømte der ble syk. Det var sportsfiskerne som tok affære og den avskjærende rørledningen ble lagt over flere år. Den fikk ny betydning da borettslagene ved Lysejordet ble bygget i 1978.

I lange strekninger, særlig forbi Røa idrettsbane, er turveien lagt oppå ledningene. Ved Lysejordet er det et 16-meters fall fra *Roligheten* ned til bekkedalen ved varmestua hvor ledningen ligger så grunt at varmen gjerne smelter snøen og etterlater en grønn stripe midt på vinteren.

Bærums ledning er av senere dato. Også den har turstien oppå seg i et par strekninger, hvor den kan følges fra kumlokk til kumlokk.

Etter 70 år er rørledningen på oslosiden under oppgradering. De siste ukene har store pumpebiler vært nede ved varmestua på Lysejordet for å tømme røret for sand og grus før en plastforing sprøytes inn. I denne forbindelsen er akebakken stengt med gjerder og mye jord er lagt ut. Veien ned til stua er forsterket og gruset.

Mange spør hvorfor gjør dette midt på vintersesong når akebakken brukes mest. Svaret er at bakken er hard og tar mindre skade av de tunge lastebilene, og ledningen fører mindre vann så foringen blir bedre.

Vi må stole på arbeidslaget som forteller at alt av jord og grus skal fjernes innen 6. februar. Vi håper at snøen kommer snart for å «reparere» akeføret!

Miljøforstyrrelsen denne gangen er beskjeden sammenlignet med den Energidepartementet forslår for å grave kabeltunnel fra Lysejordet. Statnetts vurdering av andre alternativer forventes «i løpet av våren».

Saker på andre sider:
Varmestua på Lysejordet - igjen
Årsmøtet 2026, Kontingent
Akedag, Nettsideoppgradering
Verneforslag, Kulturminner
Granfoss, LvVs historie

Varmestua på Lysejordet – igjen

LvV burde forstå at i kontakt med Oslo kommunes etater, er svaret man får, avhenger av hvem og når man spør.

I forrige nummer av Fòðnytt skrev vi optimistisk at Bymiljøetaten syns det vil være synd å rive varmestua, at flere stuer i Marka som var i dårligere forfatning, hadde blitt rehabilitert.

På det grunnlag ble det satt i gang sonderinger om et driftsstyre. I begynnelsen av desember hadde vi skissert et opplegg. Men da vi meddelte BYM at vi ville diskutere videre drift av stua, kom det en epost tilbake:
Vi har dessverre konkludert med at vi ikke kommer til å rehabilitere varmestua. Det vi kreve for mye å sette i stand bygget. Vi kommer tilbake med ett formelt svar til dere før vi går videre med saken.

Vi ba om å få se kalkylen som avgjørelsen bygget på, da ble formuleringen:
Det er ikke nødvendigvis rehabiliteringskostnaden som er hovedårsaken til beslutningen om å rive, men ***driftsfølgevirkningene i form av oppfølging***. [red. anmerkning].

Det formelle svaret utfylte dette:

Bymiljøetaten er klar over byggets funksjon som bod og oppholdssted. Dessverre har ikke kommunen ressurser til å bevare bygget, eller etablere kompenserende bygg. Behov for gapahuk og bod kan ev. meldes som ett eget behov.

Beslutning om å rive er ikke utelukkende basert på stuas forfall. Dårlig erfaring med tidligere drift og problemer med hærverk pga. avsidesliggende lokasjon er også medvirkende årsaker.

Oslo kommune samarbeider med private foretak gjennom dialog og så kontrakter som overvåkes for å sikre mot slurv og svindel. Til frivillige, ideelle organisasjoner har kommunen kun bevilgninger til drift eller prosjekter. Organisasjoner slippes ikke inn i diskusjonen eller et samarbeid.

En skala som uttrykker graden av medvirkning mellom det offentlige og innbyggere er Arnsteins stige, utgitt i 1969 og i dag brukt verden over for å karakterisere innbyggeres deltakelse. Stigens åtte trinn starter med to rang som ikke regnes som deltakelse i det hele tatt: 1) manipulasjon og 2) «terapi», fordi de ikke gir noen innflytelse. De neste trinnene: 3) informasjon, 4) konsultasjon og 5) «blidgjøring», betegnes som symbolsk medvirkning. Kommunenes og statens høringsrunder kommer i kategori 4), eller i 5) dersom politikerne tar opp en sak. Bare de øverste trinnene innebærer reell innflytelse: 6) partnerskap, 7) delegert myndighet og 8) innbyggermakt. Man oppnår disse trinnene ved å foreta planlegging i utvalg med henholdsvis: 6) et mindretall innbyggere; 7) likevekt mellom myndighetens folk og innbyggere; og 8) et flertall innbyggere.

I denne saken har medvirkning knapt nådd trinn 3): Naboene ble informert om at varmestua skulle rives. Telefonsamtaler og utveksling av eposter hadde ingen virkning på en avgjørelse fattet flere uker i forveien.

Etter å ha hatt tilsyn og stelt med varmestua, og brukt foreningens penger, i over ti år, er det skuffende å bli behandlet som LvV har opplevd.

Lysakervassdragets venner

Verneforslag «Lysakerdalen»

LvV har levert en sekssiders uttalelse til Statsforvalteren hvor vi går sterkt imot de harde restriksjonene som legges på ferdsel og tilrettelegging i området foreslått til vern. Det å kreve søknader for all aktivitet i skogene, forby oppgradering av stiene utenom én hoved turvei, og tillate jakt er bare noen punkter i verneforslaget som er kritikkverdige.

Kulturminner til besvær

Statsforvalterens forslag til verneforskrift og høringsdokumentet nevner forvaltningsplanen som Oslo og Bærum kommune utarbeider parallelt med verneforslaget. Flere ledd i verneforskriften gir dispensasjon til udefinerte men tydeligvis konkrete tiltak som man kan bare tolke er omtalt i forvaltningsplanen. Men hvor er den?

I desember fikk styret beskjeden at vi ikke får se forvaltningsplanen før senere i vår. Byantikvaren i Oslo har føyet til planen for kulturminnene.

Da arbeidsgruppa for verneforslaget og forvaltningsplanen i juni 2024 inviterte LvV til å presentere sitt arbeid med kulturminnene, rasket vi sammen og overleverte våre notater fra 30 år med undersøkelser av disse ruiner. Arbeidsgruppa ble tatt på befaring. Senere det året hadde vi ordnet notatene slik at de kunne legges ut på websidene som en Blågulkatalog (http://lvv.no/Blaagul_Intro.htm).

Det vekker bekymringer når kommunen lager planer for ruinene langs elva uten å ta nærmere kontakt. Vår katalog gir ingen detaljer om hvordan kulturminnene inngår i dagens opplevelse av turområdet langs elva. Vi som har ledet mange turgrupper, vet mye om hva som trengs av tryggingstiltak o.l., og hvilke muligheter som ligger i annen tilrettelegging.

Imens venter vi på at forvaltningsplanene legges frem, slik at vi kan gi et belyst innspill til verneforslaget fra Statsforvalteren.

Granfoss utbygging

Bærum kommune har fått et revidert forslag til behandling. Den har tre nye bruer over elva og økte høyder på byggene nærmest Lysakerelva. Det er presentert tegninger over solforhold, men de er rettet kun mot det som heter Verkstedsgata, som er den gamle traséen til jernbanens sidespor inn til papirfabrikken.

I et dialogmøte med Mustad har ikke kommunen noen bemerkninger om naturforhold. Bærum tar et møte med Oslo kommune, men bare om bruene.

LvVs historie

Dokumentene fra LvVs oppstartsperiode fra 2000 til 2005 samt de første ti numrene av Fodnytt (som var enkle eller doble A4-ark) er nå samlet og skal trykkes i beskjedent opplag. Fra 2008 ble formatet til Fodnytt endret til fire A5 sider. Det krever en annen løsning for å samle dem i et hefte.

Det er ikke lett å bedømme riktig opplag for en dokumentsamling. Redaksjonen vil sette pris på tilbakemelding fra LvVs interesserte medlemmer: fodnytt@lvv.no

Adresse: Kvernveien 24
0383 Oslo

e-post: fodnytt@lvv.no
internett: http://www.lvv.no
facebook: Lysakervassdragets venner

org. nr.: NO 988 274 542
bankkontonr.: 6051 06 32292
VIPPS: 601092

Styremedlemmer 2005-2026

År	Styremedlemmer	Vara
2005-2006	Tormod Bønes (kasse), Frederik Due, Inger Gjelsvik, Robert W. Moore, Torkel Røstad	Synneva Tveiten, Trygve Chr. Hansen
2006-2007	Tormod Bønes (kasse), Frederik Due, Inger Gjelsvik, Torkel Røstad	Synneva Tveiten, Trygve Chr. Hansen
2007-2008	Tormod Bønes (kasse), Frederik Due, Inger Gjelsvik, Torkel Røstad, Synneva Tveiten	Inger Gjelsvik, Trygve Chr. Hansen
2008-2009	Bjørg Myklebust (kasse), Torkel Røstad, Synneva Tveiten, Bo Wingård	Tormod Bønes, Inger Gjelsvik
2009-2010	Bjørg Myklebust (kasse), Torkel Røstad, Bo Wingård, Abel Østerberg	Tormod Bønes, Inger Gjelsvik
2010-2011	Inger-Johanne Rønnow, Torkel Røstad, Bo Wingård, Abel Østerberg (kasse)	Kåre Svendsen
2011-2012	Morten Haave, Inger-Johanne Rønnow, Bo Wingård, Abel Østerberg (kasse)	
2012-2013	Morten Haave, Kirsten Tibballs, Kristin Vigander, Bo Wingård	
2013-2014	Tormod Bønes (kasse), Kirsten Tibballs, Kristin Vigander, Bo Wingård	
2014-2015	Tormod Bønes (kasse), Kirsten Tibballs, Kristin Vigander, Bo Wingård	
2015-2016	Tormod Bønes (kasse), Kirsten Tibballs, Kristin Vigander, Bo Wingård	
2016-2017	Tormod Bønes (kasse), Kirsten Tibballs, Kristin Vigander, Bo Wingård	
2017-2018	Tormod Bønes, Kirsten Tibballs, Kristin Vigander, Bo Wingård	
2018-2019	Tormod Bønes, Kirsten Tibballs, Inger Marie Fridhov, Bo Wingård	
2019-2020	Paal Eide, Svenn Erik Forsstrøm (kasse), Kirsten Tibballs, Bo Wingård	
2020-2021	Anne-Lise Grenborgen, Svenn Erik Forsstrøm, Bo Wingård, Kirsten Tibballs	
2021-2022	Kaare Moe, Anne Evandt, John Tollefsen, Svenn Erik Forsstrøm (kasse), Bo Wingård	Kirsten Tibballs
2022-2023	Kaare Moe, Anne Evandt, John Tollefsen, Svenn Erik Forsstrøm (kasse), Bo Wingård	Kirsten Tibballs
2023-2024	Anne Evandt, Hanne Haaland, Kaare Moe, John Tollefsen, Bo Wingård	Kirsten Tibballs
2024-2025	Anne Evandt, Hanne Haaland, Kaare Moe, Jens Kristian Tingvoll, Bo Wingård	Kirsten Tibballs
2025-2026	Knut Eckhoff (kasse), Anne Evandt, Jens Kristian Tingvoll, Bo Wingård	Kirsten Tibballs

